

**T.C.
GİRESUN ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRKİYE CUMHURİYETİ TARİHİ ANABİLİM DALI**

**SİVAS EYALETİ YILDIZELİ KAZASI YILDIZ KARYESİNE AİT 14945 NOLU
TEMETTUAT DEFTERİNİN TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRMESİ**

**THE TRANSCRIPTION AND EVALUATION OF TAX REGISTER (TEMETTUAT
DEFTERİ) WITH NUMBER OF 14945 BELONGING TO YILDIZ VILLAGE OF
YILDIZELİ DISTRICT OF SİVAS PROVINCE**

**Yüksek Lisans
Mehmet ERDOĞAN**

**Tez Danışmanı
Doç. Dr. Ali Ata YİĞİT**

GİRESUN-2017

JÜRİ ÜYELERİ ONAY SAYFASI

Giresun Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsünün..... tarihli toplantısında oluşturulan jüri, Sosyal Bilimler Enstitüsü Anabilim Dalı Yüksek Lisans / Doktora / Sanatta Yeterlilik öğrencisi 'nın başlıklı tezini incelemiş olup aday tarihinde, saat da jüri önünde tez savunmasına alınmıştır.

Aday çalışma, sınav sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans/Doktora/Sanatta Yeterlik tezi olarak kabul edilmiştir.

Sınav Jürisi	Unvanı, Adı Soyadı	İmzası
Üye (Başkan)		
Üye		
Üye		
Üye		
Üye		

ONAY

...../...../2017

Doç. Dr.
Enstitü Müdürü

YEMİN METNİ

Yüksek Lisans tezi olarak sunduğum “Sivas Eyaleti Yıldızeli Kazası Yıldız Karyesine Ait 14945 Nolu Temettuat Defterinin Transkripsiyonu ve Deđerlendirmesi” adlı çalışmamın, tarafımdan bilimsel ahlak ve geleneklere aykırı dűşecek bir yardıma başvurmaksızın yazıldığını ve yararlandığım kaynakların kaynakçada gűsterilenlerden olduğuunu, bunlara atıf yapılarak yararlanılmış olduğuunu belirtir ve bunu onurumla doğrularım.

..../..../2017

Mehmet ERDOĞAN

ÖN SÖZ

“Sivas Eyaleti Yıldızeli Kazası Yıldız Karyesine Ait 14945 Nolu Temettuat Defterinin Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi” adlı bu çalışmada amacım; 1844-1845 yıllarında tahriri yapılan 14945 nolu Temettuat Defterini referans alarak kısmen makro ve daha çok mikro düzeyde olmak üzere Yıldızeli kazasının Yıldız karyesinin sosyo-ekonomik yapısını incelemek, bölgenin özellikle 19. yüzyılın ortalarındaki durumuna ışık tutabilecek veriler elde etmek ve o dönem hakkında çıkarımlarda bulunmaktır. Bunun için öncelikle Osmanlı Devleti’ndeki vergi sistemine kısaca değinildikten sonra 1839-1840 ve 1844-1845 yıllarında olmak üzere iki defa yazımı yapılan temettuat defterlerinden bahsedilmiş ve temettuat defterlerinin muhteviyatı anlatılmaya çalışılmıştır. Yıldız karyesinin Temettuat Defteri transkribe edildikten sonra söz konusu defterdeki verilerden yola çıkılarak Yıldız karyesinin sosyo-kültürel ve ekonomik yapısı detaylıca incelenmeye ve anılan defterin tahlili yapılmaya çalışılmıştır. Bu verilerden yola çıkarak önemli çıkarımlar yapılmış, çok şaşırtıcı ve çarpıcı bilgiler olmasa da o dönem Osmanlı Devleti’nin daha çok sosyo-ekonomik yapısına ışık tutabilecek önemli sonuç ve bulgulara ulaşılmıştır.

Araştırma görevlisi olarak Giresun Üniversitesine atanıp Dışişleri Bakanlığına Dışişleri Uzman Yardımcısı olarak geçene kadarki sürede gerek bölümde gerek derslerimde bana yardımcı olan, bana rehberlik eden ve Ankara’ya gittikten sonra da tez çalışmalarında beni yönlendirmeyi ihmal etmeyen ve yardımını esirgemeyen danışman hocam Doç. Dr. Ali Ata YİĞİT’e en içten duygularıyla teşekkür ederim.

Ayrıca, tezimin yazma aşamasında iken işim gereği kendisiyle tanıştığım ve bana çalışmam ile ilgili her türlü desteği veren, bu süreçte beni yönlendiren emekli hocamız Prof. Dr. Yılmaz KURT’a teşekkürü bir borç bilirim.

Eğitim hayatım boyunca benden maddi-manevi yardımlarını esirgemeyen aileme, akrabalarım, hocalarıma ve arkadaşlarıma teşekkürlerimi sunarım.

ÖZET**SİVAS EYALETİ YILDIZELİ KAZASI YILDIZ KARYESİNE AİT 14945 NOLU TEMETTUAT DEFTERİNİN TRANSKRİPSİYONU VE DEĞERLENDİRMESİ****ERDOĞAN, Mehmet****Yüksek Lisans Tezi, Türkiye Cumhuriyeti Anabilim Dalı****Tez Danışmanı: Doç. Dr. Ali Ata YİĞİT****2017**

Bu çalışmada Yıldızeli kazası Yıldız karyesine ait 1844-1845 tarihinde kaydı tutulan 14945 nolu Temettuat Defteri kullanılarak bahsi geçen mahallin sosyo-kültürel ve ekonomik yapısının ortaya çıkarılması amaçlanmıştır. Bu nedenle, söz konusu araştırmanın kapsamı Yıldız karyesi Temettuat Defteri ile sınırlı tutulmayıp Yıldızeli kazasının kısa bir tarihi, coğrafi konumu, iklim ve bitki örtüsünün yanı sıra Osmanlı Devleti'nin Tanzimat öncesi ve Tanzimat dönemi vergi sistemi ile temettuat defterlerinin tutulması süreci hakkında da bilgi vermeye çalışıldı. Çalışmaya 14945 nolu Yıldız karyesi Temettuat Defterinin transkribe edilmesi ile başlandı. Daha sonra temettuat defterleri ile ilgili literatür taranıp kullanılabilir kaynaklar derlenildi. İlgili kaynaklar okunduktan sonra söz konusu tez kaleme alınmaya başlandı ve bu esnada tez içeriği bakımından ve kaynak olarak eklemeler ve çıkarmalar yapıldı. Çalışmanın içeriği oldukça sınırlı tutulmaya ve gereksiz bilgi vermekten azami derecede kaçınılmaya gayret edildi. Kullanılan kaynakların bu alanın öncüleri olan önemli ve tanınmış isimlerin olmasına dikkat edildi ve çalışmanın benzer tezler ile desteklenmesi için çaba sarf edildi.

Yapılan çalışmada ulaşılan önemli sonuçlar şunlar oldu: Yıldız karyesi tarım ve hayvancılık faaliyetlerinin yoğun bir şekilde yapıldığı bir köydür. Her haneye önemli oranda tarla, gelir ve hayvan düşmektedir. Köyde yerleşik hiçbir gayrimüslim bulunmamaktadır. Yıldız karyesi Temettuat Defteri o günkü Osmanlı Devleti'nin yerleşik yapısını çok iyi yansıtan örneklerden birini teşkil etmektedir. Özetlemek gerekirse, Sivas eyaletine tabi Yıldızeli kazasının Yıldız karyesinin sosyo-ekonomik yapısı 1844-1845 tarihli 14945 nolu Temettuat Defterine göre halkının tamamı müslüman olup "köylü ekonomisi" hakim olan tipik bir 19. yüzyıl Osmanlı yerleşim bölgesidir. Diğer bir kısım köylerden kısmen farkı hem hayvancılığın hem de tarımın bir arada yoğun bir şekilde yapıyor olmasıdır.

Anahtar Sözcükler: Sivas, Yıldızeli Kazası, Yıldız Karyesi, Aşar Vergisi, 14945 Nolu Temettuat Defteri.

ABSTRACT**THE TRANSCRIPTION AND EVALUATION OF TAX REGISTER (TEMETTUAAT DEFTERİ) WITH NUMBER OF 14945 BELONGING TO YILDIZ VILLAGE OF YILDIZELİ DISTRICT OF SİVAS PROVINCE****ERDOĞAN, Mehmet****Master Thesis, Department of the Republic of Turkey****Thesis Advisor: Associate Professor Ali Ata YİĞİT****2017**

In this study, it was aimed to reveal the socio-cultural and economic structure of Yıldız village by using Tax Register with number of 14945 which was registered in 1844-1845. For this reason, the scope of this research was not limited to Yıldız village's Tax Register, but it was tried to be informed about the short history of Yıldızeli district, its geographical position, climate and plant cover. Additionally, the Ottoman Empire's pre-Tanzimat and Tanzimat period taxation system and process of tax registers' keeping was tried to be explained. Before started working, Yıldız village's Tax Register with number of 14945 was transcribed. Then, sources related to the tax registers were compiled. After reading the related sources gathered, the thesis was started to be written and in the meantime, some additions and subtractions in terms of my thesis content and sources were made. The content of this work was kept limited and tried to avoid the unnecessary information at the maximum level. It has been noted that the sources used were important and well-known names that are the pioneers of this field, and the study was strived to be supported with similar dissertations.

The significant results that was achieved in this study are as follows: Yıldız village is a village where agriculture and animal husbandry activities are done intensively. There are no any non-muslims settled in the village. Every household has a significant number of animals, land and incomes. Yıldız village's tax register constitutes one of the best examples which have reflected the residence structure of the Ottoman Empire. In brief, the socio-economic structure of Yıldız village is a typical 19th century Ottoman settlement area whose entire population is Muslim and "peasant economy" prevails according to the tax register with number of 14945 and dated in 1844-1845. Its partly difference from other villages is that both livestock and agricultural acitivities are being done together intensively in Yıldız village.

Key Words: Sivas, Yıldızeli District, Yıldız Village, Tithe, Tax Register with number of 14945.

İÇİNDEKİLER

ÖN SÖZ.....	I
ÖZET.....	II
ABSTRACT.....	III
İÇİNDEKİLER.....	IV
KISALTMALAR.....	VII
TABLolar VE GRAFİKLER LİSTESİ.....	VIII
GİRİŞ.....	1
1. ARAŞTIRMAMIN AMACI, KAPSAMI VE YÖNTEMİ.....	1
2. YILDIZELİ KAZASININ GENEL DURUMU.....	2
2.1. Tarihçe.....	3
2.2. Coğrafi Konumu.....	4
2.3. İklim ve Bitki Örtüsü.....	5

BİRİNCİ BÖLÜM

TEMETTUAT DEFTERLERİ VE TEMETTUAT DEFTERLERİNİN
TUTULMASI SÜRECİ

1. TEMETTU' KAVRAMI VE TEMETTUAT VERGİSİ.....	6
2. 1839-1840 YILI TEMETTUAT TAHRİRLERİ.....	7
2.1. 1839-1840 Yılı Temettuat Tahrirlerinde Başarısız Olunmasının Sebepleri.....	9
3. 1844-1845 YILI TEMETTUAT TAHRİRLERİ.....	12
4. 1839-1840 YILLARI İLE 1844-1845 YILLARINA AİT TEMETTUAT DEFTERLERİ ARASINDAKİ FARKLILIKLAR.....	13
5. TEMETTUAT DEFTERLERİ VE ÖZELLİKLERİ.....	16
5.1. Demografik, Kültürel Ve Sosyo-Ekonomik Tarih Kaynağı Olarak Osmanlı Tarih Çalışmaları Açısından Temettuat Defterlerinin Önemi.....	19
5.2. Sivas Eyaleti Temettuat Defterleri.....	21
5.3. Yıldızeli Kazası Temettuat Defterleri.....	22
5.4. Yıldız Karyesi Temettuat Defteri.....	24
5.5. Temettuat Defterlerinin Bölgesel Dağılımı.....	25
6. TÜRKİYE'DE TEMETTUAT ÇALIŞMALARI.....	26

İKİNCİ BÖLÜM

YILDIZ KARYESİNİN DEMOGRAFİK, SOSYO-KÜLTÜREL VE İKTİSADİ YAPISI

1. YILDIZ KARYESİNİN DEMOGRAFİK YAPISI.....	28
1.1. Nüfusu.....	29
2. YILDIZ KARYESİNİN SOSYO-KÜLTÜREL YAPISI.....	30
2.1. Aile İsimleri.....	31
2.2. Lakaplar ve Unvanlar.....	34
2.3. Hane Reislerinin İsimleri.....	35
3. YILDIZ KARYESİNİN İKTİSADİ YAPISI.....	36
3.1. Hane Sayısı ve Hanelerin Gelirleri.....	37
3.2. Tarla Dönümleri ve Gelirleri.....	38
3.3. Hane Başına Düşen Arazi ve Tarım Geliri Miktarı.....	42
3.4. Yıldız Karyesinde Yürütülen Tarımsal Faaliyetler.....	45
4. YILDIZ KARYESİNDE HAYVANCILIK.....	49
4.1. Beslenen Hayvan Çesitleri.....	49
4.2. Binek ve Yük Hayvanları.....	50
4.3. Büyükbaş Hayvancılık.....	53
4.4. Küçükbaş Hayvancılık.....	58
4.5. Arıcılık.....	62
4.6. Toplam Hayvan Varlığı.....	62
4.7. Toplam Hayvancılık Gelirleri.....	65
5. YILDIZ KARYESİNDE İCRA EDİLEN DİĞER MESLEKLER VE MESLEK GELİRLERİ.....	66
5.1. Değirmencilik.....	67
5.2. Hamallık.....	68
5.3. Çobanlık.....	69
5.4. Azaplık.....	70
5.5. Kizirlik ve “Sair Ticaret”.....	70
5.6. Kira Gelirleri.....	72
6. YILDIZ KARYESİ HALKININ ÖDEDİĞİ VERGİLER.....	73
6.1. Tanzimat Dönemi Öncesi Osmanlı Devleti’nin Vergi Sistemi.....	73
6.2. Tanzimat Dönemi Osmanlı Devleti’nin Vergi Sistemi.....	74
6.2.1. Virgü-yi Mahsûsa/An Cemaatin Vergisi.....	76

6.2.2. Aşar Vergisi.....	78
6.2.3. Âdet-i Ağnâm Vergisi.....	80
6.2.4. Cizye Vergisi.....	83
6.3. Halkın Ödediği Toplam Vergi Miktarı.....	83
7. YILDIZ KARYESİ MAL VARLIKLARININ YILLIK GETİRİLERİ	85
8. YILDIZ KARYESİNİN GENEL EKONOMİK DURUMU.....	87
SONUÇ	89

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

1844-1845 TARİHLİ SİVAS EYALETİ YILDIZELİ KAZASI

YILDIZ KARYESİNE AİT 14945 NUMARALI TEMETTUAT DEFTERİ

1. 14945 NOLUTEMETTUAT DEFTERİNİN TRANSKRİPSİYON YÖNTEMİ.....	93
2. 14945 NOLUTEMETTUAT DEFTERİNDE YAPILAN HATALAR.....	94
3. 14945 NOLUTEMETTUAT DEFTERİNİN TRANSKRİPSİYON METNİ.....	97
4. 14945 NOLUTEMETTUAT DEFTERİNİN SURETİ.....	206
SÖZLÜK.....	237
KAYNAKÇA.....	242
EKLER	246
ÖZGEÇMİŞ.....	247

KISALTMALAR

a.g.e.	: adı geçen eser
a.g.m.	: adı geçen makale
a.g.t.	: adı geçen tez
A.Ş.	: Anonim Şirketi
bkz.	: bakınız
BOA	: Başbakanlık Osmanlı Arşivi
C.	: Cilt
ev.	: Çeviren
Der.	: Derleyen
Ed.	: Editör
Haz.	: Hazırlayan
Hz.	: Hazreti
kg	: kilogram
km	: kilometre
s.	: sayfa
S.	: Sayı
.Ü. SBE	: ukurova Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü
ML. VRD. TMT.	: Maliye Varidat Temettuat
M.Ö.	: Milattan Önce
TTK	: Türk Tarih Kurumu
vd.	: ve diğerleri
vs.	: vesaire
Yay.	: Yayınları
yy.	: yüzyıl

TABLOLAR ve GRAFİKLER LİSTESİ

Tablo 1	: Yıldız karyesi temettuat defterinde geçen aile isimleri.....	32
Tablo 2	: Yıldız karyesindeki arazilerin miktarı ve gelirleri.....	42
Tablo 3	: Yıldız karyesine ait 1844 yılı tarım ürünlerini havi tahmini bilgiler.....	47
Tablo 4	: Yük ve binek hayvanlarının sayısı, geliri ve yüzde oranları.....	52
Tablo 5	: Yıldız karyesindeki çift hayvanlarının sayısı, geliri ve yüzdeleri.....	54
Tablo 6	: Yıldız karyesindeki inek ve yavrularının sayısı ve gelirleri.....	58
Tablo 7	: Yıldız karyesindeki koyun ile kuzuların sayıları ve yüzdeleri.....	60
Tablo 8	: Yıldız karyesindeki keçi ile oğlakların sayıları ve yüzdeleri.....	61
Tablo 9	: Yıldız karyesi hayvanlarının sayıları, gelirleri ve yüzdeleri.....	63
Tablo 10	: Kategorik olarak Yıldız karyesindeki hayvanların sayıları, gelirleri ve kendi içindeki yüzde oranları.....	64
Tablo 11	: Yıldız karyesindeki ürünlerden alınan aşar miktarı ve yüzdeleri.....	80
Tablo 12	: Yıldız karyesi ahalisinden alınan vergiler ve yüzdeleri.....	84
Grafik 1	: Yıldız karyesindeki hane reislerinin isimleri, kullanım sayısı ve yüzdeleri...35	
Grafik 2	: Yıldız karyesindeki tarım işletmelerinin adeti ve yüzdesel oranları.....	44
Grafik 3	: Yıldız karyesindeki mandaların sayısı.....	55

GİRİŞ

1. ARAŞTIRMAMIN AMACI, KAPSAMI VE YÖNTEMİ

Tanzimat Fermanı (1839) ilan edildiğinde Osmanlı Devleti'nin içinde bulunduğu mali durum hiç de iç açıcı değildi. Zaten Tanzimat Fermanı'nın ilan edilmesinin en önemli sebeplerinden biri devleti içinde bulunduğu mali dar boğazdan kurtarmaktı. Bu hedef doğrultusunda vergi reformları uygulamaya konulmuş, ancak bu reformlardan istenilen netice hasıl olmamıştır. Her ne kadar Osmanlı Devleti mali anlamdaki bunalımlı günleri üzerinden atamamış olsa da söz konusu vergi reformları vesilesi ile yapılan çalışmalar neticesinde ortaya çıkan pek çok temettuat defteri, Tanzimat dönemi Osmanlı taşrasının anlaşılabilmesi için başta sosyo-ekonomik olmak üzere pek çok konuda araştırmacılara paha biçilemez kaynaklar bırakmıştır.

Bu çalışmadaki amaç 1844-1845 yıllarında tahriri yapılan 14945 nolu Temettuat Defterini kullanarak Yıldız karyesinin 19. yüzyıl ortalarındaki demografik, kültürel ve sosyo-ekonomik yapısını ortaya koymaktır. Bu vesile ile söz konusu köyün tahmini nüfusu, bu nüfusun müslüman-gayrimüslim oranının tespiti, o dönem köyde yaşayan hane reislerinin isimleri, bu hane reislerinin aile isimleri ve kullandıkları lakap ve unvanlar, köydeki hane sayısı ve hanelerin sahip oldukları gelirler, tarım işletmelerinin küçüklüğü-büyüklüğü, yürütülen tarımsal faaliyetler, hangi tür hayvanların beslenildiği ve bu hayvanların miktarı, bu hayvanlardan elde edilen gelir; hayvanlardan, tarlalardan ve diğer gelirlerden alınan vergi çeşitleri ve miktarları ve köyün genel ekonomik durumunun incelenmesi yapılmıştır. Kısacası, 14945 nolu Temettuat Defteri kullanılarak Yıldız karyesinde yaşayan halkın sahip olduğu arazi, hayvanat ve temettuatından yola çıkılarak anılan köyün 19. yüzyıl ortalarına ait demografik, sosyo-kültürel ve ekonomik yapısı incelenmiş, defterdeki bulgulardan köyün detaylı bir tahlili yapılmıştır.

Belirtilen amaca ulaşmak için 1844-1845 yılları öncesi döneme çalışmanın konusu bağlamında yer verildi. Temel kaynak olarak alınan Yıldız karyesinin temettuat defterinin transkripsiyonu yapıldı, transkripsiyon esnasında nasıl bir yöntem izlendiği açıklandı ve temettuat defterindeki hatalar gösterildi. Çalışmanın asıl konusunu oluşturan Yıldız karyesinin sosyo-ekonomik, kültürel ve demografik yapısı bahsi geçen temettuat defterindeki veriler kullanılarak köyün derin bir analizi yapıldı. Çalışmanın sonucunda Yıldız karyesinin sosyo-ekonomik yapısı hakkında önemli bulgulara ulaşıldı.

19. yy. ortalarında Yıldız karyesinin sosyo-ekonomik ve demografik yapısının daha iyi anlaşılabilmesi için giriş kısmında Yıldızeli kazasının tarihçesi, coğrafi konumu, iklim ve bitki örtüsüne kısaca değinildi.

Birinci bölümde, Tanzimat dönemine denk gelen temettuat yazımlarının neden bu tarihlerde ortaya çıktığının anlaşılabilmesi için Osmanlı Devleti'nin Tanzimat öncesi vergi sistemi ile Tanzimat dönemi vergi sistemi ve devleti söz konusu düzenlemelere iten sebepler anlatılmaya çalışıldı. Bu bölümde, Tanzimat öncesi ve Tanzimat dönemi vergi sisteminin yanı sıra Tanzimat döneminde kayda geçirilen temettuat defterlerine de genişçe yer verilmeye gayret edildi.

İkinci bölümde, Yıldız karyesinin tahmini nüfusu, hane reislerinin isimleri, aile isimleri ve aldıkları lakaplar, köyün etnik yapısı, hanelerin sahip oldukları tarla dönümleri ve gelirleri, köyde yürütülen tarımsal faaliyetler, halkın yetiştirdiği hayvanların cinsi ve sayısı, hayvanlardan sağlanan gelir, halkın ödedikleri şer'i ve örfi vergiler ve miktarları, tarımcılık ve hayvancılık dışında yapılan diğer meslekler ve bu konularla ilgili olarak çalışmanın sınırlarını aşmamak şartıyla bir kısım değerlendirmeler yapıldı.

Üçüncü bölümde, Yıldız karyesinin temettuat defterinin transkripsiyon yöntemi ve bahsi geçen defterde yapılan hatalar gösterilmiştir. Ayrıca, söz konusu defterin yeni Türk harflerine aktarılmış tam metni ile aslından sureti olduğu gibi bu bölüme alınmıştır.

Sonuç kısmında ise elde edilen sayısal bulgulara ve değerlendirmelere yer verilmiştir.

Tez yazım esnasında takip edilen yöntem, Başbakanlık Osmanlı Arşivinden temin edilen Yıldız karyesine ait 14945 nolu temettuat defterinin transkribe edilmesi, bilgi ve verilerin çıkarılması, tablo ve grafiklerin oluşturulması ve değerlendirme şeklinde olmuştur. Bu bağlamda araştırma eserlerinden de istifade edilmiştir. Bilhassa benzer tez çalışmalarından fazlasıyla yararlanılmıştır. Yazma aşamasında gereksiz bilgiler vermekten, çalışmanın sınırlarını aşmaktan imtina edilmiş ve çalışmanın bilimsel kriterlere göre tamamlanabilmesi için azami derecede gayret gösterilmiştir. Böylece bir köy özelinde yapılan bu çalışmanın genel bütünlük içinde ne derece anlamlı bir yer teşkil ettiği tespit edilmiştir.

2. YILDIZELİ KAZASININ GENEL DURUMU

Bu çalışmanın amacı, 1844-1845 yılı Temettuat Defterini kullanarak Yıldızeli kazası Yıldız karyesinin demografik, kültürel ve sosyo-ekonomik yapısını incelemektir. Söz konusu bölgenin sosyo-ekonomik yapısının daha iyi anlaşılabilmesi için bahsi geçen kazanın kısa bir tarihi, coğrafi konumu, iklim ve bitki örtüsünün bilinmesinin faydalı olacağı düşünülmektedir.

Bu nedenle, Yıldızeli kazasının genel durumuna çok detaya girmeden ve çalışmamızın sınırlarını aşmayacak şekilde değinmeyi uygun gördük.

2.1. Tarihçe

Yıldızeli'nin kuruluş tarihi 1075 yılı olup yerleşime açılmadan önce bölgenin sazlık ve bataklık olduğu, bu esnada sadece 10-15 hanelik bir topluluğun bulunduğu, sonraları buraların temizlenerek yerleşime uygun bir hale getirildiği anlaşılmaktadır.¹ Ancak, söz konusu bölgenin gerçek anlamda bir yerleşim birimi haline gelmesi IV. Murat (1612-1640) dönemine rastlamaktadır.² Sultan IV. Murat Bağdat seferi için Veziri Kara Mustafa Paşa'yı konaklama merkezleri yapmakla görevlendirmiştir. Yıldızeli'nde konaklama merkezi yapmak için Kara Mustafa Paşa'nın padişahıdan talep ettiği izin sonrası bölgenin tasarrufu tamamen kendisine bırakılmıştır. Bunun sonucu Vezir Kara Mustafa Paşa tarafından bölgede han, hamam, cami, vakıf vb. yapılar kurulmuş ve bölgenin nüfusunun arttırılması için buraya gelip yerleşecek olanların vergiden ve askerlikten muaf tutulmaları sağlanmıştır. Ayrıca, söz konusu bölgeye yerleşenlerin rahatsız edilmemeleri için de gerekli tedbirler alınmıştır. Yıldızeli 1650-1864 yılları arasında Sivas eyaletine bağlı bir bucak olarak kalmış,³ 1875 yılında ilçe yapılmıştır. 1936 yılında ise bölgede yer alan ve bölgenin en yüksek dağı olan Yıldız Dağı'ndan ötürü ismi Yıldızeli olarak değiştirilmiştir.⁴

¹ Sivas 1973 İl Yıllığı, s. 122.

² Rıza Özbölük, **19. Yüzyılda Yıldızeli Kazası**, (Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü), Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Sivas 2011, s. 1.

³ Sivas 1973 İl Yıllığı, s. 123.

⁴ Bütünlük teşkil etmesi açısından Yıldızeli Belediyesi'nin ve Yıldızeli Kaymakamlığı'nın resmi web sitelerinde özetle aşağıdaki bilgiler yer almaktadır: Yıldızeli ilçesinin kuruluş tarihi olarak 1639 yılı alınsa da ilçede M.Ö. 4500'lü yıllardan itibaren yerleşimlerin olduğu yapılan çalışmalarla ortaya çıkarılmıştır. Milattan önceki yıllardan günümüze kadar uzanan bölgenin tarihi sürecinde Yıldızeli bölgesi Orta ve Doğu Anadolu'nun bir geçiş bölgesi olarak sürekli iskâna tabi tutulmuştur. Yıldızeli ve çevresi Malazgirt Savaşı'ndan üç yıl sonra 1074 yılında Türklerin eline geçmiştir. Bölge 1398 yılında Osmanlı hâkimiyetine girmiş ve 1639 yılına kadar Tokat, Sivas ve Yozgat şehirleri arasında bataklık ve dar bir geçit bölgesi olarak kalmıştır. İlçenin bilinen ilk ismi 1639 yılında verilmiş olup ismini bölgede yeni yapılan bir handan alan Han-ı Cedid'tir. IV. Murat Bağdat seferi için Veziri Kemankeş Kara Mustafa Paşa'yı konaklama merkezleri yapmak üzere görevlendirmiştir. Vezir Kemankeş Kara Mustafa Paşa Tokat, Yozgat ve Sivas il yollarının kesiştiği yer olan ve o yıllarda bataklık ve sazlık olan Yıldızeli bölgesine gelerek burada büyük bir han, bir cami, iki mescit, bir hamam ve bir de sıbyan mektebi yaptırarak burayı yerleşime açmıştır. IV. Murat bölgenin bütün idaresini Vezir Kemankeş Kara Mustafa Paşa'ya vermiş ve vezirin izlediği politikalar ile bölgede nüfusun artması sağlanmıştır. Yenihan 1650-1874 yılları arasında bucak olarak Sivas iline bağlı kalmış ve 1875 yılında ilçe yapılmıştır. 1936 yılında ise bölgede yer alan ve bölgenin en yüksek dağı olan Yıldız Dağı'ndan ötürü ismi Yıldızeli olarak değiştirilmiştir. <http://www.yildizeli.bel.tr/link/yiltarih.asp> (erişim: 05.07.2017); <http://www.yildizeli.gov.tr/tarihce> (erişim: 05.07.2017).

Evliya Çelebi *Seyahatname* adlı eserinde “Sivas Yenişehir” olarak geçen Yıldızeli bölgesi hakkında; bölgenin Sivas’ta düz bir vadide bağırsız ve bağçesiz toprak ile örtülü olup Müslüman ve Ermenilerin oturduğu yeni yapılmış güzel bir şehir olduğunu, bölgenin Sultan IV. Murad Han Bağdad’a yöneldiğinde ikinci vezir Kara Mustafa Paşa tarafından kurulduğunu, bir cami, bir hamamı, iki mescidi, bir sıbyan mektebi ve kârgir yapı büyük bir hanın bulunduğunu, bütün bu yapıların kiremit ile örtüldüğünü, hanın 100 at alacak kadar büyük bir kervansaray olduğunu, hanın önünde sağlı-sollu 50 adet küçük dükkan bulunduğunu ifade etmektedir. Bölgenin önemi için “Sivas’dan Zile’ye ve Tokat’a giderken arada çok gerekli bir menzil yeridir” diyerek belirttikten sonra, kuruluşundan önceki dönemi için ise daha önceleri tehlikeli ve korkulu bir derbent (dar geçit, boğaz) olduğunu, bu nedenle halen bölgede oturanların örfi vergilerden muaf tutulduklarını, han ve çarşının iki başında kale kapıları gibi büyük kapıların bulunduğunu vurgulamaktadır.⁵

Özetle, Yıldızeli’nin kuruluşu çok eski tarihlere kadar gitmekle birlikte asıl yerleşime açılması IV. Murat zamanında Veziri Kemankeş Kara Mustafa Paşa’nın çabalarıyla mümkün olabilmiştir. Yapılan teşviklerin de etkisiyle bölge kısa bir süre içerisinde canlanmış ve önemli bir iskan bölgesi halini almıştır. Yıldızeli ilçesi günümüzde halen İç Anadolu Bölgesi içerisinde yer almakta olan Sivas iline bağlı bir ilçedir.

2.2. Coğrafi Konumu

1400 metrelik rakıma sahip olan bölge 2645 km²’lik yüzölçümüne sahiptir. İlçenin doğusunda Sivas merkez, batısında Yozgat’ın Akdağmadeni, kuzeyinde Tokat’ın Sulusaray ile Yeşilyurt ve güneyinde Sivas’ın Şarkışla ilçesi bulunmaktadır. Söz konusu ilçe Sivas’ın merkezine 47 km uzaklıkta olup Sivas-Ankara ve Sivas-Tokat yolu üzerinde yer almakta (bkz. Ek 1), aynı zamanda, Sivas-Samsun demiryolu ulaşım ağı da bu bölgeden geçmektedir.⁶

İç Anadolu Bölgesinin kuzeydoğusunda yer alan Yıldızeli ilçesi yüksek ve engebeli bir arazi yapısına sahiptir. Kuzeyi ve doğusu dağlık olan ilçenin batı kesimlerinde rakımın düşük olması hasebiyle bitki örtüsü zengin ve tarıma elverişli topraklar fazladır. Güneye doğru dağların alçalmasıyla geniş ve hafif engebeli araziler oluşmaktadır. Yıldızeli ilçesi yerleşim itibarıyla Çal Dağı’nın kuzeye bakan eteklerinde yer almaktadır. Yıldızeli

⁵ Evliya Çelebi, **Günümüz Türkçesiyle Evliyâ Çelebi Seyahatnâmesi: Konya, Kayseri, Antakya, Şam, Urfa, Maraş, Sivas, Gazze, Sofya, Edirne**, (Haz. S. A. Kahraman & Y. Dağlı), Yapı Kredi Yay., 3. Baskı, 3. Kitap - C. I, İstanbul 2012, s. 326.

⁶ Özbölük, **a.g.t.**, s. 1; <http://www.yildizeli.bel.tr/link/yilcografi.asp> (erişim: 05.07.20170); Sivas 1973 İl Yıllığı’nda Yıldızeli ilçesinin yüzölçümü 4095 km² ve il merkezine uzaklığı 45 km olarak verilmiştir, s. 122.

(Bedehdun) Ovası'nın sulanamayan yerlerinde günümüzde halen tahıl ürünleri yetiştirilmektedir.⁷

2.3. İklim ve Bitki Örtüsü

Karasal bir iklime sahip olan Yıldızeli ilçesine yağışlar sonbahar, kış ve ilkbahar aylarında düşer. Yaz mevsimi kısa süreli olup kışları sert ve soğuktur. Yağmur çoğunlukla ilkbahar ve sonbahar aylarında yağar. Yaz-kış ve gece-gündüz arasındaki sıcaklık farklılıkları fazladır. Yıldızeli bölgesinde genellikle bozkır bitki örtüsü hakimdir. Tarla arazisi dışında çayır ve otlaklar geniş yer tutar. Bölgede yer yer ormanlara rastlamak da mümkündür.⁸

⁷ <http://yildizeli.gov.tr/cografya> (erişim: 05.07.2017).

⁸ <http://yildizeli.gov.tr/cografya>.

BİRİNCİ BÖLÜM

TEMETTUAT DEFTERLERİ VE TEMETTUAT DEFTERLERİNİN TUTULMASI SÜRECİ

1. TEMETTU' KAVRAMI VE TEMETTUAT VERGİSİ

Temettu' kelimesi kar etme, fayda görme,⁹ kar sağlama anlamına gelmektedir. Temettuat kelimesi ise temettu'un çoğulu olup karlar, kazançlar, nemalar anlamına gelir.¹⁰ Temettuat Vergisini “herkesin kazancıyla orantılı olarak devlete verdiği vergi, esnaf vergisi”¹¹ olarak özetlemek mümkündür. Halkın mal varlığının doğru bir şekilde tespit edilip vergi tarh edilebilmesi için pilot bölge olarak Rumeli’de Gelibolu, Anadolu’da Hüdavendigâr sancakları seçilmiş ve tahrirlere başlanmıştır. 1844-1845 yıllarında ise Anadolu’nun büyük çoğunluğunda ve Balkanların bir kısmında yeni bir düzenleme uygulamaya konulmuş ve temettuat vergileri tespit edilmiştir.

Temettuat vergisi her ne kadar Tanzimat’ın ilanından sonra yürürlüğe girmiş olsa da esasını II. Mahmut zamanında ihdas olunan ihtisab resmi teşkil etmektedir.¹² 1826 yılında uygulamaya konulan ihtisab resmi esnaftan, pazar ve panayırlardan, bütün yiyecek ve içecek gibi şeylerden alınan vergilerden oluşmaktaydı. Tanzimat’ın ilanı ile ihtisab resmi kaldırılmıştır¹³ ve yerine temettuat vergisi getirilmiştir. Böylelikle, ihtisab resmi Tanzimat’tan sonra satış tutarı yerine kazanç üzerinden alınan vergiye dönüşmüş oldu.¹⁴

Temettuat vergisi 1839-1858 yılları arasında “an cemaatin” vergisinin bir cüzünü teşkil etmek şartıyla muvahhid vergi arasında idi. 1868 yılında binde otuza, 1880’de binde kırka, 1885 yılında binde elliye kadar çıkarılmıştır. Önceleri sadece ticaret ve sanat sahiplerinden alınırken sonraları maaş sahiplerine de şamil kılınmıştır. Ecnebilere de hasredilmek istenen bu vergi yabancı devletlerin karşı çıkması sonucu bu vergiden sadece

⁹ Şemsettin Sami, **Kâmûs-ı Türkî**, Çağrı Yay., İstanbul 2009, s. 437.

¹⁰ İsmail Parlatır, **Osmanlı Türkçesi Sözlüğü**, Yargı Yayınevi, (4. Baskı), Ankara 2011, s. 1682.

¹¹ Sami, **a.g.e.**, s. 437; Parlatır, **a.g.e.**, s. 1682.

¹² Mustafa Serin, “Osmanlı Arşivi’nde Bulunan Temettuat Defterleri”, **Başbakanlık I. Milli Arşiv Şurası**, Ankara 1998, s. 717; Murat Günçüktü, **795 Numaralı Temettuat Defteri’ne Göre Kırşehir Merkez Kazası Sosyo-Ékonomik Durumu (1250-1834-1835)**, (Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü), Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya 2010, s. 4.

¹³ Emre Özer, **H.1261/M.1845 Tarihli 08753-08754-08755 Numaralı Temettuat Defterlerinin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi**, (Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü), Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Kütahya 2011, s. 4.

¹⁴ Nuri Adıyeke, “Temettuat Sayımları ve Bu Sayımları Düzenleyen Nizamname Örnekleri”, **OTAM**, S. 11, Ankara 2000, s. 772.; Mehmet Zeki Pakalın, **Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü I-III**, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1971, s. 453.

Yunanlılar ve İranlılar sorumlu tutulabilmiştir.¹⁵ Temettu' vergisinin ismi sonraları "kazanç vergisi"ne çevrilmiştir.¹⁶ Temettu vergisinin daha iyi anlaşılabilmesi için 1839-1840 ve 1844-1845 yıllarında olmak üzere toplamda iki defa sayımı yapılan temettuat defterlerinin tutulması sürecinden bahsedilmenin uygun olacağı düşünülmektedir.

2. 1839-1840 YILI TEMETTUAAT TAHRİRLERİ

Tanzimat Fermanı'nda öngörülen düzenlemelerin temelini maliye alanındaki reformlar teşkil etmekte idi ve idari sahada yapılan ıslahat daha ziyade mali merkezîyetçilik sistemini uygulamak için bir vasıta olarak kullanılmak istenmişti.¹⁷ Tanzimatla birlikte yapılmak istenen mali alandaki reformlara uygun olarak eski bir usul olan tımar sistemi tamamen kaldırılmış ve merkezi(leştirilmiş) bir vergi sistemine geçilmeye çalışılmıştır. Diğer bir ifadeyle, "aynı-bölgeci" sistemden nakdi-merkezîyetçi ödeme sistemine geçilmek istenmiştir. Bunun temel sebebi, mültezimlerin halka zulmetmeleri ve baskı yapmaları sonucu köylülerin vergi vermek istememesi ve diğer taraftan mültezimlerin vergilerin önemli bir kısmını vergi toplama masrafı olarak alıkoymalarıdır.¹⁸ Tanzimat yöneticilerinin devlette merkezîyetçiliği sağlamak istemelerinin muhtemel bir diğer sebebi büyük devletlerin azınlık uluslar ve hükmedilen bölgeleri adem-i merkezîyetçi özerk bir statüye sokmak istemelerinden dolayı Tanzimat bürokrasisinin gösterdiği tepki¹⁹ olarak okumak mümkündür.

Tanzimat'ın uygulanmasına rehberlik etmesi için 25 Ocak 1840 tarihinde bir Ta'limat-ı Seniyye hazırlanmıştı. Söz konusu nizamnamenin 4. bendi tahrir usulü ile ilgiliydi ve vergi düzenlemelerini yürütecek olan muhassılların görev ve sorumluluklarını belirtmekteydi. Talimata göre muhassıllarla birlikte bir mal katibi ve diğeri emlak ve nüfus katibi olmak üzere iki kişi yardım edecek ve gerektiğinde başka yardımcıları da edinebileceklerdi.²⁰ Muhassıl-ı mal ve iki katibin yanısıra mahalli hakim, müftü, bir asker zabiti ve halktan güvenilir ve işbilir dört kişi olmak üzere toplam 10 kişi yer alacaktı. Eğer bir bölgede gayrimüslim yaşıyor ise metropolit ve kocabaşlarından da iki kişi bu meclislerde görev alacaktı. Bunun amacı yazım

¹⁵ Pakalın, **a.g.e.**, s. 453-455.

¹⁶ Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, **Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi**, Genişletilmiş Üçüncü Baskı, Ankara 2010, s. 248.

¹⁷ Halil İncelik, "Tanzimat'ın Uygulanması ve Sosyal Tepkileri", **Osmanlı İmparatorluğu: Toplum ve Ekonomi**, Eren Yay., İstanbul 1996, s. 627.

¹⁸ Ayşe Özdemir Kızıllan, "Osmanlı Vergi Düzeninde Temettuat Uygulamaları Üzerine Bir Değerlendirme", **Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, s. 20, Kütahya 2008, s. 59-60.

¹⁹ İlber Ortaylı, "Tanzimat ve Meşrutiyet Dönemlerinde Yerel Yönetimler", **Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi**, C. 1, İletişim Yay., İstanbul 1985, s. 236.

²⁰ Said Öztürk, "Türkiye'de Temettuat Çalışmaları", **Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi Türk İktisat Tarihi**, C. I. S. 1, 2003, s. 289; İncelik, "Tanzimat'ın Uygulanması ...", s. 625-626. Daha detaylı bir Nizamname örneği için Serin, **a.g.m.**, s. 717-719.

esnasında herhangi bir aksaklığa meydan vermemek, doğru sayımın yapılması, kayırma veya zulmün olmaması, adil ve kolay vergi teminiydi. Temettuat tahririnden maksat herkesin kazancına ve mal varlığına göre vergi vermesi esas tutulduğundan tahrir esnasında muhassılların ve diğer görevlilerin uyacağı kurallar da açık bir şekilde belirlenmişti.²¹ Muhassıl olmayan kaza, kasaba ve köylerde ise beş kişiden mürekkep küçük meclisler oluşturulacaktı.²² Böylece, Tanzimat'ın ilanından sonra yapılacak mali reformları bölgesel düzeyde yürütmek üzere eyaletlerde Muhassıllık Teşkilatı oluşturuldu. Muhassılların en temel görevlerinden biri bölgelerindeki nüfus ve bu nüfusun mali gücünü belirleyerek uygun düşen miktarda bir vergi tayin edebilmek için gerekli nüfus ve emlak tahriri çalışmalarını yapmaktı. Yanlarına yardımcı olmaları için bir mal ve bir nüfus ve emlak katibi verilmişti. Muhassılların vergi yükümlüsü tüm nüfusu ve bu nüfusun sahip olduğu emlakın bir yıldaki tahmini gelir miktarlarını tesbit ederek bir deftere kaydetmeleri ve bu tahrir neticesinde her şahsın kudretine göre bölgedeki vergi dağılımını gerçekleştirmeleri istenmişti.²³ Halkın gelirinin tahriri ve vergilerin tahsisi için Muhassıllık Teşkilatı kurulup başına muhassıllar getirildikten sonra muhassıllardan vergileri vali ve ayanların kontrolünden çıkarıp doğrudan merkez hazinesine aktarmaları beklenmekteydi. Bu nedenle, görevlendirildikleri bölgenin bütün mali işlerinden sorumlu tutuldular. Tanzimat'ın ne olduğunu halka anlatmak da onların göreviydi. Görevlerinde herhangi bir aksaklığın, sorunun ve olumsuzluğun yaşanmaması için maiyetlerine askerler verildi.²⁴ Böylece, bütün vergilerin ve malların tahsili işi muhassıllara yüklenmekte ve mahalli meclisler eli ile muhassılların işinin takibi amaçlanmaktaydı.²⁵ Kısacası, muhassılların yüklendikleri görevlere bakılacak olursa onların sadece basit birer memur değil, aynı zamanda vergi tarhi, tahakkuku, kontrolü ve teftişi işlerini yapan ve geniş kapsamlı görevleri bulunan temettuat uygulayıcıları oldukları görülür.²⁶

1840 senesi vergisinin tahriri Muhassıllık Meclislerince yapılacaktı. Bazı yerlerde ruz-ı Hızır ve ruz-ı Kasım olmak üzere iki defada ödeyecekleri vergi miktarı tespit edildi ve halkın gelirleri temettu' defterlerine kaydedildi. Muhassıllar bu defterleri yanlarında İstanbul'a götürüp Babıali'ye verecek ve bahsi geçen defterler Meclisi Valaca tetkik edilip Padişahın iradesi ile hangi yıldan itibaren geçerli olacağı ilgili yerlere bildirilecekti. Bu usul

²¹ İsmet Demir, "Temettu Defterlerinin Önemi ve Hazırlanış Sebepleri", **Osmanlı**, (Ed. Güler Eren), Yeni Türkiye Yay., C. 6, Ankara 1999, s. 316.

²² İnalçık, "**Tanzimat'ın Uygulanması ...**", s. 625-626.

²³ Tevfik Güran, "19. Yüzyıl Temettuat Tahrirleri", **Osmanlı Devleti'nde Bilgi ve İstatistik**, (Der. H. İnalçık & Ş. Pamuk), Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü, Ankara 2000, s. 76.

²⁴ www.os-ar.com/article.php?sid=81.

²⁵ Serin, **a.g.m.**, s. 718.

²⁶ Kızıllan, **a.g.m.**, s. 57.

bazı yerlerde kısmen uygulandıysa da pek başarılı olunamadı.²⁷ Pek çok yerde bu şekilde yapılması öngörülen sayımlardan beklenen netice hasıl olamamıştır. Bunun pek çok sebeplerinin olduğu muhakkaktır.

2.1. 1839-1840 Yılı Temettuat Tahrirlerinde Başarısız Olunmasının Sebepleri

Vergilerin zamanında ve eşitlik ilkesi göz önünde tutularak toplanması için önlemler almakla bunun gerçekleşeceği sanılıyordu. Bu nedenle, 1840 yılından başlanarak şikâyete konu olan iltizam sistemi kaldırıldı. Yeniliklere merkeze bağlı yakın eyaletlerde başlandı. Sancak yönetimi mütesellimlerden alınarak muhassıllara verildi. Muhassıllar bölgenin hem yönetimini üstlenecekler hem de vergilerini toplayıp hazineye göndereceklerdi. Muhassıllara yardımcı olmak için Sancak merkezlerinde Muhassıllık Meclisi kuruldu. Muhassıllık örgütü ile mali, idari ve askeri görevleri bulunan vali, mütesellim ve diğer yönetim görevlilerinin mali yükümlülükleri kalmamış oldu. Muhassıllar merkezden gönderilmişti. Amaç yöneticilerin hazine gelirlerini kendi çıkarları doğrultusunda kullanmalarını engellemektir. Yapılan tahrirler neticesinde 1840-1841 yıllarının hazine gelirleri düştüğünden 1842 yılının Mart ayında eski sisteme ve iltizam usulüne tekrar dönülmüştür.²⁸

1839-1840 yılı tahrirlerinin sonuçsuz kalmasının ve başarısız olmasının pek çok sebebi vardı. Yeni vergi düzenlemesinde başarısız olunmasının en önemli sebeplerinden birisi yöneticilerin ve halkın ileri gelenlerinin suistimalleridir. Bu suistimler yolsuzluk, rüşvet, zimmete para geçirme gibi çok farklı şekillerde tezahür edebilmekteydi. Birkaç örnek vermek gerekirse, Yabanabad kazası (Ankara) müdürü Mustafa Efendi 1842 yılında zimmetten Tokat'a sürgüne gönderilmiş, Hadım kazası müdürü (Konya) Mehmet Efendi zimmetine para geçirdiğinden hapsedilmiş, Kalecik kazası müdürü (Çankırı) Hacı Mustafa Ağa zimmetten Amasya'ya sürgün, Kızanlık kazası müdürü (Edirne) halktan haksız vergi aldığı için azledilmiş, Çorum kazası müdürü Mehmet Ağa zimmetine para geçirdiği için süresiz sürgüne gönderilmiştir.²⁹ Yine üzerlerine düşeni yapmadıklarından ve suistimallerinden dolayı Karamürsel muhassılı İsmail Ağa, Niğde muhassılı Tahir Bey, Milas muhassılı Aziz Ağa görevlerinden alınmışlardır.³⁰ Hatır ve gönüle bakılmadan halkın elindeki mülkün

²⁷ Demir, **a.g.m.**, s. 317; www.os-ar.com/article.php?sid=81.

²⁸ Musa Çadırcı, "Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Ülke Yönetimi", **Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi**, C. I., s. 212.

²⁹ Musa Çadırcı, "Türkiye'de Kaza Yönetimi" (1840 – 1876), **Belleten**, C. LIII (206), s. 241-244.

³⁰ Demir, **a.g.m.**, s. 317; Mustafa Karayaka, **7629 Sayılı Temettuat Defteri'ne Göre 1840 Yılında (H. 1256) Afyon'un Çay İlçesi'nin Sosyal, Kültürel ve İktisâdi Durumu**, (Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü), Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Isparta 2005, s. 16.

hakkaniyetle yazılması; müftü, hatip, imam gibi önceden vergi vermeyenlerden de vergi alınması gerekirken uygulamada muhasılların bu duruma riayet etmedikleri görülmektedir.³¹ Rüşvet aldığı ve Tanzimat'ın gereklerini yerine getirmediği gerekçesiyle Kocaeli Valisi Akif Paşa Edirne'ye sürülmüştü. Sadrazamlık da yapan Hüsrev Paşa rüşvet aldığı ve valilerden Nazif, Hasip ve Tahir Paşalar da Tanzimat'a aykırı tutum ve davranışlarından dolayı cezalandırılmışlardır. Her ne kadar yeniliklerin uygulama alanına konulmasında uğranılan başarısızlığın sorumluluğu ilk yıllarda valilere kesilmiş, valiler arasında geniş çapta atamalar ve yer değiştirmeler yapılmışsa da³² yukarıda verilen örneklerden de görüldüğü gibi en tepedeki devlet memurundan daha aşağıdakilere kadar her kademedede her türlü yolsuzluğun yapıldığı görülmektedir. Trabzon, Diyarbakır gibi bazı bölgelerde ayan ve eşrafın Tanzimat'ın getirdiği yeniliklere direnmesi de ortaya istenilmedik sonuçlar, hatta isyanlar çıkartmıştır.³³ Anadolu'da sorunlar ortaya çıktığı gibi Niş ve Vidin gibi Rumeli bölgelerinde de isyanlar görülmüştür. Yukarıda verilen örnekler yapılan suistimallerin yalnızca ve çok küçük bir kısmını teşkil etmektedir. Bu örnekleri daha da arttırmak mümkündür.

Mali, özellikle vergi alanındaki başarısızlıkların diğer önemli bir sebebi Tanzimat öncesi vergi vermeyen ancak Tanzimat'la birlikte vergiye tabi tutulan çıkar gruplarının hezeyanları ve halkı tahrikleriydi. Bu bağlamda, çıkar gruplarından biri olan ulema, vergiye tabi tutulduğundan Tanzimat'ı şeriata ve İslam devleti esaslarına aykırı göstermeye çalışmıştı. Taşradaki ayanlara gelince, eyaletlerde idare hâlâ fiilen onların elinde olduğu için halkı Tanzimat'a karşı türlü yollarla tahrik etmeye ve alınan tedbirleri boşa çıkarmaya çalışmışlardı.³⁴ Rumeli'de Niş ve Vidin gibi Hristiyanların yaşadığı bölgelerde çıkan isyanların sebebi de yine yeni vergi düzeninin getirdiği değişikliklerdi. Tahriklere ön ayak olanlar vergi ayrıcalığına sahip zümreler, çorbacılar, ağalar ve ulema idi.³⁵

Mali alandaki başarısızlığın diğer bir sebebi reformların ruhuna uygun hareket edecek ve bu reformları icra edecek yeterli personelden mahrum olunması³⁶ ve mevcut personelin de sahip olduğu kötü alışkanlıklardı.³⁷

³¹ www.os-ar.com/article.php?sid=81.

³² Musa Çadırcı, "Tanzimat'ın İlanı Sırasında Türkiye'de Yönetim", *Belleten*, C. LI (201), T.T.K, Ankara 1987, s. 613-614.

³³ Çadırcı, "Tanzimat'ın İlanı ...", s. 619.

³⁴ Halil İnalçık, "Sened-i İttifak ve Gülhane Hatt-ı Hümayûnu", *Osmanlı İmparatorluğu: Toplum ve Ekonomi*, Eren Yay., İstanbul 1996, s. 615.

³⁵ İnalçık, "Tanzimat'ın Uygulanması ...", s. 640-649.

³⁶ İnalçık, "Tanzimat'ın Uygulanması ...", s. 630.

³⁷ Çadırcı, "Türkiye'de ...", s. 254.

Tanzimat Fermanı'nın ilanında önemli bir rolü bulunan Mustafa Reşit Paşa Tanzimat sonucu çıkan kararları titizlikle uygulamış ve halktan eskisi gibi kanunsuz gelir elde edenleri, halkı angarya olarak çalıştıran, rüşvet yiyen idare adamlarını, vali, muhassıl ve kaza müdürlerini azl, para cezası veya haps ettirmiş olmasına rağmen bu reformları icra edecek personelden mahrum olması ve idareci ile ileri gelenlerin suistimalleri neticesinde sorunlar ortaya çıkmış, aynî olarak toplanan öşür pazara getirilip paraya çevrilemediğinden 1839-1840 yılı devlet gelirinin mühim bir kısmı toplanamamış ve Reşit Paşa'nın vergi reformu devlette ciddi sosyal sarsıntılara sebep olmuştur. Bu ve buna benzer diğer sebeplerden ötürü suçlanan Reşit Paşa 31 Mart 1841 (7 Safer 1257) tarihinde görevinden azledilmiştir. Reşit Paşa'nın iktidardan düşmesinde bilhassa mali sahadaki başarısızlığı amil olmuştur. İltizam usulü kaldırılmış olmasına rağmen getirilmek istenen yeni vergi düzeni eleman yokluğu yüzünden maliyeyi bir anarşi içine atmıştır. Çıkarı zedelenen mültezimler, voyvodalar, sarraflar, ayanlar, ağalar, çorbacılar ve din adamlarının muhalefeti de söz konusu duruma eklenince aşarın toplanmasında meydana gelen kargaşalar ve eski mültezimlerle mahalli ayanın baltalama hareketleri nedeniyle 1839-1840 yılı devlet gelirinin mühim bir kısmı toplanamamıştır. Bir çok yerde ağa ve vücut-ı memleket adı altında eski ayanın hakim olması, ulemanın da bu meclislerde ağalara yakın olmaları ve bazı yerlerde halkı açıkça isyana teşvik etmeleri vergilerin toplanamamasında önemli bir etken olmuştur.³⁸

1839-1840 yılındaki temettuat sayımları yukarıda sayılan nedenlerden dolayı istenilen sonucu vermemiş ve bu başarısızlık üzerine 1842 yılında muhassıllıklar kaldırılmış, valilerin sancaklara hükmetmesi için eski kural getirilerek müşirlik sistemi kurulmuş, valilerin maiyetine bir defterdar, sancaklara kaymakam ve kazalara halkın içinden güvenilir bir müdür tayin edilmiştir. Meclis-i Muhassıl ise Memleket Meclisi'ne çevrilmiş ve iltizam usulüne tekrar dönmüştür.³⁹ Bütün bu aksaklıklara rağmen Tanzimat'ın ilanından sonra geçen 10 yıl uygulamanın Türkiye'nin pek çok yerine yayılmasına yetmişti, ancak Tanzimat'ın öngördüğü vergi adaleti devlet yıkılana kadar büyüyen bir sorun olagelmiştir.⁴⁰

Yönetimde yeniliklerin nasıl uygulandığını yerinde görmek ve karşılaşılan güçlükleri saptamak amacı ile hükümet 1840, 1842 ve 1850 tarihlerinde 3 kez olmak üzere

³⁸ İnalçık, "Tanzimat'ın Uygulanması ...", s. 630, 632, 635-640.

³⁹ Demir, **a.g.m.**, s. 317; Mübahat Kütükoğlu, "Osmanlı Sosyal ve İktisadi Tarihi Kaynaklarından Temettu' Defterleri", **Bellekten Dergisi**, C. LIX (225), **a.g.m.**, s. 397-398.

⁴⁰ Çadırcı, "Tanzimat'ın İlanı ...", s. 620.

denetleme/teftiş kurulları oluşturmuş ve Anadolu ile Rumeli'ye göndermiş veya göndermek istemiş olmasına rağmen bu girişimlerin hiçbirinden istediği sonucu alamamıştır.⁴¹

3. 1844-1845 YILI TEMETTUAT TAHRİRLERİ

1840 yılı sayımlarının daha başlangıç aşamasında bırakılıp daha sonra yeni bir tahrir başlanmasının sebebi 1840 yılında başlayan sayımlarda halkın bütün malları ve gelirlerinin yazılması öngörülmüş olmasına rağmen bu sayımlarda yolsuzluklar ve suistimaller neticesinde istenilen sonuç elde edilememiş ve bu defterlere itibar edilmediğinden herkesin gelire göre adil bir vergi alınması için yeni bir tahrir yapılmasına karar verilmesinden kaynaklanmaktaydı.⁴² Çünkü temettu' yazımındaki gaye, herkesin kazancına ve mal varlığına göre devlete belirli miktarlarda vergi vermeleri ve bu verginin bir düzen içerisinde belirlenen usullere göre tahsil edilmesidir.⁴³

1840 yılı temettuat sayımı istenileni vermedi ve devlet gelirlerinde büyük düşüşler yaşandı. Sebep bu göreve atananların mültezimlerle yakın ilişkiler içinde olanlardan seçilmesiydi. Ayrıca hatırlı kişiler ve büyük aileler çıkarları zedelendiğinden vergi vermemek için mallarını vakfetmiş gibi gösterdiler.⁴⁴ 1840 yılı sayımlarının başarısızlığa uğramasından sonra 1843 yılında yeni bir sayım yapılması düşünülmüş ancak halkın tepkisinden korkulduğundan ve önceki sayımdan neden sonuç alınmadığını tesbit etmek için bölge sorunlarının iyi bilinmesinin farkına varıldığından her vilayetten bir vücut (ileri gelen, eşraf) ve bir kocabaşı Dersaadet'e çağrılarak halkın refahı için neler yapılabileceği yoluna gidildi. Yapılan görüşmeler neticesinde en yaygın ve önemli şikayet konusu vergi yükünün azaltılması ile bölgeler ve kişiler arasındaki vergi dağılımının daha adil bir hale getirilmesiydi. Diğer bir ifadeyle, ileri gelenler; en çok, vergilerin çokluğu, vergilerin toplanması esnasındaki yolsuzluklar, haksız uygulamalardan ve yol, köprü, içme suyu gibi altyapı faaliyetlerinin eksikliğinden şikayetçiydiler.⁴⁵ Bu sorunu çözmek için gerekenler bölge yöneticileri olan müşir, defterdar ve kaymakamlar yolu ile icra edilecekti. Bu nedenle, bu sayımlar daha önceki mali sayımlardan farklı olarak merkezden gönderilen memurlar tarafından değil, sayımı yapılan idari birimin müslüman topluluklarında muhtar ve imam, gayrimüslimlerin yaşadığı yerlerde kocabaşı ve papaz tarafından ziraat müdürleri veya vekilleri nezaretinde

⁴¹ Çadırcı, "Tanzimat'tan ...", s. 219; Çadırcı, "Tanzimat'ın İlanı ...", s. 620-21.

⁴² Öztürk, a.g.m., s. 289.

⁴³ Serin, a.g.m., s. 719.

⁴⁴ Demir, a.g.m., s. 317; www.os-ar.com/article.php?sid=81.

⁴⁵ Çadırcı, "Tanzimat'tan ...", s. 219; Güran, "19. Yüzyıl ...", s. 76; Çadırcı, "Tanzimat'ın İlanı ...", s. 621-623.

yapılacaktı.⁴⁶ Tahrirlerin yazımı bitince görevliler bu defterleri mühür edecek ve kaza müdürlerine teslim edeceklerdi. Kaza müdürleri ise tahkikten sonra ya kaymakama ya da defterdara gönderecekti.⁴⁷ Sayımların temel amacı toplam vergi yükünün bölgeler ve kişiler arasında daha adil dağılımını sağlayabilmek için nüfusun gerçek vergi ödeme gücünü ölçmek ve bu sayımların sonuçlarına bakarak gerekli ayarlamaları yapmaktı. Sayımın kapsamı da bu amaca uygun olarak belirlenmişti.⁴⁸ Böylece, tahrir faaliyetinin vergi yükünün nüfusun vergi ödeme gücüne göre belirlenmesine imkan verecek yaygın bir tahrir faaliyetiyle çözümleneceği sonucuna varıldığından 1845 yılında tahrirlerin kısa sürede yapılması için gereken hazırlıklar yapıldı ve bunun için soru-cevaplı layiha ve numuneler hazırlandı. Bu numune ve layihalar örneğinde yapılan tahrirlerle pek çok defter ortaya çıktı.⁴⁹ Bu defterler halkın emlak, arazi ve gelirlerini içerdiğinden ve halkın gelirlerinin tespitini amaçladığından “Temettuat Defterleri” olarak adlandırılmıştır.

1839 yılında çıkarılan bu verginin tahsili 1859-1860 yılında yapılan kadastro çalışmalarından sonra ancak gerçekleşebilmiştir. Temettuat vergisinin yapılabilmesi için yapılan tahrirler 1839-1840 ve 1844-1845 yıllarıyla sınırlı kalmış, muhassıllar vasıtasıyla toplanan bu vergi, resmi olarak uygulanmaya devam ediyor görünse de gerçekte daha pahalıya geldiği için uygulamadan kaldırılan bir vergi olmuştur. Çünkü devletin bu vergiyi toplamak için harcadığı para, tahsil ettiği verginin çok üstünde olmuştur.⁵⁰ 1845 sonrasında bu konuda yer yer düzenlemeler devam etmiştir.⁵¹

4. 1839-1840 YILLARI İLE 1844-1845 YILLARINA AİT TEMETTUAT DEFTERLERİ ARASINDAKİ FARKLILIKLAR

1839-1840 ve 1844-1845 yıllarında olmak üzere toplamda iki defa sayımı yapılan temettuatlar neticesinde ortaya çıkan temettuat defterlerinin muhteva ve tertibi bakımından aralarında büyük farklılıklar olmamakla birlikte her iki sayımda mutlak bir yeknesanlık da görülmemektedir.⁵² 1839-1840 yılı ile 1844-1845 yılı temettuat sayımları arasında bazı farklılıklar bulunmaktadır. Bu farklılıkları şöyle sıralamak mümkündür:

⁴⁶ Güran, “19. Yüzyıl ...”, s. 77.

⁴⁷ www.os-ar.com/article.php?sid=81.

⁴⁸ Güran, “19. Yüzyıl ...”, s. 77.

⁴⁹ Güran, “19. Yüzyıl ...”, s. 76.

⁵⁰ Kızıllan, a.g.m., s. 64.

⁵¹ Serin, a.g.m., s. 719-720.

⁵² Kütükoğlu, a.g.m., s. 398.

- 1839-1840 yılı temettuat sayımlarında hanelerin sahip olduğu ve gelire tabi tutulan bütün menkul (taşınır) ve gayrimenkul (taşınmaz) malların kıymetleri verilirken 1844-1845 yıllarında yapılan sayımlarda hane sahiplerinin mallarının 1844 (1260) yılı gerçek geliri ile 1845 (1261) yılının tahmini geliri verilmiştir.⁵³
- 1839-1840 yılı temettuat defterlerinin bazılarında mal sahiplerinin emlakı öbek öbek yazılmış, evlerin kaç katlı ve odalı olduğu belirtilmişken, aynı yıla ait bazı temettuat defterlerinde detaylara pek girilmemiştir. Bu farklılığın yazım işini yürüten muhassıl, katip veya diğer görevlilerden kaynaklandığı düşünülebilir.⁵⁴
- Temettuat defterlerinde sabit bir yazımın olmadığı tekrar gözönünde bulundurularak denilebilir ki 1839-1840 yılı tahrirlerinde bazı defterlerin başında defterlerin nereye ait olduğuna dair geniş bilgilere yer verilmişken⁵⁵ 1844-1845 yılı Temettuat defterlerinde sadece vilayet-sancak-kaza-köy veya mahalle ismi yazılıp geçilmiştir.
- 1839-1840 yılı tahrirlerinde hanelerin isim ve şöhretlerinin yanında ak sakallı, kısa boylu gibi hane reislerinin fiziki betimlemeleri yer alırken 1844-1845 yılı tahrirlerinde uzun boylu, siyah sakallı gibi betimlemelere genelde yer verilmemiş⁵⁶ ve *felan* oğlu *filan* denilmekle yetinilmiştir.⁵⁷
- 1839-1840 yılı sayımlarından muhassıllar sorumlu tutulduğundan defterlerin sonunda muhassıl, müftü, mal ve emlak katipleri, meclis azaları ve naibin mührü bulunurken 1844-1845 yılı defterlerinde müslüman bölgelerde imam, muhtar-ı evvel ve muhtar-ı sanininin mührü; reayanın yaşadığı yerlerde defterlerin sonunda kocabaşı ve papazların mührü bulunmaktadır.⁵⁸ 1844-1845 yılı defterlerinin hepsinde mühür bulunmayıp bazılarında “bende” sözcüğü bulunmaktadır ki bu da muhtemelen bazı defterlerin orijinal olmayıp merkezde çıkarılmış suretler olduğunu göstermektedir.⁵⁹
- 1839-1840 yılı mal, emlak ve gelir sayımında emlak ve hayvanların kıymetleri ayrı ayrı toplanıp yazılmakta, bunlardan hasıl olan gelir ve bu gelire bağlı olarak senelik vergi miktarı yazılmakta iken 1844-1845 yılı temettuat defterlerinde bazı hanelerin gelirlerinin toplamı yazılmamakla birlikte hanelerin yıllık gelirleri genelde yazılmış

⁵³ İsmail Kartal, **1845 (1261) Tarihli Temettu'ât Defterlerine Göre Hüdâvendigâr Eyâleti Dahilinde Kütahya Sancağına Tâbî' Tavşanlı Nahiyesine Bağlı Kuruçay, Çardaklı ve Bey Kariyelerinin Transkripsiyon ve Edisyon Kritiği**, (Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü), Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Kütahya 2006, s. 4; Öztürk, **a.g.m.**, s.289; Kütükoğlu, **a.g.m.**, s. 406.

⁵⁴ Öztürk, **a.g.m.**, s. 289-290.

⁵⁵ Öztürk, **a.g.m.**, s. 291.

⁵⁶ Öztürk, **a.g.m.**, s. 291.

⁵⁷ Kütükoğlu, **a.g.m.**, s. 399.

⁵⁸ Öztürk, **a.g.m.**, s. 292; Kütükoğlu, **a.g.m.**, s. 397.

⁵⁹ Kütükoğlu, **a.g.m.**, s. 398.

olup altına varsa diğer gelirler yazıldıktan sonra gelirin altına bütün gelirlerin toplamı yazılmıştır.⁶⁰

- 1839-1840 yılı sayımlarında sadece eşkal verilip meslekler belirtilmemişken 1844-1845 yılı sayımında büyük çoğunlukla mesleklerin “hane numarası” üzerinde yazıldığı görülmüştür.⁶¹
- 1839-1840 yılı temettuat sayımında ekili ve boş tarlalar alt alta gösterilerek toplamı yapılmakta ve “killi yerde” gibi diğer bazı vasıfları verilmekte iken 1844-1845 yılı sayımında mezru ve gayr-ı mezru tarlalar ayrı; pirinç, pamuk gibi sınai mahsullere ait tarlalar ile bağ, meyve bahçeleri, harir (dut) bahçeleri, bostan, korular ve zeytinlikler ayrı yazılmıştır. Bu nedenle, mezru tarla olarak yazılan arazilerde sadece hububat ekimi yapıldığı anlaşılmaktadır.⁶²
- Her ailenin neler ektiği ve her hanenin arazisinden ne kadar ürün elde ettiği de vereceği öşür nedeniyle sadece 1844-1845 tarihli temettuat defterlerinde mevcuttur.⁶³
- 1839-1840 yılı tahrirlerinde vergi olarak sadece virgü-yi mahsûsa yer almışken 1844-1845 yılı sayımında öşür vergisi⁶⁴ ve küçükbaş hayvancılığın yapıldığı bölgelerde âdet-i ağnâm vergisi⁶⁵ de defterdeki yerini almıştır. Zaten 1844-1845 yılında yeni bir sayım ihtiyacının ortaya çıkmasının sebebi virgü-yi mahsusa ile gelirler arasında her hangi bir orantının olmamasından kaynaklanmıştır.⁶⁶ 1844-1845 yılında yapılan yazımlarda bu sorunun tamamen giderilemediği aşıkardır.
- 1839-1840 yılı sayımlarında imam, hatip, muhtar ve kethüda meslekleri gereği vergi vermezken⁶⁷ 1844-1845 yılında bütün ahali ayırım gözetilmeksizin vergiye dahil edilmiştir.

Kısacası, 1839-1840 ile 1844-1845 yılı temettuat defterleri arasında bir takım farklılıklar mevcut ise de bu farklılıklar defterlerin tertip tarzından ziyade hane sahiplerinin

⁶⁰ Öztürk, **a.g.m.**, s. 292.

⁶¹ Kütükoğlu, **a.g.m.**, s. 402.

⁶² Kütükoğlu, **a.g.m.**, s. 406-407.

⁶³ Kütükoğlu, **a.g.m.**, s. 406.

⁶⁴ Kütükoğlu, **a.g.m.**, s. 411.

⁶⁵ Bünyamin Özçelik, **Biga Sancağı'na Ait 4948, 4951, 15988, 15990, 15991 Numaralı Temettuat Defterlerinin Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi**, (Çankırı Karatekin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü), Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Çankırı 2011, s. 22; **BOA., ML.VRD.TMT.d**, no: 14945, s. 2-54.

⁶⁶ Kütükoğlu, **a.g.m.**, s. 412

⁶⁷ Mutlu Aslan, **1840 (H. 1256) Tarihli Temettu'at Defterine Göre Hüdâvendigâr Eyaleti Balıkesir Sancağı Merkez Kazasına Bağlı Ovaköy (Atanos), Halalca, Balıklı (Mendehore) ve Çayırhisar Köylerinin İktisâdi ve İctimâî Durumu**, (Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü), Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Kütahya 2007, s. 60.

isim ve sıfatları ile defterlerin durumlarına göre kaydetme zorunluluğundan doğan farklılıklardır.⁶⁸

5. TEMETTUAAT DEFTERLERİ VE ÖZELLİKLERİ

Osmanlı taşrasının anlaşılabilmesine olanak sağlayan iki defter serisi mevcuttur. Bunlardan birincisi klasik dönem Osmanlı tarihinde devlet yapılanmasında önemli bir yeri bulunan tapu tahrirleri iken ikincisi Osmanlı Devleti'nin yenileşme döneminde ortaya çıkan ve tapu tahrirlerinden düzenleniş tarzı ve içerik bakımından çok daha farklı ve ayrıntılı bilgiler içeren temettuat defterleridir.⁶⁹ Bu defterler mikro ve makro düzeyde bölgenin demografik, kültürel ve sosyo-ekonomik profilinin çıkarılması hususunda önemli bilgiler ihtiva etmektedir. Tapu tahrirlerinde bölgenin ismi, vergi mükellefleri, tahsil edilmesi gereken toplam vergi miktarı, toplam vergilerin hangi kalemden alınacağı bilgileri mevcut iken temettuat defterlerinde çok daha detaylı bilgilere rastlanmaktadır.⁷⁰ Tanzimat Fermanı vergi konusunda yeni düzenlemeler getirmeyi öngördüğünden vergi kaynaklarının yeniden tespiti gündeme gelmiş ve adına “Emlak ve Arazi ve Hayvanat ve Temettu'ât” sayımları denilmiştir.⁷¹ Böylece, Tanzimat'a kadar değişik adlarla ahaliden alınan vergilerin yerine ikame edilen temettu' vergisine nisbetle kaydedildiği defterlere “Temettu'ât Defterleri” denilmiştir.⁷²

Temettuat defterleri Başbakanlık Osmanlı Arşivinde (BOA) bulunmaktadır. Defterlerin çok az bir kısmı Kamil Kepeci ve Maliyeden Müdevver defterleri arasında yer almaktadır. Defterlerin büyük çoğunluğu 1988 yılında tasnif edilip kataloglanarak araştırmacıların istifadesine sunulmuştur. ML.VRD.TMT.d koduyla 9 cilt olarak kataloglanan temettuat defterlerinin az bir kısmı 1840 yılı defterlerinden oluşurken büyük bir çoğunluğu 1844-1845 yılı tahrirlerini ihtiva etmektedir.⁷³ Temettuat defterlerinin katalog numaraları 508-516 arasını teşkil etmektedir. Araştırmaya açılan defterlerin sayısı 17.747'dir.⁷⁴ Kamil Kepeci ve Maliyeden Müdevver tasniflerinin içinde pek çok temettuat defterleri yer aldığından⁷⁵ söz konusu defterlere Kepeci ve Maliyeden Müdevver defterleri eklendiği takdirde bu sayı daha

⁶⁸ Demir, **a.g.m.**, s. 318

⁶⁹ Sezgin Zabun, **Sivas 1844-1845 Temettüat Defterleri**, Buruciye Yay., C. I, Sivas 2013, s. 1.

⁷⁰ www.os-ar.com/print.php?sid=81.

⁷¹ Öztürk, **a.g.m.**, s. 287.

⁷² Serin, **a.g.m.**, s. 721; Demir, **a.g.m.**, s. 318.

⁷³ Güran, “19. Yüzyıl ...”, s. 76; Kütükoğlu, **a.g.m.**, s. 395-396; Dilşah Cengiz, **Adapazarı/Söğütlü Karyesi Temettuat Defteri Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi**, (Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü), Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya 2010, s. 13.

⁷⁴ Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, **a.g.e.**, s. 248-249; Öztürk, **a.g.m.**, s. 287; Zabun, **a.g.e.**, s. 2.

⁷⁵ Demir, **a.g.m.**, s. 321.

da artacaktır.⁷⁶ Ancak, temettuat defterlerinin içindeki bütün defterler de temettuat defterleri değildir.⁷⁷

Temettuat defterleri sadece bir mal, mülk ve gelir defterleri değil, geniş anlamda, ait olduğu bölgenin bütün bir ekonomik zenginliğin tespitidir. Temettu yazımının birinci amacı ekonomik düzenlemelerin yapılmasıdır. Diğer bir deyişle, temettuat defterlerinin tutulmasının ana sebebi malidir. Bu düzenlemelerin başında ise vergi reformu gelir. Bu nedenle, bir bölgedeki menkul-gayrimenkul bütün emlak ve hayvanatın yazılmasına azami derecede gayret gösterilmiştir. Bütün bu gelirlerin yanısıra kaynağı belli olmayan gelirler de *zuhurlar temettuatı* gibi adlarla defterlere kaydedilmiştir. Hesaplanan temettu 'gayri safi olarak hesaplanmıştır. Bu sayımların kısa dönemli amacı, toplam vergi yükünün bölgeler ve kişiler arasında daha adil dağılımını sağlamak, uzun dönemli amacı ise geniş bir mali reformun verilerini tespit etmektir.⁷⁸ Osmanlı Devleti, temettuat yazımlarıyla ekonomik potansiyelini tam olarak tespit etmeye çalıştığından vergi dışı potansiyeller de defterlere kaydedilmiş ve böylece Osmanlı Devleti'nde kayıt-dışı ekonomi gibi bir durum ortaya çıkmamıştır.⁷⁹

Temettuat sayımlarının amacı ve muhtevası Osmanlı merkez bürokrasisi tarafından belirlenmiş ve taşra bürokrasisinin de katılımıyla uygulaması gerçekleştirilmiş resmi kayıtlardır. Temettuat defterleri Tanzimat olarak adlandırılan geniş kapsamlı bir reform hareketinin bir yan ürünü olarak ortaya çıkmıştır. Tanzimat yöneticileri devletin varlığını devam ettirebilmesi için toplumsal birliğin ve idari bütünlüğün sağlanmasını temel şart olarak görmüşler ve bu amaçla giriştikleri tüm idari reformların başarısının sağlam bir mali taban oluşturulmasına bağlı olduğunu düşünmüşlerdi. Mali problemlerin çözümlenmesi ise ancak devletin yeterli ve sağlam gelir kaynaklarına kavuşturulması ile mümkündü. Bu yüzden Tanzimat yönetiminin mali reformlarının en önemli parçasını vergi konusundaki düzenlemeler oluşturmaktaydı. Osmanlı yönetiminin mali reform çalışmaları Tanzimat öncesinde başlamıştır. Bu çerçevede yapılan en temel değişiklik son derece karmaşık ve tesadüfi hale gelen çok sayıdaki örfi verginin tamamının kaldırılarak yerine herkesin emlak, arazi, ticaret ve temettuatına nisbetle ve binde hesabıyla yani ödeme gücüne göre belirlenecek tek bir verginin konmuş olmasıydı.⁸⁰

Defterlerin büyük bir bölümü taşradan gönderilen orijinal nüshalar olup mahalle veya köy düzeyinde tek bir idari birimi kapsamaktadır. Defterlerin sonunda genelde mühür

⁷⁶ Öztürk, **a.g.m.**, s. 287.

⁷⁷ Adıyeke, **a.g.m.**, s. 779.

⁷⁸ Adıyeke, **a.g.m.**, s. 772-774.

⁷⁹ Kızıllan, **a.g.m.**, s. 63.

⁸⁰ Güran, "19. Yüzyıl ...", s. 75.

bulunmaktadır. Hacimli pek çok defter ise Maliye Nezareti katipleri tarafından orijinal nüshaların temize çekilmesiyle oluşmuştur.⁸¹

Hazırlanan defterlerin birer suretleri çıkarılıp imam, muhtar ve papazlarla beraber halktan güvenilir insanlar tarafından teftiş ve tetkik edilmiş ve böylece kimsenin itiraz etmemesi düşünülmüştü.⁸²

Defterlerin büyük çoğunluğu tek sütun üzere yazılmışken az da olsa iki sütun üzere tanzim edilen defterlere de rastlanılabilir.⁸³ Bazı çift sütunlu sahifelerin sebebi ailelerin mallarının azlığıdır.⁸⁴

Temettuat defterlerinde ailelerin oturduğu ev, dükkanlar, sahip olunan paralar, ev eşyaları, her türlü işletmelerdeki araç ve gereçler, ticari stoklar, borçlar ve alacaklar temettu' sayımlarının dışında tutulmuştur.⁸⁵

Defterler idari taksimata göre yapıldığından sayımlara sancaklar ve alt idari birim olarak kaza ve nahiyeler alınmıştır. Şehirlerde ve birden fazla mahalleye sahip köylerde genelde her mahalle için bir defter tutulmuş, defterin en tepesinde sırasıyla eyalet-sancak-kaza-kasaba ve mahalle ise mahallenin adı, köyse köyün adı yazılmıştır. Aynı bölgede müslümanlar ve gayrimüslimler birlikte yaşıyorlarsa her iki cemaat için ayrı defter tutulmuş ve defterin kime ait olduğu belirtilmiştir.⁸⁶ Defterlerde yerleşim yerleri ayrı ayrı belirtilmiş, büyük yerler ile birden fazla mahalleden oluşan köyler ayrı ayrı defterlere yazılmıştır. Defterlerin ilk sahifesinde sırasıyla eyalet, sancak, kaza adları kaydedildikten sonra tahriri yapılan köy, kasaba, mahalle veya çiftliğin adı yazılmıştır. Köy veya mahallelerde tahrir genellikle imam, muhtarlar vs. görevlilerden başlanmıştır.⁸⁷ Defterler vergi toplamaya yönelik tutulduğu için yalnızca vergiye tabi mal ve mülkleri olan aile reisleri esas alınmıştır. Bunlar genellikle erkek nüfus olduğu gibi, yer yer eşleri ölmüş kadınlar ve babaları ölmüş çocukların kayıtlarına da rastlanılmaktadır.⁸⁸

Köyler ve mahalleler ayrı defterlere yazılırdı ama bazen aynı deftere birkaç sayfa boş bırakılıp yakın bir köy veya mahallenin yazıldığı da olmuştur. Yazımı biten defteri birinci ve ikinci muhtar ve müslüman bölgeler için imam; reaya için papaz veya kocabaşı mühürlerdi. Tahrir işi bittiğinde defterler bağlı oldukları kazanın torbasına konulup kaza meclislerine

⁸¹ Güran, "19. Yüzyıl ...", s. 76.

⁸² Kızılkın, a.g.m., s. 59-60.

⁸³ Öztürk, a.g.m., s. 289-290.

⁸⁴ Kütükoğlu, a.g.m., s. 398.

⁸⁵ Öztürk, a.g.m., s. 291-292; Güran, "19. Yüzyıl ...", s. 80.

⁸⁶ Kütükoğlu, a.g.m., s. 397; Demir, a.g.m., s. 318.

⁸⁷ Serin, a.g.m., s. 724-725.

⁸⁸ Serin, a.g.m., s. 725.

teslim edilir ve orada kontrol edilen defterler bir üst bağı idari birime gönderilirdi. Sancak merkezine gelen defterler burada tekrar gözden geçirilip temize çekilerek ciltlenirdi. Ancak, bazı defterler ciltsiz olabilmekte; bazı defterlerin sayfaları kaybolmuş veya eksik iken bazı defterlerin aralarına başka defterlerin sayfaları kaçmış olabilmektedir.⁸⁹

Yetimlerin gelirleri kaydedilmiş olmasına rağmen vergi tahakkuk ettirilmemiştir.⁹⁰ Ayrıca, çalışamayan yaşlılar, körler, mecnunlar, dilsizler, çolaklar,⁹¹ imam, hatip, asker, bekar, yetim, yönetici, talebe, hizmetkar, hasta, yöneticiler,⁹² çocuklar, dul vs. muhtaç durumda olanlardan vergi alınmamaktadır.⁹³

5.1. Demografik, Kültürel Ve Sosyo-Ekonomik Tarih Kaynağı Olarak Osmanlı Tarih Çalışmaları Açısından Temettuat Defterlerinin Önemi

Osmanlı Devleti'nin 19. yüzyılın ortalarıyla ilgili sosyal, iktisadi ve demografik açıdan bilgi sahibi olmak için temettuat defterleri bulunmaz birer kaynaktır. Her ne kadar temettuat defterlerinin tutulma amacı mali olsada sözkonusu defterler bunun çok ötesinde bilgileri ihtiva etmektedir.

Temettuat defterlerinde hane isimleri, şöhretleri, lakapları, babalarının isimleri ya da lakapları yer aldığından bu şahısların daha çok hangi isimleri kullandıkları, müslüman olup olmadıklarını ve ilgili bölgenin sosyal dokusunu daha detaylı inceleyebiliriz.

Temettuat defterleri kullanılarak bir bölgenin tahmini nüfusunu, yörede kullanılan isimler ve lakapları, ailelerin gelir ve refah seviyesini, tahriri yapılan bölgenin arazi ve ziraat durumunu, yetiştirilen ürünleri,⁹⁴ hane sahibinin ne işle meşgul olduğunu, hane reisinin ödediği “virgü-yi mahsûsa”nın yıllık ne kadar olduğu, eğer aile gayrimüslim ise ödediği cizyenin türü ve miktarı, aynen ya da nakden ödenen aşar vergisinin ürünler bazında miktarı ve parasal karşılığı ya da parasal değeri, hane sahibinin sahip olduğu ekili, dikili, nadasa bırakılmış ya da ekilmemiş arazilerin, çayır, bağ, bahçelerin dönüm olarak miktarı, bir ailenin sahip olduğu küçükbaş ve büyükbaş hayvanların cins ve sayıları ve cinsiyetleri, ailenin sahip olduğu değirmen, dükkan/bakkal, kışlak vb. taşınmaz servetlerinin sayısı, getirisi ve büyüklüğü, ailelerin sahip olduğu tarlaların, hayvanların ve diğer gayrimenkullerin bir yıl

⁸⁹ Adıyeke, **a.g.m.**, s. 779-780.

⁹⁰ Kütükoğlu, **a.g.m.**, s. 411.

⁹¹ Adıyeke, **a.g.m.**, s. 781-782.

⁹² Özçelik, **.a.g.t.**, s. 74, Tablo 3.10.

⁹³ Semra Deniz, **7227 No'lu Balıkesir Sancağı Merkez Kazasına Bağlı Köylerin Temettü'ât Defterinin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi**, (Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü), Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Kütahya 2010, s. 575. Vergiden muaf olanların bölgeden bölgeye değişiklik arz ettiği anlaşılmaktadır.

⁹⁴ Serin, **a.g.m.**, s. 728.

içinde kendilerine sağladığı gelir ya da kira bedelleri ile hane reisi ve diğer aile üyelerinin esnaflık, ticaret veya diğer faaliyetlerinden sağladığı gelirleri tespit etmek mümkündür.⁹⁵ Ayrıca, temettuat defterlerinde keçi ve koyunlardan alınan “âdet-i ağnâm rüsûmu”nun⁹⁶ hangi hayvanlardan ve hayvan başına ne kadar vergi alındığını da öğrenebilmekteyiz. Diğer bir ifadeyle, hane esaslı yapılan bu sayımlar neticesinde meydana gelen temettuat defterlerinden vergi mükellefi olan şahısların kişilik bilgileri, hane reislerinin sahip olduğu bütün menkul ve gayrimenkul servetleri, hanelerin yıllık gelirleri ile ödedikleri her türlü vergiyi tespit edebilmekteyiz.⁹⁷

Temettuat tahrirleri, 19. yüzyılda Osmanlı yönetiminin merkezileşme ve dış çeperlerde etkinliğini artırma gayretlerinin zirve noktasını oluşturan Tanzimat hareketinin vergi konusundaki düzenleme çalışmalarının bir yan ürünü olarak ortaya çıkmıştır. Hane esasını temel alan ve imparatorluğun çok geniş bir bölümünde aynı tarihte ve aynı sistematik içinde yapılmış bu sayımlar, ciddi bir incelemeye tabi tutularak kullanılmak şartıyla, 19. yüzyıl Osmanlı Devleti’nin demografik, kültürel, iktisadi ve sosyal tarihi üzerinde nicel yönü ağır basan çok kapsamlı araştırmalara imkan verebilecek bilgi zenginliğine sahip eşsiz kaynaklardır.⁹⁸

Temettuat defterlerinden “ahalinin refah seviyesi, ekilip-biçilen ürün çeşitleri, bölgenin iklimi, ticari durumu, yerleşim şekilleri vs. gibi” bilgilere ulaşılabilir. Bütün bu yönleriyle, temettuat defterleri XV. ve XVI. yüzyıllarda tutulan Tapu Tahrir Defterlerinden daha detaylıdır.⁹⁹

1844 yılı hasılatının tespitinde bazı yerlerde 9 katı alınarak topraklardan elde edilen gelir olarak gösterilmiştir. Bu öşür miktarı düşüldükten sonra hane sahibine kalan ürünün değerini ifade etmektedir. Bazı bölgelerde yapılan tahrirlerde ise ödenen aşar vergisinin on katı toprakların geliri olarak gösterilmiştir. Özellikle, sayımın vergi düzenlemelerine esas olmak üzere yapılmış olmasının, temettuat tahrirlerinde yer alan verilerin güvenilirliklerini önemli ölçüde azalttığı, eksik ve yanlış beyan nedeniyle bilgilerin gerçeği yansıtmadığı, bu nedenle de bilgilerin ayrı ayrı değerlendirilmesinin yerinde olacağı açıktır. Toprak ve hayvanlar gibi servet unsurları ile ilgili bilgiler muhtemelen doğruluk derecesi en yüksek bilgilerdir. Vergiler ve zirai üretimle ilgili veriler de doğruluk dereceleri yüksek olan vergilerdir. Zirai üretimle ilgili verilerin en önemli problemi 1844 yılının normal bir üretim yılı olup olmadığıdır.

⁹⁵ Güran, “19. Yüzyıl ...”, s. 77-78; Öztürk, **a.g.m.**, s. 288.

⁹⁶ **BOA., ML.VRD.TMT.d**, no: 14945, s. 2-55.

⁹⁷ Öztürk, **a.g.m.**, s. 288.

⁹⁸ Güran, “19. Yüzyıl ...”, s. 81.

⁹⁹ Serin, **a.g.m.**, s. 726-727.

Çiftçilerin tarım dışı gelirleri ile esnaf ve tüccarın sınai ve ticari faaliyetlerinden elde ettikleri gelirler tamamen tahmine dayalı olduğundan eksik beyan yapılacağından en önemli sapmalar bu alanda olacaktır. Ancak, mahalle ve köy gibi dar bir sosyal çevrede olması insanların birbirini bildikleri için tahminlerdeki tesadüfiliği önemli ölçüde azaltacaktır. Sonuç olarak, bu veriler güvenilirlikleri yüksek uzman tahminleri olarak değerlendirilebilir. Ancak bilgiler mutlak değildir. Temettuat tahrirleri tahminen 1.1 milyon evi kapsamış olup 19. yüzyıl ortalarında belirli bir tarihte ve imparatorluğun çok geniş bir bölümünde aynı sistematik içinde yapılmış bir vergi, servet ve gelir sayımıdır.¹⁰⁰

5.2. Sivas Eyaleti Temettuat Defterleri

Temettuat tahriri yapılan on beş eyaletten biri olan Sivas eyaleti 7. ve 8. katalogda yer almaktadır.¹⁰¹ Sivas eyaleti temettuat defterleri 7. katalogun çok az bir kısmını teşkil ederken 8. katalogun tamamı Sivas eyaleti temettuat defterlerini içermektedir. 7. katalogda Akdağ, Amasya, Artukâbâd, Ballu ve Boğazlıyan kazalarının temettuat defterleri mevcut iken, 8. katalogun tamamını teşkil eden Sivas eyaletinin temettuat defterleri ise şu kazalardan ibarettir: Budaközü, Danişmendli, Darendе, Divriği, Emlak, Erbaa, Aşudi, Eyrek, Ezinepazar, Gedikçubuk, Geldigelen, Gümüş, Gümüşhacıköyü, Gürün, Hafik, Havza, Hüseyinâbâd, İlbeyli, İnallu, Kangal, Karahisar-ı Behramşah, Karaguş, Karakaya, Kayseri, Kazabad, Kelinkiras, Kelmugad (Yıldızeli), Kızılkoca, Kızılkümbet, Köprü, Ladik, Mecitözü, Merzifon, Niksar, Ortapazar, Selmanlı, Sorgun, Sivas, Sivasili, Süleymanlı, Şarkpare, Taşâbâd, Toht, Tokat, Tonoz, Tozanlı, Turhal, Varay, Yahyalı, Yıldızeli, Yozgat, Yüzdepare, Zaltın (Zeytunâbâd), Zeytun ve Zile kazaları.¹⁰² Sivas eyaletinin temettuat defterlerinin büyük çoğunluğunun tahriri 1844-1845 (H. 1260-1261) yıllarında yapılmıştır. 1840 yılına ait Sivas temettuat defterleri varsa bile çok az olduklarından diğer kataloglardaki tarihler gibi 1840 yerine 1844-1845 tarihi verilmiştir.¹⁰³ 8. katalogdaki defterlerin adedi 1886'dır.¹⁰⁴ 7.

¹⁰⁰ Güran, "19. Yüzyıl ...", s. 78-79.

¹⁰¹ Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi'ndeki katalog numaraları 514-515'tir.

¹⁰² Serin, **a.g.m.**, s. 724; Öztürk, **a.g.m.**, s. 295-296; Zabun, **a.g.e.**, s. 6, (Yıldızeli kazasının Yıldız karyesi Temettuat Defteri transkribe edilirken defterdeki Sivas merkezine ait mahalleler için aynı eserin 6, 7, ve 8. sayfalarında yer alan ve Sivas Eyaleti merkezine ait mahalleleri ihtiva eden Tablo 1'den ve s. 38'den yararlanılmıştır).

¹⁰³ Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi'nde Sivas eyaletinin bir kısım kazalarının kayıtlı olduğu 514. katalogun tarihi diğerlerinden farklı olarak 1840-1845 (1256-1261) olarak verilmiştir.

¹⁰⁴ Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, **a.g.e.**, s. 248-249; Öztürk, **a.g.m.**, s. 295-296., Serin, **a.g.m.**, s. 724. İsmet Demir'in söz konusu makalesinde 8. katalogdaki Sivas eyaletine ait defterlerin sayısı 2015'tir, s. 320. İsmet Demir'in makalesi 1999 yılında yazılmıştır. Mustafa Serin'in tebliği 1998 tarihlidir. Said Öztürk'ün makalesi 2003 tarihli olmasına rağmen bu bilgileri Mustafa Serin'in tebliğinden aldığı belirtilmiştir. Bu durumda, en güncel rakam İsmet Demir'in verdiği rakamlar gibi gözükmektedir. İsmet Demir'in verilerini doğru

katalogda Sivas eyaleti kazalarına ait defterlerin sayısı 411'dir. Sivas eyaletine ait temettuat defterlerinin toplam sayısı ise 2.297'dir. Tahriri yapılan eyaletlerin defter sayılarına bakıldığında 15 eyalet arasında en çok deftere sahip üçüncü eyalet Sivas'tır. En fazla temettuat defterine sahip üç eyalet sırasıyla Hüdavendigâr (2.491 defter), Bolu (2.299) ve Sivas (2.297 defter) eyaletleri olarak göze çarpmaktadır.¹⁰⁵ Ayrıca, Sivas eyaletinin merkez kazası dahil 60 kazaya sahip olduğu ve günümüzde il olan Tokat, Kayseri, Amasya ve Yozgat sancaklarının, temettuat sayımlarının yapıldığı tarihlerde (1844-1845) Sivas eyaletine bağlı oldukları görülmektedir. Bu da o dönem Sivas eyaletinin çok geniş bir bölgeyi kapsadığını göstermektedir.

5.3. Yıldızeli Kazası Temettuat Defterleri

Sivas eyaletinin 60 kazasından biri Yıldızeli kazasıdır. Yıldızeli kazasının Yıldız karyesi dahil 68 köyün temettuat defteri tespit edilmiştir. Bu köylerin bir listesi aşağıda sunulmuştur. Köylerin ismi ile birlikte kaç varak oldukları da parantez içerisinde gösterilmiştir. Bu köyler şunlardır: Kürtler (7 varak), Kurtlapa (21 varak), Adıs (23 varak), Karaçayır (6 varak), Hancedid (36 varak), Kale (9 varak), Kara Mehmedoğlu Çiftliği (8 varak), Bayat (11 varak), Ağki (6 varak), Uzun (8 varak), Arslandoğmuş (12 varak), Karacaviran (11 varak), Kıldır (9 varak), Seran (7 varak), Mermer (6 varak), Kızıl (8 varak), Çiftligat (10 varak), Menteşe (12 varak), Kerim Mümin (9 varak), Subaşı (8 varak), Şaban (8 varak), İbre (6 varak), Yusufoglan (17 varak), Kırmacioğlu (6 varak), Çeltik (8 varak), Çelebiler (8 varak), Kalın (15 varak), Künbetbeyi (15 varak), Ovacık (10 varak), Gazi (12 varak), Nevruz (15 varak), Silvan (8 varak), Demircilik (6 varak), Deşerek (6 varak), Kırak (20 varak), Hayranlı (6 varak), Pustad (8 varak), Alahacı (14 varak), Kızılca (15 varak), Kan (10 varak), Direkli (4 varak), Banaz (9 varak), Dere (6 varak), Yılanlı (4 varak), Veliyüddin (10 varak), Çaşur (12 varak), Bedel (16 varak), Özengi (8 varak), Sandal (9 varak), Yıldız (33 varak), Tokuş (10 varak), Kaskın (22 varak), Olukman (14 varak), Ağçahan (10 varak), Delikkaya (6 varak), Yakuboğlan (10 varak), Çakmak (12 varak), Sarıyar (16 varak), İnebey (10 varak), Gazganlı (10 varak), Öyük (6 varak), Mumcu Çiftliği (8 varak), Sarıkaya (10 varak), Kankik (11 varak), Bezirci mahallesi (6 varak), Hellüklü (5 varak), Sarı Hasan (9 varak) ve Karacalar Çiftliği (5

kabul ettiğimiz takdirde bu durumda Sivas eyaletine ait Temettuat defterleri daha da artmaktadır ve Hüdavendigâr eyaletinden sonra en fazla temettuat defterine sahip eyalet haline gelmektedir.

¹⁰⁵ Güran, "19. Yüzyıl ...", s. 77.

varak).¹⁰⁶ Bezirci mahallesi ve Hellüklü köyünde gayrimüslimlerin yaşadığı ve bu nedenle, defterlerinin cizye defterleri olduğu görülmektedir. Ayrıca, 1831 yılı nüfus sayımı ile cizye defterlerinden ilçeye bağlı köylerin daha fazla olduğu anlaşılmaktadır.¹⁰⁷ Dikkati çeken bir husus BOA kataloğunda sadece 9 köyün (Adıs, Bayat, Kızıl, Menteşe, Çeltik, Deşerek, Hellüklü, Sarı Hasan ve Karacalar Çiftliği) isminden sonra “köy” kelimesi gelirken geriye kalan bütün köy isimlerinden sonra “köy” anlamına gelen “karye” kelimesinin kullanılmış olmasıdır. Bezirci bölgesi ise mahalle olarak geçmektedir.

Yıldız karyesinin temettuat defterinin ilk girişinde yer alan “Defter Bilgi Formu”nda sayfa sayısı 64 olarak verilmişken BOA’nın websitesi katalog tarama kısmında yukarıda da belirtildiği gibi sayfa sayısı 33 olarak gözükmektedir. “Defter Bilgi Formu”nda yazılan sayı “sayfa” sayısı iken websitesi katalog tarama kısmında, her ne kadar “sayfa sayısı” denilmişse de, yazılan sayıdan kastın “varak” olduğu anlaşılmaktadır. Bu nedenle, yukarıda zikredilen köylerin isminden sonra verilen rakamların yanına “sayfa” değil, “varak” kelimesi kullanılmıştır. Bir varak iki sayfadan teşekkül ettiğinden¹⁰⁸ ve Yıldız karyesi temettuat defterinin ilk varak ile son varağı ayrı iki sayfayı teşkil ettiğinden geriye kalan 62 sayfa 31 varaka tekabül etmektedir, artı iki varak daha ilave edildiğinde 33 varak sayısı bulunmuş olur ki böylelikle kafa karışıklığına sebep olan 33 ve 64 sayılarından neyin kastedildiği açığa kavuşmuş olur.

BOA websitesinde katalog kısmında Yıldızeli kazasına tabi köylere ait bütün temettuat defterlerinde *H. 29-12-1261* tarihi verilmiştir. *H. 29-12-1261* tarihi miladiye çevrildiğinde 29-12-1845 tarihi bulunmaktadır. Burada dikkati çeken husus defterlerin 1845 yılının son ayı ile kayıtlanmış olmasıdır. Temettuat defterleri 1261 yılı sonlarına doğru kaleme alınmış ise 1261 yılı tarım gelirlerinin niye tahmini olduğu ve 1261 yılı vergilerinin niye defterde yer almadığı sorusu aklımıza takılmaktadır. Muhtemel cevabı Osmanlı Devleti’nde vergiler yılda iki defa Mayıs ve Kasım aylarında alındığından ve gelir yazımına da 1844 yılının Kasım ayından sonra başlanmış olabileceğinden Yıldız karyesi Temettuat Defterinde 1260 yılı vergilerini bulmak mümkün hale gelmektedir. Yine muhtemelen Yıldızeli kazasının temettuat yazımına

¹⁰⁶ Katalog.devletarsivleri.gov.tr/Pages/Arama/DetaylıArama.aspx (erişim: 10.02.2017). Özbölük’ün söz konusu çalışması ile BOA web sitesindeki bazı köy isimleri arasında küçük farklılıklar görülmektedir. Bu farklılıklar şunlardır: Uzun Karyesi-Ozmuş Karyesi, Seran-Seren, Çiftligat-Çiftligan, Çeltik-Çeltek, Künbetbeyi-Künbet-i Yeni, Kırak-Kavak, Kan-Ken, Veliyüddin-Veliüddin, Yıldız-Nefs-i Yıldız, Kasgın-Kargın, Gazganlı-Kazanlı-Öyük-Üyük ve Kankik-Kahkik. Ayrıca, BOA kataloğunda temettuat defterlerinde varak sayısı yazılmışken Özbölük kendi çalışmasında defterlerin yaprak sayısını sayfa olarak vermiş ve boş sayfaları saymamıştır, s. 3-5.

¹⁰⁷ Turan Gökçe, “1831 Nüfus Sayım Sonuçlarına Göre Sivas Sancağının Demografik Yapısı” **Osmanlılar Döneminde Sivas Sempozyumu Bildirileri 21-25 Mayıs 2007**, Ed. Şeref Boyraz, C. I, Sivas 2007, s. 230; Özbölük, **a.g.t.**, s. 16.

¹⁰⁸ Sami, **a.g.e.**, s. 1489.

en erken Kasım 1260 tarihinden sonra başlanmış ve 1261 yılında belli olmayan farklı tarihlerde bitirilmiştir. Bütün köylerin temettuat yazımlarının bitirilmesi, merkeze gönderilmesi ve gerekli işlemlerinin yapılması tarihleri farklı da olsa yıl sonunu bulduğundan hepsine aynı tarih atılmış olabilir ya da defterlerin üzerinde tarih bulunmadığından söz konusu defterlerin tasnifi yapılırken günümüz görevlilerince söz konusu tarihler verilmiş olabilir ki zaten bütün defterlerin tahririnin aynı tarihte bitirilmiş olma ihtimali oldukça düşüktür.

5.4. Yıldız Karyesi Temettuat Defteri

Yıldız karyesi Yıldızeli kazasına bağlı temettuat defterlerinden tespit edilebilen 68 köyden biridir. Yıldız karyesinin temettuat tahriri 1844-1845 yıllarında tutulmuştur. Söz konusu defter BOA'da ML.VRD.TMT.d kodu ile kayıtlı olup sıra numarası 14945'tir. Defter ciltsiz ve ebrusuz olup 19×52 ebatlarına sahiptir. Defterin toplam sayfa sayısı 64'tür. 1. sayfasında sadece "*Kazâ-i Yıldız der Karye-i Nefs-i Yıldız Defter-i Temettu'atı*" yazmaktadır. 2. sayfasının hemen başında "*Sivas sancağında kâ'in Yıldızeli kazâsı kurâlarından Nefs-i Yıldız karyesi ahâlîsinin emlâk ve arâzi ve temettu'atlarını mübeyyin defteridir*" yazıldıktan sonra aşağı kısma "*hâne*" ve "*numara*" yazılmıştır.¹⁰⁹ Hane ve numaranın hemen yan-üst tarafında dikine "*sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu*" yazılıp altına miktarı verilmiştir. Söz konusu verginin sol-yan tarafına ve dikine "*A şâr rusûmu olarak seneye sâbıkada virmiş olduğu*" denilip altına aşarın alındığı ürün, kile cinsinden miktarı ve her ürünün ayrı ayrı toplam değeri ifade edildikten sonra en altına da aşar ürünlerinden alınan aşar vergisinin toplamı yazılmıştır. Onun hemen altına keçi ve koyunlardan alınan âdet-i ağnâm vergisinin toplamı yazılmış ve iki verginin toplamı yapılarak altına yazılmıştır. Bu vergi toplamalarının hemen yanına "*âdet-i ağnâm rûsûmu*" yazılıp altına keçi ve koyunların ayrı ayrı sayısı verilip toplanılmıştır. Koyun ve keçilerin sayısının yanına her koyun ve keçiden ne kadar vergi alındığı ifade edilmiştir. Hane ve numaranın altında "*Karye-i mezbûr sâkinlerinden oğlu 'n emlâk ve arâzî ve temettu'atı*" yazıldıktan sonra söz konusu cümlelerin altına dönüm bazında ekili tarlaların (mezrû' tarla) miktarı, 1260-1261 yılı ekili tarlaların yıllık getirisi, ekili olmayan tarlaların miktarı, bütün hane halkının en ince ayrıntısına kadar hayvanları ve varsa değerleri, değirmenleri ile diğer mesleklerden elde ettikleri gelirleri yazılmıştır. Hane gelirlerinin en sonunda "*Mecmû'undan bir senede*

¹⁰⁹ Mübahat Kütükoğlu söz konusu makalesinde "hane"nin defterdeki kaçınıcı hane, "numara"nın hane içindeki kaçınıcı aile olduğunu belirtmiştir, s. 398. Bu durum diğer defterler için geçerli olsa da Yıldız karyesi temettuat defteri için geçerli görünmemektedir. Çünkü Yıldız karyesi Temettuat Defterinde "hane" ile "numara" aynı sayıları almıştır.

temettu'î” denilip hane halkının yıllık geliri kaydedilmiştir. Söz konusu defterin 2-55 arası sayfalarının 53. sayfası hariç her sayfada iki hanenin emlak, arazi ve temettuat bilgileri yer almakta olup 53. sayfada 4 hanenin belirtilen bilgileri yer almaktadır. 55. Sayfanın altında birinci muhtar ve ikinci muhtarın ayrı ayrı üzerinde “*muhtâr-ı evvel der karye-i Yıldız*”(solda) ve “*muhtâr-ı sâni der karye-i Yıldız*” yazılı mührü bulunmaktadır.¹¹⁰

56. sayfanın başında “*Karye-i merkûmda vukûbulan teba'ası ve kazâ'-i aharda bulunan ba'zî kesân yabancıyanın emlâk ve arâzî ve temettu'âtlarının mikdârını mübeyyin bir kıt'a el defteridir*” cümlesi yazılı olup 61. sayfaya kadarki bölümde halkın gerek köy içinden gerek köy dışından insanlarla ortak olan hayvanat ve mallarını gösteren bilgileri ihtiva etmektedir. 61. sayfanın sonunda yine birinci ve ikinci muhtarın mühürleri bulunmaktadır. 62-64 arası sayfalar ise boştur.

5.5. Temettuat Defterlerinin Bölgesel Dağılımı

9 katalog halinde alfabetik sıraya göre tasnif edilip araştırmacıların istifadesine sunulan Temettuat defterleri 15 eyalet ve tasnif esnasında nerelere bağlı olduğu tespit edilemeyen defterleri içermektedir. Kataloglarda eyalet adı ile kaza adı yazılmıştır. Ayrıca, defterlerin tahrir yılı ile her katalogda kaç defter olduğu belirtilmiştir. Alfabetik sıraya göre tahriri yapılan eyaletler Ankara, Aydın, Bolu, Cezayir-i Bahr-ı Sefid (Ege Adaları), Edirne, Erzurum, Hüdavendigâr, Konya, Niş, Rumeli, Selanik, Silistre, Sivas, Üsküb ve Vidin'dir.¹¹¹ 1840 yılına ait defterler az olduğu için bütün kataloglarda tarih 1260-1261 (1844-1845) olarak verilmiştir. Kataloglarda özet yapılmış olup defterlerin tasnif ve kataloglanması o tarihteki idari taksimata göre yapılmıştır. Kataloglara bakıldığında farklı kataloglarda aynı eyaletin ve diğer küçük birimlerin defterlerini görmek mümkündür.¹¹² Tahriri yapılan eyaletlerin bazı yerleşim yerlerine ait Temettuat defterlerinin eksik olduğu, ancak tasnif edilmeyi bekleyen binlerce defter serisi olduğu¹¹³ bilindiğine göre bu defterler arasında çıkabilecek yeni

¹¹⁰ BOA., ML.VRD.TMT.d, no: 14945, 1844-1845 (1260-1261). Defterin sureti üçüncü bölümde mevcuttur.

¹¹¹ Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, a.g.e., s. 248-249; Demir, a.g.m., s. 319-320. Kataloglarda bulunan eyaletler, katalog numaraları ve defter sayısı için bkz. Serin, a.g.m., s. 721-724; Demir, a.g.m., s. 319-320; Mehmet Turan Işık, *Hüdavendigâr Eyaleti Burusa Sancağı Domanıç Kazası 1261 (1845) Tarih ve 7712, 7714, 7719, 7725, 7731, 7732 Numaralı Temettu'ât Defterleri Transkripsiyonu*, (Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü), Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Kütahya 2008, s. 26-30.

¹¹² Öztürk, a.g.m., s. 292-293. Temettuat defterleri katalog listesi için bkz. s. 293-296.

¹¹³ Serin, a.g.m., s. 724, 733. Kütükoğlu da söz konusu makalesinde Ege bölgesinin defterlerinin eksik olduğunu ve İzmir defterlerinin bir kısmının yanmış olduğunu söylemektedir, s. 396.

temettuat defterleriyle temettuat defterleri sayısının artma ve eksik defterlerin ortaya çıkma ihtimali oldukça yüksektir.

Temettuat defterlerin bölgesel dağılımına bakıldığında günümüz Türkiye'sinin önemli bir bölümünde temettuat tahririnin yapılmış olduğu görülür. Ayrıca, Balkanların bir kısmında da tahrirler yapılmıştır. Temettuat tahriri yapılan yerlerin ekseriyetle Osmanlı Devleti'nin başkentine yakın yerler olduğu görülmektedir. Ülkenin diğer kalan bölgelerinde temettuat yazımının yapılmamış olmasının sebebi ülkede üç farklı uygulamanın var olmasından kaynaklanmaktadır. Bunlardan birincisi reformların uygulandığı Konya, Ankara, Sivas, Niş, Vidin gibi bölgelerdir. İkincisi, Tanzimat reformlarının uygulanmadığı, eski düzenin devam ettiği bölgelerdir. Üçüncüsü, içişlerinde özerk bir yapıya sahip olup Osmanlı Devleti'ne imtiyazen bağlı bulunan ve yıllık maktu vergisi ödeyen yerlerdir. Bunlardan İstanbul, Hicaz, Trablusgarb, Bağdat ve Musul gibi bölgeler Tanzimat'ın getirdiği yeni vergi düzenlemelerine direnip ayrıcalıklı durumlarını korumayı başarmışlardır.¹¹⁴ Ayrıca, bazı bölgelerde halkın reformlara karşı çıktığını unutmamak gerekir. Tanzimat'ın getirdiği yeni mali düzenlemelerin zamanla tüm ülkeyi kapsamaya amaçlanmış olmasına rağmen bu hedef gerçekleşmemiş ancak devamlı bir genişleme eğilimi göstermiştir.¹¹⁵

Özetle, İstanbul hariç Marmara bölgesi, Ege bölgesi, Ege Adaları, İç Anadolu Bölgesi, Doğu Anadolu bölgesinin büyük bir kısmında, günümüz Yunanistan, Bulgaristan, Makedonya ve Kosova ülkelerinin bulunduğu coğrafyanın büyük bölümünde temettuat sayımının yapıldığı görülmektedir. Temettuat sayımı yapılan bölgelerde bazı mahallerin tahrirlerinin yapıl(a)mamış olma ihtimalinin gözden uzak tutulmaması gerekir. Ayrıca, Trabzon, Diyarbakır gibi diğer bazı bölgelerde yapılmaya çalışılan düzenlemelerde başarısız olunmuştur. Genel itibariyle, Dersaadet'e yakın coğrafyadan başlanarak zamanla tüm bölgelere uygulanmak istenen temettuat sayımı kısmen başarılı olmuştur.

6. TÜRKİYE'DE TEMETTUAAT ÇALIŞMALARI

Temettuat defterlerini ilk kez çalışan ve bu defterleri bilim dünyasına kazandıran Prof. Dr. Tefik Güran'dır. Daha temettuat defterlerinin tasnifi yapıp araştırmacılara açılmadan Kepeci tasnifinde bulunan defterleri kullanarak bu defterleri tanıtmış ve araştırmacıları bu alana yöneltmek için çaba sarf etmiştir. Bu çabalarında başarılı olmuş ve gün geçtikçe bu alanda yapılan çalışmalar artmaya başlamıştır. Prof. Dr. Tefik Güran'ın açtığı bu çığırın

¹¹⁴ Kerametdin Tezcan, "Türk Vergi İdaresinin Tarihsel Gelişimi ve Bu Süreçte Geçirdiği Aşamaların Etkinlik Açısından Değerlendirilmesi" **Ç.Ü. SBE. Dergisi**, C. 12, S. 12, Adana 2003, s. 129; Özçelik, **a.g.t.**, s. 7.

¹¹⁵ Özçelik, **a.g.t.**, s. 7.

diğer önemli öncüleri ise Mübahat Kütükoğlu, Said Öztürk ve Salih Aynural'dır. Bunun dışında, Tevfik Güran'ın açtığı bu yolda 1988 yılından bu yana bu konuda artarak pek çok çalışma yapılmıştır. Bu çalışmalar arasında kitaplar, yüksek lisans, doktora ve doçentlik tezleri, makale ve tebliğler yer almaktadır.¹¹⁶

¹¹⁶ Öztürk, **a.g.m.**, s. 296-298. Temettuat defterleri üzerine yapılan araştırmaların bir listesi için bkz. 296-304.

İKİNCİ BÖLÜM

YILDIZ KARYESİNİN DEMOGRAFİK, SOSYO-KÜLTÜREL VE İKTİSADİ YAPISI

1. YILDIZ KARYESİNİN DEMOGRAFİK YAPISI

Temettuat defterleri ait olduğu bölgelerin, mahallelerin ve köylerin sosyal, kültürel ve demografik yapısı hakkında önemli bilgiler içerir. Temettuat defterleri vesilesi ile ilgili bölgelerde en çok kullanılan isimler, lakaplar, unvanlar; insanların hangi dine mensup oldukları, sahip oldukları fiziksel özellikleri ve tahmini nüfuslarını tespit etmek mümkün hale gelmektedir. Bu bölümde, Yıldız karyesinin nüfusu, köyde yaşayan insanların tabi oldukları inançları, köyde kullanılan hane reislerinin ve ailelerin isimlerinin analizi yer alacaktır.

1831 yılından önce tamamlanmış kapsamlı bir nüfus sayımı yapılamadığından tapu tahrirlerinde yer alan hane reislerinden yola çıkılarak Osmanlı Devleti ile ilgili tahmini nüfus rakamlarına ulaşılmaya çalışılmaktadır. Osmanlı Devleti'nde ilk genel nüfus sayımı 1831 yılında yapılmıştır. Bunun temel sebebi, II. Mahmud'un geniş bir ıslahat yapma isteğinden kaynaklanmaktaydı. 1826 yılında Yeniçeri Ocağı lağvedildikten sonra yeni bir ordunun kurulması için vergi kaynaklarına ve askerlik yapabilecek halkın sayısının bilinmesine ihtiyaç duyulmaktaydı. Bu nedenle, 1831 yılındaki nüfus sayımında Rumeli ve Anadolu'daki Müslüman ve Hristiyan erkek nüfus sayılmıştır. Müslüman erkeklerin sayılmasının sebebi asker sayısının tespiti iken Hristiyan erkeklerin sayıma dahil edilmesinin sebebi söz konusu reayanın vereceği vergiden dolayı idi.¹¹⁷ Bu nedenlerden ötürü, kadınlar sayıma dahil edilmemiş, yalnızca erkeklerin sayısı tespit edilmeye çalışılmıştır.¹¹⁸

Yukarıda da ifade edildiği gibi 1831 yılına kadar kapsamlı bir nüfus sayımı yapılamadığından bu tarihten önceki Osmanlı Devleti'nin nüfusunu tespit etmek için vergi amacıyla tutulan tahrir defterlerine başvurulmaktadır. Tahrir defterlerinde sadece hane reisinin ismi yazıldığından bir bölgenin gerçek nüfusunu bulmak için Ömer Lütfi Barkan'ın "hane adedini aşağı yukarı beş emsali ile darbetmek"¹¹⁹ formülü kullanılmaktadır. Bu yöntem diğer pek çok araştırmacı tarafından da kabul görmüş ve sadece tahrir defterleri için değil, temettuat defterleri için de kullanılır olmuştur.

Temettuat defterlerindeki hane sayıları ile nüfus defterlerindeki hane sayıları büyük bir yakınlık gösterdiğinden Barkan'ın yöntemini kullanarak Temettuat defterlerinden bölgede

¹¹⁷ Enver Ziya Karal, **Osmanlı İmparatorluğunda İlk Nüfus Sayımı 1831**, T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü, Ankara 1997, s. 8, 10-12, 22.

¹¹⁸ Adıyeke, **a.g.m.**, s. 771.

¹¹⁹ Ömer Lütfi Barkan, "Tarihi Demografi Araştırmaları ve Osmanlı Tarihi", **Türkiyat Mecmuası**, C. 10, İstanbul 1953, s. 12, 21.

yaşayan nüfus sayısını tespit etmek mümkün olmaktadır.¹²⁰ Bu vesile ile bir bölgede, eyalette, kazada, köyde ne kadar insanın yaşadığı tahmin edilebilmektedir. Kısacası, Barkan'ın ileri sürdüğü formül (hane adedi×5) sadece tahrir defterleri için geçerli olmakla kalmamış, temettuat defterleri için de yaygın bir şekilde kullanılır olmuştur. Bu nedenle, biz de Yıldız karyesinin nüfusunu tespit amacıyla yukarıdaki formülü kullanacağız.

1.1. Nüfusu

Yıldız karyesi temettuat defterinde 110 hane bulunmaktadır. 76 nolu hanenin Mehmet ve İbrahim olmak üzere iki sahibi olmasına rağmen iki kardeşin evlilik durumlarını temettuat defterinden anlamak mümkün olmadığından tek hane gibi kabul edilmiştir. 78 nolu hanenin reisi yetim görüldüğü halde yıllık 552 kuruş kazancı olduğu, arazilerini icar veya ortak olarak kullanmadığı, bizzat kendisinin ektiği anlaşıldığından nüfus sayımına dahil edilmiştir. 85 nolu hanenin reisi öksüz olmasına rağmen defterden evli ve çocuk sahibi olduğu görüldüğünden nüfus sayımına tabi tutulmuştur. 91 nolu hanede yaşayan Çoban oğlu Mehmed'in defterden yetim olduğu anlaşılmaktadır. Sahip olduğu toprakları ekmediği ve hayvanatının da başka biriyle ortak olduğu anlaşıldığından Mehmet'in küçük ve bekar olduğunu söylemek mümkündür. 92 nolu hanenin sahibi Halil'in yetim olduğu anlaşılmaktadır. Ancak, söz konusu defterde Halil'in yaşı ve evliliği ile ilgili herhangi bir bilgi edinemediğimizden ve kendi toprağını ekip biçtiği, yıllık 195 kuruş geliri de tespit edildiğinden Halil de normal bir hane gibi nüfus sayımına dahil edilmiştir. Kısacası, üç yetim, bir öksüz ve bir de aynı hanede yaşayan iki kardeşin defterdeki durumları gözönünde tutulduğundan ve bazı noktaların muğlak olmasından dolayı beş hanenin dördü diğer haneler gibi nüfus sayımına dahil edilmiş olup sadece 91 nolu hanedeki Çoban oğlu yetim Mehmet'in bekar olduğu düşünüldüğünden nüfus sayımına bir kişi olarak dahil edilmiştir. Bu durumda, Yıldız karyesinin tahmini nüfusunun $(109 \times 5) + 1 = 546$ civarında olduğu söylenebilir.

1831 nüfus sayımına göre 78 köyün bağlı bulunduğu Yıldızeli ilçesinin yaklaşık nüfusu 13.972'dir (6.986 erkek). Bu dönemde, Yıldız karyesinin ortalama nüfusu 604'tür (302 erkek).¹²¹ 1844-1845 yıllarına ait temettuat defterlerinden ise Yıldızeli ilçesine bağlı 67 köydeki toplam hane sayısı 1.693 olup bölgenin tahmini nüfusu 8.465'tir.¹²² Aynı dönemde, Yıldız karyesinin nüfusu ise ortalama 546'dır. 1831 yılında Yıldızeli ilçesi nüfusunun %

¹²⁰ Adıyeke, **a.g.m.**, s. 784.

¹²¹ Gökçe, **a.g.e.**, s. 230.

¹²² Özbölük, **a.g.t.**, s. 16.

4,32'sini Yıldız karyesi halkı oluştururken 1844-1845 yıllarında Yıldızeli ilçesi nüfusunun % 6,45'ini Yıldız karyesi sakinleri oluşturmaktadır. Ancak, burada dikkati çeken husus hem ilçe genelinde hem de Yıldız köyünde 1844-1845 yılları nüfusunun 1831 yılı nüfusuna oranla oldukça azalmış olmasıdır. İlçe genelinde 5.507, Yıldız köyünde ise 58 kişinin azaldığı görülmektedir. Söz konusu azalmanın sebebini bilmemekle birlikte Yıldızeli ilçesinin bazı köylerinin temettuat kayıtlarına rastlanılmadığının da unutulmaması gerekmektedir.

Osmanlı Devleti'nde Yahudilerin, Ermenilerin, Rumların ve diğer gayrimüslim unsurların yaşadığı bilinmektedir. Temettuat defterlerinde gayrimüslimleri isimlerinden dolayı tespit etmek oldukça kolaydır. Müslümanlar kendi çocuklarına daha çok İslami şahsiyetleri çağrıştıran isimler verirken gayrimüslimler ise çocuklarına kendi inanç ve kültürlerini yansıtan isimleri takmaktaydılar.

Yıldız karyesi temettuat defterinde bulunan 110 hanenin hepsi Müslüman olup söz konusu köyde tek bir gayrimüslimin ismine rastlanmamıştır. Ayrıca, bütün köyün Müslüman olduğu hane reislerinin isimlerinden ve verdikleri vergilerden anlaşılmaktadır. Ancak, Yıldız karyesinde gayrimüslim halk olmamasına rağmen karye dışından olup karyedeki hayvanlarda ortaklığı olan gayrimüslimler mevcuttur. Bu gayrimüslimler şunlardır: Pazar mahallesinden Penpeci Haçar, Küçükbençiler mahallesinden Kuyumcu Deli Serkiz ve Bezzaz Keşiş oğlu Zimmi, Tavra karyesinde Keşiş oğlu Zimmi, Makdis Oseb ve Değirmenci Kel Artin'in oğlu olmak üzere köydeki hayvanlarda ortaklığı olan gayrimüslim sayısı sadece altıdır. Altı kişiden üçü kaza dışından iken diğer üçü kaza dahilindeki Tavra köyündendir. Bunların ortaklığı ise sadece hayvanlardadır. Tarlalarda, değirmenlerde ve diğer gelirlerde bir ortaklıkları söz konusu değildir. Söz konusu gayrimüslimler ilçe dışından veya köy dışından olduklarından Yıldız karyesi gayrimüslimlerinden addedilemezler. Yıldız karyesinde gayrimüslim olmadığının diğer bir göstergesi ise hiçbir haneden aşar vergisi yerine cizye vergisi alınmamış olmasıdır. Dolayısıyla Yıldız karyesindeki 110 hanenin tamamı Müslüman olup, söz konusu köyde gayrimüslim yaşamamaktadır.

2. YILDIZ KARYESİNİN SOSYO-KÜLTÜREL YAPISI

Temettuat defterlerinden ilgili bölgenin sosyo-kültürel yapısı hakkında önemli bilgiler ve veriler elde etmek mümkündür. Söz konusu defterlerde hane reislerinin isimleri, (varsa) lakapları, unvanları, şöhretleri; hane reislerinin ailelerinin, ki bu da genelde babalarının isimleri olmaktadır, isimleri ve onların en çok tanınan lakapları tespit edilebilir. Gerek hane reislerinin isimleri olsun gerek aile veya sülale isimleri olsun bize o yörenin sosyal yapısı ile ilgili önemli bilgiler verir. Temettuat defterlerinde kişilerin fiziksel özellikleri, kimlikleri,

nereli oldukları, dini mensubiyetleri, yetimlik gibi bilgilere de yer verildiğinden bu defterler araştırma konusu olan yöreler ile ilgili daha derin analizler yapmamıza olanak sağlamaktadır.

2.1. Aile İsimleri

Aile ya da sülale isimleri bir şahsın hangi aileye, hangi soya/sülaleye, hangi aşirete veya kavmiyete ait olduğunu gösterir. Bir bölgede aynı ismi taşıyan pek çok hane reisi isminin olması aile isimlerinin tanımlayıcı ve belirleyici rol üstlenmesine sebep olur. Bu nedenle, Temettuat defterlerindeki aile isimleri araştırmacılar için ayrı bir önem kazanmaktadır.

Yıldız karyesinde 111 hane reisi ismi olmasına rağmen aynı isimlerin bazıları çok fazla kullanıldığından isimlerin tamamına yakını 22 isimden teşekkül etmektedir. Durum böyle olunca hane reislerinin benzer olan isimlerinin karışmasını önlemek için en büyük iş aile isimlerine düşmektedir. Yıldız karyesinde 28, 77 ve 99 nolu hanelerin aile isimleri yoktur. Geriye kalan 107 hane için kullanılan farklı aile isimlerinin toplamı 79'dur (bkz. Tablo 1), ki bu durum hanelerin aile isimlerinin ne kadar farklı ve çeşitli olduğunu göstermektedir. Aynı aile isimlerine sahip hane reislerinin kardeş ya da aynı sülaleden olduğu düşünüldüğünde hemen her ailenin farklı bir isim, unvan veya lakap almış olduğunu söylemek mümkündür. Bundaki temel sebebin isimleri aynı olan ailelerin ve hane reislerinin birbirine karışmasını engellemek olduğu düşünülmektedir. Örneğin, dört hane reisinin aile ismi Hızır'dır. Hane reislerinin isimleri Mustafa, Halil, Ali ve Mustafa'dır. Defterden görülebileceği gibi aile ismi Hızır olan iki hane reisinin ismi Mustafa'dır. Bu karışıklığın giderilmesi için birinin başına "Kayış" sıfatı getirilmiş ve diğerinden ayırt edilmiştir.

Aile isimleri; şahıs isimleri (Abdulkadir, Aydın, Bayram, Hızır, İsa, Kadir, Kasım, Kenan, Mahmut, Musa, Nuh, Ömer, Veli vd.), etnik kökenleri (Kürt, Kırım, Tatar, Türkmen), tek başına kullanılan sıfat ve lakaplar (Bacaksız, Cüce, Kanı Kuru, Kara, Koca, Kebeş, Sivri, Tokmak, Topal, Yanık), dini özelliklerini yansıtan ve isimle birlikte kullanılan sıfatlar (Şeyh, Molla, Hacı), isimle birlikte kullanılan sıfat ve lakaplar (Deli Hüseyin, Cin Ali, Boz Bekir, Genç Ali, Kara Halil, Sağır Osman, Topal Ali gibi) ve meslek (Haseki, Kadı, Hesapçı, Çoban, Müezzin) isimlerinden oluşmaktadır. Diğer bir ifadeyle, ailelerin isimleri ya da lakapları yazılırken şahıs isimleri, etnik kökenleri, isimsiz veya isimle birlikte kullanılan daha çok fiziki özelliklerini betimleyici sıfat ve lakaplar ve ailelerin mesleklerinden yararlandığı görülmektedir. Aile isimlerinde bu kadar çeşitliliğe gidilmesinin amacının aile isimleri ile hane reisleri isimleri birlikte değerlendirildiğinde aile ve hane reislerindeki isim benzerliğinden doğacak olan karışıklığı bertaraf etmek olduğu görülmektedir. 111 hane reisi

için 22 farklı isim kullanılmışken 107 aile ismi için 79 farklı isim ve lakap kullanılması da söz konusu savımızı desteklemektedir. Ayrıca, hane reislerinin hepsi için isim kullanılmışken aile isimleri için isim yerine lakapların (betimleyici unsurların) ağırlıkta olması dikkate değerdir.

Tablo 1: Yıldız karyesi temettuat defterinde geçen aile isimleri

Abdulkadir Oğlu (2)	Genç Ali Oğlu	Kara Koca Oğlu	Müezzın Oğlu
Ağacık Oğlu (2)	Gökçe Oğlu	Kara Osman Oğlu	Nuh Oğlu (3)
Alim Oğlu	Güllaz Oğlu (4)	Kasım Oğlu (2)	Merhum Osman'ın yetimi
Aydın Oğlu	Hacı Bekir Oğlu (3)	Kaya Oğlu	Ömer Oğlu
Bacaksız Oğlu (2)	Hacı Hüseyin Oğlu	Kayacık(?) Oğlu	Pernak Oğlu
Bayram Oğlu (2)	Hacı İbrahim Oğlu	Kebeş Oğlu	Sağır Osman Oğlu
Becid Oğlu	Hacı Osman Oğlu (3)	Kenan Oğlu	Sebt Oğlu (2)
Bîk Oğlu	Halil Efendi Oğlu	Kesdek Oğlu	Sivri Oğlu
Boduc Oğlu	Haseki Oğlu	Kılıç Oğlu	Şeyh Oğlu
Boz Bekir Oğlu	Hesapçı Oğlu	Kırım Oğlu	Tatar Oğlu
Cemiz Ali Oğlu (2)	Hızır Oğlu (4)	Kubat Oğlu	Tokmak Oğlu
Cin Ali Oğlu	Hunbu Oğlu	Kurdal Oğlu	Topal Oğlu
Cüce Oğlu	İbic Oğlu	Kürt Ömer Oğlu (2)	Topal Ali Oğlu
Çoban Oğlu	İsa Oğlu	Mahmut Oğlu	Topal Hüseyin Oğlu (2)
Deli Hüseyin Oğlu	Kabak Hüseyin Oğlu	Makadlı Oğlu (2)	Türkmen Oğlu (3)
Ebil Oğlu	Kadı Oğlu	Mazî Oğlu	Veli Oğlu (2)
Ebud(?) Oğlu	Kadir Oğlu	Menal Oğlu	Yanık Oğlu
Emir Ali Oğlu (2)	Kandış Oğlu	Molla Hüseyin Oğlu (2)	Yatır(?) Oğlu
Enzel Oğlu	Kanı Kuru Oğlu	Murat Oğlu	Zenbil(?) Oğlu
Gelan(?) Oğlu (2)	Kara Halil Oğlu	Musa Oğlu	

Aile isimlerinden yola çıkılarak bir köyde aynı aileden kaç hanenin yaşadığını tespit etmek mümkündür. Yıldız karyesinde çok fazla haneden müteşekkil ailelerin olmadığı görülmektedir. En kalabalık aileler olan *Hızır* ve *Güllaz* ailesi dört haneden oluşmakta iken *Hacı Bekir*, *Hacı Osman*, *Nuh* ve *Türkmen* aileleri üçer haneden oluşmaktadır. Geriye kalan aileler çoğunluğu bir haneden, az bir kısmı ise iki haneden teşekkül etmektedir. Aynı aile isimlerine sahip hanelerin akraba olmama ihtimali olduğu gibi farklı aile isimlerine sahip hanelerin akraba olma ihtimalinin olabileceği de unutulmamalıdır. Ayrıca, bazı hanelerin evlilik, sürgün, göç gibi çeşitli nedenlerden dolayı dışarıya göç etmiş olabileceği gibi aynı

sebeplerden dışarıdan da bazı ailelerin gelip¹²³ Yıldız karyesine yerleşmiş olabileceği ihtimalinden yola çıkılarak Yıldız karyesinde mukim ve örneğin iki haneye sahip bir ailenin üye sayısı söz konusu durum gözönünde bulundurulduğunda artıp azalmasının ihtimal dahilinde olduğu düşünülebilir. *Kara, Şeyh, Hacı, Molla* gibi sıfatların aile adı olarak mı yoksa şahsa ait fiziki özelliğini ifade eden bir sıfat mı olduğunu tespit etmek zor olduğundan aile ismiymiş gibi değerlendirmeye dahil edilemez.¹²⁴ Bu nedenle, aile isimleri hakkında görüldüğü şekli ile, yani diğer ihtimaller unutulmamak ancak yok sayılarak değerlendirme yapılmaya çalışılmıştır.

Yıldız karyesinde baba-oğul aynı ismi taşıyan altı hane mevcuttur. Bu haneler 6 (Hacı Osman oğlu Osman), 9 (Mehmet oğlu Mehmet), 23 (Ömer oğlu Ömer), 90 (Ali oğlu Ali), 96 (Sağır Osman oğlu Osman) ve 108 (Hacı İbrahim oğlu İbrahim) nolu hanelerdir. Bu aileler kendi çocuklarına yetim oldukları için babalarının isimlerini vermiş olmaları imkan dahilinde olsa da baba-oğul aynı isme sahip bütün çocukların yetim olduğu düşünülmemelidir.¹²⁵ Babalarının sağ olabileceği gibi vefat etmiş olmaları da imkan dahilindedir. Babalarının sağ ya da ölü oldukları temettuat defterlerinde tam anlamıyla tespit edilemediğinden sadece tahminlerde bulunulabilir. Hatta, Yıldız karyesi temettuat defterinde yetim olanların durumu kayıt altına alındığı görüldüğünden (78, 91 ve 92 nolu haneler) Yıldız karyesi için baba-oğul aynı adı taşıyanların büyük olasılıkla yetim olmadıkları düşünülebilir.

Son olarak, 31, 59, 85, 50, 108, 6, 42, 84 nolu hane reislerinin babalarının *Hacı* sıfatını aldıkları görülmektedir. 31, 59 ve 85 nolu hanelerdeki kişilerin aynı kişi (Hacı Bekir), 6, 42 ve 84 nolu hanelerdeki kişilerin (Hacı Osman) de aynı kişi olduğu kabul edildiğinde köyde *Hacı* sıfatına sahip en az 4 kişi (Hacı Bekir, Hacı Hüseyin, Hacı İbrahim ve Hacı Osman) bulunmaktadır. Bu şahısların *Hacı* sıfatına sahip olmaları dini görevlerini yerine getirmiş olmanın yanı sıra bu görevlerini ifa etmek için mali güçlerinin de yerinde olduğunu göstermektedir.¹²⁶ Bu şahısların *Hacı* sıfatını almış olmaları mutlak anlamda hac görevlerini ifa ettikleri anlamına da gelmemektedir. Hiçbir hane reisinin *Hacı* sıfatını almamış ya da diğer bir ifadeyle, daha hac farizasını yerine getirmemiş olması da ilginçtir.

¹²³ Kütükoğlu, **a.g.m.**, s. 400-401.

¹²⁴ Kütükoğlu, **a.g.m.**, s. 401.

¹²⁵ Kütükoğlu, **a.g.m.**, s. 401-402.

¹²⁶ Kartal, **a.g.t.**, s. 134; Kütükoğlu, **a.g.m.**, s. 402.

2.2. Lakaplar ve Unvanlar

Yukarıda aile isimleri ve aşağıda hane reisleri ile ilgili bilgiler verilirken dolaylı yoldan da olsa lakap, unvan ve sıfatlara değinilmiş oldu. Bu nedenle, burada kısa bilgiler verilmeye çalışılacaktır. Hane reislerinin sekizi hariç diğerlerinin hepsi sade isimleriyle yer almaktadır. Lakap alan sekiz hane reisi isminden birisi kendinden sonra sıfat alırken diğer yedisi kendinden önce sıfat almıştır. İki hane reisi *Kara* sıfatını taşımakta, diğerleri *Kahya*, *Molla*, *Kayış*, *Kürt*, *Eğri* ve *Öksüz* sıfatlarını taşımaktadır. *Kahya*, *Molla* ve muhtemelen *Kayış* sıfatları kişilerin yaptığı işleri, *Kürt* sıfatı kişinin etnik kökenini, *Öksüz* sıfatı ebeveynlik durumunu, *Eğri* sıfatının ise kişilerin fiziksel özelliğini ifade ettiği söylenebilir.

Aile isimlerinde ise çok fazla sayıda lakap veya unvan kullanılmıştır. Bunun temel sebebi karışıklıkların önlenmesi olabilir. Bu sıfatların bir kısmı şahısların etnik durumlarını (Kırım, Kürt, Türkmen, Tatar), bir kısmı dini hususiyetlerini (Molla, Şeyh, Hacı), bir kısmı iştiğal ettiği mesleklerini (Çoban, Kadı, Hesabçı, Haseki) ve bir kısmı şahısların fiziki özelliklerini (Topal, Sağır, Genç, Bacaksız) ifade etmektedir. Diğer bazı aile isimleri niteleyici veya betimleyici sıfatlar (Deli, Boz, Genç, Kanı Kuru, Kara, Kebeş, Sivri, Yanık) almıştır. Bazı aile isimleri hiçbir sıfat almayıp isim halleriyle (Kenan, Veli, Ömer, Nuh, Musa, Abdulkadir, Aydın, İsa) dururken, bazı aile isimleri sadece lakap veya unvan (Bacaksız, Cüce, Çoban, Kebeş, Kanı Kuru, Sivri, Türkmen) almıştır. Bazı aileler isim, lakap veya unvanları birlikte almıştır (Topal Hüseyin, Sağır Osman, Molla Hüseyin, Kürt Ömer, Kara Halil, Hacı Osman, Hacı Bekir, Cin Ali). Kısacası, köydeki aile lakapları için halkın etnik kökeni, dini özellikleri, iştiğal ettikleri meslekleri ve fiziki durumlarını betimleyen sıfatlardan yararlanılmıştır.

Görüldüğü gibi kullanılan lakap ve unvanlarda bir benzerlik ve tutarlılık olmadığı, farklı lakaplar, sıfatlar ve unvanlar kullanıldığı, bundan maksadın da karışıklığa mahal vermemek olduğu anlaşılmaktadır. Ayrıca bazı lakap, unvan ve sıfatların okunuşlarının doğru olup olmadığından emin olunamadığından ve bazılarının da ne anlama geldiği öğrenilemediğinden üzerinde herhangi bir değerlendirme yapılmamış ve okunuşlarından emin olunamayan kelimeler hem transkripsiyon metni içinde hem de 1 nolu tabloda “(?)” işareti ile gösterilmekle iktifa edilmiştir.

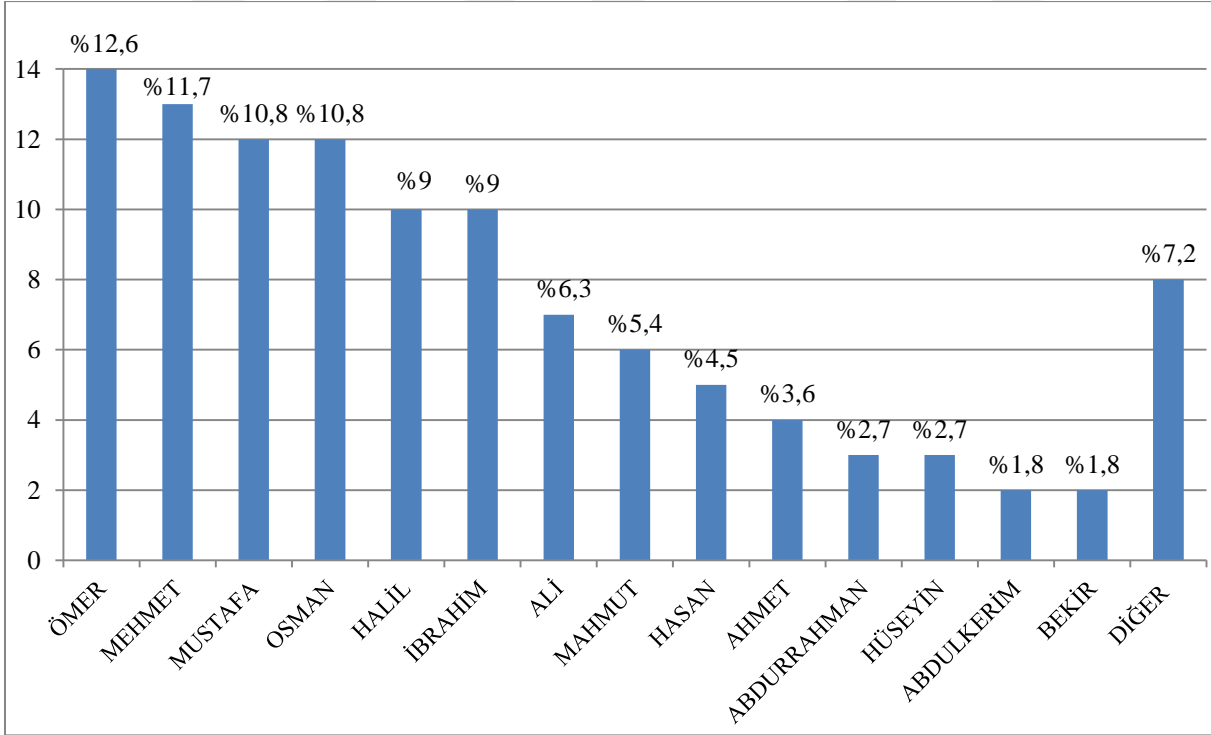
Aile isimlerini hane reisi isimlerine bağlamak için 92 nolu hane (Merhum Osman’ın yetimi) hariç geriye kalan ve aile ismine sahip 106 hane için “oğlu” kelimesi kullanılmıştır. *Oğul* anlamına gelen *bin* veya *veled* kelimelerine ise defterde hiç rastlanılmamıştır. Ayrıca, Yıldız karyesinde emlak ve arazi sahibi hiçbir kadın ismine rastlanılmaması ya da hiçbir

kadının servetinin olmaması dikkat çeken diğer bir husustur. Bu durum Osmanlı Devleti'ndeki ataerkil yapının bir yansıması olsa gerek.¹²⁷

2.3. Hane Reislerinin İsimleri

Yıldız karyesinde 110 hane bulunmasına rağmen 76 nolu hanede iki kardeş yaşadığından Yıldız Karyesi Temettuat Defterinde 111 hane reisi ismi yer almaktadır. İsimlerin büyük çoğunluğu herhangi bir sıfat veya lakap almazken sadece 8 hane reisi kendi isimlerinden önce (biri kendi isminden sonra) bir sıfat almıştır. İki hane reisi *Kara* sıfatını taşıırken diğerleri farklı sıfatlar (Kahya, Molla, Kayış, Kürt, Eğri, Öksüz) almıştır. Sıfatların üçü (Kahya, Molla, Kayış) yaptığı iş ile ilgili iken bir lakap etnik köken (Kürt), bir lakap fiziksel durumunu betimleyen bir sıfat (Eğri) ve bir lakap da ebeveyn durumu (Öksüz) ile ilgilidir. 1 nolu hanedeki Osman'ın *Kahya* lakabını, 28 nolu hanedeki Ömer'in *Kürt* lakabını, 48 nolu hanedeki Abdurrahman'ın *Molla* lakabını, 68 nolu hanedeki Mustafa ve 77 nolu hanedeki Mehmet'in *Kara* lakabını, 69 nolu hanedeki Ömer'in *Eğri* lakabını, 81 nolu hanedeki Mustafa'nın *Kayış* lakabını ve 85 nolu hanedeki İbrahim'in *Öksüz* lakabını aldığı görülmektedir.

Grafik 1: Yıldız karyesindeki hane reislerinin isimleri, kullanım sayısı ve yüzdeleri

¹²⁷ Emlak ve arazi sahibi olanların tamamına yakını erkek olmakla birlikte hanede evin reisi olan erkek öldüğü için bazı temettuat defterlerinde az da olsa mülkiyet sahibi kadınların isimlerine de rastlanılabilmektedir, Özçelik, **a.g.t.**, 19, 43-45; Aslan, **a.g.t.**, s. 35, 60; Turan, **a.g.t.**, s. 17, 45, 83; Özbölük, **a.g.t.**, 41.

Yıldız karyesinde 111 hane reisi ismi vardır. 111 hane reisi toplam 22 farklı isim almıştır. Yukarıdaki grafikte görüldüğü gibi, en çok kullanılan isimler sırasıyla Ömer (14), Mehmet (13), Mustafa (12), Osman (12), Halil (10), İbrahim (10), Ali (7), Mahmut (6), Hasan (5), Ahmet (4), Abdurrahman (3), Hüseyin (3), Abdülkerim (2) ve Bekir (2) isimleridir. Musa, Nuh, Rasul, Recep, Şaban, Yakup, İbic (İbiş?) ve Yahya(?) isimleri birer kez kullanılmıştır. Hazreti Muhammed'in isimleri olan Ahmet, Mahmut, Muhammet (Mehmet) ve Mustafa isimlerinin toplamda 35 defa (% 31,5), dört halife isimleri olan Ali, Ömer, Osman ve Bekir isimlerinin toplamda 35 defa (% 31,5) kullanıldığı görülmektedir. İbrahim ve onun diğer bir adı olan Halil isimleri 20 kez (% 18), Hazreti Muhammed'in torunları olan Hasan ve Hüseyin isimlerinin 8 kez (% 7,2) kullanıldığı görülmektedir.

Kısacası, hane reislerinin isimlerinin % 81'i Hz. Muhammed'in dört ismi, dört halife ile Hz. İbrahim'in isimlerinden oluşmaktadır. Diğerleri de Kuran-ı Kerim'de geçen peygamber ya da İslam ile ilintili isimlerden oluşmaktadır. Yıldız karyesi halkının İslamiyete ve İslamiyette önemli olan şahsiyetlere değer verdiği ve onların isimlerini kendi çocuklarında yaşatmaya çalıştıkları anlaşılmaktadır.

3. YILDIZ KARYESİNİN İKTİSADİ YAPISI

Temettuat defterlerinin mali sebeplerden ötürü tutulduğu bilinmektedir. Halktan vergilerin adil ve eksiksiz bir şekilde alınması için uygulamaya konulan temettu vergisinin kimseye haksızlık yapılmadan toplanılması halkın sahip olduğu hayvanatın, tarlaların ve diğer gayrimenkullerin eksiksiz bir şekilde yazılmasına bağlı idi. Böyle bir yazımın o günkü şartlarda defterlere kaydedilmesi gerekmektedir. Hal böyle olunca temettuat defterleri denilen kayıtlar meydana çıkmıştır. Bu kayıtlar her ne kadar mali amaçlı ise de temettuat defterlerinin çok geniş kapsamlı tutulmuş olmasından dolayı söz konusu defterler incelendiği takdirde sadece mali anlamda değil, diğer pek çok alanda da bilgi sahibi olmamıza imkân sağlamaktadır. Halkın sahip olduğu gelirlerin ve bu gelirlerin nereden geldiğini detaylı bir şekilde öğrenmek mümkün olmaktadır. Temettuat defterinde köylünün yıllık geliri ile vermesi gereken yıllık verginin yanı sıra köylülerin hane sayısını, ne kadar hayvan sahibi olduklarını, bu hayvanların türlerini, dişi-erkek, sağmal-kısır, döllu-dölsüz olduklarını, tarlaların miktarını, ne kadarının ekildiğini, ne kadarının ekilmediğini, varsa diğer gelirlerini en ince ayrıntısına kadar öğrenmek mümkündür.

Yıldız karyesi temettuat defterinde de yukarıda değinilen bilgileri ve daha fazlasını bulmak mümkündür. Bu bölümde Yıldız karyesinin iktisadi yapısı detaylı bir şekilde incelenmeye çalışılacaktır.

3.1. Hane Sayısı ve Hanelerin Gelirleri

Yıldızeli kazasının Yıldız köyünde kayıtlı toplam hane sayısı 110'dur. Hanelerin hepsinde tek aile yaşarken 76 nolu hanede iki kardeşin beraber yaşadığı ve tüm emlak, arazi ve gelirlerinin ortak olduğu görülmektedir. Hesaplama, haneler üzerinden yapılacağından 76 nolu hane iki hane gibi sayılmayıp tek hane olarak kabul edilecektir.

110 hanenin az ya da çok hepsinin yıllık geliri bulunmaktadır. Köydeki bütün hanelerin gelirleri temettuat defterine yazılmış olup gelirlerin hangi kalemlerden geldiğinin takibi defterin tafsilatlı yazımından dolayı mümkün hale gelmektedir. Temettuat defterinde yer alan ve 110 hanenin yıllık gelirlerinin toplamı olan miktar 57068 kuruştur. Ancak, excel üzerinden yapılan hesaplamalarda 110 hanenin yıllık toplam geliri 57470 kuruş olarak bulunmuştur. Aradaki fark 402 kuruştur. Diğer bir deyişle, defterdeki rakamın 402 kuruş eksik hesaplandığı görülmektedir. Ancak, defterde rakamsal verilerin fazlalığı ve günün şartları göz önünde bulundurulduğunda 402 kuruşluk bir fark biraz fazla gibi gözükse de o günün şartlarında yapılan hesaplama hatasının makul karşılanması gerekir. Defterin analizi yapılırken defterdeki rakam gözönünde tutulacak olup doğru rakam parantez içerisinde gösterilecektir.

57068 kuruş gelire sahip 110 hanenin her birine ortalama 518,8 (doğru rakama göre 522,45) kuruş gelir düşmektedir. 110 hanenin 51 tanesi 518,8 kuruşun üzerinde iken 59 hane ortalamanın altında kalmaktadır (Doğru rakama göre ise 110 hanenin 50 tanesi 522,45 kuruşun üzerinde iken 60 hane ortalamanın altında kalmaktadır). 1000 kuruşun üzerinde gelire sahip 5 hane varken 3 hane 100 kuruşun altında gelire sahiptir. En çok gelire sahip hane 2069 kuruş ile 1 nolu hanedir. Köyün en çok gelire sahip hane reisinin aynı zamanda köyün birinci muhtarı olması tesadüf olmasa gerek. 45 nolu hane 1478 kuruş ile ikinci, 6 nolu hane 1210 kuruş ile üçüncü, 1111 kuruş ile 108 nolu hane dördüncü ve 1079,5 kuruş ile 56 nolu hane beşinci en çok gelire sahip hanelerdir. Köyün en zenginlerinden birinin muhtar (1 nolu hane), ikisinin babasının *Hacı* (6 ve 108 nolu haneler) ve birisinin aile isminin *Ağacık* (56 nolu hane) olması dikkate değerdir. 99 nolu hane 30 kuruş ile en az gelire sahip ailedir. 68 nolu hane 50 kuruş ve 91 nolu hane 68 kuruş ile diğer en az gelire sahip hanelerdir. 99 nolu hanenin ekili olmayan 14 dönüm arazisi ve yıllık getirisi 30 kuruş olan iki öküzü vardır. 91 nolu hanede yaşayan Çoban oğlu Mehmet yetim olduğundan 10 dönümlük tarlasını ekip

biçemediği, hayvanlarının ise ortak olduğu görülmektedir. Muhtemelen hayvanlarına da ortağı bakmaktadır. Yetimlerin vergi yükümlülüğü bulunmamasına rağmen yetim olan Çoban oğlu Mehmet'ten hem virgü-yi mahsusa hem de âdet-i aġnâm vergisinin tahakkuk ettirilmiş olması ilginçtir. 68 nolu hanenin 30 kuruşu değirmen iştirakinden gelirken 20 kuruşu sahip olduğu ineğinden gelmektedir. Ayrıca bir buzağısı vardır.

Hane gelirlerinde dikkati çeken başka bir husus, en az ve en çok gelire sahip aileler arası farkın fazlalığıdır. Yıllık 2069 kuruş gelir sahibi hane olduğu gibi yıllık 30 kuruş gelire sahip hane de mevcuttur. Köyde gelirler noktasında dengeli bir dağılımın olmadığı görülmektedir. Ancak, köyde ortalama bir haneye düşen gelirin miktarının altında ve üzerinde olan hane sayısının birbirine yakınlığı köyde az çok bir zengin-fakir dengesinin olduğunu göstermektedir. Yani, köyde zenginler azınlıkta, fakirler çoğunlukta ya da tam tersi bir durum söz konusu değildir. Köyün ortalama hane geliri ölçüt olarak alınırsa köyde zengin-fakir sayısının hemen hemen aynı olduğunu söylemek mümkündür. Diğer önemli bir husus köyde herkesin, az veya çok, gelir sahibi olduğu ve hiçbir yerde “şunun bunun îanesiyle geçmektedir” veya “komşu îanesiyle geçinir” benzeri cümlelerin, yani, köyde başkasının yardımıyla geçinen fakirlerin bulunmuyor olmasıdır. Varsa da bu durum söz konusu deftere yansıtılmamıştır. Hanelerin gelirlerinin büyük bir kısmı ekilip biçilen ürünlerden, bir kısmının hayvancılıktan ve az bir kısmının da ticaret, değirmen ve arıcılık gibi faaliyetlerden geldiği görülmektedir. Ayrıca, evler vergiden muaf tutuldukları için¹²⁸ herhangi bir gelirin tahakkuk ettirilmediği görülmüştür.

1840'lı yıllarda tutulan temettuat defterlerinde vakıfların durumu belirtilmiş olmasına¹²⁹ rağmen Yıldız karyesi temettuat defterinde herhangi bir vakfa veya vakıf malına rastlanılmamıştır. Söz konusu köyde herhangi bir vakfa veya vakıf malına rastlanılmaması ilginç olmakla birlikte bu durumun sebebinin köyde vakfa ihtiyaç duyulmaması mı yoksa bu kuruma duyulan ihtiyaç sebeplerinin başka yöntemlerle mi giderildiği mevzusu muğlak kalmaktadır.

3.2. Tarla Dönümleri ve Gelirleri

Yıldız karyesinin temettuat tahriri yapılırken ekili (mezru) ve ekili olmayan (gayr-ı mezru) tarlaların dönümleri ayrı ayrı yazılmıştır. Ekili olmayan tarlaların dönüm miktarı yazılıp bırakılmışken ekili tarlaların dönüm miktarı ile birlikte 1260 yılı geliri ile 1261 yılı

¹²⁸ Adıyeke, **a.g.m.**, s. 785; Kütükoğlu, **a.g.m.**, s. 408.

¹²⁹ Kütükoğlu, **a.g.m.**, s. 409.

tahmini geliri¹³⁰ ayrı ayrı yazıldıktan sonra altına toplamı verilmiştir. Yıldız karyesinde dikkati çeken bir husus; bağ, bahçe, bostan, çayır ve dikili tarlaların defterde hiç zikredilmemiş olmasıdır.

Yıldız karyesi temettuat defterinde ekili tarlaların miktarı 2145 dönümdür. Köyde 50, 66, 68, 91, 97, 99, 103, 104, 105, 106 ve 110 nolu hanelerin ekili tarlaları bulunmamaktadır. Bunun dışında kalan 99 hanenin ekili tarlaları bulunmaktadır. Ekili tarlaları olmayan 11 hane ortalamaya dahil edildiğinde hane başına ortalama 19,5 dönüm ekili arazi düşmektedir. 11 hane dahil edilmediği takdirde her haneye ortalama 21,66 dönüm ekili arazi düşmektedir. Köyün hane başına düşen ekili alan ortalaması 19,5 dönüm alındığında 40 hanenin ortalamasının üzerinde ekili tarlasının olduğu, hiç ekili tarlası olmayan 11 hane dahil 70 hanenin ise 19,5 dönümün altında arazisi olduğu görülmektedir. Ekili tarlası olmayan 11 aile dahil edilmediğinde ise 59 hanenin ortalamasının altında ekili arazisi bulunmaktadır. En fazla ekili arazisi olanlar 6 (58 dönüm), 1 (56 dönüm) ve 38 (55 dönüm) nolu hanelerdir. Arazisi olmayanlar sayılmazsa en az arazisi olanlar 109 (5 dönüm), 92 (5 dönüm) ve 102 (7 dönüm) nolu hanelerdir. En çok ekili arazisi olanlar ile en az ekili arazisi olanlar arasındaki farkın çokluğu dikkati çekmektedir.

Ekili tarlalardan Hicri 1260 (Miladi 1844) yılı elde edilen gelir 28975,5 kuruştur. 84 nolu hanenin 16 dönüm ekili tarlası olmasına rağmen 1260 ve 1261 yılı gelirleri gösterilmemiştir. Söz konusu gelirlerin yazılmaması, unutulmuş olabileceği ihtimalini akla getirmektedir. Mevzu bahis hanenin yıllık gelirinin 131 kuruş (hayvan ve değirmen gelirinin toplamı) olacağı yerde 455 kuruş olarak yazılmış olması ve “hâsılât-ı senevîsi” ibaresinin de defterde yer alıyor olması ileri sürdüğümüz varsayımı güçlendirmektedir. Bu durumda, hanenin 1260 yılı için ekili tarlalarından $455-131=324$ kuruş gelire sahip olduğu anlaşılmaktadır. Söz konusu miktar toplam ekili tarla gelirine eklenebilir. Bu durumda, 1260 yılı tarım gelirleri 29299,5 kuruş olarak bulunur. Hanelerin ortalaması hesaplanırken 28975,5 kuruş gözönünde bulundurulacak olup 29299,5 kuruşun hane ortalaması parantez içerisinde verilecektir. Bunun dışında kalan 98 hanenin 1260 yılı gelirleri kaydedilmiştir. 98 haneye ait 1260 yılı gelir miktarı 28975,5 kuruş olup 98 hanenin her birine ortalama 295,66 (295,95) kuruş düşmektedir. Aynı yılın geliri 110 haneye bölüştürüldüğünde her haneye 263,41 (266,35) kuruş düşmektedir. Ekili arazilerden dönüm başına 13,6 (13,66) kuruş gelir elde edilmektedir. Dönüm ve getirdiği gelirler oranlandığında bazı haneler ortalamaya yakın gelir beyan etmişken bazı hanelerin çok daha fazla gelir beyan ettiği, diğer bazı hanelerin ise çok

¹³⁰ Öztürk, a.g.m., s. 289; Kütükoğlu, a.g.m., s. 406.

az gelir beyan ettiği görülmektedir. Örneğin, 40, 56, 74 ve 98 nolu haneler ortalama bir dönüme düşen gelire yakın gelirler beyan etmiştir. 8 nolu hanenin ortalama 273 kuruş beyan etmesi gerekirken bunun çok altında 126 kuruş beyan etmiştir. 92 nolu hanenin ortalama 65 kuruş beyan etmesi beklenirken bunun üçte biri bile olmayan 18 kuruş beyan etmiştir. Diğer taraftan, 36 nolu hane 130 kuruş beyan etmesi gerekirken bunun neredeyse üç katı olan 360 kuruş beyan etmiştir. 54, 60, 65 ve 72 nolu haneler de ortalamanın iki katı gelir beyan etmişlerdir. Gelirlerin dönümlere oranla farklı olmasının sebebi arazilerin verimliliğinden kaynaklanıyor olsa gerek. Çünkü, tarlaların bulunduğu yer, suyu olup olmadığı, toprağının verimli, killi, taşlık vs. olması, bakımının iyi yapıp yapılmadığı verimliliği etkileyen faktörlerdir. Diğer taraftan, bazı ailelerin kendi gelirlerini gizleyebileceği veya tahrir kaydı tutanların bazı ailelerin gelirini yüksek tutabilecekleri ya da bazı ailelerin gelirlerini düşük gösterebileceği gibi ihtimaller de gözden uzak tutulmamalıdır. Çünkü tahrir yazımı esnasında bazı suistimallerin vaki olduğu bilinmektedir.

Ekili tarlalardan 1261 yılı gelirinin toplamı 18974 kuruştur. 1261 yılı gelirinin tahmini olduğunu belirtmeliyiz. 1260 yılı gelirine sahip olmayanların 1261 yılı için de herhangi bir gelir beyan etmedikleri görülmektedir. (84 nolu hanenin 1260 yılı gelirini defterden tespit etmek mümkün, ancak aynı hanenin 1261 yılı tahmini gelirini tespit etmek mümkün olmadığından ve 1260 yılı ile 1261 yılı gelirleri arasında bir paralellik söz konusu olmadığından 84 nolu hanenin 1261 yılı geliri bilinemediğinden bu değerlendirmede hariç tutulmuştur). Bu durumda, 1261 yılı gelirine sahip 98 hanenin her birine ortalama 193,61 kuruş düşmektedir (1260 yılı için bu rakam 295,9 kuruştur). 1261 yılı geliri bütün hanelere bölüştürüldüğünde bu rakam 172,49 kuruş çıkmaktadır (1260 yılı için bu rakam 263,41 kuruştur). 1260 yılı geliri ile 1261 yılı geliri arasında büyük bir farkın olduğu ve 1261 yılı gelirinin yaklaşık % 34,52 daha az olduğu görülmektedir. 11 hanenin (2, 5, 8, 23, 27, 29, 37, 39, 46, 58 ve 67 nolu haneler) 1261 yılı geliri 1260 yılı gelirinden daha fazla iken geriye kalan 1260 ve 1261 yılı gelirine sahip 87 hanenin 1261 geliri 1260 yılı gelirinden daha azdır. Bazı ailelerin 1261 yılı geliri 1260 yılı gelirine oranla sert bir düşüş gösterirken 1261 yılı geliri 1260 yılı gelirinden fazla olanların daha makul ölçülerde gelirlerinin arttığını söylemek mümkündür. Ekili tarlalar üzerinden 1261 yılı tahmini geliri yapılmışsa aynı tarlalardan art arda iki yılın gelirlerinin birbirinden çok farklı olması düşündürücü olmakla birlikte 1261 yılı mevsim şartlarının etkili olabildiği düşünülebilir. Eğer 1261 yılı için önceki yılın ekili olmayan tarlaları kullanılmış ise ekili ve ekili olmayan tarlaların dönümleri hemen hemen aynı olduğundan gelirin bu kadar düşmesi beklenmemelidir. Bu durum üzerinde kesin bir şey söylemek mümkün olmadığı için üzerinde fazla durmamak icap etmektedir. Zaten henüz

hasadı yapılmamış ekinlerden tahmini bir gelir biçmek pek çok faktör göz önünde bulundurulduğunda pek mantıklı gelmemektedir.

1260 yılı gelirleri Yıldız karyesinin toplam yıllık gelirlerine dahil edildiği halde 1261 yılı gelirleri köyün toplam yıllık gelirine dahil edilmemiştir. Bunun muhtemel sebebi, 1261 yılı gelirlerinin gerçek değeri değil, tahmini geliri olmasının yanı sıra 1261 yılı gelirlerinin daha toplanılmamış ve vergilendirilmemiş olmasından kaynaklanıyor olsa gerek.

Yıldız karyesi temettuat defterine göre Yıldız köyünün 1260 yılı için toplam geliri 57068 kuruştur (doğru rakam ise 57470 kuruştur). 1260 yılı tarımından elde edilen gelir ise 28975,5 kuruştur (84 nolu hanenin yazılmadığını düşündüğümüz tarım geliri dahil edilecek olursa bu rakam 29299,5 kuruş olacaktır). Defterdeki rakamlar baz alındığı takdirde Yıldız karyesinin toplam gelirinin % 50,77'sinin 1260 yılı tarım gelirlerinden elde edildiği görülecektir (Doğru rakamlar alındığında bu oran % 50,98'e çıkmaktadır). Bu da söz konusu köyün gelirlerinin yarısının tarım ürünlerinden oluştuğu anlamına gelmektedir.

Ekili olmayan tarlaların miktarı 2170 dönümdür. Ekili ve ekili olmayan tarlaların dönüm miktarları birbirine oldukça yakındır. Aradaki fark sadece 25 dönümdür. 15 ve 38 nolu hanelerde ekili tarla ekili olmayan tarla miktarından sadece 5 dönüm fazladır. 109 nolu hanenin ekili tarlası ekili olmayan tarladan 1 dönüm fazladır. 39 ve 82 nolu hanelerin ekili tarlaları ekili olmayan tarlalardan bir dönüm daha azdır. 99 nolu hanenin ekili tarlası olmayıp 14 dönüm ekili olmayan arazisi olan tek istisnayı teşkil etmektedir. 60 nolu hanenin ekili 8 dönüm tarlası varken ekili olmayan 28 dönüm tarlası mevcuttur. Burada bir hata yapıldığı düşünülmektedir. Çünkü bütün hanelerin ekili ve ekili olmayan arazileri aynıken ya da çok az fark varken burada çok büyük bir farkın olduğu görülmektedir. Muhtemelen katip 8 rakamının başına 2 rakamını yazmayı unutmuştur. Ayrıca, 10 dönüm ve daha aşağı arazisi olanların 1260 yılı gelirlerine bakıldığında yanlışlıkla yazıldığını düşündüğümüz 60 nolu hanenin sahip olduğu 8 dönümlük ekili arazisinden elde ettiği gelirden çok daha aşağı olduğu görülmektedir. Eğer burada yanlışlık yapıldığı kabul edilirse, o takdirde ekili ve ekili olmayan tarla dönümü arasında sadece 5 dönümlük bir fark kalmış olur. Bu durumda denilebilir ki ekili ve ekili olmayan tarlaların dönüm olarak miktarı hemen hemen eşittir. Yalnız bu rakamlara ekili ve ekili olmayan tarla grubuna girmeyip büyük kısmı ekilmeye müsait olduğu halde çeşitli sebeplerle ekilemeyen 98 dönüm *boz ve hâlî tarla* dahil değildir. Hane başına düşen ekili olmayan tarla miktarını bulmak için defterdeki ekili olmayan tarla miktarı (2170 dönüm) gözönünde bulundurulacaktır. Ekili tarlaya sahip olanların hepsi aynı zamanda ekili olmayan tarla sahibidirler de. 99 nolu hane ekili tarlaya sahip olmadığı halde ekili olmayan tarla sahibi olduğundan ekili olmayan tarla sahibi hane sayısı 100'dür. Bu da söz konusu köydeki

hanelerin % 90,91'inin ekili olmayan araziye sahip olduğu anlamına gelmektedir. Ekili olmayan tarla sahibi hanelere ortalama 21,7 dönüm arazi düşmektedir. Bu miktar bütün köye şamil kılındığında hane başına 19,72 dönüm arazi düşmektedir. Köyün ortalaması alındığında 41 hanenin ortalamasının üstünde olduğu, ekili arazisi olmayan 10 hane dahil 69 hanenin ortalamasının altında kaldığı görülmektedir. Ekili olmayan tarlaların herhangi bir getirisi olmadığından vergi tahakkuku söz konusu olmamıştır.

“Boz ve Hâlî Tarla”, üzerinde çeşitli sebeplerden dolayı tarım yapılamayan arazilerdir.¹³¹ Yıldız karyesinde 7 haneye ait 98 dönüm *boz ve hâlî tarla* bulunmaktadır. 98 dönümlük arazinin “boz ve hâlî tarla” olarak defterde kaydedilmesinin sebepleri şunlardır: 50 nolu hanenin sahip olduğu 20 dönümlük arazi sahibinin ihtiyar olması, 66 nolu hanenin sahip olduğu 14 dönüm arazisini boş bırakmış olması, 91 nolu hanenin sahip olduğu 10 dönümü sahibinin yetim olup tarlalarını ekememiş olması, 97 (8 dönüm) ve 103 (16 dönüm) nolu hanelerin boş olan arazilerini gelecek yıl ekeceğini beyan etmiş olmaları, 105 nolu hanenin sahip olduğu 15 dönüm arazilerini *hâlî* (boş) bırakmış olması ve son olarak 106 nolu hane sahibinin 15 dönümlük arazisini idaresi olmadığından ekemediği anlaşılmaktadır.

3.3. Hane Başına Düşen Arazi ve Tarım Geliri Miktarı

Yukarıda ekili tarlaların, ekili olmayan tarlalar ile boz ve hali tarlaların dönümleri ve ekili tarlalardan 1260 ve 1261 yılı gelirlerinin kısa bir değerlendirmesi yapılmaya çalışıldı. Bu başlık altında ise ekili ve ekili olmayan araziler ile “*boz ve hâlî*” tarlaların yani köydeki tarlaların tamamı gözönünde bulundurulup aşağıdaki tablonun yardımıyla bazı sonuçlara ulaşılmaya çalışılacaktır.

Tablo 2: Yıldız karyesindeki arazi miktarı ve gelirleri

	Ekili Tarla	Ekili Olmayan Tarla	Boz ve Hâlî Tarla	Toplam
Dönüm	2145	2170	98	4413
%	48,61	49,17	2,22	100
Hane/Dönüm	19,5	19,72	0,89	40,11
1260 Yılı Geliri	28975,5	-	-	28975,5
Hane/Gelir	263,41	-	-	263,41
1261 Yılı Geliri	18974	-	-	18974
Hane/Gelir	172,49	-	-	172,49

¹³¹ Özbölük, a.g.t., s. 65.

Yıldız karyesinde 2145 dönüm ekili tarla, 2170 dönüm ekili olmayan tarla ve 98 dönüm “boz ve hâlî tarla” olmak üzere toplam 4413 dönüm arazi bulunmaktadır. Bu arazilerin % 48,61’i ekili tarla, % 49,17’si ekili olmayan tarla ve % 2,22’si *boz ve hâlî tarladır*. Görüldüğü üzere ekili ve ekili olmayan tarlaların oranı birbirine oldukça yakındır. Bu oranların birbirine yakın olması ekili olmayan tarlaların nadasa bırakılmış olma ihtimalini akla getirmektedir. Boz ve hâlî tarlalar ise çok küçük bir yüzdeyi oluşturmaktadır.

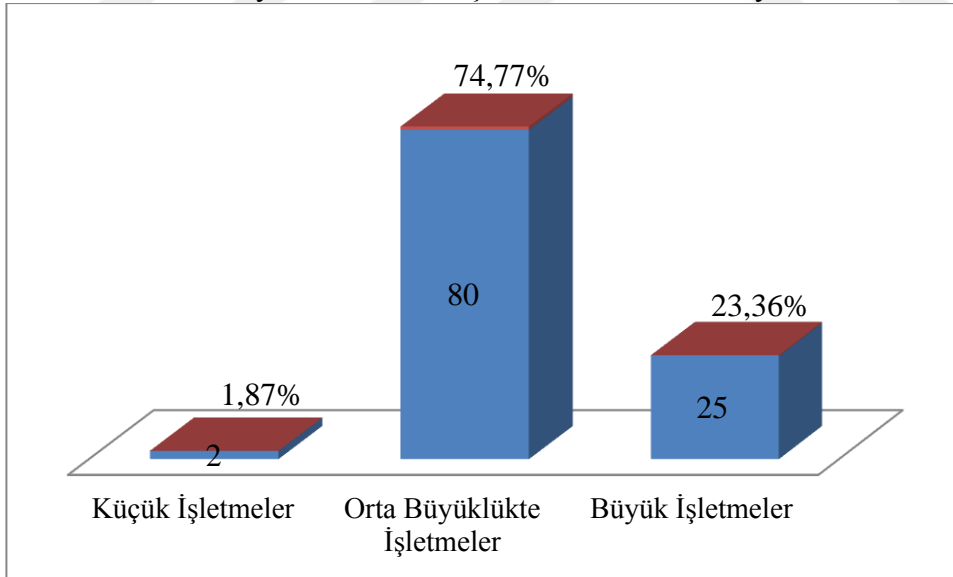
Köyde 110 hane bulunmaktadır. Bu hanelerden yalnızca üçünün tarlası bulunmamaktadır. Bu da köydeki hanelerin % 97,27’sinin arazi sahibi olduğu anlamına gelmektedir. Tarlası olmayan haneler 68, 104 ve 110 nolu hanelerdir. 68 nolu hanenin iştirakli değirmen, bir inek ve buzağıdan başka bir şeyi yokken 104 ve 110 nolu hanelerin ise hiçbir emlak ve arazisi olmayıp 104 nolu hane sahibinin İstanbul’da hamallıkla, 110 nolu hane sahibinin ise azaplıkla geçimini sağladığı anlaşılmaktadır. Bu durumda, arazisi olmayan üç hane dahil edilmediğinde ortalama her haneye 41,24 dönüm arazi düşmektedir. 110 hanenin tamamı ortalamaya dahil edildiğinde ise bir haneye düşen arazi miktarı 40,11 dönüme düşmektedir ki bu oldukça iyi bir rakamdır. Ortalamanın üstünde toplamda 37 hane var iken ortalamanın altında kalan hane sayısı 73’tür. En fazla dönüme sahip olan haneler 6 (116 dönüm), 1 (112 dönüm) ve 38 (105 dönüm) nolu ailelerdir. Aynı zamanda, köyde sadece bu ailelerin 100 dönümden fazla arazisi bulunmaktadır. En çok arazisi olan 1 nolu hanenin sahibi aynı zamanda köyün birinci muhtarıdır. 6 nolu hane reisinin babasının *Hacı* olması zengin olduklarının ve durumlarının iyi olduğunun diğer bir göstergesidir. Köyde en az tarlaya sahip aileler ise arazisi olmayan 68, 104 ve 110 nolu aileler sayılmazsa 109 (9 dönüm) ve 97 (8 dönüm) nolu hanelerdir.

Yıldız karyesinde yabancılara ait tarla olmadığı gibi ortaklaşa yapılan veya icara verilen tarla da bulunmamaktadır. Köylüler tarlalarını kendileri işletmeye çalışmakta, yetersiz kaldıkları durumda ortağa veya icara vermektense ücret karşılığı işgücü alımı şeklinde topraklarını yine kendileri işletmeyi tercih etmektedirler.

1260 yılı ekili tarla geliri 28975,5 kuruş iken 1261 yılı tahmini ekili tarla geliri 18974 kuruştur. 1260 yılı ekili tarla gelirinden ortalama hane başına düşen miktar 263,41 kuruş iken 1261 yılı tahmini ekili tarla gelirinden hane başına düşen ortalama gelir 172,49 kuruştur. Her iki yıl arasında büyük bir farkın olduğu ve 1261 yılı tahmini gelirin % 34,52 oranında bir düşüş yaşadığı görülmektedir. Diğer bir ifadeyle, 1261 yılında ekili tarlalardan elde edilecek hasılat 1/3 oranında azalmıştır. Ayrıca, bu durum ortalama hane başına düşen gelir miktarında da kendisini göstermektedir.

Osmanlı Devleti'nde tarım alanları yüzölçümlerine veya büyüklüklerine göre üçe ayrılmaktaydı. Küçük işletmeler (İmâlât-ı Sağîre) 10 dönümden daha az, orta büyüklükteki işletmeler (İmâlât-ı Mütevassıta) 10-50 dönüm arasında ve büyük işletmeler (İmâlât-ı Cesîme) ise 50 dönümden daha yukarısı olarak kabul edilmekteydi.¹³² Bu kaide göz önünde tutulup Yıldız karyesindeki hane sahiplerine ait arazilerin bir bütün olduğu düşünüldüğünde ve hanelerin sahip oldukları araziler işletme olarak kabul edildiğinde Yıldız karyesinde küçük işletmeye sahip hane sayısı 2'dir (97 ve 109 nolu haneler). Orta büyüklükte işletmeye sahip hane sayısı 80'dir. Geriye kalan 25 hanenin arazileri ise büyük işletme kategorisine girmektedir. Diğer bir ifadeyle, aşağıdaki grafikte de görüldüğü üzere, Yıldız karyesinde küçük işletmelerin oranı % 1,87 iken, orta büyüklükteki işletmelerin oranı % 74,77'dir. Büyük işletmelerin oranı ise % 23,36'dır (Bu verilere "boz ve hâlî tarlalar" dahildir). Yıldız karyesinde orta büyüklükteki arazilerin yüzdesinin yüksekliği hemen dikkati çekmektedir. Küçük işletme neredeyse yok denecek kadar azdır. Yine büyük işletmelerin yüzdesi de dikkate değer büyüklüktedir. Ancak, bu yüzdenin hem ekili hem de ekili olmayan bütün arazileri kapsadığı unutulmamalıdır. Ekili ve ekili olmayan araziler ayrı ayrı hesaplanacak olursa yüzde oranları ile işletmelerin sayısında önemli değişikliklerin olacağı muhakkaktır.

Grafik 2: Yıldız karyesindeki tarım işletmelerinin adeti ve yüzdesel oranları

Küçük işletmelerin sahipleri kendi işlerinden artan zamanı büyük işletmelerde ücret karşılığı değerlendirebileceği ya da büyük işletmelerin en azından hasat mevsiminde yardımcı

¹³² Tefik Güran, "Osmanlı Tarım Ekonomisi, 1840-1910", **Türk İktisat Tarihi Yıllığı**, 1987, s. 242-243.

işgücüne ihtiyaç duyacakları muhakkaktır. Orta büyüklükteki işletmeler ise bir ailenin çalışma zamanlarını dolduracak büyüklüktedir.¹³³

Sadece bu verilerden yola çıkılarak ve bağ, bağçe, bostan, dikili tarlaların olmaması da göz önünde bulundurulmak koşuluyla Yıldız karyesi için önemli ölçüde tarım faaliyetlerinin yürütüldüğü söylenebilir. Ayrıca hemen hemen bütün hanelerin az ya da çok toprak sahibi olmaları tarımın kendi yaşamlarında önemli bir yer tuttuğunun diğer bir işaretidir. Söz konusu köyde tarlaların çok olması ve tarım faaliyetlerinin yoğun bir şekilde yapılması köyde meslek olarak çiftçiliğin yaygın olarak yapıldığını göstermektedir.

Ayrıca, 1840'lı yıllarda Osmanlı Devleti'nde teknoloji gelişmediğinden arazi sahiplerinin hayvanlarını başta çekim ve yük taşıma güçlerinden yararlanmanın yanı sıra tarlaları için lazım olan gübreyi sağlamak, peynir, yağ, süt, et, deri ve yapağı ihtiyaçlarını karşılamak için yeterli miktarda hayvan besleyecekleri¹³⁴ tahmin edilebilir. Bu bağlamda, tarım ve hayvancılığın birbirini beslediği söylenilebilir ki Yıldız karyesinde de durum bundan beri değildir.

3.4. Yıldız Karyesinde Yürütülen Tarımsal Faaliyetler

Yıldız karyesindeki tarlaların durumuna bakılınca tarımcılığın halk için önemli bir yer tuttuğunu söylemek mümkün. Ancak tarlalarda hangi ürünlerin ekildiği ve ne kadar ürün hasadı yapıldığı ile ilgili bilgileri defterde bulmak mümkün değildir. Bu nedenle, 1260 yılında halktan alınan aşar vergisinden yola çıkılarak bazı tespitler yapılmaya çalışılacaktır.

Devletin önceki yıl Yıldız karyesinde halktan aşar vergisi olarak dört üründen vergi aldığı görülmektedir. Bu ürünler buğday (hınta), arpa (şa'ir), fiğ¹³⁵ ve mercimektir. Tahılgillerden olan buğday ve arpa en çok yetiştirilen ürünler iken baklagillerden olan mercimek ve fiğ çok az yetiştirilmektedir. Aşar vergisi olarak 1260 yılında buğdaydan alınan miktar 639 keyldir. 639 keylin parasal değeri 2556 kuruştur. Bu da buğdaydan kile başı 4 kuruş alındığını göstermektedir. Aşar vergisi olarak arpadan alınan miktar ise 282,5 keyldir. 1 kile arpa 2 kuruş değerinde olduğundan arpanın parasal karşılığı 565 kuruştur. Aynı yıl fiğ ürününden alınan vergi 35,5 keyldir. Parasal karşılığı 106,5 kuruş olan fiğin 1 kilesi 3 kuruşa tekabül etmektedir. En az yetiştirilen ürün olan mercimekten alınan aşar sadece 7 keyldir. 1 kilesi 4 kuruş olan mercimekten hasıl olan meblağ ise 28 kuruştur. İleriki sayfalarda aşar

¹³³ Güran, "Osmanlı Tarım", s. 243.

¹³⁴ Güran, "Osmanlı Tarım", s. 258.

¹³⁵ Yunanca bir kelime olan fiğ ufak yapraklı fasulyeye benzer bir bitkidir. Yaban böğrölcesi ya da ak burçak da denilmektedir. Burçak ise baklagillerden olup taneleri hayvan yemi olarak kullanılan yıllık bir bitkidir. Parlatur, **a.g.e.**, s. 465, 218. Bu tanımlardan yola çıkılarak fiğ baklagillerden sayılmıştır.

vergesi hane bazında daha detaylı inceleneceğinden şimdi aşar vergisinden yola çıkılarak Yıldız karyesinde tahmini ne kadar buğday, arpa, fiğ ve mercimek yetiştirildiği ortaya çıkarılacaktır.

Osmanlı Devleti'nin halktan aşar vergisi olarak % 10 alması gerekirken bu oranın bazı yerlerde 1/4 'e kadar düştüğü¹³⁶ görülmüştür. Yıldız karyesinde alınan öşürün yüzdesini bulmak için 1260 yılı tarım gelirlerinin toplamı ile 1260 yılı öşür vergisinin toplamının ters orantılı olarak hesaplanması gerekmektedir. Tarım gelirleri olan bütün hanelerin tarımdan elde ettikleri "hasilât-ı senevîsi" toplandığında bulunan rakam 28975,5 kuruş çıkmaktadır. Aynı yıl için hanelerin ödediği toplam öşür miktarı ise 3255,5 kuruştur. Bu verileri kullanarak aşar vergisi oranı ters orantı yolu ile hesaplandığında % 11,23 olarak bulunur.¹³⁷ Yine elimizdeki verileri kullanarak Yıldız karyesinde 1260 yılı üretilen ürünlerin her birinden ne kadar ürün kaldırıldığını ve parasal değerini bulmak mümkündür.

1260 yılı için halktan toplanan buğdayın miktarı 639 keyldir. Aşar vergisi % 11,23 olarak alındığından bu rakamı ters orantı yolu ile hesapladığımızda buğdayın miktarı bulunmuş olur. Bu durumda, Yıldız karyesi halkının 1260 yılı için tarlalarından elde ettiği buğdayın miktarı yaklaşık 5690,11 keyldir. 5690,11 keyl buğdayın parasal değeri ise 22760,44 kuruş eder.

Bulunan değer, kile cinsinden olduğundan ve kile eski bir ölçü birimi olduğundan 1260 yılında elde edilen ürünlerin miktarının daha iyi anlaşılabilmesi için kilenin kilo cinsinden hesaplanması uygun görünmektedir. 1 kile 20 okkadır. Buğdayda bir kile yani 20 okka 25,656 kilograma tekabül etmektedir.¹³⁸ Yıldız karyesinin öşür olarak verdiği buğday miktarından yola çıkılarak köylünün sahip olduğu buğdayın kile cinsinden miktarı yukarıda tespit edilmişti: 5690,11 keyl. Bu durumda, elimizdeki buğday miktarını kg'a çevirecek olursak $5690,11 \times 25,656 = 145985,46$ kg olarak bulmuş oluruz. Diğer bir ifadeyle, Yıldız karyesi halkının 1260 yılında elde ettiği buğday miktarı 145 ton 985 kg'dır. Bu rakamlar Yıldız karyesinde buğdayın fazlaca yetiştirildiğini göstermektedir.

1260 yılında halktan aşar vergisi olarak toplanan arpa miktarı 282,5 keyldir. Halkın elindeki arpa miktarını bulmak için arpa miktarı ile aşar oranını ters orantı ile hesaplamak

¹³⁶ Kızıllan, **a.g.m.**, s. 64.

¹³⁷ Kütükoğlu söz konusu makalesinde % 10 olarak alınan aşar vergisinden yola çıkılarak o yılın ürün miktarı ile bedelini öğrenmenin mümkün olduğunu söylemektedir, (s. 406). Bu ifade pek doğru görünmemektedir. Çünkü Osmanlı Devleti'nde aşar vergisi sabit olarak alınmamış, yer ve zamana göre büyük farklılıklar gösterebilmiştir. Aşar vergisi oranından yola çıkmak yerine temettuat defterlerindeki aşar vergisi miktarı ile tarımdan elde edilen ürünlerden yola çıkılarak daha doğru verilere ulaşmak mümkündür.

¹³⁸ Walther Hinz, **İslam'da Ölçü Sistemleri**, (Çev. Acar Sevim), Edebiyat Fakültesi Basımevi, İstanbul 1990, s. 51.

yeterlidir. Bu durumda elde edeceğimiz arpa miktarı 2515,58 keyldir. 1 kile arpa 2 kuruş olduğundan halkın elindeki arpanın parasal değeri 5031,16 kuruş olarak bulunur. Arpada 1 kile 20 okka olup 22,25 kilo etmektedir.¹³⁹ 1 kile arpa 22,25 kg olduğundan $2515,58 \times 22,25 = 55971,65$ kg olarak bulmuş oluruz. Yani, 1260 yılı Yıldız karyesi halkının hasattan elde ettiği arpa miktarı yaklaşık 55 ton 971 kg'dır.

Öşür olarak halktan alınan fiğ miktarı 35,5 keyldir. Aşar vergisi alınmadan önce halkın elinde bulunan fiğ miktarı $35,5 \times 100 / 11,23 = 316,11$ keyl olarak bulunur. Bir kile fiğ 3 kuruş olduğundan $316,11 \times 3 = 948,33$ kuruştur. 1 kilenin 20 okka olduğunu biliyoruz ancak 1 kile fiğ kaç kg geleceğini bilemediğimizden fiği kg cinsinden vermektan ibtina ediyoruz.

1260 yılında Yıldız karyesi halkından aşar vergisi olarak alınan mercimek miktarı 7 keyldir. Halkın hasattan elde ettiği mercimek miktarı ise yukarıdaki aynı yöntem uygulanacak olursa 62,33 keyl bulunmuş olur. 1 kile mercimek 4 kuruş olduğuna göre 62,33 keyl mercimeğin parasal değeri 249,32 kuruş olarak bulunur. 1 kile mercimeğin kg cinsinden değerini bilemediğimizden kg cinsinden miktarını veremiyoruz.

Tablo 3: Yıldız karyesine ait 1260 yılı tarım ürünlerini havi tahmini bilgiler

	Keyl	%	Kuruş	%	Kg
Buğday	5690,11	66,29	22760,44	78,51	145.985,46
Arpa	2515,58	29,30	5031,16	17,36	55.971,65
Fiğ	316,11	3,68	948,33	3,27	-----
Mercimek	62,33	0,73	249,32	0,86	-----
Toplam	8584,13	100	28989,25	100	-----

Yıldız karyesi ürünlerinin toplam içindeki yüzdelerine bakacak olursak buğday keyl cinsinden olarak tüm ürünlerin % 66,29'una yani 2/3'sine denk gelmektedir. Arpa köyde yetiştirilen ürünlerin % 29,30'una tekabül ederken fiğ ve mercimeğin oranı ise sırasıyla % 3,68 ve % 0,73'tür. Bu ürünlerin parasal yüzdelerine baktığımızda toplam hasılatın % 78,51'ini yani hemen hemen 4/5'ünü buğday oluşturmaktadır. Arpa hasılatın % 17,36'sını karşılarken fiğ ve mercimeğin parasal oranları sırasıyla % 3,27 ve % 0,86'dır. Tarım ürünlerinin kile miktarı ile meblağ yüzdelerinin farklı olmasının sebebi bir kile buğday ile 1

¹³⁹ Hinz, a.g.e., s. 51.

kile mercimeğin 4 kuruş, 1 kile arpanın 2 kuruş ve 1 kile fiğın 3 kuruş olmasından kaynaklanmaktadır.

Buğday, arpa, fiğ ve mercimekten elde edilen aşarın toplamı 964 keyldir. Dört ürünün parasal karşılığı ise 3255,5 kuruştur. Dört ürünün aşar alınmamış miktarı 8584,13 keyldir. Öşür düşüldükten sonra halkın elinde kalan tarım ürünü miktarı ise 7620,13 keyldir. Bütün tarım ürünlerinin gayri safi olarak parasal karşılığı tahmini 28989,25 kuruştur. Aşar vergisi düşüldükten sonra halkın elinde kalan ürünün değeri ise 25733,75 kuruştur.

Bulduğumuz verilerin sağlamasını elimizdeki 1260 yılı tarımından elde edilen hasılat verisini kullanarak yapabiliriz. Hatırlanacağı üzere, 1260 yılında tarımdan elde edilen gelirin miktarı 28975,5 kuruştur. Bizim, aşar vergisinden yola çıkarak bulduğumuz rakam ise 28989,25 kuruştur. Aradaki fark yalnızca 13,75 kuruştur. Diğer bir ifadeyle, bulunan tahmini rakam 13,75 kuruş 1260 yılı tarım gelirinden fazladır. Bu da yaptığımız hesaplamada değerlerin birbirine oldukça yakın olduğunu, yaptığımız hesaplamamızın ve vardığımız değerlerin doğruya yakın olduğunu göstermektedir.

Yukarıdaki rakamsal verilerden çıkarılabilecek pek çok sonuç vardır. Hem ölçekte hem de meblağda buğdayın ağırlığını görmek mümkündür. Özellikle buğdayın un ve bulgur yapımında kullanılması ve her iki yiyeceğin de halkın vazgeçilmez temel ihtiyaçlarından olması, buğday ekiminin bu kadar çok yapılmasının nedenlerinden biridir. İklim şartlarının buğday yetiştiriciliğine elverişli olması buğdayın çok yetiştirilmesindeki diğer bir etkidir. Arpa, ekmek yapımında kullanılıyor olmasına rağmen arpanın daha çok hayvan yemi olarak kullanıldığı düşünülmektedir. Ayrıca, tahılgillerden sadece arpa ve buğdayın ekimi yapılırken baklagillerden sadece fiğ ve mercimek yetiştirilmektedir. Bu ürünlerin dışında herhangi bir ürünün yetiştirildiğine dair bir bilgiye defterde rastlanılmamaktadır. Mercimek çok az yetiştirilirken buğdayın çok fazla ekildiği göze çarpmaktadır. Yetiştirilen ürünlerin kıymetlerinin az ya da çok yetiştirilmesine göre biçilmediği görülmektedir. Buğday ve mercimeğin bir kilesi 4 kuruş iken arpanın bir kilesi 2 kuruş ve fiğın bir kilesi 3 kuruştur. Bu fiyatlandırmanın yapılmasında yetiştirilen ürünler gözönünde bulundurulduğunda arz-talep dengesine göre yapıldığı düşünülebilir. Çünkü buğday temel ihtiyaç maddesi iken mercimek de özellikle kırsal kesimlerde tercih edilebilen yiyeceklerdendir. Fiyat bakımından arpa ve özellikle fiğın buğday ve mercimeğe göre ikincil planda kaldıklarını söylemek mümkündür.

Son olarak, yukarıdaki veriler göstermektedir ki Yıldız karyesi halkının büyük çoğunluğu çiftçilikle uğraşmaktadır. O günün şartlarında arazisi olmayanların ya da arazisi az olup işgücü fazla olanların, arazilerinin çokluğundan işgücüne ihtiyaç duyanların arazisinde çalışma ihtimalinin yüksek oluşu gözönünde tutulduğunda çok rahat bir şekilde denilebilir ki

Yıldız karyesi hanelerinin tamamına yakını çiftçilikle uğraşmaktadır ve çiftçilik; köylülerin, hayvancılık ile birlikte başat meşguliyetlerinden biridir.

4. YILDIZ KARYESİNDE HAYVANCILIK

Yıldız karyesinde hayvan yetiştiriciliğinin geniş bir yelpazede yapıldığı görülmektedir. Temettuat Defterinde sadece hayvan isimleri verilmekle yetinilmemiş, bu sayımlar köylülerden vergi almak amaçlı olduğundan hayvanların sağmal-kısır, döllu-dölsüz, erkek-dişi ve değerleri ile birlikte kaydedilmiştir. Köyde beslenen hayvan çeşidinin fazla olmasından dolayı hayvanların ayrı başlıklar halinde incelenmesinde fayda görülmektedir.

4.1. Beslenen Hayvan Çesitleri

Yıldız karyesi temettuat defterine göre köyde beslenen hayvanlar şunlardır: koşu öküzü, koşu camuşu, tosun, manda, manda düğesi, düğе, yaşar düğе, balak, inek, buzağı, kısırak, tay, koyun, keçi, kuzu, oğlak, merkeb, koşu manda, yaşar tosun, erkek davar ve arıdır. Defterde ayrıca dişi-erkek, sağmal-kısır, döllu-dölsüz ayırımına gidilmiştir. Yukarıda zikredilen hayvanların daha iyi bir tahlilinin yapılabilmesi için dört kategoride değerlendirilmesi yerinde olacaktır. Kısırak, tay ve merkep yük ve binek hayvanlar; koşu öküzü, koşu camuşu, tosun, manda, manda düğesi, yaşar düğе, balak, inek, buzağı, koşu manda ve yaşar tosun büyükbaş hayvanlar; koyun, keçi, kuzu, oğlak ve erkek davar küçükbaş hayvanlar ve arılar ise arıcılık kategorisinde değerlendirilecektir. Ayrıca, öküz ve camuşlar, arabalar vasıtası ile yük hayvanı olarak kullanılabilirler. Aynı zamanda yük ve binek hayvanları kategorisinde de değerlendirilebilir. Fakat, Yıldız karyesinde söz konusu hayvanların daha çok çift sürmek için kullanıldığı anlaşıldığından, ki her iki hayvanın başındaki *koşu* kelimesi çift anlamına gelmektedir,¹⁴⁰ bu nedenle her iki hayvan büyükbaş hayvancılık kategorisinde değerlendirilecektir. Diğer bazı çalışmalarda “koşu öküzü” yerine “koşum öküzü” ibaresinin yer aldığı görülmektedir.¹⁴¹ Eğer durum böyle olsaydı o zaman öküz ve camuşları binek hayvanı statüsünde değerlendirmek mümkün olabilirdi. Ancak, “koşum” “hayvanın arabaya bağlanmasıyla araba ve buna benzer tekerlekli şey çekmesine yardımcı olan takım”¹⁴² anlamına gelmektedir. *Koşu* kelimesi ise çift anlamına geldiğinden ve temettuat defterinde bu kelimenin yanlış yazıldığını düşünmediğimizden Yıldız karyesi için

¹⁴⁰ Parlatur, a.g.e., s. 922.

¹⁴¹ Mustafa Kaygusuz, **H. 1261 Tarihli 08576 – 08577 – 08584 Numaralı Temettuat Defterlerinin Transkripsiyonu Ve Değerlendirmesi**, (Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü), Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Kütahya 2012, s. 29.

¹⁴² Parlatur, a.g.e., s. 922.

“koşu” kelimesinin *çift* anlamını tercih edip öküz ve camuşun en azından çoğunlukla çifte sürülmek için beslenildiğini söylemek mümkündür.

4.2. Binek ve Yük Hayvanları

Yıldız karyesi temettuat defterinde binek ve yük hayvanları kategorisinde değerlendirebileceğimiz hayvanlar kısırak, tay ve merkeplerdir. Şimdi bunları ayrı ayrı tahlil edelim.

Kısırak; dişi beygir,¹⁴³ at anlamına gelmektedir. Döllü-dölsüz ayrımı kıymet biçilmesinde etkili olduğundan kısırakta döllü-dölsüz ayrımına gidilmiştir. *Döllü* kelime anlamı olarak çocuğu, zürriyeti olan¹⁴⁴ anlamına geldiğinden dölsüz kelimesinin de anlamı bunun tam tersidir. Ancak defterden kastedilenin döllü hayvanların yavrularının olması değil, döllenebilmesi yani yavrulayabileceği anlamında kullanıldığı kanaatindeyiz. Çünkü, eğer döllüden kasıt hayvanların yavru sahibi olmasını vurgulamaksa döllü hayvanların yavrularının da belirtilmesi gerekir ki pek çok detay belirtilmişken (diğer hayvanların yavrularının belirtilmesi gibi. Örneğin: kuzu, oğlak, buzağı) döllü hayvanların yavrularının belirtilmemesi eksiklik olurdu. Döllü hayvanlardan kasıt, kanaatimizce bu hayvanların yavrulayabileceği iken dölsüz hayvanların yavrulayamayacağı yani kısır olduklarının ifadesidir. Diğer bir ihtimal ise döllü hayvanların hamile kalabileceği veya olabileceği, dölsüz hayvanların ise hamile kalamayacağı veya olmadığıdır.

Yıldız karyesinde 10’u döllü ve 6’sı dölsüz olmak üzere toplam 16 kısırak bulunmaktadır. Döllü kısıraklardan 8’i başkaları ile ortak iken dölsüz kısıraklardan 3’ü ortaktır. Ortakların hepsinin köy dışından olduğu görülmektedir. Hatta bazı ortaklar kazanın dışındadır. Köydeki kısırakların büyük çoğunluğunun ortak olması kısırakların değerli olduğunu ve insanların kısıraklara kolay kolay sahip olamadıklarını göstermektedir. Ayrıca ortakların bazılarının Türk değil, gayrimüslim bir cemaatten oldukları görülmektedir. 3, 4, 6, 7, 22, 49, 56, 82 ve 108 nolu haneler döllü kısırak sahibi iken 1, 20, 37, 61 ve 76 nolu haneler dölsüz kısırak sahibidirler. Toplam 14 hanenin döllü ya da dölsüz kısırağı vardır. Bu da köydeki hanelerin % 12,73’ünün kısırak sahibi olduğu anlamına gelmektedir. 1 ve 4 nolu haneler iki kısırağa sahipken diğer haneler tek bir kısırağa sahiptir. 1 nolu hanenin iki kısırağı, 4 nolu hanenin 2 kısırağından birisi, 56 ve 76 nolu hanelerin kısırağı dışında diğer tüm kısıraklar ortaktır. Kısırak sahibi hanelerin gelir durumuna bakıldığında genelde gelir düzeylerinin

¹⁴³ Parlatur, a.g.e., s. 902.

¹⁴⁴ Sami, a.g.e., s. 361.

yüksek olduğu görülmektedir. Kısrığı ortak olanlar değil de kendi kısrığına sahip olanların gelirlerinin daha yüksek olduğu görülmektedir. 1 kısrak bedelinin 40 kuruş olduğu görülmektedir ki bu oldukça yüksek bir rakamdır. 16 kısraktan elde edilen gelir 240 kuruştur. Kısraklardan toplam 640 kuruş gelmesi gerekirken 240 kuruşta kalınmasının sebebi dölsüz olan kısraklardan gelir tahsis edilmemesi ve ortaklara ait meblağın düşürülmüş olmasından kaynaklanmaktadır. Kısacası, kısrığa sahip hane sayısının azlığı, kısrakların büyük çoğunluğunun ortak olması ve bir kısrak bedelinin 40 kuruş olması kısrak sahibi olmanın zenginliğin tek ölçütü olmazsa da önemli bir göstergesi olduğu söylenebilir. Kısrak sahibi hanelerin durumu ileri sürdüğümüz iddiayı doğrulamaktadır.

Tay “üç yaşına kadar olan at yavrusu” demektir.¹⁴⁵ Yıldız karyesinde 1 ve 21 nolu haneler tay sahibidir. Her iki tayın erkek olduğu belirtilmiştir. Taylar yavru olduklarından herhangi bir gelir tahakkuku söz konusu olmamıştır.

Merkebe gelecek olursak, köyde 49 hanenin döllü merkebi vardır. Toplam döllü merkep sayısı 50’dir. Bu köyde sadece bir hane 2 döllü merkebe (3 nolu hane) sahip iken, diğerlerinin tek merkebe sahip olduğu görülmektedir. Döllü merkeplerden sadece altısı ortaktır. Bir döllü merkebe biçilen değer 15 kuruştur. Döllü merkeplerden elde edilen gelir 705 kuruştur. Toplamın olması gerekenden az olmasının sebebi 6 merkebin ortak oluşu ve bu nedenle 45 kuruşun bu meblağa ilave edilmemiş olmasından dolayıdır.

Dölsüz merkep sayısı 58’dir. 15, 45, 54 ve 95 nolu haneler 3; 61 ve 77 nolu haneler 2 merkebe sahipken diğer aileler birer merkebe sahiptir. Bu durumda, dölsüz merkep sahibi hane sayısı 48’dir. Dölsüz merkepler için herhangi bir gelir belirtilmemiştir. Dölsüz merkeplerdeki ortak sayısı 7’dir. Döllü-dölsüz ayrımı yapmadan bazı ailelerin 1, bazılarının 2, bazılarının 3 ve iki ailenin de 4 merkep sahibi olduğu görülmektedir.

24 hane hem döllü hem de dölsüz merkebe sahipken 25 hane sadece döllü merkebe, 24 hane de sadece dölsüz merkebe sahiptir. Toplamda ise 73 hanenin merkep sahibi olduğu anlaşılmaktadır. Bu da ailelerin % 66,36’sının merkep sahibi olduğunu göstermektedir. Merkeplerin binek ve özellikle yük taşımak için beslenildiğini söylemek mümkün. Bu, özellikle birden fazla merkebi olanların iş yükünün çok olduğunu göstermektedir. Örneğin, 4 merkebe sahip 15 ve 45 nolu hanelerin tarlalarının ve hayvanlarının çokluğu hemen dikkati çekmektedir. Kısrak sahibi 14 hanenin tamamının en az bir merkebe de sahip olduğu görülmektedir. Bu durum söz konusu hanelerin iş yükünün fazla olduğunu göstermektedir. Muhtemelen hem kısrığı hem de merkebi olanlar kısrığı binmek ve bir yerlere gitmek için (o

¹⁴⁵ Sami, a.g.e., s. 1645.

günün ulaşım araçları) kullanırlarken merkepleri yük taşıma ve diğer gündelik işlerinde kullanma ihtimalleri oldukça kuvvetlidir. Bu, kısrakların hiç yük hayvanı olarak kullanılmadığı anlamına gelmemektedir. Ayrıca, her ne kadar çift sürmek için öküzler kullanılsa da kısrakların çiftte kullanılabilmesi ihtimali de gözden uzak tutulmamalıdır. Yıldız karyesinde kısraklar daha az bulunurken merkeplerin daha yaygın olduğu görülmektedir. Bunun temel sebebi kısrakların daha pahalı olması ve beslenmesinin zor olması, merkebin ise daha ucuz olması ve bakımının daha kolay yapılabilmesidir. İkisinin işlevinin ve yapısının görece ve kısmen farklı olması, fiyatını ve beslenme sayısını etkileyen etkenler olsa gerek.

Tablo 4: Yük ve binek hayvanlarının sayısı, geliri ve yüzde oranları

	Kısrak		Tay		Merkep		Toplam
	döllü	dölsüz	erkek	dişi	döllü	dölsüz	
	10	6	2	-	50	58	
Toplam	16		2		108		126
%	12,7		1,59		85,71		100
Gelir/Kuruş	240	-	-	-	705	-	945
%	25,4		-		74,6		100
Re's/Kuruş	40	-	-	-	15	-	-

Yukarıdaki tablodan görülebileceği gibi kısrakların sayısı 16, tayların sayısı 2 ve merkeplerin sayısı 108'dir. Kısraklar binek hayvanlarının % 12,7'sini, taylar % 1,59'unu ve merkepler % 85,71'ini oluşturmaktadır. Merkeplerin sayısının yüzde olarak oldukça fazla olduğu görülmektedir. Binek hayvanlarından elde edilen gelirin toplamı 945 kuruştur. Bu miktarın 240 kuruşu kısraklardan ve 705 kuruşu merkeplerden gelmektedir. Bu da gelirin % 25,4'ünün kısraklardan (döllü kısrak) ve % 74,6'sının merkeplerden (döllü merkep) geldiği anlamına gelmektedir. Kısraklar sayıca az olmasına rağmen sayı ve gelirlerdeki yüzde oranlarının farklı olmasının sebebi bir döllü kısrak 40 kuruş iken bir döllü merkebin 15 kuruş olmasının yanı sıra döllü-dölsüz ve ortak oranlarının farklı olmasından kaynaklanmaktadır. Tay, dölsüz kısrak ve dölsüz merkepten ise herhangi bir gelir tahakkuk ettirilmemiştir. Ayrıca, köyde tay, kısrak ve merkep dışında deve, katır, esb, at gibi diğer binek ve yük hayvanlarının yetiştirilmediği anlaşılmaktadır.

Yıldız köyündeki hanelerin 74'ü en az bir binek ve yük hayvanına sahiptir ki bu da köyde halkın % 67,28'nin binek ve yük hayvanından en az birine sahip olduğu anlamına gelmektedir. 126 yük ve binek hayvanına sahip köyde her aileye ortalama 1,14 yük ve binek hayvanı düşmektedir. Yük ve binek hayvanı sahibi hanelerde bu oran 1,7'e çıkmaktadır.

Binek ve yük hayvanlarından elde edilen hasılat toplamda 945 kuruştur. Bu meblağ köyün toplam gelirinin ancak % 1,66'sına denk gelmektedir.

4.3. Büyükbaş Hayvancılık

Yıldız karyesi temettuat defterinde bulunan büyükbaş hayvanlar şunlardır: koşu camuşu, koşu öküzü, koşu mandası, yaşar tosun, manda, manda düğesi, yaşar düğesi, balak, inek ve buzağı. Büyükbaş hayvanlarda da dişi-erkek, sağmal-kısır ayırımına gidilmiştir. Şimdi bu hayvanlar hakkında çok detaya girmeden biraz tafsilat vermeye çalışalım.

Yıldız köyünde çift hayvanı diyebileceğimiz üç cins hayvan mevcuttur. Bu hayvanlar koşu camuşu, koşu öküzü ve koşu mandasıdır. *Koşu* kelimesinin “çift” anlamına geldiğine yukarıda değinilmişti. Camuş (camus); manda, su sığırı anlamına gelmekte olup¹⁴⁶ koşu camuşundan kastın erkek mandalar/camuşlar olduğu açıktır. Söz konusu defterde 36 koşu camuşu tespit edilmiştir. Bu 36 koşu camuşu sadece 16 aileye aittir ve ortalama koşu camuşuna sahip her aileye 2,2 camuş düşmektedir. 62 nolu hane 1; 7 ve 11 nolu haneler 4; 22 nolu hane 3 koşu camuşuna sahipken diğer haneler (1, 3, 5, 6, 19, 26, 30, 34, 38, 51, 59, 108 nolu haneler) 2 adet camuşa sahiptir. Bir adet camuşun yıllık getirisi 40 kuruş olarak tespit edilmiştir ve dolayısıyla, camuşlardan gelecek gelirin toplamı 720 kuruştur. Koşu camuşuna sahip bütün hanelerin aynı zamanda koşu öküzüne sahip oldukları görülmektedir. Koşu camuşlarının beslenme sebebini, başındaki sıfat (koşu) yeterince açıklamaktadır. Ayrıca, 16 haneden 12'sinin çift camuş beslemeleri amaçlarının çift sürmek olduğunu göstermektedir. 4 (yani iki çift) camuş besleyenleri de bu duruma dahil edebiliriz. Çünkü öküz ya da camuşlarla çift sürmek için en az iki adet (bir çift) gerekir.

Manda; su sığırı, camus¹⁴⁷ anlamına gelmektedir. Sadece 4 nolu hane 2 adet koşu mandasına sahip olup bir adet koşu mandasının değeri 20 kuruştur.

Yıldız köyündeki toplam koşu öküzü sayısı 293'tür. Bu oldukça yüksek bir rakamdır. Çünkü köyde 110 hane olduğuna göre her haneye 2,66 öküz düşmektedir. Öküz sahibi olmayan 12 haneyi bu ortalamaya dahil etmezsek ortalama her haneye 2,99 öküz düşmektedir. Öküz sahibi hanelerin en az iki öküzü bulunmaktadır. En fazla öküze sahip haneler 6 öküz (3 çift) ile 1, 45, 56 nolu hanelerdir. 15 ve 38 nolu hanelerin öküz sayısı 5'tir. 15 hane 4 adet (2 çift) öküze sahipken 48 hane 3 adet öküze sahiptir. Geriye kalan 29 hanenin ise 2 adet öküzü bulunmaktadır. En çok öküze sahip hanelere bakıldığında arazilerinin çokluğu dikkati

¹⁴⁶ Parlatur, a.g.e., s. 232.

¹⁴⁷ Parlatur, a.g.e., s. 1009.

çekmektedir. Öküzü az olanlar ya da hiç olmayanların arazi durumuna bakıldığında ise arazilerinin azlığı dikkati çekmektedir. Bir öküzün yıllık getirisi 15 kuruş olarak belirlenmiştir. Bütün öküzlerden beklenen yıllık gelir ise 4395 kuruştur. Öküzlerin ücret karşılığı başkasına çift sürülmesi için verilebileceği ihtimalini de gözden kaçırmamakta fayda vardır. Ancak söz konusu defterde hayvanların kiraya verildiğine dair bir bulguya rastlanılmamıştır.

Bir çift öküzle köylüler yılda ortalama 35-45 dönüm dolaylarında çift sürebildikleri ve Osmanlı Devleti'nde yaşayan halkın çift sürmek için daha çok öküzü tercih etmeleri¹⁴⁸ Yıldız karyesindeki tarla dönümü miktarı ile öküzler arasındaki bağlantı ve orantıyı oldukça iyi açıklamaktadır.

Tablo 5: Yıldız karyesindeki çift hayvanlarının sayısı, geliri ve yüzdeleri

	Koşu Camuşu	Koşu Manda	Koşu Öküzü	Toplam
Toplam	36	2	293	331
%	10,88	0,6	88,52	100
Gelir	720	40	4395	5155
%	13,97	0,77	85,26	100
Re's/Kuruş	20	20	15	-

Çift için kullanılan büyükbaş hayvan sayısı 331'dir. Bu da her haneye 3 adet çift hayvanının düştüğünü göstermektedir ki hiçbir çift hayvanına sahip olmayan haneleri dahil etmezsek bu oran daha da artacaktır. Bu kadar çift hayvanının yetiştiriliyor olması yoğun bir tarımcılık faaliyetinin yapıldığının göstergesidir. Ayrıca, dolaylı olarak, çift hayvanlarından ticaret, et ve gübre yoluyla yararlanılabileceğinin unutulmaması gerekir. Bir koşu camuşu 20 kuruş, bir koşu öküzü 15 kuruş ve 1 koşu mandası 20 kuruş gelire sahiptir. Üç hayvandan toplam 5155 kuruş gelir elde edildiği görülmektedir. Ayrıca, koşu camuşu ve koşu mandasının koşu öküzünden daha değerli olduğu görülmektedir. Bu durumun sadece 16 hanenin bu iki hayvanı yetiştirmesinden kaynaklanabileceği gibi bu hayvanların çift sürmedeki güçlerinin daha fazla olmasından da kaynaklanıyor olabilir. Koşu mandasının neden sadece 1 hanede ve 2 adet beslenildiği merak konusudur. Koşu mandasının yok denecek kadar az beslenilmesi bölgede bu hayvanın yetiş(e)memesinden mi yoksa çift için yeteri derecede elverişli olmadığından mı kaynaklandığını defterden yola çıkarak tahmin etmek güçtür.

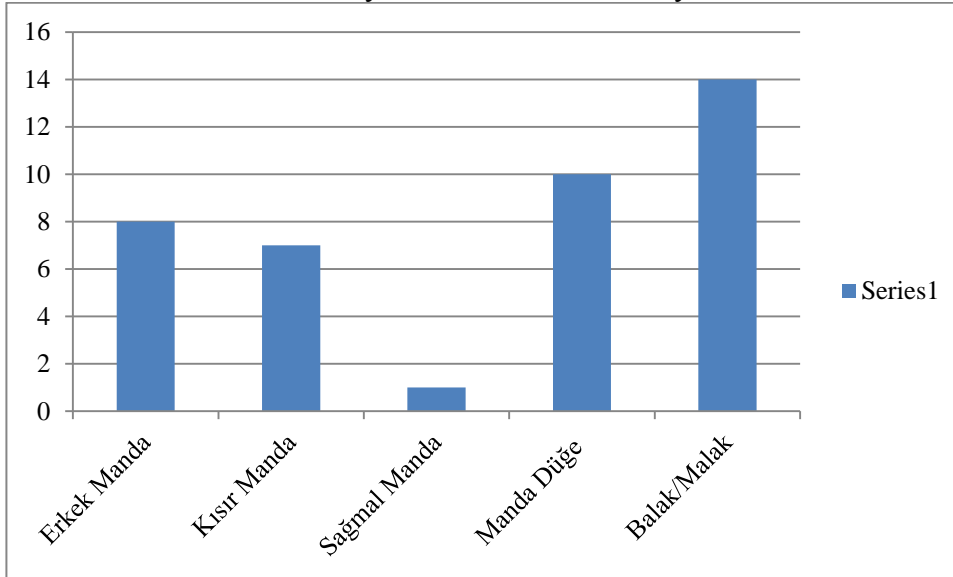
¹⁴⁸ Güran, "Osmanlı Tarım ...", s. 245-246.

Koşu camuşu çift hayvanlarının % 10,88'ini, koşu mandası % 0,6'sını ve koşu öküzü % 88,52'sini oluşturmaktadır. Çift hayvanlarından elde edilen gelirin % 13,97'si koşu camuşundan, % 0,77'si koşu mandasından ve % 85,26'sı koşu öküzünden gelmektedir. Çift hayvanlarının sayısı ile gelirlerin yüzdeleri arasında kısmen bir paralellik olduğu görülmektedir ki bunun temel sebebi *re's* başına düşen yıllık gelir miktarının birbirine yakın olmasıdır. Yukarıdaki tablodan görülebileceği gibi öküzün ağırlığı fazlasıyla hissedilmektedir.

Manda; su sığırı, camus¹⁴⁹ anlamına gelmektedir. Erkek manda sayısı 8'dir. Erkek mandaları 34, 56, 82 ve 101 nolu haneler olmak üzere toplam dört hane beslemektedir. 34 ve 101 nolu haneler birer; 56 ve 82 nolu haneler üçer erkek manda beslemektedirler. Erkek mandalar için yıllık gelir belirtilmemiştir. Sağmal manda sayısı ise sadece 1'dir ve 73 nolu hane beslemektedir. Parasal değeri 40 kuruş gibi yüksek bir rakamdır. Kısır manda sayısı 7'dir. 1, 5, 14, 56 ve 62 nolu haneler yalnızca kısır manda sahibidirler. 1 ve 62 nolu haneler 2; 5, 14 ve 56 nolu haneler birer kısır manda beslemektedirler. 56 ve 62 nolu hanelerin mandalarının farklı ortakları vardır.

8 erkek manda, 1 sağmal manda ve 7 kısır manda olmak üzere toplam 16 manda vardır ve manda besleyen hane sayısı 10'dur. Erkek ve kısır mandalara gelir tayin edilmediği için toplam manda geliri sadece 40 kuruştur.

Grafik 3: Yıldız karyesindeki mandaların sayısı

¹⁴⁹ Sami, a.g.e., s. 1009.

Düğe kelime anlamı olarak genç ve daha doğurmamış inek¹⁵⁰ anlamına geldiğinden manda düğesi de mandanın daha yavrulamayanı ya da genç manda demektir. Köydeki manda düğesi sayısı 10 olup 1 ve 3 nolu haneler 2; 22, 25, 26, 30, 62 ve 83 nolu haneler birer manda düğesine sahiptirler. 26 ve 62 nolu hanelerin manda düğeleri ortaktır. Manda düğelerin yıllık herhangi bir getirileri yoktur ve sadece 8 hane manda düğesi beslemektedir.

Diğer bir büyükbaş hayvan balak/malaklardır. Kelime anlamı manda yavrusu veya buzağı¹⁵¹ olsada temettuat defterine göre buzağı anlamını değil de manda yavrusu anlamını alması daha uygun düşmektedir. Çünkü buzağuların sayısı ayrıca belirtilmiştir. Balakların sayısı 14'tür. Bunların 11'i erkek ve 3'ü dişidir. 1 nolu hane 2 erkek, 3 nolu hane 1 dişi, 14 nolu hane 1 erkek ve 1 dişi, 5, 14, 25, 26, 49 ve 62 nolu haneler birer erkek, 73 nolu hane 1 erkek ve 1 dişi ve 108 nolu hane 2 erkek balak sahibi olup toplamda 10 hane dişi veya erkek balak veya her ikisine sahiptir. Balaklar için de herhangi bir kıymet biçilmemiştir.

Toplam manda sayısı; 8 erkek, 1 sağmal, 7 kısır, 10 manda düğesi, 11 erkek ve 3 dişi balak ve çift hayvanı olarak bahsi geçen 2 koşu mandası ile birlikte 42'dir (Koşu bahsinde geçen 2 koşu mandası sayılmazsa mandaların toplam sayısı 40'tır). Bunlardan sadece sağmal manda ve koşu mandasının geliri vardır. Sağmal mandanın yıllık geliri 40 kuruş iken koşu mandasının yıllık geliri 20 kuruştur. Görüldüğü üzere, köyde mandaların hiç olmasa da çok az yetiştirildiği görülmektedir. Bunun muhtemel sebepleri o bölgenin hayvanı olmamasının yanı sıra bu hayvanı besleme güçlüğü olabilir.

Dananın büyüğü, iki yaşını geçmiş genç boğa¹⁵² anlamına gelen tosun için geleceğin çift öküzü demek mümkün. Defterde bir de “yaşar tosun” ibaresi geçmektedir ki “yaşar” sözcüğünden kastın (bir) yaşındaki¹⁵³ tosun olduğu anlaşılmaktadır. Diğer bir ifadeyle, “yaşar” sözcüğünden kasıt yaşca buzağı ile tosun veya düğe arasında olan yavru hayvana denilmektedir. Defterde her ikisi arasında ayırım yapıldığından biz de ayrı ayrı değerlendirmeyi uygun gördük. Köydeki toplam tosun sayısı 124'tür. 65 hane (% 50,09) tosun sahibi iken 45 hanenin tosunu yoktur. En fazla tosunu sahip hane 6 tosun ile 1; 5 tosun ile 61 nolu hanelerdir. 6 hane 4 tosun; 5 hane 3 tosun; 22 hane 2 tosun ve geriye kalan 35 hane birer tosunu sahiptir. Ortalama her haneye 1 tosun düşmektedir. Tosun sahibi olmayanlar bu ortalamaya dahil edilmezse tosun sahibi her haneye yaklaşık iki tosun düşmektedir. Tosunların yıllık herhangi bir gelir sağladıkları görülmemektedir.

¹⁵⁰ Sami, a.g.e., s. 367.

¹⁵¹ Sami, a.g.e., s. 1006.

¹⁵² Parlatur, a.g.e., s. 1730.

¹⁵³ Sami, a.g.e., s. 1821.

Köydeki yaşar tosunların sayısı ise 9'dur. Yaşar tosun sahibi olanların hiçbiri diğer tosun sahibi değildir. 75, 80 ve 85 nolu hane 1; 92 nolu hane 2 ve 87 nolu hane 4 yaşar tosuna sahiptir. Böylece, yaşar tosuna sahip aile sayısı 5 olmaktadır.

Tosun ile yaşar tosunların sayısının toplamı 133 etmektedir. 9'u hariç diğerlerinin hepsi tosundur. Herhangi bir tosuna sahip aile sayısı 70'tir. Bu da köydeki hanelerin % 63,64'ünün tosun sahibi olduğu anlamına gelmektedir. Tosunlara herhangi bir gelir tahakkuk ettirilmemiştir. Sadece sayısı yazılıp geçilmiştir. Tosunlarda herhangi bir ortaklığa da rastlanılmamaktadır. Tosunlar, dolaylı olarak ticari değer, et ve gübre sağlamanın yanı sıra kısa süre içerisinde öküz olup çiftte sürülecekleri için değerlidirler. Bu nedenle, diğer öküzlerin yedekleri şimdiden yetiştirilmektedir ve bahsi geçen deftere bakıldığında da bu izlenimi edinmek mümkündür.

Köydeki toplam sağmal inek sayısı 139'dur. Kısır inek sayısı ise 34'tür. Kısır inekler için bir gelir söz konusu değilken sağmal inekler için inek başına 20 kuruş gelir belirtilmiştir. 4 haneye ait 5 sağmal ineğin farklı ortaklara sahip olduğu ve bu nedenle, bu ineklere ait gelirin yarısı toplama eklendiğinde toplam sağmal ineklerden gelecek olan gelir 2730 kuruşa tekabül etmektedir. Kısır ineklere sahip hanelerden sadece 3 hanenin inekleri ortaklığa sahiptir. 88 hanenin sağmal ineği vardır. 22 hanenin ise sağmal ineği bulunmamaktadır. En fazla ineğe sahip hane 3 kısır ve 6 sağmal inek olmak üzere toplamda 9 inekle 1 nolu hanedir. 7 hanenin sadece kısır ineği varken kısır sahibi diğer hanelerin aynı zamanda sağmal inekleri de mevcuttur. Bu durumda, kısır-sağmal farketmeksizin bir ineğe sahip hane sayısı 95'tir. Diğer bir ifadeyle, hanelerin % 86,36'sı en az bir ineğe sahiptir. Bu da hemen hemen hanelerin büyük çoğunluğunun ineğinin olduğunu göstermektedir. Köydeki toplam kısır-sağmal inek sayısı 173'tür. Köydeki her haneye ortalama 1,57 inek düşmektedir. Herhangi bir ineğe sahip olmayan aileler dahil edilmediğinde hane başına bu oran 2'ye (1,82) yaklaşmaktadır. Köyde, insanların yaşamında ineklerin önemli bir yer tuttuğu anlaşılmaktadır. İneklerin özellikle sütünden yararlanmanın yanında etinden, derisinden, yavrusundan ve gübresinden de yararlandığı muhakkaktır. Yine de köyde koyun ve keçi yetiştiriciliğinden olsa gerek inekler öküzler kadar beslenmemektedir. Bu durum inekleri biraz daha geri plana itmektedir.

Düğenin, ineğin genç olanı ve daha doğurmamış olduğu yukarıda değinilmişti. Yaşar düğenin ise defterden anlaşıldığı kadarıyla 1 yaşında inek, körpe inek olduğunu söylemek mümkün. Yıldız karyesinde 1 düğe (83 nolu hane) ve 62 yaşar düğe olmak üzere toplam 63 düğe hesaplanmıştır. 47 hane yaşar düğesine sahiptir. En fazla yaşar düğeye sahip haneler üç yaşar düğe ile 8, 19 ve 24 nolu hanelerdir. Hanelerin büyük çoğunluğu birer

düğeye sahiptirler. 1 hane hariç düğeye sahip tüm aileler aynı zamanda inek sahibidirler de. Bu, öküzlerde olduğu gibi ineklerde de şimdiden ilerisi için yedek inek yetiştirildiğini göstermektedir. Ancak düğelerin sayısının azlığı dikkati çekmektedir ve düğeler için herhangi bir gelir de tayin edilmemiştir.

Tablo 6: Yıldız karyesindeki inek ve yavrularının sayısı ve gelirleri

Tosun	Yaşar Tosun	İnek			Düğe	Yaşar Düğe	Buzağı		Toplam
		adet	adet	gelir			sağmal	kısır	
124	9	2730	139	34	1	62	59	58	
	133		173			63		117	486

Yıldız köyündeki buzağuların sayısı 58'i dişi ve 59'u erkek toplam 117'dir. Ortalama her haneye 1 buzağı düşmektedir ve dişi ile erkek buzağuların sayısı hemen hemen birbirine eşit sayılır. 81 ve 101 nolu haneler hariç buzağıya sahip hanelerin hepsi aynı zamanda inek sahibidirler. Dışarıdan ortak olanların sayısı yalnızca ikidir ve onlar da 24 ve 32 nolu hanelere ortak olmuşlardır. 117 buzağı olmasına rağmen sadece 73 hane buzağıya sahiptir. Yani, hanelerin % 66,36'sı buzağı sahibidir. 6 buzağı ile en çok buzağıya sahip hane 1 nolu hanedir. Buzağılardan da yıllık gelir anlamında herhangi bir miktar tayin edilmiş değildir. Ayrıca, sağmal inek ile buzağuların sayısının birbirine yakın olduğu görülmektedir.

Yıldız köyünde büyükbaş hayvan sahibi hane sayısı 105'tir. Bu da köydeki hanelerin % 95,45'inin büyükbaş hayvan sahibi olduğu anlamına gelmektedir. Köyde yalnızca 66, 91, 104, 106 ve 110 nolu hanelerin büyükbaş hayvanı yoktur. Büyükbaş hayvanlardan elde edilen gelir 7925 kuruştur. Bu durumda, büyükbaş hayvancılıktan elde edilen hasılat tüm köyün hasılatının % 13,89'una tekabül etmektedir.

4.4. Küçükbaş Hayvancılık

Yıldız karyesi Temettuat Defterindeki küçükbaş hayvanlar koyun, keçi, davar, kuzu ve oğlaktan oluşmaktadır. Söz konusu defterde küçükbaş hayvanlar erkek-dişi, sağmal-kısır ayrımına tabi tutulmuştur. Ayrıca, kıymetleri ve varsa ortakları da yazılmıştır. Şimdi bunları teker teker ele alalım.

Yıldız karyesinde 1260 yılındaki sağmal koyun sayısı 1190'dır. 14 hane hariç geriye kalan tüm hanelerin sağmal koyunları mevcuttur. En az bir sağmal koyuna sahip aile varken en fazla koyuna sahip aile 1 nolu hanedir (110 sağmal koyun). Bir sağmal koyunun bir yılda getirdiği düşünülen geliri 6 kuruştur. Sağmal koyunlardan toplam elde edilen gelir 6474

kuruştur. Miktarın olması gerekenden az olmasının sebebi ortak koyunların olmasıdır. 14 hanenin sağmal koyunları ortakken bu koyunların sayısı 222'yi bulmaktadır.

Kısır koyunların toplam sayısı 779'dur. Sağmal koyunları olmayan hanelere ilaveten sadece 28, 88, 40, 102 ve 25 nolu hanelerin kısır koyunu yoktur. Yani, 91 hanenin kısır koyunları varken sadece 19 hanenin kısır koyunları bulunmamaktadır. En az 1 kısır koyuna sahip aile mevcutken en çok kısır koyuna sahip aile 50 koyun ile 45 nolu hanedir. Bir kısır koyunun bedeli 2 kuruş olarak belirlenmiştir ve sağmal koyunları ortak olan ailelerin kısır koyunları da ortaktır ve ortak olan kısır koyunların toplam sayısı 138'e ulaşmaktadır. Ortaklarının isimleri defterde kaydedilmiştir. Koyunlarında ortağa sahip aileler 38, 34, 56, 71, 49, 91, 10, 19, 64, 97, 104, 33 ve 53 nolu hanelerdir. Kısır koyunlardan elde edilen gelir 1420 kuruştur. Sağmal-kısır ayrımı yapılmaksızın 96 hane yani köyün % 87,27'si koyun sahibidir.

Köydeki erkek davar sayısı 65'tir. Bunlardan elde edilen gelir 114 kuruştur. Bir erkek davar iki kuruş iken miktarın az olması 2 hanenin davarlarının ortak olmasından kaynaklanmaktadır. Erkek davara sahip haneler 45, 46, 56, 57, 64, 80 ve 95 nolu hanelerdir. Ortağa sahip 2 hanenin aynı zamanda sağmal ve kısır koyunları da ortaktır. Erkek davara sahip bütün hanelerin hem sağmal koyunları hem de kısır koyunları mevcuttur.

Erkek koyun sayısı ise 6'dır. Elde edilen hasılat 11 kuruştur. 1 erkek koyun 2 kuruş iken bir koyunun yani bir hanenin erkek koyununun ortak olduğu anlaşılmaktadır. 10, 17 ve 101 nolu hanelerin erkek koyunları mevcuttur. Erkek koyuna sahip 3 hanenin aynı zamanda kısır ve sağmal koyunları da bulunmaktadır. 7 hane erkek davar ve 3 hane erkek koyun sahibidir.

Bütün köyün koyunlarının toplamı 2034'tür. Elde edilen hasılatın toplamı ise 8021 kuruştur. Ortak olan koyunlar ve şerikleri yazılırken gelirin ancak ortağa ait kısmı düşüldükten sonra yazıldığı görülmüştür. Bu nedenle, gelir olması gerekenden az çıkmaktadır. Ortak koyun sayılarının belirtilip gelirinin yarısının belirtilmesinin sebebi koyunlar söz konusu köydeki ortakların yanında iken diğer ortakların başka memleketlerde yaşıyor olması nedeniyle onların gelirlerinin onlara yazılıyor olmasından kaynaklanıyor olsa gerek. En fazla koyuna sahip aileler ara farkla 1 ve 45 nolu hanelerdir. 1 nolu hanenin 149 koyunu varken 45 nolu hanenin 143 koyunu bulunmaktadır. En az koyuna sahip aile 1 koyun ile 25 nolu hanedir. 96 hane koyun sahibi iken 14 hanenin hiçbir koyunu bulunmamaktadır. Hanelerin % 87,27'si koyun sahibi iken % 12,73'ünün ise koyunu yoktur. Köyde ortalama her haneye 18,49 koyun ve 72,92 kuruş gelir düşmektedir. Koyun sahibi olanlara ise ortalama hane başına 21,18 koyun ve 83,55 kuruş gelir düşmektedir.

Koyunun yavrusu olan kuzu adedi 1069'dur. Bunlardan 496'sı dişi, 573'ü erkektir. Sağmal koyun ile kuzuların sayısının birbirine yakınlığı dikkate değerdir. Sağmal koyun sağılan koyun anlamına geldiğinden ve bir koyunun sağılabilmesi için yavru olması gerektiğinden böyle bir sayı yakınlığının olması doğaldır. Sağmal koyun sayısı 1190 idi. Kuzu sayısının sağmal koyun sayısından 121 daha az olduğu görülmektedir. Bunun muhtemel sebebi eğer kuzu ve koyunların sayısı doğru verilmişse ve deftere yanlış kaydedilmemişse bazı kuzuların ölmüş olabileceğidir. Köydeki hanelerin % 87,27'si (96 hane) kuzu sahibidir. Sadece 14 hane kuzu sahibi değildir. Koyun ve kuzuların sayısı, sağladıkları gelir ve küçükbaş hayvanlar içindeki yüzdeleri aşağıdaki tabloda gösterilmiştir. Koyun ve kuzuların toplam sayısı 3109'dur. Sağladıkları gelir 8019 kuruştur. Sağmal koyunun yıllık getirisi 6 kuruş, kısır koyun, erkek davar ve erkek koyunun yıllık getirileri 2 kuruştur. Kuzuların ise herhangi getirisi bulunmamaktadır.

Tablo 7: Yıldız karyesindeki koyun ile kuzuların sayıları ve yüzdeleri

	Re's	%	Gelir	%	Re's/Kuruş
Sağmal Koyun	1190	25,51	6474	61,11	6
Kısır Koyun	779	16,70	1420	13,40	2
Erkek Davar	65	1,39	114	1,08	2
Erkek Koyun	6	0,13	11	0,10	2
Erkek Kuzu	573	12,29	-	-	-
Dişi Kuzu	496	10,64	-	-	-
Toplam	3109	66,66	8019	75,69	

Görüldüğü üzere köyde koyunculuk faaliyeti yoğun bir şekilde yapılmaktadır. Bunun sebepleri ise koyunların etinden, sütünden, yününden, gübresinden yararlanılıyor olmasının yanı sıra Yıldızeli kazasının iklim koşullarının o günün şartlarında genelde hayvancılığa özelde koyunculuğa elverişli olmasındandır.

Yıldız karyesindeki keçilerin durumuna bakacak olursak, köyde 630 sağmal keçi bulunmaktadır. 1 sağmal keçinin değeri 4 kuruştur. Sağmal keçilerin toplam yıllık getirisi 2268 kuruşa tekabül etmektedir. 13 hanenin toplam 126 sağmal keçisi ortak olduğundan miktar kısmen az çıkmıştır. Keçileri ortak olan hanelerin koyunları da ortaktır. Kısır keçi sayısı ise 335'tir. Elde edilen hasılat 302,5 kuruştur. 1 kısır keçi 1 kuruş olduğundan ve 11 ortak hane bulunduğu buradan 65 kısır keçinin ortak olduğu ortaya çıkmaktadır. 89, 31 ve 17 nolu haneler hariç kısır keçiye sahip tüm haneler aynı zamanda sağmal keçiye de sahiptir. 64, 76 ve 88 nolu hanelerin toplamda 6 erkek keçileri olup 1 haneye ait iki erkek keçi

ortaktır. Değeri 1 kuruş olan erkek keçiden elde edilen gelir de böylelikle 5 kuruştur. Köydeki hanelerin % 84,54'ü (93 hane) keçi sahibidir.

Köydeki 93 haneye ait toplam keçi sayısı 971'dir. Elde edilen gelir 2575,5 kuruştur. Miktarın az çıkmasının sebebi ortaklara ait gelirin defterde yazılmamasıdır. 17 hane herhangi bir keçi türü beslemezken diğer kalan ailelerin en az bir tane de olsa keçi besledikleri görülmektedir. En fazla keçiye sahip hane 55 keçi ile 45 nolu hane ve 54 keçi ile 1 nolu hanedir. Her haneye ortalama 8,82 keçi düşmekte iken bu oran sadece keçi sahibi olanlarda hane başı 10,44 keçidir. Keçi sahibi hanelere ortalama 27,69 kuruş gelir düşmekte iken bütün ailelerde bu ortalama 23,41 kuruşa düşmektedir.

Köydeki oğlakların sayısı toplamda 584'tür. 294'ü dişi ve 290'ı erkektir. Dişi ve erkek sayıları birbirine oldukça yakındır. Sağmal keçi sayısına baktığımızda sayının biraz daha fazla olduğunu görüyoruz (630). Sağmal koyun ve kuzulardaki paralelliğin benzeri burada da söz konusudur. Koyunlar için yapılan yorumun aynısı sağmal keçi ve oğlak için de yapılabilir. Toplamda 88 hane (% 80) oğlak sahibi iken 22 hane oğlak sahibi değildir.

Tablo 8: Yıldız karyesindeki keçi ve oğlakların sayıları ve yüzdeleri

	Re's	%	Gelir	%	Re's/Kuruş
Sağmal Keçi	630	13,51	2268	21,41	4
Kısır Keçi	335	7,18	302,5	2,85	1
Erkek Keçi	6	0,13	5	0,05	1
Dişi Oğlak	294	6,30	-		-
Erkek Oğlak	290	6,22	-		-
Toplam	1555	33,34	2575,5	24,31	

Köyde koyunların yarısı kadar keçi yetiştirilmemesine rağmen yine de keçi besiciliğinin yaygın bir şekilde yapıldığı söylenilebilir. Köylülerin keçilerin sütünden, etinden, kılından ve gübresinden yararlandığı muhakkaktır. Köyün keçi beslemeye uygun olduğu bu verilerden anlaşılabilir. Ayrıca, sadece keçilerin değil, köyde yetiştirilen bütün hayvanların gerek para gerek takas yoluyla potansiyel bir ticaret aracı olabilecekleri unutulmamalıdır.

Koyun ve keçilerin her türüsünde ortaklığa ve ortakların isimlerine rastlanırken kuzu ve oğlaklarda ortaklıkla ilgili bir bilgiye rastlanılmamaktadır. Keçiler ve koyunlar ortaklığa verildikten sonra kuzu ve oğlakların dünyaya gelmiş olabileceği ihtimalinin yüksek olduğu tahmin edilmektedir ancak asıl merak uyandıran nokta bu kuzu ve oğlakların eğer durum dediğimiz gibiye ortaklığa dahil edilip edilmeyeceği hususudur. Bu durumu söz konusu defterden varsayımla ortaya koyabilmek mümkün gibi gözükmemektedir. Ayrıca, kuzu ve

oğlaklara yıllık bir gelir de tahsis edilmemiştir. Koyun ve keçilerin tamamı âdet-i aġnâm vergisi kapsamına alınmış olunmasına rağmen kuzu ve oğlakların bu vergi kapsamına alınmadığı görölmektedir.

Küçükbaş hayvanların toplamı 4664'tür. Bu hayvanlardan elde edilen gelir 10594,5 kuruştur. Köyde 13 hanenin (32, 35, 48, 60, 68, 87, 98, 99, 103, 104, 105, 106, 110 nolu haneler) hiç küçükbaş hayvanı yoktur. Geriye kalan 97 hanenin küçükbaş hayvanı mevcuttur. Bu da köylülerin % 88,18'inin küçükbaş hayvan sahibi olduğu anlamına gelmektedir. Ortalama her haneye 42,4 küçükbaş hayvan ve 96,31 kuruş gelir düşmektedir. Bu oran küçükbaş hayvan sahibi hanelerde hane başı ortalama 48,08 küçükbaş hayvan ve 109,22 kuruş gelirdir. Ayrıca, Yıldız karyesinde küçükbaş hayvanlardan elde edilen gelir tüm gelirin % 18,56'sına tekabül etmektedir. (Küçükbaş hayvanların kendi içindeki yüzdeleri için bkz. Tablo 7 ve 8).

4.5. Arıcılık

Yıldız karyesinde 110 haneden sadece 18 aile arı beslemektedir (1 nolu ailenin Koz Viran köyünde arı kovanının olduğu defterde belirtilmiştir ancak kaç kovan olduğu belirtilmediğinden ve arı kovanları köy dışında olduğundan yapılan değerlendirmeye dahil edilmemiştir). 18 ailenin toplam arı kovanı sayısı 34'tür. Bu da arı sahibi her aileye ortalama yaklaşık 2 arı kovanının düştüğünü göstermektedir. En fazla arı kovanı olan 22 nolu ailenin bile 4 arı kovanı vardır. Diğerlerinin 1, 2 veya en fazla 3 arı kovanı bulunmaktadır. Söz konusu karyede arıcılığın geçim kaynağı olarak yapılmadığı ve ticari bir maksadın güdülmediği, ailelerin sadece kendi "*tatlı ihtiyacını karşılama maksadı*"¹⁵⁴yla arı beslediği anlaşılmaktadır. Ayrıca, Yıldız karyesinde arıcılık gelir getiren kaynaklar arasında sayılmıştır. Bir kovanın yılda getirisi 4 kuruş olarak belirlenmiştir. Bu durumda, köyde yılda arıcılıktan elde edilen gelir 136 kuruştur. Her ne kadar arıcılığın ticari amaçlı yapılmadığı söylenirse de bu durum, arı sahibi hanelerin hiç bal, balmumu veya arı kovanı satmadığı anlamına gelmemektedir. Son olarak, arıcılıkta herhangi bir ortaklık görölmemektedir. Her aile kendi arı kovanını yetiştirmeye çalışmaktadır.

4.6. Toplam Hayvan Varlığı

Aşağıdaki tabloda verilen hayvan sayıları söz konusu defterde sağmal-kısır, döllü-dölsüz, erkek-dişi ayrımına gidilen hayvanların hepsi söz konusu ayrıma gidilmeksizin kendi

¹⁵⁴ Karayaka, a.g.t., s. 35.

cinsi içerisinde toplanmıştır. Kuruş kısmında yazılanlar hayvanlardan elde edilen yıllık gelirlerdir. Ancak karşısında kuruş yazan hayvanların hepsinden gelir alınmadığının bilinmesi faydalı olacaktır. Çünkü, örneğin döllu merkepler gelir kapsamına alınırken dölsüz merkeplerden gelir alınmamıştır. Ancak burada amacımız ne kadar hayvanın yetiştirildiğini ve bu hayvanlardan ne kadar gelir elde edildiğini tespit etmek olduğundan çok genel ve kapsayıcı rakamlar verilmiştir. Bu toplama arılar da dahil edilmiştir ve bir arı kovanı bir hayvan olarak addedilmiştir.

Tablo 9: Yıldız karyesi temettuat defterindeki hayvanların sayıları, gelirleri ve yüzdeleri

Hayvan Adı	Re's	%	Kuruş	%
Koşu Camusu	36	0,63	720	3,68
Koşu Öküzü	293	5,16	4395	22,42
Koşu Mandası	2	0,03	40	0,20
Manda	16	0,28	40	0,20
Manda Dügesi	10	0,18	-	-
Balak/Malak	14	0,25	-	-
Tosun	124	2,18	-	-
Yaşar Tosun	9	0,16	-	-
İnek	173	3,05	2730	13,93
Düğe	1	0,02	-	-
Yaşar Düğe	62	1,09	-	-
Buzağı	117	2,06	-	-
Kısrak	16	0,28	240	1,23
Tay	2	0,03	-	-
Merkep	108	1,90	705	3,60
Koyun	1975	34,77	7905	40,33
Erkek Davar	65	1,14	114	0,58
Kuzu	1069	18,82	-	-
Keçi	971	17,09	2575,5	13,14
Oğlak	584	10,28	-	-
Arı Kovanı	34	0,60	136	0,69
Toplam	5681	100	19600,5	100

Tablo 10: Kategorik olarak Yıldız karyesindeki hayvanların sayıları, gelirleri ve kendi içindeki yüzde oranları

	Re's	%	Gelir	%
Binek&Yük Hayvanları	126	2,22	945	4,82
Büyükbaş Hayvanlar	857	15,08	7925	40,43
Küçükbaş Hayvanlar	4664	82,10	10594,5	54,05
Arı Kovanı	34	0,60	136	0,70
Toplam	5681	100	19600,5	100

Tablo 10'da görüldüğü üzere 126 binek ve yük hayvanı, 857 büyükbaş hayvan, 4664 küçükbaş hayvan ve 34 arı kovanı olmak üzere köydeki toplam hayvan sayısı 5681'dir (Tablo 9'da Yıldız karyesinde her hayvandan ne kadar yetiştirildiği görülebilir). Bu rakam defterde geçen 21 farklı tür ve yaştaki hayvan sayılarının toplamıdır. Köydeki hayvanların % 2,22'sini yük ve binek hayvanları, % 15,08'ini büyükbaş hayvanlar, % 82,10'unu küçükbaş hayvanlar ve % 0,60'ını arılar oluşturmaktadır. Hayvanlar içinde küçükbaş hayvanların yüzdesinin yüksekliği hemen dikkati çekmektedir. Küçükbaş hayvanların büyükbaş hayvanlardan daha fazla yetiştirilmesinin sebebi Akdeniz iklim kuşağında yer alan bölgenin meralarının uygunluğudur.¹⁵⁵ En az sayıya sahip hayvan 1 adet ile dügedir. En fazla sayıya sahip hayvan ise 2040 ile koyundur. Köyde 110 hane olduğu hatırlanırsa ortalama hane başına 51,64 hayvan düşmektedir ki bunların bir kısmının büyükbaş hayvan olduğunu düşündüğümüzde bu rakamın oldukça iyi bir rakam olduğu söylenilebilir.

Yıldız köyünde yoğun bir hayvancılık faaliyetinin yürütüldüğü anlaşılmaktadır. Büyükbaş hayvancılık, küçükbaş hayvancılık ve binek hayvanları sınıflandırması çerçevesinde farklı isimler altında sıralanan hayvan çeşidi arılar dahil 21'dir. Bu rakam köyün hayvancılığa ne kadar uygun olduğunu göstermesinin yanı sıra bölgedeki iklimin, arazi yapısının ve meraların büyüklüğünün de hayvancılığa uygun olduğunu göstermektedir. Unutmamak gerekir ki bütün hayvanların sayısı birbirinden çok büyük farklılıklar arz etmektedir. Büyükbaş, küçükbaş ve binek hayvanı sınıflandırması göz önünde bulundurularak denilebilir ki köyde koşu öküzü, koyun, merkep, kuzu ve keçi yaygın bir şekilde yetiştirilirken tosun, inek, buzağı, oğlak görece daha az yetiştirilmektedir. Geriye kalan hayvanlar ise çok az beslenilmektedir. Böyle bir tablonun ortaya çıkmasının sebepleri halkın ihtiyaçları, Yıldız karyesinin iklimi, beslenecek hayvanların beslenme derecesinin

¹⁵⁵ Güran, "Osmanlı Tarım ...", s. 260.

zorlukları, söz konusu hayvanların bakımı, ucuzluğu-pahalılığı, ticari değeri gibi faktörler sayılabilir. Yine rahatlıkla denilebilir ki Yıldız karyesinde yoğun bir büyükbaş, küçükbaş ve yük ve binek hayvanı yetiştiriciliği yapılmaktadır. Hemen hemen bütün hanelerin az ya da çok hayvan sahibi olduğu yukarıda görüldüğüne göre köylülerin tamamına yakınının hayvancılıkla uğraştığını ve hanelerde en az bir iki kişinin çobanlık yaptığını söyleyebiliriz. Çobanlık yapacak birileri olmayan hayvan sahiplerinin hayvanlarını otlatmak için çoban tuttukları ve işgücü fazlası olan hanelerin ise para karşılığı çobanlık yaptıkları mevzu bahis defterden anlaşılmaktadır. Kısacası, hayvancılık söz konusu köyde canlı bir faaliyet olarak yürütülmektedir.

Köylüler yetiştirdikleri hayvanların sütünden, etinden, yavrusundan, peynir, yağ, yumurta, bal, balmumu, yün, kıl, tiftik vb. ürünlerinden yararlandıkları muhakkaktır. Yine hayvanların çekim gücünden, gübresinden ve taşıma/nakliye işinden yararlandıkları ve bu yönüyle hayvancılığın tarım faaliyetleri ile çok yakından ilişkisinin olduğunu söylemek mümkündür. Ayrıca, hayvancılık ve hayvan ürünleri ticaretinin yapıldığı tahmin edilebilir. Söz konusu köyde tarım ve hayvancılığın birbirini besleyen iki geçim kaynağı olduğu yukarıda verilen bilgilerden anlaşılmaktadır. Son olarak, Yıldız karyesi temettuat defterinde katır, deve, kedi, köpek ve kümes hayvanlarından bahsedilmediği görülmektedir.

4.7. Toplam Hayvancılık Gelirleri

Yıllık getirisi olan hayvanlardan elde edilen gelir 19600,5 kuruştur. Tablo 9'da görülebileceği gibi daha verime girmemiş hayvanlardan (tosun, yaşar tosun, manda düğesi, yaşar düğesi, düğe, balak, buzağı, kuzu, oğlak ve tay) herhangi bir gelir tayin edilmediği görülmektedir. Ayrıca, yukarıda genel bir tablo çizilmeye çalışıldığından tabloda belirtilmediği halde kısır inek, dölsüz kısırak, kısır manda ve dölsüz merkepten de gelir elde edilmemiştir. Buna ilaveten, bazı hanelerin hayvanları köy dışında yerleşik olanlarla ortak olduğundan kuruş miktarı olması gerekenden daha az çıkmıştır. Ortalama hane başına yine de 178,19 kuruş gibi oldukça yüksek bir rakam düşmektedir.

19600,5 kuruşun 240 kuruşu (% 1,23) döllü kısıraktan, 705 kuruşu (% 3,60) döllü merkepten, 7905 kuruşu (40,33) koyundan, 114 kuruşu (% 0,58) erkek davardan, 2575,5 kuruşu (13,14) keçiden, 720 kuruşu (% 3,68) koşu camuşundan, 4395 kuruşu (% 22,42) koşu öküzünden, 40 kuruşu (% 0,20) koşu mandasından, 40 kuruşu (% 0,20) sağmal mandadan, 2730 kuruşu (% 13,93) sağmal inekten ve 136 kuruşu (% 0,70) arıcılıktan gelmektedir. Binek hayvanlarından elde edilen gelirin toplamı 945 kuruştur. Bütün hayvancılık gelirleri içindeki oranı % 4,82'dir. Büyükbaş hayvanlardan elde edilen gelir 7925 kuruş olup hayvanlar

içindeki oranı % 40,43'tür. Büyükbaş hayvanlar içinde koşu öküzü ve sağmal ineğin ağırlığı görülmektedir. Küçükbaş hayvanlardan elde edilen gelir 10594,5 kuruş olup hayvancılık içindeki oranı % 54,05'tir. Arıların oranı ise % 0,70 olup en az yüzdeye sahip hayvandır. Bütün hayvan gelirlerinin köyün toplam gelirini karşılama oranı % 34,35'tir. Bu bilgiler ışığında diyebiliriz ki arıcılık yok denecek kadar az yapılmaktadır. Küçükbaş hayvanlar hayvancılık gelirlerinin yarısından fazlasını teşkil etmekteyken itici güç konumunda olan hayvanın koyun (% 40,2) olduğu görülmektedir. Oranların böyle olmasının görece bir sebebi küçükbaş hayvan ile büyükbaş hayvanları yetiştirme zorluğunun farklı olması düşünülebilirse de burada söz konusu olan gelir olduğundan bu sebebin sayı bakımından geçerli olabileceğini söylemek daha doğrudur. Ancak, küçükbaş hayvanlardan elde edilen gelir her ne kadar çok gözükse de sayı yüzdesine göre büyük bir düşüş söz konusudur. Bunun tam tersi olarak, binek ve yük hayvanları ile büyükbaş hayvanların gelir yüzdesinde sayı yüzdesine göre önemli bir artış söz konusudur. Bunun temel sebebi her hayvandan farklı bir gelir miktarının tahakkuk ettirilmesinden kaynaklanmaktadır. Bu durumun diğer bir sebebi ise küçükbaş hayvanlarda ortakçılığın daha yaygın olmasıdır. Söz konusu her iki durum küçükbaş hayvanların gelir yüzdesini olumsuz etkilemiştir.

Tosun, yaşar tosun, erkek manda, kısır manda, düğe, manda düğesi, yaşar düğe, balak, kısır inek, buzağı, kuzu, oğlak, erkek tay, dölsüz kısırak ve dölsüz merkepten gelir elde edilmediği görülmektedir. Genelde verime girmediği düşünülen hayvanlar (yavru) ile kısır ve dölsüz hayvanlara gelir tahakkuk edilmemiştir. Erkek hayvan olarak erkek tay ve erkek mandadan gelir gelmezken çifte sürülen hayvanlardan ve erkek koyun ve keçilerin gelire dahil edilmesinin muhtemel sebebi ilk grubun çifte sürülebilmesi iken ikinci gruptan âdet-i ağnâm vergisinin alınması olabilir.

5. YILDIZ KARYESİNDE İCRA EDİLEN DİĞER MESLEK VE GELİRLERİ

1260-1261 yılı temettuat defterlerinin çoğunda hane reislerinin yaptıkları meslek belirtilmiş¹⁵⁶ olmasına rağmen Yıldız karyesinde insanların iştiğal ettiği alanlardan biri olan tarımcılık faaliyeti meslek olarak belirtilmemiştir. Ancak, köydeki istisnai haneleri saymazsak Yıldız karyesinin bir tarım köyü olduğunu ve doğal olarak hemen hemen hepsinin çiftçi sayılabileceği muhakkaktır. Kısacası, köyde çiftçiliğin yaygın bir şekilde yapılan bir meslek olduğunu söylemek mümkün. Burada dikkat edilmesi gereken husus sadece hane reislerinin

¹⁵⁶ Kütükoğlu, a.g.m., s. 402.

çiftçi olmadığı, tarımcılık kolektif bir çalışma gerektirdiğinden bir bütün olarak ailelerin çiftçi olarak değerlendirilmesi gerekir.

Yukarıda detaylı bir şekilde incelendiği üzere Yıldız karyesi temettuat defterinde hayvan sahibi haneler için çobanlık mesleğinin icra edildiği belirtilmemişse de hayvancılık tarım gibi yaygın yapılan bir uğraşı olduğundan kafi miktarda hayvanı olan her aileden en az birinin çoban olduğu söylenilebilir. Çobanlık yapacak ferdi olmayan hanelerin ise ücret karşılığı çoban tuttukları söz konusu defterden anlaşılmaktadır. Hayvancılığın da kolektif bir çalışma gerektirdiği aşikardır. Hanelerde artan işgücünden kaynaklanıyor olsa gerek ki tarım ve hayvancılık yoğun bir şekilde yapılmasına rağmen diğer bazı mesleklerin de icra edildiği görülmektedir.

Yıldız karyesinde tarım ve hayvancılık dışında çok çeşitli olmasa da başka meslekler de icra edilmektedir. Bu meslekleri şöyle sıralamak mümkündür: değirmencilik, hamallık, çobanlık, azaplık ve kızirlik. Bunları kısaca açıklamak konunun daha iyi anlaşılması için uygun olacaktır.

5.1. Değirmencilik

Su değirmeni anlamına gelen¹⁵⁷ *âsiyâb* Yıldız karyesinin veya Yıldızeli ilçesinin un ve bulgur gibi önemli ihtiyaçlarını karşılayan yerlerdi. Yıldız karyesinde defter üzerinde yapılan incelemede en az 11 değirmen olduğu tespit edilmiştir. 1, 22 ve 30 nolu hanelerin değirmenlerini kendi işlettikleri ve yıllık gelirlerinin sırasıyla 46, 63 ve 24 kuruş olduğu görülmektedir. 92 ve 98 nolu hanelerin ortaklaşa bir değirmenlerinin olduğu ve bu değirmenden her aileye yıllık 42 kuruş olmak üzere toplamda 84 kuruş gelir sağladığı, 84 ve 86 nolu ailelerin her birine 21 kuruş olmak üzere toplamda yıllık 42 kuruş gelir getiren bir değirmenlerinin olduğu, 93 ve 94 nolu hanelerin ortak bir değirmenlerinin olduğu ve her aileye yıllık 69 kuruş gelir sağladığı, 68 nolu hane ile 103 nolu hanenin değirmenlerinde ortak oldukları ve değirmenlerinin kendilerine 30+30=60 kuruş gelir sağladığı görülmektedir. 6, 24, 26 ve 108 nolu hanelerin sahip oldukları değirmenlerin kiraya verildiği ve bu kiradan yıllık kendilerine sırasıyla 45, 21, 276 ve 213 kuruş gelir geldiği anlaşılmaktadır. Köyde yapılan araştırmada en az 11 değirmenin olduğu, eğer 34, 37 ve 42 nolu hanelerin iştirakli olduğu değirmenlerin her biri ayrı bir değirmen olarak kabul edilirse en fazla 14 değirmenin köyde bulunabileceği ortaya çıkmaktadır. Ancak söz konusu iştirakli üç değirmenin üç haneye ait

¹⁵⁷ Ferit Devellioğlu, **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Aydın Kitabevi Yay., (29. Baskı), Ankara 2009, s. 44.

gelirleri bilinmesine rağmen diğer ortakların isimleri, hisselerine ne kadar düştüğü bilin(e)mediğinden bu iştirakli durum üzerinde yorum yapmak imkansızlaşmaktadır. En az 11 değirmenin köyde bulunduğu yukarıda söylenmişti. 3 iştirakli değirmenin durumu belirsizliğini koruduğundan (34 nolu hane iştirakli değirmenden 84 kuruş, 37 nolu hane iştirakli değirmenden 88 kuruş ve 42 nolu hane iştirakli değirmenden 54 kuruş gelire sahiptir) değirmen sayısı en az (11 değirmen) alınacak olup 3 haneye ait iştirakli değirmenlerin geliri değirmenden elde edilen gelire dahil edilecektir.

Köyde en az 11 değirmenin olduğu tespit edildiğine göre her 10 haneye bir değirmen düşmektedir. Bu durum köyde değirmenlerin yoğunluğunu göstermesi açısından önemlidir. Bütün bu değirmenlerin yıllık toplam getirisi 1238 kuruş etmektedir. Bu da her değirmenin ortalama yıllık kazancının 112,54 kuruş olduğunu göstermektedir. Ancak, burada değirmenler arasındaki gelir farkının fazla olması hemen göze çarpmaktadır. 24 nolu hanenin icara verdiği değirmenin getirisi 21 kuruş iken 26 nolu hanenin icara verdiği değirmenin getirisi 276 kuruştur. Bu iki değirmen en az ve en çok gelir getiren değirmenler olmasına rağmen diğerleri arasında da çok büyük farklar olduğu göze çarpmaktadır. Bunun sebebi tam olarak bilinemese de tahminlerde bulunmak mümkündür. Muhtemel birkaç sebebi; değirmenlerin eskiliği-yeniliği, günlük öğüttüğü un miktarı, büyüklüğü-küçüklüğü, bulunduğu yerler ve halk tarafından tercih edilirliliği ile un öğütme fiyatlandırmasının pahalılığı-ucuzluğu arasındaki farkın çok olmasını etkiliyor olabilir. Ancak yine de bu kadar büyük farkın olması rakamların çeşitli sebeplerden ötürü doğru yazıl(a)mamış olma ihtimalini de akla getirmektedir. Ayrıca, köyde bu kadar çok değirmenin olması köyde yoğun bir tarım faaliyetinin yürütüldüğünün diğer bir göstergesidir. Bu da tarlaların çok olduğunu, bu tarlaların ekildiğini, tarlalarda daha çok tarım faaliyetlerinin yürütüldüğünü gösterir. Son olarak, Yıldız karyesi Yıldızeli ilçesinin önemli bir köyü olması hasebiyle diğer çevre köylerin de bu değirmenlerden istifade ede(bile)cekleri muhakkaktır.

Yıldız karyesinde 18 haneye ait en az 11 değirmen tespit edilmiştir. Değirmencilikten elde edilen gelir ise 1328 kuruştur. Değirmen sahibi hanelerin değirmencilikten ortalama gelirleri 68,77 kuruş iken köyün hane başına düşen ortalaması ise 11,25 kuruştur. Değirmencilikten elde edilen gelir (1238 kuruş) tüm gelirlerin ancak % 2,17 gibi az bir bölümünü teşkil etmektedir.

5.2. Hamallık

Hamallık mesleğini 23, 24, 28, 40, 47, 58, 59, 60, 85, 94, 95, 101 ve 104 nolu haneler olmak üzere toplam 13 kişi icra etmektedir. Bu kişilerin ortak özelliği 58 nolu hane hariç

diğerlerinin hepsinin Der-sa'âdet/Der-aliyye'de yani İstanbul'da hamallık yapıyor olmalarıdır. 58 nolu hanenin hamallık yaptığı yerin ismi unutulmamışsa muhtemelen kendi köyünde yapıyordur. Eğer unutulmuşsa bunun da İstanbul'da hamallık yapıyor olma ihtimali oldukça yüksektir. Bu konudaki diğer bir husus 40, 47, 58, 59, 60, 95, 101 ve 104 nolu hane reislerinin kendisi hamallık mesleğini icra ederken 23, 24, 85 ve 94 nolu hane reislerinin oğulları bu mesleği icra etmektedir. 40 nolu hane reisinin ise kardeşi hamallık yapmaktadır. Bu hanelerin hamallıktan kazançları yıllık 3210 kuruştur. Bu miktar tüm gelirin ancak % 5,71'ine tekabül etmektedir. Bu mesleği icra edenler bu meslekten ortalama 246,92 kuruş kazanmaktadırlar. Köy bazında ise her haneye ortalama 29,18 kuruş gelir düşmektedir. Aldıkları ücretler 200 ile 350 kuruş arasında değişmektedir. 13 hanenin yıllık ortalama gelirleri 594,3 kuruş gibi oldukça iyi bir rakamdır. Buradan çıkarılması gereken en önemli sonuç, Yıldız karyesinde işgücü fazlasının olması ve bu işgücü fazlasının o günün şartlarında bile İstanbul gibi büyük şehirlere göç ediyor olmasıdır.

5.3. Çobanlık

Yıldız karyesinde yapılan diğer bir meslek çobanlıktır. Bu, kendi aile hayvanlarını otlatma anlamında değil, başkalarının sürülerini otlatıp karşılığında ücret alınması anlamındadır. Çobanlığı meslek olarak yapan aileler 6, 31, 42, 45, 66, 88, 105 ve 107 nolu hanelerdir. 6 nolu hane davar (koyun) çobanlığı, 31 nolu hane bakar (sığır) çobanlığı, 42 ve 107 nolu haneler dana çobanlığı, 45 ve 107 nolu haneler ağnam (koyun) çobanlığı, 66 ve 88 nolu haneler öküz çobanlığı ve 105 nolu hane sığır çobanlığı yapmaktadır. Çobanlık yapan hanelerin ortalama geliri oldukça yüksektir (760,3 kuruş). 8 hane çobanlık mesleğinden para kazanmaktadır ve bu meslekten yıllık kazançları 1910 kuruştur. Bu meblağ tüm gelirin % 3,35'ine denk gelmektedir. Aileler, çobanlıktan 150 ile 350 kuruş arası ücretler almaktadır ve çobanlıktan ortalama yıllık gelirleri 238,75 kuruştur. Bu geliri tüm köye dağıttığımızda her haneye ortalama 17,36 kuruş düşmektedir. 6, 31, 42 ve 107 nolu ailelerin oğulları çobanlık yaparken diğer hanelerin reisleri çobanlık yapmaktadır. 107 nolu ailenin 2 oğlunun çobanlık yaptığı görülmektedir. Defterdeki diğer önemli bir husus söz konusu mesleğin çobanlık deyip geçirilmemesi, hangi tür çobanlığın (davar, bakar, dana, ağnam, öküz, sığır) olduğunun belirtilmiş olmasıdır. Bu da görevlilerce her gelir kaleminin en ince detayına kadar yazılmaya çalışıldığını göstermektedir.

5.4. Azaplık

Azaplık Yıldız karyesinde yapılan diğerk bir meslektir. Azap kelimesi hafif piyade askeri anlamına gelebileceği gibi¹⁵⁸ çiftlik uşadı anlamına gelmesi¹⁵⁹ de ihtimal dahilindedir. Burada azap kelimesinin çiftlik uşadı anlamında kullanıldığı düşünölmektedir. Çünkü, halk arasında bir yıllığına tutulan erkek hizmetçi¹⁶⁰ anlamına gelen azap (azep, azeb) defterdeki bağlama daha uygun düşmesinin yanı sıra azap kelimesinden kastın asker olduğu kabul edildiği takdirde azap teşkilatı II. Mahmud zamanında askeri yenilikler esnasında kaldırıldığından dolayı¹⁶¹ tarihlerin uyuşmazlığı gibi bir durum söz konusu olacaktır.

Azaplık mesleğini 97, 100, 102, 103, 106 ve 110 nolu haneler olmak üzere toplam 6 hane icra etmektedir. Defterden söz konusu ailelerin bilgilerine bakınca önemli çıkarımlarda bulunmak mümkündür. Öncelikle azaplık mesleğini icra edenlerin hepsi hane reisleridir. Bu meslekten yıllık kazançlarının toplamı 816 kuruştur. Bu miktar tüm gelirin % 1,43'ünü oluşturmaktadır. Köyde hane başına düşen gelir miktarı ortalama 7,42 kuruştur. Azaplık ticareti yapanların aldıkları yıllık ücretler 46 kuruş ile 180 kuruş arasında değişmekte olup bu işi yapan hanelerin hane başı ortalaması ise 136 kuruştur. Bütün mal varlıklarının yıllık ortalaması ise 208,5 kuruştur. Her iki ortalamanın birbirine görece yakın olması azaplık mesleğinin gelirlerinde başat rolü oynadığının göstergesidir. 106 ve 110 nolu hanelerin sadece azaplık gelirleri mevcutken 97, 102 ve 103 nolu hanelerin gelirlerinin önemli bir kısmı azaplık mesleğinden gelmektedir. Sadece 100 nolu hanede azaplık mesleğinden gelen gelir tüm gelirlerin küçük bir kısmını teşkil etmektedir. Yukarıdaki hanelerin arazi durumlarına bakıldığında çok az arazilerinin olduğunu ve çoğunun tarlalarını boş bıraktıkları ve 110 nolu hanenin ise hiç tarlasının olmadığını görmekteyiz. Bu durum azaplık ticareti yapan hanelerin çiftlik uşadı olduğu varsayımını pekiştirmektedir.

5.5. Kizirlik ve “Sair Ticaret”

Yıldız köyünde yapılan diğerk bir meslek kizirliktir. Kizir, köy muhtarının yamağı veya yardımcısı, köy bekçisi¹⁶² anlamlarına gelmektedir. Bu mesleği köyde sadece 109 nolu hane reisi icra etmektedir ve yıllık kazancı 250 kuruştur.

¹⁵⁸ Karayaka, **a.g.t.**, s. 46.

¹⁵⁹ Parlatur, **a.g.e.**, s. 131.

¹⁶⁰ <http://www.kubbealtiligati.com/sonuclar.aspx?km=Azep&mi=0>, (erişim: 25.02.2017).

¹⁶¹ İdris Bostan, “Azep”, **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, Ali Rıza Baskan Güzel Sanatlar Matbaası A.Ş., (C. 4), İstanbul 1991, s. 313.

¹⁶² Parlatur, **a.g.e.**, s. 913.

Ayrıca, yukarıda bahsi geçen mesleklerden sonra ticaret kelimesinin geliyor olması ilginçtir. Bütün mesleklerden sonra ticaret kelimesinin kullanılmasının muhtemel sebebi hanelerin bütün gelirlerinin vergilendirilmesinden kaynaklanıyor olsa gerek.

19, 38, 51, 52 ve 83 nolu hanelerin “sair ticaretten”, 27, 56 ve 71 nolu hanelerin ise sadece “ticaretinden” denilip yıllık kazançları verilmiş ancak ne tür bir ticaret yaptıklarından bahsedilmemiştir. Burada kastedilenin muhtemelen asıl mesleği ticaret olmayıp bazı alım satım işlerinden gelir elde etmektir.¹⁶³ Eğer durum denildiği gibi ise bu durumda bu mesleği icra eden 8 kişi mevcut olup yıllık kazançları 1470 kuruştur. Bu mesleği icra edenlere kişi başı ortalama 183,75 kuruş düşmektedir. Aynı hanelerin toplam yıllık gelirlerinin ortalaması ise 782,62 kuruş gibi oldukça yüksek bir rakamdır. Bu gelir tüm gelirin % 2,58’ini oluşturmaktadır.

Yıldız karyesinde yapılan tarımcılık ve hayvancılık faaliyetleri dışında meslek olarak değirmencilik, çobanlık, hamallık, azaplık, kizirlik ve “sair ticaret” mesleklerinden gelir elde edilmektedir. 110 haneden 49 hane doğrudan ya da dolaylı olarak bu mesleklerden en az birini yapmaktadır ki bu köydeki hanelerin % 44,54’ünün diğer bir meslekle iştiğal ettiği ya da bu mesleklerden gelir elde ettiği anlamına gelmektedir. 49 hanenin bu mesleklerden toplam geliri 8894 kuruştur. Bu gelire sahip hanelere ortalama 181,51 kuruş gelir düşerken bu gelir tüm köye şamil kılındığında her haneye ortalama 80,85 kuruş düşmektedir. Bu meblağın 1238 kuruşu (% 13,92) değirmencilik mesleğinden, 1470 kuruşu (% 16,53) “sair ticaretten”, 250 kuruşu (% 8,81) kizirlik, 1910 kuruşu (% 21,47) çobanlık, 3210 kuruşu (% 36,09) hamallık ve 816 kuruşu (% 9,17) azaplık mesleğinden gelmektedir. Bu meblağın tüm gelirler içindeki oranı ise % 15,58’dir.

Yukarıda sayılan meslekler dışında 1 nolu hanedeki Musa oğlu Osman Kahya’nın birinci muhtar olduğu görülmektedir. Defterin iki yerinde muhtâr-ı sâni mührü olmasına rağmen defter içinde ikinci muhtar ile ilgili bir bilgiye rastlanılmamıştır. Bu durum acaba birinci muhtarın ikinci muhtarlık görevini uhdesine mi aldığı sorusunu akla getirmektedir.

Meslek olarak kabul etmek ne kadar doğru bilinmez ancak 10 ve 20 nolu hane reislerinin babaları Molla (Hüseyin) sıfatını taşımaktadır. 48 nolu hanenin de reisi Molla sıfatına sahiptir. Bilim adamı, en kıdemli ve büyük kadı, büyük alim ve medreseye devam eden öğrenci¹⁶⁴ anlamlarına gelen molla kelimesinin burada öğrenci anlamına geldiğini düşünmüyoruz. Çünkü, 10 ve 20 nolu hanelerde Molla sıfatına sahip şahsın aynı kişi

¹⁶³ Özbölük, a.g.t., s. 30.

¹⁶⁴ Parlatur, a.g.e., s. 1103; Sami, a.g.e., s. 1398.

olduğunu düşünürsek yaşının çok ilerlemiş olduğunu ve belki de vefat etmiş olabileceğini söylemek mümkündür. Geriye 48 nolu hane kalır ki bu da köyde tek bir öğrencinin olduğu anlamına geleceğinden pek mantıklı görünmemektedir. Muhtemelen Molla sıfatına sahip insanlar ne bilim adamı veya büyük kadı ne de medrese talebesidir. Olsa olsa biraz dini bilgiye sahip olduğundan ve insanlara az çok birşeyler öğrettiğinden köyün din öğretmeni ve köy bilgini demek daha doğru görünmektedir.

Kısaca özetlenilecek olursa, köyde yoğun bir tarım ve hayvancılık faaliyeti yürütüldüğünden köylülerin büyük çoğunluğunun çiftçi ve her haneden en az birinin çoban olduğu söylenilebilir. Bu iki meslek defterde meslek olarak belirtilmemiştir. Bu iki meslek dışında hamallık, çobanlık, azaplık, değirmen işletmeciliği, kizîrlık yapılan diğer mesleklerdir. Söz konusu köyde bakkal, dükkan, dokuma atölyeleri, debbağhane gibi hiçbir meslek türüne rastlanılmaması oldukça ilginçtir.

5.6. Kira Gelirleri

Her ne kadar söz konusu temettuat defterinde sadece hanelerin kaçınıcı hane olduğu yazılıp geçilmişse de Yıldız karyesinde hanelerin ev sahiplerine ait olduğu anlaşılmaktadır. Bu kısımda ortak olan mallar değil, sadece icarda (kirada) olan mallar bahis mevzu edilecektir.

6 nolu hane sahip olduğu değirmenini kiraya vermiş ve yıllık getirisi 45 kuruş olarak gösterilmiştir. 24 nolu hane sahip olduğu su değirmenini kiraya vermiş ve yıllık değirmenden aldığı kira miktarı 21 kuruştur. 26 nolu hane de su değirmenini kiraya vermiş ve yıllık kazancı 276 kuruş görünmektedir. Kiraya verilen üç nesnenin değirmen olması ilginçtir ve 3 değirmenden ikisinin gelirinin toplamı 69 kuruş iken üçüncü değirmenin yıllık getirisi oldukça yüksektir (276 kuruş). Toplamdaki kira geliri 345 kuruş gibi oldukça az bir meblağdır. Bu meblağ da yukarıda asiyab gelirleri içerisine dahil edildiğinden burada ayrı bir gelir kalemi olarak gösterilmemiştir.

Yıldız karyesinde kiralamanın çok fazla tercih edilmediği görülmektedir. Hayvanlarda ortaklık kısmen daha yaygınken kira usulü hiç görülmemektir. Tarlalarda ise ne ortaklık ne de icar (kiralama) durumu mevcuttur. Kiraya sadece değirmenlerin verilmiş olmasının muhtemel sebebi değirmenlerini kiraya veren üç hanenin durumları ve gelirleri iyi olduğundan değirmen sahibi hanelerin muhtemelen diğer işlerinden (tarım ve hayvancılık) vakit bulamadıklarından ve yeterli iş gücüne sahip olmadıklarından sahip oldukları değirmenlerini artı gelir getirmesi için kiraya vermiş olabilirler. Ama yine de elimizdeki verilerden niye sadece değirmenlerin kiraya verilmiş olabileceğinin sebebini ifade edebilmek

mümkün değildir. Kiracılığın yaygın olmamasının sebebi ise her hanenin ancak kendi işlerini görüyor olabilmesi ya da en azından çok fazla mala sahip olup da hepsine yetişemeyenlerin az mala sahip olup işgücü fazlası olanları ücret karşılığında kendi işlerinde çalıştırmış olmaları kuvvetle muhtemeldir. Böylelikle, bu sorunu arazi ya da hayvanlarını kiraya vermek yerine işgücü alımı şeklinde çözmüş olabilirler. Bu bağlamda, bazı hanelerin para karşılığında hayvanlarını otlattırdıkları ve bazı insanları çiftlik uşağı olarak çalıştırdıkları unutulmamalıdır.

6. YILDIZ KARYESİ HALKININ ÖDEDİĞİ VERGİLER

Yıldız karyesi temettuat defterinde üç farklı vergi çeşidinin olduğu tespit edilmiştir. Bu vergiler virgü-yi mahsusâ, aşar vergisi ve âdet-i ağnâm vergisidir. Virgü-yi mahsusâ halktan alınan örfi bir vergi iken aşar vergisi ürünlerden 1/10 oranında alınan ürün vergisi, âdet-i ağnâm ise küçükbaş hayvanlardan alınan bir vergidir. Son iki vergi aynı zamanda şer'i vergilerdendir. Bu bölümde Yıldız karyesi temettuat defterindeki veriler kullanılarak söz konusu vergilerin bir tahlili yapılmaya çalışılacaktır. Ancak, söz konusu vergilere geçmeden önce Osmanlı Devleti'nin Tanzimat öncesi ve Tanzimat dönemi vergi sistemine kısaca göz atmanın ve bu bilgiler bağlamında söz konusu vergileri değerlendirmenin daha faydalı olacağı düşünülmektedir.

6.1. Tanzimat Dönemi Öncesi Osmanlı Devleti'nin Vergi Sistemi

Osmanlı Devleti'ndeki vergi sistemi çok karışık ve teferruatlı bir konu olduğundan burada çalışmamıza yardımcı olacak ve çalışmamızı daha anlaşılır hale getirecek kadar değinilecek olup detaylara girilmeyecektir. Bu nedenle, vergi sisteminden ve vergilerden bahsederken daha çok çalışmamız bağlamında anlaşılması gereken noktalar üzerinde durulacaktır.

Osmanlı Devleti'nin ilk dönemlerinde uygulanan maliye teşkilatının temelini Selçuklu Devleti'nin vergi sistemi oluşturmaktaydı. Osmanlı Devleti'nde Osman Gazi'den itibaren iki çeşit vergi alınagelmıştır. Bunlardan şer'i vergiler temel dayanağını dinî kaynaklardan (Kuran, hadis, fıkıh) almakta iken örfi vergiler dayanağını dinden almayan ancak yapılan kanunlar yolu ile halktan toplanan vergileri oluşturmaktaydı. Osmanlı Devleti'nin ilk yıllarında kurulan maliye teşkilatı, Fatih Sultan Mehmet (1444-1446/1451-1481) ve Kanuni

Sultan Süleyman (1520-1566) zamanında geliştirilmiştir.¹⁶⁵ Bu nedenle, Osmanlı Devleti'ndeki vergileri Şer'i Vergiler (Tekalif-i Şer'iyye) ve Örfi Vergiler (Rusum-ı Örfiyye) diye iki ayrıma tabi tutmak mümkündür. Şer'i vergiler dinî vergileri kapsamakta olup esasları İslami kaynaklara göre belirlenen vergilerdir. Öşür, çift resmi, ağnam ve baçlar şer'i vergilerden yalnızca birkaçıdır. Örfi vergiler ise dinî bir kaynaktan ziyade “devletin yürütme ve uygulama görevlerini yapmakta olanlara, hizmetleri karşılığı verilen ve miktarı kanunnamelerle belirlenen” vergilerdir. Cürüm ve cinayet vergisi, arus, bennak, mücerret bunlardan sadece birkaçıdır. Bunların dışında sefer zamanlarında halktan geçici bir süreliğine alınan, ancak sonraları devamlı kılınan “Tekalif-i Divaniye” ve “Avarız-ı Divaniyye” gibi vergi çeşitleri de vardı.¹⁶⁶ Tanzimat dönemine kadar kabaca iki ayrıma tabi tutulan bu vergilerden şer'i vergilerin esasını zekat, öşür, haraç ve cizye oluşturmaktaydı. Bunlardan mütevellit 80'e ulaşan şer'i vergi çeşidi bulunmaktaydı. Örfi vergilerin çeşidi ise 90'ı geçmişti. Tanzimat dönemine kadar hem şer'i vergiler hem de örfi vergiler kanunlar çerçevesinde konulmaya, uygulanmaya ve toplanılmaya çalışılmıştır.¹⁶⁷ Ancak, farklı adlar altında halktan pek çok vergi alınması ve istismarcıların durumdan istifade etmeleri zamanla toplumda bunalımlara yol açmıştır.¹⁶⁸ Bu tür sorunlar vergi sisteminde ciddi bir düzenlemenin yapılması gerekliliğini ortaya koymaktaydı. Söz konusu düzenlemeler Tanzimat Fermanı'nın ilanı ile ancak yürürlüğe girebildi.

6.2. Tanzimat Dönemi Osmanlı Devleti'nin Vergi Sistemi

3 Kasım 1839 tarihinde Tanzimat'ın ilanı Osmanlı Devleti'nde yeni bir dönemin başlangıcına ve toplumda çok önemli reform ve düzenlemelere işaret etmekteydi. Bu bağlamda, Tanzimat Fermanı'nın en önem verdiği konulardan biri “tayin-i vergi” meselesi idi. Diğer bir deyişle, Tanzimatçıların asıl hedefi diğer alanlardaki reformları yapmaya olanak sağlayacak yeni bir vergi reformu, yani bozulan maliyeyi yeniden ayağa kaldıracak düzenlemeler yapmaktı.¹⁶⁹ Vergi sistemindeki bozukluklarla ilgili düzenlemeler söz konusu ferman ile birlikte geldi. Tanzimat Fermanı'nın esas maddelerinden biri olan “tayin-i vergi” yapılacak idari, askeri, mali vs. bütün ıslahatların temelini oluşturmaktaydı ve bu vergi

¹⁶⁵ Tezcan adı geçen makalesinde örfi vergilerin I. Murat zamanından itibaren alınmaya başladığını yazmaktadır, s. 126.

¹⁶⁶ Demir, **a.g.m.**, s. 315.

¹⁶⁷ Ufuk User, **4823 Numaralı Temettuat Defterine Göre Yenice-i Taraklı Kazası (Transkripsiyon ve Değerlendirme)**, (Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü), Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya 2008, s. 78-79.

¹⁶⁸ Demir, **a.g.m.**, s. 315-316.

¹⁶⁹ Öztürk, s. 287.

düzenlenmesinin amacı “devletin gelirlerinin kontrol altında tutulması, vergi konusunda ahali arasındaki dengesizliğin ve haksızlıkların önüne geçilmesi, vergi verecek ahalinin tespit edilmesi, ağır vergi yükünün hafifletilip ahalinin refaha kavuşturulması”¹⁷⁰ esasına dayanmakta idi ve bu nedenle, halktan vergi alınırken “ahâl-i memâlikten her ferdin emlak ve kudretine göre vergi-i münâsib tâyin olunarak kimseden ziyâde şey alınmaması”na dikkat edilmesi gerektiği hususu fermanında ifade olunmuştu.¹⁷¹ Böylece, devletin gelirlerinin arttırılıp gelir-gider dengesinin tesis edilmesi¹⁷² ve halkın refaha kavuşturulması amaçlanmıştı. Bu saiklerle, fermanında öngörülen düzenlemelerin yapılması için çalışmalara başlandı.

Aslında, Tanzimat Fermanı’ndan önce II. Mahmut döneminde halkın emlak ve arazisinin tespit edilip buna göre vergi alınması için bazı girişimlerde bulunulmuştu. Halkın mal varlığının doğru bir şekilde tespit edilip eşit bir şekilde vergi tarh edilebilmesi için pilot bölge olarak Rumeli’de Gelibolu, Anadolu’da Hüdavendigâr (Bursa) sancakları seçilmiş ve 1838 yazında tahrirlere başlanmıştır.¹⁷³ Ancak tahrirlerin yetişememesi ve vergi tahsili için vaktin gecikmiş olduğu düşüncesiyle 1839 yılı için eski usüle göre vergilerin toplanması ve yeni uygulamanın sonraki yıla bırakılması kararlaştırılmıştır. Aynı yıl II. Mahmud’un ölmesi üzerine söz konusu çalışmalar da yarım kalmıştır.¹⁷⁴

II. Mahmud’un yerine tahta geçen Sultan Abdülmecid’in onayını alan Hariciye Nazırı Mustafa Reşit Paşa devleti mali anlamda dar boğazdan kurtarmak için II. Mahmud zamanında yapılan çalışmaları Tanzimat’ın ilanından sonra tekrar başlatmış ve 1840 yılında uygulamaya koymayı başarmıştır. Tanzimat’ın ilanı ile verginin iltizam usulü toplanması kaldırılmış ve herkesin gelirine göre vergi alınması esası getirilmişti. Bu sebepten ötürü 1840 yılında farklı adlar altında alınan tüm örfi vergiler kaldırılmış ve yerine halkın ödeme gücünü esas alan “an cemaatin” vergisi adıyla tek bir vergi getirilmişti.¹⁷⁵ Tanzimat ile birlikte Osmanlı vergi sisteminde gerçekleştirilen en önemli yenilik vergilerin çok basit ve sade bir hale getirilmesidir. “Tekalif-i Şer’iyye” adı altında ve değişik oranlarda alınan pek çok vergi kaldırılmış, yerine zirai ürünlerden alınan “A’şâr vergisi”, küçükbaş hayvanlardan alınan “ağnâm vergisi” ve reayadan (gayrimüslim) alınan “cizye vergisi” getirilmiştir. Benzer şekilde, pek çok türü ve tahsil şekli olan örfi vergilerin de hepsi “virgü-yi mahsûsa” (an

¹⁷⁰ Serin, **a.g.m.**, s. 717.

¹⁷¹ www.muhammedbalci.com/hukukdunyasi/belgeler/233.pdf, s. 2 (erişim: 17.01.2017); ayrıca bkz. İnalçık, “**Sened-i İttifak ...**”, s. 612.

¹⁷² Serin, **a.g.m.**, s. 717.

¹⁷³ Adıyke, **a.g.m.**, s. 770; İnalçık, “**Sened-i İttifak ...**”, s. 611.

¹⁷⁴ Demir, **a.g.m.**, s. 316.

¹⁷⁵ Demir, **a.g.m.**, s. 316-317.

cemaatin) adı altında birleştirilmiştir.¹⁷⁶ Osmanlı Devleti'nin vergi sisteminden kısaca bahsettikten sonra Tanzimat döneminde uygulamaya konulan ve Yıldız karyesi temettuat defterinde de yer alan vergiler bahsine geçebiliriz.

6.2.1. Virgü-yi Mahsûsa/An Cemaatin Vergisi

Diğer bir adı “Virgü-yi Mahsûsa” olan “an cemaatin” vergisi bir cemiyet veya topluluğun bu vergiden sorumlu tutulması ve bu verginin topluluğun üyeleri arasında ödeme gücüne göre paylaştırılması demektir. Yani bir köy veya kasabanın durumuna göre o yerin mal ortalaması bulunuyor ve ortalamanın üzerinden kişinin gelirin göre vergi alınmasına karar veriliyordu.¹⁷⁷ Tanzimat Fermanı ile her köy ve mahalle üzerine diğer pek çok örfi vergi yerine yalnız tek bir adla vergi konulmuş ve bu vergiye “köyce tahsili mutad olan vergi,”¹⁷⁸ “an cemaatin vergisi” gibi isimler verilmiştir. “Virgü-yi Mahsûsa” da denilen bu vergi¹⁷⁹ herkesin gücü, kâr ve geliri ile ticareti nispetinde konulmuş ve bu verginin toplanması işi de imam, muhtar ve papazlara, yani, yerel bölge idarecilerine bırakılmıştır. Böylelikle, Tanzimat'tan önceki pek çok örfi vergi yerine tek bir örfi vergi getirilmesi amaçlanmış¹⁸⁰ ve böylece örfi vergiler oldukça basit ve yalın bir hale getirilmiştir. Vergiler önceleri ruz-ı Hızır ve ruz-ı Kasım aylarında olmak üzere yılda iki defa toplanılırken sonraları vergi yükümlülerinin mali gücünün elverdiği zamanlarda ödemeleri prensibi getirilmiştir ve son olarak da on taksitle ödenmesi kararlaştırılmıştır. Uygulamada başarının sağlanamadığı ve halkın memnun edilemediği görülünce söz konusu vergi yirmi yıl sonra kaldırılarak yerini “emlak, arazi, ve temettü vergisi”ne bırakmıştır. Tahirin yapılamadığı yerlerde ise söz konusu vergi varlığını Meşrutiyet'e kadar devam ettirmiştir.¹⁸¹ 1839-1858 yılları arasında vergiler bu şekilde toplanmış, söz konusu vergi sisteminin bozulması üzerine yeni bir vergi uygulamasına geçilmiştir.¹⁸²

Yıldız karyesi temettuat defterinde hane ve numaranın hemen üst-yanında dikine “*sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu*” denilip verginin miktarı yazılmıştır. Deftere bakıldığında bütün hanelerden az ya da çok bu vergiden alındığı görülmektedir. 110 hanenin ödediği toplam *virgü-yi mahsûsa* miktarı 6204 kuruştur. Ortalama

¹⁷⁶ Kızıllan, **a.g.m.**, s. 59.

¹⁷⁷ Demir, **a.g.m.**, s. 321; www.os-ar.com/article.php?sid=81 (erişim: 14.10.2016).

¹⁷⁸ Kızıllan, **a.g.m.**, s. 59-60.

¹⁷⁹ Kütükoğlu, **a.g.m.**, s. 395.

¹⁸⁰ Kızıllan, **a.g.m.**, s. 59-60.

¹⁸¹ Özer, **a.g.t.**, s. 19.

¹⁸² Zabun, **a.g.e.**, s. 74.

hane başına düşen vergi miktarı 56,4 kuruştur. Hanelerden söz konusu vergiden en az 3 kuruş, en fazla 175 kuruş alınmıştır. 47 hane ortalamanın üzerinde vergi vermişken geriye kalan 63 hane ortalamanın altında vergi vermiştir. Hanelerin gelirinin az ya da çok olduğuna bakılmadan bütün ailelerden belli bir oran olmaksızın vergi alındığı anlaşılmaktadır. 78, 91 ve 92 nolu hanelerin sahipleri yetim olmalarına rağmen - yetimlerden vergi alınmaması gerekir - bu hanelere bile vergi tahakkuk ettirildiği görülmektedir. Hanelerin gelirleri kendilerinden alınan virgü-yi mahsusâ ile oranlandığında çok büyük farklılıkların ortaya çıktığı görülmektedir. Söz konusu vergi tüm gelire oranlandığında ortalama alınan vergi miktarı % 10,87 çıkmaktadır ki aşar vergisi oranı da buna oldukça yakındır (% 11,23). 54 hane % 10,87'nin üzerinde vergi ödemişken geri kalan haneler bu yüzdenin altında vergi ödemişlerdir. Yüzde olarak gelirlerine oranla en çok vergi ödeyen hane % 24,8'lik oranla 90 nolu hanedir. Söz konusu hane gelirlerinin neredeyse 1/4'ini vergi olarak vermiştir ki bu oldukça yüksek bir orandır. 25, 48, 92 ve 14 nolu haneler yine % 20'den fazla vergi veren hanelerdir. Gelirine oranla en az vergi veren hane % 2,1'lik oranla 110 ve 103 nolu hanelerdir. Ortalama % 10,87 olan vergi oranına göre % 24,8 oranı ne kadar yüksekse % 2,1'lik oranda o derece azdır. Oranlar hesaplandığında geliri fazla olandan fazla vergi ya da geliri az olandan daha az vergi gibi bir durumun söz konusu olmadığı anlaşılmaktadır. Vergilendirmedeki bu dengesizliğin ve farklılığın sebebi hane reislerinin iktisadi gelir kaynaklarının farklılık arz etmesi ve farklı gelirlerden farklı oranlarda vergi alınması¹⁸³ olabilir.

1840 yılı tahrirlerinde bütün vergilerin tek bir vergi adı altında alındığına, ancak 1844-1845 yılı sayımlarında virgü-yi mahsûsa'nın ayrı, şer'i vergilerin ayrı yazıldığına yukarıda değinilmişti. Ancak, burada defter içerisinde her ne kadar vergiler ayrı ayrı yazılmışsa da virgü-yi mahsûsa'nın hem aşar vergisini hem de âdet-i ağnâm vergisini kapsadığını görmekteyiz. Çünkü defterin sonunda yer alan "karye-i mezbûrun icmâl-i virgüleri" 6222 kuruş iken virgü-yi mahsûsa'dan elde edilen gelir de 6204 kuruştur. Görüldüğü gibi aradaki fark sadece 18 kuruştur ki özellikle âdet-i ağnâm kısmında pek çok irili ufaklı hataların yapıldığı aşağıda gösterilmiştir. Eğer burada kastedilen sadece virgü-yi mahsûsa ise bu durumda toplam vergi miktarında çok büyük bir hata yapılmış olup şer'i vergiler toplam vergi miktarına dahil edilmemiş demektir. Böyle çok açık bir hatanın yapılabileceğini düşünmediğimizden virgü-yi mahsûsanın diğer şer'i vergileri de kapsadığını söyleyebiliriz.

¹⁸³ Özbölük, a.g.t., s. 138.

Eğer durum söylediğimiz gibiyse bu durumda örfi vergi miktarı 6204 kuruş değil, defterdeki sayı alınacak olursa bu durumda virgü-yi mahsusadan şer'i vergileri çıkartırsak geriye örfi vergiler kalır ki bu da yaklaşık 2544,25 kuruş eder. Bu meblağın tüm vergiler içindeki payı ise yaklaşık % 40,90'dır.

6.2.2. Aşar Vergisi

Toprak ürünlerinden alınan şer'i bir vergidir. Onda bir (1/10) anlamına gelir ve "üşr"(öşür)ün çoğuludur. Osmanlı Devleti'nde alınan aşar vergisi İslami kaynaklı olmasına rağmen bu verginin tarihi çok eskilere kadar gitmektedir. Ancak, burada sadece İslamiyet ve Osmanlı dönemine kısaca değinilecektir. İslamiyet de diğer dinler gibi aşar vergisini daha başlangıçta kabul etmiştir. Müslümanların elinde olan topraklara "arazi-i öşriyye" ve alınan vergiye öşür denmekte iken gayrimüslimlerin elinde bulunan topraklara "arazi-i haraciyye" ve verdikleri vergiye de *haraç* denirdi. Görüldüğü gibi bu vergilerin isimleri farklı olmakla birlikte aralarında herhangi bir fark bulunmamaktadır. Osmanlı Devleti de kendinden önceki İslam devletleri gibi aşar vergisini kabul etmiş ve bunu imparatorluğun yıkılışına kadar devam ettirmiştir. Devletin onda bir yani ürünün onda dokuzu halkta kalacak şekilde vergi alması gerekirken uygulamada durumun böyle olmadığı anlaşılmaktadır. Şer'i vergilerde bu vergi ile sınırlı kalınmamış, zemin, çift, bennak, ispenç, dönüm, bahçe, fevakih, penbe, harir gibi pek çok vergi çeşidi ihdas edilmiştir. Bunların miktarı da her yerde aynı değildi. Tanzimat'ın ilanına kadar öşür Rumeli'de sekizde bir, Anadolu'da beşte, altıda, yedide, onda bir alınmakta iken Tanzimat'la birlikte bu vergiden onda bir alınmaya başlanmış, ancak sonraları tekrar arttırılarak sekizde bire kadar çıkarılmıştır. Tımar sisteminin olduğu dönemlerde öşrü tımar sahipleri alırlardı. Tımar usulü kaldırılınca aşar vergisinin toplanması mültezimlere ihale edilmiş, mültezimlerin aşar vergisini toplamaya başlamaları ise pek çok sorunu beraberinde getirmiştir. Türkiye Cumhuriyeti'nin kuruluşuna kadar devam eden mevzu bahis vergi kısa bir süre sonra kaldırılmıştır (1925).¹⁸⁴

Aşar vergisine kısaca değinildikten sonra Yıldız karyesi temettuat defteri özelinde biraz daha tafsilata girmeyi uygun görüyoruz. Aşar, ürünlerden alınan % 10'luk vergi miktarıdır. Yıldız karyesi temettuat defterinde 4 ürün üzerinden vergi alındığını görmekteyiz. Bu ürünler buğday, arpa, fiğ ve mercimektir.

Buğdaydan toplam 639 keyl öşür alınmıştır ki parasal karşılığı 2556 kuruştur. 1 kile buğday 4 kuruştur. 1 kile buğday 25,656 kg olduğundan toplam öşür olarak alınan buğday

¹⁸⁴ Pakalın, a.g.e., s. 96-98.

miktarı 16394 kg'dır. Yani, halktan 16 ton 394 kg buğday aşar vergisi olarak alınmıştır. Bu da söz konusu köyde ortalama her hanenin 149 kg buğdayı aşar vergisi olarak verdiğini göstermektedir. 50, 66, 68, 91, 97, 99, 103, 104, 105, 106 ve 110 nolu haneler buğday öşrü vermedikleri gibi diğer ürünler için de herhangi bir vergi vermemişlerdir. Geriye kalan 99 hane buğday öşrü vermiştir. Bu da halkın % 90'ının öşür vergisi verdiği anlamına gelmektedir. Öşür vermeyen aileler hariç ortalama her hane 6,45 keyl buğdayı öşür olarak vermişken buğday cinsinden en çok öşür veren 15 keyl ile 1 nolu hanedir. En az öşür veren hane ise 0,5 keyl ile 92 nolu hanedir. 47 hane söz konusu ortalamanın üstündeyken öşür vermeyenler dahil geriye kalanlar ortalamanın altındadır. Parasal olarak buğdaydan alınan öşür ortalaması vergi vermeyenler hariç 25,82 kuruştur. Bütün köyün ortalaması ise 23,24 kuruştur. Buğdaydan en çok öşür veren hane 60 kuruş ile 1 nolu hane iken en az öşür veren 2 kuruş ile 92 nolu hanedir.

Öşür olarak verilen toplam arpa miktarı 282,5 keyldir. Diğer bir deyişle, köy halkı 6285,6 kg arpayı öşür olarak vermiştir. Bu miktarın parasal karşılığı 565 kuruştur. Yani, 1 kile arpanın değeri 2 kuruş olarak belirlenmiştir. Buğdaydan öşür vermeyen ailelere ek olarak sadece 21 ve 92 nolu haneler arpa öşrü vermemişlerdir. Geriye kalan 97 hane yani halkın % 88,18'i arpa öşrü vermiştir. Öşür veren ailelerin ortalama verdikleri arpa öşrü 2,91 keyldir. Bütün köyün ortalaması ise 2,57 keyldir. 43 aile bu ortalamanın üstünde iken geriye kalan aileler bu ortalamanın altındadır. Yine köyde parasal anlamda hane başı ortalama 5,14 kuruştur. Aşar vergisi mükellefi olan hanelerde bu miktar 5,82 kuruştur. Buradaki önemli bir husus buğday ekenlerin iki aile hariç aynı zamanda arpa da ekmekte olduklarıdır.

Fiğ öşrü veren aile sayısı 36'dır. 17 nolu (0,5 kile) hane hariç hepsi 1 kile fiğ öşür olarak vermişlerdir. Toplam verdikleri fiğ miktarı 35,5 keyldir. Vergi mükellefi hane başına düşen fiğ miktarı 0,99 kiledir. Tüm köyün fiğ ortalaması ise 0,32 kiledir. 1 kile fiğ 3 kuruş olduğundan toplam parasal değeri 106,5 kuruştur. Vergi mükellefi hane başına 2,96 kuruş, köyde hane başına düşen ortalama ise 0,97 kuruştur. 1 kile fiğin kaç kilo olduğunu bilemediğimizden kg'a çevirmemiz mümkün görünmemektedir. Fiğ öşrü veren bütün hanelerin buğday ve arpa öşrü verdikleri görülmektedir.

Mercimek öşrü veren haneler 13, 23, 36, 42, 45, 69, 74, 81, 88 ve 94 nolu haneler olmak üzere toplam 10 hanedir. 13, 36, 45 ve 74 nolu haneler 1 kile mercimek öşür verirken diğer haneler 0,5 kile mercimeği öşür olarak vermişlerdir. Toplamda verdikleri öşür 7 keyl mercimektir. Vergi mükellefi hane başına düşen mercimek miktarı 0,7 kile iken köyün ortalaması 0,06 kile gibi çok düşük bir rakamdır. 1 kile mercimek 4 kuruş olduğundan toplam parasal değeri 28 kuruş etmektedir. Para olarak 10 haneye ortalama 2,8 kuruş düşerken köyün

ortalaması 0,25 kuruştur. Mercimek öşrü veren bütün haneler aynı zamanda buğday ve arpa öşrü de vermişlerdir. Sadece 45 ve 69 nolu haneler dört türünden de öşür vermişlerdir.

Tablo 11: Yıldız karyesindeki ürünlerden alınan aşar miktarı ve yüzdeleri

Aşar	Kile	%	Hane/Kile	Kuruş	%	Hane/kuruş	Kile/Kuruş
Buğday	639	66,29	5,81	2556	78,51	23,24	4
Arpa	282,5	29,30	2,57	565	17,36	5,14	2
Fiğ	35,5	3,68	0,32	106,5	3,27	0,97	3
Mercimek	7	0,73	0,06	28	0,86	0,25	4
Toplam	964	100	8,76	3255,5	100	29,59	---

Tablo 11’de de görüldüğü üzere, buğday, arpa, fiğ ve mercimekten alınan öşrün toplam miktarı 964 keyldir. Hane başına düşen vergi miktarı 8,76 keyldir. 110 haneden 99 hane öşür vergisi vermiştir ki bu halkın % 90’ının öşür verdiği anlamına gelmektedir. Dört ürünün aşar olarak parasal değerinin toplamı 3255,5 kuruştur. Vergiler içindeki oranı % 52,32’dir. Hane başına 29,59 kuruş aşar düşmektedir. Öşür mükellefi hane başına düşen ortalama ise 32,88 kuruştur. Bu miktarın % 78,51’ini buğday oluştururken % 17,36’sını arpa, % 3,27’sini fiğ ve % 0,86’sını mercimek oluşturmaktadır. Aşar vergisinde buğdayın ağırlığı hemen kendisini göstermektedir. Buğday tüm öşrün yaklaşık 4/5’ünü oluştururken kalan yüzdeyi diğer 3 ürün paylaşmaktadır. Kile cinsinden baktığımızda toplam 964 keyl öşür olarak verilmiştir. Bu miktarın % 66,29’unu buğday oluştururken % 29,30’unu arpa, % 3,68’ini fiğ ve % 0,73’ünü mercimek oluşturmaktadır. Buğday tüm keylin yaklaşık 2/3’sini oluştururken arpadaki yüzde artışı dikkati çekmektedir. Fiğ ve mercimeğin keyl ve parasal anlamda yüzdeleri birbirine yakinken buğday ve arpada değişiklik göstermelerinin sebebi 1 kilenin parasal değerinin ürünlerde farklı olması ve ürünlerin kile cinsinden çok farklılık arzemesidir. Çünkü, buğday çok yetiştirilmekte iken mercimek yok denecek kadar az yetiştirilmektedir ve mercimek ile buğdayın kilesi 4 kuruş iken arpanın kilesi 2 kuruş ve fiğin kilesi 3 kuruştur (Fiyatlandırma ile ilgili yorum yukarıda yapılmıştı). Hane başına ortalama 8,76 keyl ürün öşrü düşerken her haneye ortalama 29,59 kuruş aşar vergisi düşmektedir.

6.2.3. Âdet-i Ağnâm Vergisi

“Ağnâm” kelimesi koyunlar demek olup aynı zamanda ganem (koyun) kelimesinin çoğuludur.¹⁸⁵ Bu vergi koyun ve keçiler yavruladıktan sonra nisan veya mayıs aylarında

¹⁸⁵ Pakalın, a.g.e., s. 25.

alınırdı.¹⁸⁶ 1004 veya 1040 yılında ihdas olunduğu düşünülmektedir. İlk başlarda âdet-i ağnâm vergisi koyun ve keçi için birer akçe iken sonradan vergiyi toplayan mahalli memurlar akçeyi para ve bazı yerlerde kuruşa tahvil etmişlerdir. 19. yüzyılın başlarından itibaren koyun ve keçilerden başka vergiler de alınmaya başlanmıştır. Önceleri bu iş için görevlendirilen memurlar bu vergiyi toplarlarken sonradan bu verginin toplanması mültezimlerin uhdesine bırakılmıştır ki bu da bu vergide de suistimallerin ortaya çıkması anlamına gelmekte idi. Ağnâm vergisi her ne kadar küçükbaş hayvan vergisi olarak bilinse de domuz ve deveden alınan vergiye de ağnâm denilirdi ve söz konusu verginin ondalık ağnâm resmi, selamet akçası/toprak bastı parası/geçit vergisi, ağıl resmi/çit parası, ağnâm bacı, serçin gibi farklı ağnâm vergisi çeşitleri mevcuttu.¹⁸⁷

Ağnâm vergisi küçükbaş hayvanlardan sağmal-kısır farketmeksizin koyun, keçi ve davarlardan¹⁸⁸ alınmaktaydı. Kuzular ve oğlaklar bu vergiye dahil edilmemiştir. Yıldız karyesi temettuat teftesinde erkek davarlar dahil toplam 2040 koyun vardır (Defterde gelir kısmında belirtilen koyunların sayısı baz alınmıştır). Toplam keçi sayısı ise 971'dir. Böylece koyun ve keçilerin toplam sayısı 3011 etmektedir. Görüldüğü üzere vergi alınan küçükbaş hayvanların % 67,75'i koyunlardan oluşurken % 32,25'ini keçiler oluşturmaktadır. 1260 yılı için koyun başına alınan vergi miktarı "*ağnâm fi beherinden para 7*"dir. Yani, bir koyundan alınan vergi miktarı 7 paradır (Para kuruşun 1/40'ine eşittir). Keçiler için belirlenen vergi miktarı koyunlarınkine ile aynıdır ve hepsinde koyun vergisinin altında "*keçi kezâlik*" ya da "*keçi kezâlik para 7*" şeklinde yazılmış ve hemen önüne de keçi ve koyun sayısına göre düşen vergi miktarı kaydedilmiştir. Koyun ve keçilerden alındığı görülen ağnâm vergisi miktarı 410 kuruştur. Küsüratı diyebileceğimiz "para" miktarı 1895 paradır. 1895 paranın 490 parası toplama dahil edilmiş, geriye kalan 1405 para vergi kısmına yazılmış olmasına rağmen toplama dahil edilmemiştir. Bu durumda, toplama dahil edilen miktar 422 kuruş 10 para etmektedir. Vergi kısmına yazılan ancak toplama dahil edilmeyen miktar da eklendiği takdirde 457 kuruş 15 para etmektedir. Vergi bölümüne yazıldığı halde yapılan hatalardan dolayı 200 (5 kuruş) paranın eksik hesaplandığı görüldüğünden söz konusu miktara 5 kuruş daha ilave edildiğinden 462 kuruş 15 para etmektedir. Söz konusu miktarın dahil edilmeme sebebi küsüratları toplama işiyle uğraşmamak ya da küsüratları ufak para miktarları olarak görmekten kaynaklanıyor olabilir. Ancak, 3011 küçükbaş hayvanın ağnâm vergisi değeri 7

¹⁸⁶ Özbölük, **a.g.t.**, s. 144.

¹⁸⁷ Pakalın, **a.g.e.**, s. 20-21, 25-26.

¹⁸⁸ Davar kelimesi "*Anadolu'nun bazı taraflarında yalnız koyuna hasır olunmuştur.*" Sami, **a.g.e.**, s. 871. Davar kelimesinin bölgeye göre farklı hayvanlar için kullanıldığı anlaşılmaktadır. Sivas'ta ise Yıldız karyesi defterinden anlaşıldığı kadarıyla en azından Yıldız karyesinde bu isim sadece erkek koyunlara verilmektedir.

para ile çarpıldığında 21077 para olarak çıkmaktadır ki bu miktar 526 kuruş 37 paraya denk gelmektedir. Yukarıda bulduğumuz miktar ise 462 kuruş 15 para idi. 2582 paranın eksik olduğu anlaşılmaktadır. Bunun temel sebebi 7 haneye ait ağnam vergisinin defterde yazılmamış olmasıdır. Bu haneler 20 nolu hanenin 126 para tutarında 18 küçükbaş hayvanı, 25 nolu hanenin 49 para değerinde 7 küçükbaş hayvanı, 45 nolu hanenin 1386 para değerinde 198 küçükbaş hayvanı, 46 nolu hanenin 196 para değerinde 28 küçükbaş hayvanı, 92 nolu hanenin 126 para değerinde 18 küçükbaş hayvanı, 95 nolu hanenin 406 para değerinde 58 küçükbaş hayvanı ve 101 nolu hanenin 175 para tutarında 25 küçükbaş hayvanı olmasına rağmen bu 7 haneye ait toplam 2464 para tutarında 352 koyuna ait âdet-i ağnâm vergisi yazılmamıştır. Geriye 118 (yaklaşık 3 kuruş) paranın eksik kaldığı görülmektedir ki bu da muhtemelen hesaplamada yapılan ufak hatalardan kaynaklanmaktadır. Ayrıca, halktan ağnam vergisi alınırken küçükbaş hayvanlardaki ortaklığın gözardı edildiği görülmektedir.

Para kısmını çok büyük miktarlar olarak görmemiş olmaları ki bu konuda tam 31 hanenin vergi hesaplamasında özellikle *para* noktasında yanlış hesaplama yapılmıştır. Bunlardan bir kısmı olması gerekenden eksik kaydedilmişken bir kısmında olması gerekenden fazla yazılmıştır ki bunlar toplandığında 200 para yani 5 kuruşun eksik hesaplandığı ortaya çıkmaktadır. Ağnâm vergisinin hesaplanmasında özellikle *para* (küsüratlı kısmı demek daha doğru) kısmına pek özen gösterilmediği ve bu nedenle çok hata yapıldığı anlaşılmaktadır.

Bu durumda, defterde tespit edilen âdet-i ağnâm vergisinin miktarı 422 kuruş 10 paradır. İhmal edilen tutarı da âdet-i ağnâm vergisine eklediğimizde bu vergiden gelen hasılat 462 kuruş 15 para etmektedir. Halktan alınması gereken vergi miktarı ise 526 kuruş 37 para olması gerekir. 13 hanenin âdet-i ağnâm vergisi vermediği, geriye kalan 97 hanenin âdet-i ağnâm vergisi ile mükellef olduğu, bu hanelerden 8'ine sebebi bilinmeyen bir nedenle ağnam vergisinin yazılmadığı, geriye kalan 89 haneden ağnam vergisinin tahsil edildiği görülmektedir. 32, 35, 48, 60, 68, 87, 98, 99, 103, 104, 105, 106 ve 110 nolu hanelerden vergiye tabi küçükbaş hayvanı olmadığından ağnam vergisi alınmamıştır. Âdet-i ağnâm vergisinin ortalamasını bulmak için defterde yapılan hatalar dışında yazılan ve yazılmayan tüm miktar olan 457 kuruş 15 para gözönüne alındığında vergi mükellefi hane başı ortalama 4,71 kuruş olarak bulunur. Söz konusu vergi tüm köye teşmil kılındığında her haneye 4,15 kuruş düşmektedir. Köyün genel ortalamasını aldığımızda 38 hanenin ortalamayı aştığı geriye kalanların ise ortalamanın altında kaldığı görülmektedir. Vergisi alınmayan 8 aileden vergi tahsil edildiği varsayıldığı durumda vergi mükellefi olan hane başı ortalama 5,43 kuruş olurken bu verginin tüm köydeki ortalaması 4,79 kuruş olmaktadır. Bu kısmın daha detaylı incelenmesinin faydalı olmayacağından bahisle burada kesmekle iktifa ediyoruz.

6.2.4. Cizye Vergisi

Yıldız karyesi temettuat defterinde gayrimüslim bulunmadığından söz konusu defterde cizye vergisi de yer almamaktadır. Ancak, şer'i vergilerden olması ve diğer bazı temettuat defterlerinde yer alıyor olmasından dolayı burada adı geçen vergiye kısaca değinilmesinin faydalı olacağı kanaatindeyim.

Bir baş vergisi olan “cizye” için 16. yüzyıla kadar “haraç” kelimesi kullanılmıştır. Bu tarihten sonra cizye veya cizye-i şer'i kelimeleri kullanılmaya başlanmıştır. Söz konusu vergiden gayrimüslim yetişkin erkekler sorumlu tutulmuşlardır. Cizye mükellefi olan erkeklerin akıllı ve sağlıklı olmaları ve 14-75 yaşları arasında olmaları gerekirdi.¹⁸⁹ Harac-ı re's (baş vergisi) de denilen ve gayrimüslim tebadan askerî hizmet karşılığı alınan cizye vergisi şer'i bir vergidir. Askerî hizmete karşılık olması nedeniyle yetişkin erkekler sorumlu tutulmuştur. Zamanla cizyeyle ilişkilendirilen yeni vergiler türemiştir. 1833 yılında asıl cizye vergisi dışında cizye ile ilişkilendirilen diğer vergiler kaldırılmıştır.¹⁹⁰ 1856 yılında Islahat Fermanı ile birlikte cizye vergisi kaldırılmış ve askerlik yapmak istemeyen gayrimüslimlerden “bedel-i askeriye” adı altında yeni bir vergi alınmaya başlanmıştır. 1907 yılında “bedel-i askeriye” vergisi kaldırılmış,¹⁹¹ askerî anlamda Müslim ve gayrimüslim halk arasında eşitlik sağlanmıştır.

6.3. Halkın Ödediği Toplam Vergi Miktarı

“A şâr rüsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu” denildikten sonra altına öşür alınan ürünler yazılmış ve ürünlerin altına hangi üründen ne kadar öşür alındığı ve parasal miktarı yazıldıktan sonra altından çizgi çekilmiş ve toplamı yazılmıştır. Bu toplamın hemen altına âdet-i ağnâm vergisi miktarı (küsüratı ile birlikte) yazılmış ve altına çizgi çizilip ikisinin toplamı verilmiştir. Bu iki verginin bütün olarak toplamı verilmemiş olup excel üzerinden yaptığımız toplamda buğday, arpa, fiğ ve mercimekten alınan aşar vergisinin toplam miktarı 3255,5 kuruş olarak bulunmuştur. Ağnam vergisinin miktarı ise 422 kuruş 10 para olarak bulunmuştur. Yapılan hesaplamada herhalde *para* kısmı ufak miktarlar olarak görüldüğünden vergi olarak yazılıp ancak vergi toplamına yazılmayan 1405 para yani 35 kuruş 5 para tespit edilmiştir. Ayrıca, yanlış hesaplamadan kaynaklı 200 (5 kuruş) paranın eksik yazıldığı görülmüştür. 422 kuruşa toplama yazılmayan 35 kuruş 5 para eklendiğinde 457 kuruş 15 para miktarı bulunacaktır. Eksik yazılan miktar da dahil edildiğinde 462 kuruş 15 para olacaktır.

¹⁸⁹ Özbölük, a.g.t., s. 156.

¹⁹⁰ Zabun, a.g.e., s. 75.

¹⁹¹ Özbölük, a.g.t., s. 157.

Ancak vergiye tabi küçükbaş hayvan sayısı 3011 olduğundan halktan toplanması lazım gelen vergi miktarı 526 kuruş 37 paradır. Defterdeki şekliyle hesaplandığında iki verginin toplamı 3712 kuruş 35 para çıkmaktadır. Defterdeki yanlış hesaplama değil de doğru hesap gözönünde tutulduğunda bu miktara artı 5 kuruş daha ekleneceğinden 3717 kuruş 35 para olacaktır.

Diğer alınan bir vergi “virgü-yi mahsûsa”dır. Defterde hemen aşar vergisinin yan tarafında dikine “*sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu*” denilip alt tarafına hanenin verdiği vergi miktarı yazılmıştır. Bu verginin toplamı verilmemiş olup kendi yaptığımız hesaplamada ortaya çıkan miktar 6204 kuruştur. Bu miktarın köydeki haneler yazıldıktan sonra bu hanelerin sonuna “*karye-i mezbûrun icmâl-i virgüleri*” denilip yazılan tutar olan 6222 kuruş meblağa oldukça yakın olması, aradaki 18 kuruş farkın defterdeki yanlış hesaplamalardan kaynaklanmış olma ihtimali göz önünde tutulursa “*karye-i mezbûrun icmâl-i virgüleri*”nden kastın virgü-yi mahsusâ demek olduğunu söylemek mümkündür. Bu durumda, virgü-yi mahsûsa hem şer’i vergileri hem de örfi vergileri kapsamaktadır ki defterde şer’i vergilerin isimleri yazılı ve verdikleri vergi miktarı belli olduğu için vergi-i mahsûsadan şer’i vergiler çıkarılırsa geriye köydeki halkın ödediği örfi vergi miktarı kalmış olur.

Tablo 12: Yıldız karyesi ahalisinden alınan vergiler ve yüzdeleri

		Virgü-yi Mahsûsa		
		Kuruş	%	Hane/Kuruş
Şer’i vergiler	Aşar Vergisi	3255,5	52,32	29,59
	Âdet-i Ağnâm	422,25*	6,78	3,84
Örfi vergiler		2544,25	40,90	23,13
Toplam		6222	100	56,56

*Âdet-i ağnâm vergisi için yukarıda farklı miktarlar zikredildiğinden tabloda defterde toplama dahil edilen 422 kuruş 10 para kullanılmıştır.

Âdet-i ağnâm vergisinin defterdeki toplamı 422 kuruş 10 para olarak bulunmuştu. Aşar vergisi miktarı ise 3255,5 kuruş olarak bulunmuştu. İkisinin toplamı 3677,75 kuruş etmektedir. Defterdeki vergi toplamı kullanılacak olursa toplam vergi miktarından şer’i vergi olan aşar ve âdet-i ağnâm vergisi çıkarıldığında geriye 2544,25 kuruş vergi kalmaktadır ki bu da tarım ürünlerinden ve küçükbaş hayvanlar dışında diğer mal ve gelirlerden alınan örfi vergi miktarını ifade etmektedir denilebilir. Temettuat defterindeki toplanılan vergi miktarı kullanıldığında vergilerin % 6,78’ini âdet-i ağnâm vergisi ve % 52,32’sinin aşar vergisinden oluştuğu görülecektir. Şer’i vergiler toplam vergilerin % 59,1’ini teşkil ederken örfi vergiler bütün vergilerin % 40,9’unu teşkil etmektedir. Şer’i vergilerden olup hane başına düşen aşar

vergesi 29,6 kuruş ve âdet-i ağnâm vergisi 3,84 kuruş iken örfi vergide hane başına düşen meblağ 23,13 kuruştur. Burada hem rakamsal olarak hem de yüzde ve hane başına düşen miktar olarak şer'i vergilerin örfi vergilerden çok olduğu görülmektedir. Örfi vergilerin azalmasının sebebi pek çok çeşidi olan örfi vergilerin birleştirilmesi ve tek ad altında alınmasından kaynaklanmaktadır. Burada örfi vergilerin oranı düşük olduğu gibi temettuat tahrirlerinin yapıldığı dönemde genelde gelirlerde bir düşüş yaşanmıştır. Bu düşüşün tamamının örfi vergilerden kaynaklanmasada büyük çoğunluğunun örfi vergilerden kaynaklandığı anlaşılmaktadır.

7. YILDIZ KARYESİ MAL VARLIKLARININ YILLIK GETİRİLERİ

Bu kısımda kısaca Yıldız karyesinin emlak ve arazi kıymetlerini vermeye ve kısa bir değerlendirme yapmaya çalışacağız. Yıldız karyesi temettuat defterinden yola çıkarak tarlaların değerini ya da bir dönümün ne kadar olduğunu tespit etmek mümkün değildir. Ancak, yetiştirilen ürünlerin değeri aşar vergisinden yola çıkarak kolaylıkla bulunabilir. Deftere baktığımızda 4 üründen vergi alındığını görmekteyiz. Ölçü birimi olarak kile kullanılmıştır. Hayvan değerleri ise, eğer değer biçilmişse, altında yazıldığından tespitinde bir zorluk çekmiyoruz. Daha anlaşılır olması için önce tarım ürünlerini daha sonra değer biçilen hayvanları ve kıymetlerini yazmak uygun olacaktır.

<u>Ürün adı</u>	<u>Kile</u>	<u>Yıllık Ort. Getirisi</u>
Buğday	1	4 kuruş
Arpa	1	2 kuruş
Fiğ	1	3 kuruş
Mercimek	1	4 kuruş

Üretildiği miktara bakılmaksızın değeri üzerinden yukarıdaki bilgiler yorumlanacak olursa denilebilir ki buğdayın diğer iki ürüne göre daha değerli ve pahalı olmasının sebebi un (ekmek), bulgur vs. yapımında kullanıldığından temel ihtiyaç maddesi olması, çokça talep edilmesi ve bölge ikliminin buğday üretimine uygun olmasıdır. Mercimeğin yine diğer iki üründen daha değerli olmasının sebebi kırsal kesimin tercih ettiği bir yiyecek olmasından kaynaklanıyor olsa gerek. Arpa her ne kadar hem un hem de hayvan yemi olarak kullanılabilirse de değeri buğday ve mercimeğin fiyatının gerisinde kalmaktadır. Fiğ ise hayvan yemi olarak kullanılsa da hayati bir işlevinin olmadığını ve kıymetinin daha az

olduğunu söylemek mümkün. Ancak buradaki soru arpanın fiğden niçin daha az değerli olduğudur.

Hayvanların ortalama yıllık getirileri ise aşağıdaki gibidir:

<u>Hayvan ismi</u>	<u>Re's</u>	<u>Yıllık Ort. Getirisi</u>
Döllü kısırak	1	40 kuruş
Sağmal manda	1	40 kuruş
Koşu camusu	1	20 kuruş
Koşu manda	1	20 kuruş
Sağmal inek	1	20 kuruş
Koşu öküzü	1	15 kuruş
Döllü merkep	1	15 kuruş
Sağmal koyun	1	6 kuruş
Sağmal keçi	1	4 kuruş
Kısır koyun	1	2 kuruş
Erkek koyun	1	2 kuruş
Erkek davar	1	2 kuruş
Kısır keçi	1	1 kuruş
Erkek keçi	1	1 kuruş
Arı kovanı	1 adet	4 kuruş

Yukarıdaki değerler gözönünde bulundurulduğunda birkaç yorum yapmak mümkün hale gelmektedir. Döllü kısrağın yıllık hasılatının 40 kuruş olmasının sebebi, zamanın ulaşım aracı olması, gerektiğinde yük için de kullanılabilmesi olabilir. Sağmal mandanın değerinin yüksek olması, cinsinden kaynaklanabileceği gibi verimli oluşu veya köyde nadir bulunuşu da diğer sebepler olabilir. Koşu mandası, koşu öküzü ve koşu camusunun gelirinin fazla olması zamanın çift sürme araçları olmasıdır. Sağmal ineğin değerinin yüksek olması etinden, sütünden, yavrusundan, derisinden, gübresinden yararlanıldığı içindir. Döllü merkepler başta yük taşımacılığı olmak üzere binmek için de kullanıldığı için değerlidir. Küçükbaş hayvanların ise yavrular hariç hepsi yıllık gelire tabi tutulmuştur. Bu tabi tutuluşun sebebi, muhtemelen âdet-i ağnâm vergisinin tüm küçükbaş hayvanları kapsamasıdır. Ancak, yıllık gelire sahip hayvanların özellikle döllu ve sağmal olmaları doğurganlıklarının kıymet biçilmesinde etkili olduğunu göstermektedir. Kısacası, defterdeki hayvanları yıllık getirisi bağlamında üç grupta toplamak mümkün: çifte sürülebilenler, âdet-i ağnâm vergisine tabi olanlar ve yavrulayabilen hayvanlar. Arıya yıllık gelir tayin edilmesinin sebebinin ise bal üretiminden kaynaklandığı aşikardır.

Yıldız karyesindeki ürünlerin ve hayvanların birim başı getirileri yukarıdaki gibidir. Ancak, Osmanlı Devleti'nde ürünlerden ve hayvanlardan farklı bölgelerde farklı kıymetler ve değerler biçildiği malumdur. Örneğin, 1845 tarihli Domaniç kazasının bir kısım köylerinde kara sığır ineği 20 kuruş, sağmal koyun 7 kuruş, sağmal keçi 6 kuruş;¹⁹² Yenice-i Taraklı kazasında erkek davar 2 kuruş, sağmal koyun 10 kuruş, erkek koyun 2 kuruş, sağmal keçi 8 kuruş, erkek keçi 2 kuruş, kara sığır ineği 20 kuruş, arı kovanı 10 kuruş;¹⁹³ Kütahya Sancağı'na bağlı Tavşanlı nahiyesindeki bir kısım köylerde sağmal kara sığır ineği 25 kuruş, sağmal koyun 8 kuruş, kısır koyun 1 kuruş, sağmal keçi 6 kuruş, kısır keçi 0,75 kuruş, kısırak 40 kuruş, 1 kile hinta 7 kuruş, 1 kile arpa 4 kuruş, 1 kile mercimek 10 kuruştur.¹⁹⁴ 1844-1845 yılında hayvanların yıllık getirilerine değil de, kıymetlerine bakılacak olursa, arı kovanının ortalama kıymeti 15 kuruş, merkebin kıymeti 100 kuruş, kısrağın kıymeti 195,4 kuruş, tayın kıymeti 148,6 kuruş, kuzunun kıymeti 15 kuruş, sağmal koyunun kıymeti 26 kuruş, sağmal keçinin kıymeti 20,1 kuruş, öküzün kıymeti 214,5 kuruş, düğenin kıymeti 100,5 kuruş, tosunun kıymeti 138,5 kuruş, sağmal ineğin kıymeti 200 kuruş ve buzağının kıymeti 25 kuruştur.¹⁹⁵ Görüldüğü üzere farklı bölgelerdeki aynı cins hayvanların değerlerinin genelde farklı olduğu görülmektedir.

8. YILDIZ KARYESİNİN GENEL EKONOMİK DURUMU

Yıldız karyesinde tarım ve hayvancılığın yoğun bir şekilde yapıldığı görülmektedir. Söz konusu karyenin ekonomik durumu ve refah seviyesi hakkında daha sağlıklı bir yorum yapabilmek için diğer bir kısım bölgeler ile karşılaştırma yapmak uygun olacaktır. Söz konusu karşılaştırma için en iyi kıstas hanelerin ortalama yıllık gelirleri ve kişi başına düşen ortalama gelir miktarı olacaktır. Bu nedenle, biz de Yıldız karyesini Yıldızeli kazası, Sivas merkezinde yer alan mahalleler ve diğer bazı bölgeler ile karşılaştırma yapma yoluna gideceğiz.

Yıldız karyesinin 1260 yılı toplam temettuat geliri 57068 kuruştur. Excel üzerinden yapılan hesaplamada 402 kuruşun eksik hesaplandığı ve bu nedenle köyün toplam gelirinin 57470 kuruş olduğu görülmüştür. Köyde 110 hane bulunduğundan her haneye ortalama 518,8 kuruş (doğru rakama göre ise hane başı ortalama 522,45 kuruş) düşmektedir. Yıldız karyesi dahil Yıldızeli kazası genelinde bir haneye ortalama 522,23 kuruş gelir düşmektedir.¹⁹⁶ Sivas kazasında hane başı ortalama gelir 490,08 kuruştur. Bilecik için hane başı ortalama gelir

¹⁹² Turan, a.g.t., s. 71.

¹⁹³ User, a.g.t., s. 70.

¹⁹⁴ Kartal, a.g.t., s. 137-138.

¹⁹⁵ Özçelik, a.g.t., s. 78.

¹⁹⁶ Özbölük, a.g.t., s. 49.

1208,24 kuruş, Yozgat kazasının hane başı ortalama geliri 247,46 kuruş, Gürün kazasının hane başına ortalama geliri 430 kuruş,¹⁹⁷ Biga Sancağı'na tabi Avine kazasına bağlı 16 köyün ortalama hane başı geliri 497,75 kuruş,¹⁹⁸ Balıkesir sancağına bağlı 4 köyün toplam gelirinde hane başına düşen ortalama gelir 802,80 kuruş,¹⁹⁹ Hüdavendigâr Eyaleti, Bursa Sancağı, Domaniç kazasına ait altı köyün toplam gelirlerinden hane başına düşen gelir 1251,795 kuruş,²⁰⁰ Yenice-i Taraklı kazasında hane başına düşen ortalama gelir 1240,94 kuruş,²⁰¹ Balıkesir Sancağının merkez kazasına tabi 42 köyünde toplam gelirden hane başına düşen ortalama gelir ise 1338,13 kuruştur.²⁰²

Yıldız karyesi bağlı bulunduğu Yıldızeli kazası ile mukayese edildiğinde hane başı ortalama gelir birbirine oldukça yakındır. Yıldız karyesini Sivas Eyaleti'nin Sivas kazası ile karşılaştırıldığında Yıldız karyesinin hane başı ortalamasının çok az da olsa fazla olduğu görülmektedir. Yıldız karyesinin hane başı ortalama geliri Yozgat, Gürün ve Avine kazaları hane başı ortalama gelirlerinden daha fazla iken Bilecik, Balıkesir Sancağı, Domaniç ve Yenice-i Taraklı kazalarının hane başı ortalama gelirlerinin ise çok gerisinde kaldığı görülmektedir.

Yıldız karyesinin ekonomik durumunun tespitinde diğer önemli bir kıstas ise kişi başına düşen ortalama gelir miktarıdır. Yıldız karyesinde 110 haneden müteşekkil tahmini 546 kişinin yaşadığı yukarıda tespit edilmişti. Köyün toplam geliri 57068 kuruş olduğundan köyde kişi başına düşen gelir 104,52 kuruştur. Osmanlı Devleti'nde kişi başına düşen gelir miktarı ise 65,66 kuruştur.²⁰³ Bu da Yıldız karyesinin kişi başına düşen ortalama gelirinin Osmanlı Devleti'nin geneline oranla oldukça yüksek olduğunu göstermektedir.

Sonuç olarak denilebilir ki bölge bazında değerlendirme yapıldığında ekonomik durumu ve refah seviyesi Yıldız karyesinden daha iyi olan bölgelerin yanı sıra ekonomik durumu Yıldız karyesinden daha kötü olan bölgeler de mevcuttur. Ancak kişi başına düşen ortalama gelir baz alındığında Yıldız karyesinin ekonomik durumunun oldukça iyi olduğu ortaya çıkmaktadır. Osmanlı Devleti'nde kişi başına düşen gelir miktarına oranla Yıldız karyesinin ekonomik durumunun daha iyi olmasının temel sebebi söz konusu bölgede tarım ve hayvancılık faaliyetlerinin bir arada ve yoğun bir şekilde yapıyor olmasıdır.

¹⁹⁷ Zabun, **a.g.e.**, s. 81.

¹⁹⁸ Özçelik, **a.g.t.**, s. 62.

¹⁹⁹ Aslan, **a.g.t.**, s. 41.

²⁰⁰ Işık, **a.g.t.**, s. 46.

²⁰¹ User, **a.g.t.**, s. 41, 44.

²⁰² Deniz, **a.g.t.**, 562.

²⁰³ Özçelik, **a.g.t.**, s. 72.

SONUÇ

Bu çalışmada Yıldızeli ilçesi Yıldız karyesine ait 14945 nolu Temettuat Defterinden yola çıkılarak söz konusu bölgenin 19. yüzyıl ortalarındaki demografik, kültürel ve sosyo-ekonomik yapısı ele alınmıştır. Bahsi geçen bölgenin sosyo-ekonomik yapısının daha iyi değerlendirilebilmesi için Yıldızeli kazasının kısa bir tarihi, coğrafi konumu, iklim ve bitki örtüsüne kısaca değinilmiştir. Bunun yanısıra 19. yüzyılın ortalarına doğru ortaya çıkan ve Osmanlı Devleti'nin sosyo-ekonomik durumu hakkında araştırmacılara önemli bulgular sağlayan temettuat defterlerinin hangi şartlarda ortaya çıktığını anlayabilmek için Tanzimat öncesi ve Tanzimat dönemi Osmanlı Devleti vergi sistemine değinilmiş ve temettuat defterlerinin ortaya çıkış süreci işlenmiştir. Bu bağlamda, bölgenin sosyo-ekonomik yapısının yanı sıra bölgenin demografik ve kültürel durumu da değerlendirilmiştir.

1844-1845 yıllarında Yıldız karyesinde 110 hane tespit edilmiştir. Bir hane sahibinin bekar olduğu düşünüldüğünden köyün tahmini nüfusu 546 olarak bulunmuştur. Köydeki hanelerin tamamı Müslüman olup köyde yaşayan herhangi bir gayrimüslime rastlanmamıştır.

Yıldız karyesindeki 110 hane toplamda 79 farklı aile ismi almış olup bu aile isimlerinin büyük bir farklılık arzettiği görülmüştür. Bunun temel sebebinin ailelerin ve hane reislerinin isimlerinin çok fazla benzer olmasından dolayı ortaya çıkabilecek karışıklıkların önlenmesi olduğu düşünülmektedir. Söz konusu karmaşanın engellenebilmesi için yalın haldeki şahıs isimlerinin yanı sıra unvanlar ve lakaplar için ailelerin etnik durumlarından, dinî özelliklerinden, mesleklerinden ve daha çok fiziki özelliklerini tasvir eden betimleyici sıfatlardan yararlanılmıştır. Tespit edilen 111 hane reisi için toplamda 22 farklı isim kullanıldığı ve bu isimlerin % 81'inin Hz. Muhammed'in (S.A.V) isimleri, dört halife isimleri ve Hz. İbrahim'in isimlerinden oluştuğu, diğer kalan isimlerin ise yine İslamiyetle ilintili isimler olduğu tespit edilmiştir. Bu durumdan söz konusu köyün İslamiyetteki şahsiyetlere önem verdiği ve bu isimleri kendi çocuklarında yaşatmak istedikleri anlaşılmaktadır. Ayrıca, hane reislerinin tamamı erkek olup mal-mülk sahibi hiçbir kadın ismine rastlanmamıştır.

Yıldız karyesinde 110 hane mevcut olup köyün toplam geliri 57068 kuruştur. Bu da söz konusu köyde hane başına 518,8 kuruş gelir düştüğü anlamına gelmektedir (Bizim hesaplamamıza göre ise köyün toplam geliri 57470 olup hane başına düşen gelir 522,45 kuruştur). Köydeki 51 hane bu ortalamanın üstünde iken 59 hane bu ortalamanın altında kalmaktadır. Doğru rakamı esas aldığımızda toplam gelir olan 57470 kuruşun 28975,5 kuruşu (% 50,77) 1260 yılı tarım ürünlerinden; 19600,5 kuruşu (% 33,73) hayvancılık ve 8894 kuruşu (% 15,5) diğer mesleki faaliyetlerden gelmektedir.

2145 dönüm (% 48,61) ekili tarla, 2170 dönüm (% 49,17) ekili olmayan tarla ve 98 dönüm (2,22) boz ve hâlî tarla olmak üzere Yıldız köyünde toplam 4413 dönüm arazi bulunmaktadır. Hane başına düşen arazi miktarı 40,11 dönümdür. 37 hane bu ortalamanın üzerinde iken geriye kalan haneler ortalamanın altındadır. Köydeki hanelerin % 97,27'si (107 hane) arazi sahibidir. Sadece 3 hanenin arazisi yoktur. Ekili olmayan ve boz ve hâlî tarlalardan hiç gelir elde edilmezken ekili tarlalardan dönüm başına ortalama 13,6 kuruş gelir elde edildiği görülmüştür. Ayrıca, köyün arazilerini tarım işletmesi olarak düşündüğümüzde küçük işletme sayısı 2 (% 1,87), orta büyüklükteki işletmelerin sayısı 80 (% 74,77) ve büyük işletmelerin sayısı 25'tir (% 23,26). Köydeki orta büyüklükteki işletmelerin büyüklüğü dikkati çekmektedir.

Ekili olmayan ve boz ve hâlî tarlalardan herhangi bir gelirin gelmediği görülmüştür. Ekili tarlalardan 1260 yılı için 28975,5 kuruş gelir elde edilmişken 1261 yılı için 18974 kuruş gelir beklenmektedir. 1260 yılı geliri köyün toplam gelirine dahil edilmişken 1261 yılı geliri köyün toplam gelirine dahil edilmemiştir. 1260 yılı için hane başına ortalama 263,41 kuruş gelir düşerken bu miktar 1261 yılı için sadece 172,49 kuruştur. 1261 yılı gelirlerinde 1260 yılı gelirlerine göre 1/3 oranında azalma olduğu görülmektedir.

Yıldız karyesinde halktan alınan aşar vergisinin oranı % 11,23 olarak bulunmuştur. Bu orandan yola çıkılarak bahis mevzu köyde 1260 yılı için tahmini 5690,11 keyl buğday (% 66,29), 2515,58 keyl arpa (% 29,30), 316,11 keyl fiğ (% 3,68) ve 62,33 keyl mercimek (% 0,73) olmak üzere toplam 8584,13 keyl tarım ürünleri hasadı yapılmıştır. Buğdaydan 22760,44 kuruş (% 78,51), arpadan 5031,16 kuruş (% 17,36), fiğden 948,33 kuruş (% 3,27) ve mercimekten 249,32 kuruş (% 0,86) olmak üzere köyde yürütülen tarımsal faaliyetlerinin toplam maddi değerinin 28989,25 kuruş olduğu tespit edilmiştir. Tarımsal faaliyeti yapılan ürünlerden buğdayın ağırlığı kendisini hemen göstermektedir.

Yıldız karyesinde defterde kaydedildiği şekli ile farklı cinste, türde ve yaşta 21 farklı hayvan yetiştirilmektedir. Köyde 126 adet (% 2,22) yük ve binek hayvanı, 857 adet (% 15,08) büyükbaş hayvan, 4664 adet (% 82,10) küçükbaş hayvan ve 34 adet (% 0,60) arı kovani olmak üzere toplam köydeki hayvan varlığının 5681 olduğu tespit edilmiştir. Binek ve yük hayvanlarından 945 kuruş (% 4,82), büyükbaş hayvanlardan 7925 kuruş (% 40,43), küçükbaş hayvanlardan 10594,5 kuruş (% 54,05) ve arılardan 136 kuruş (% 0,70) olmak üzere köydeki hayvanlardan toplamda 19600,5 kuruş gelir elde edilmiştir. Bu gelir tüm köyün gelirinin % 33,73'üne denk gelmektedir. Binek ve yük hayvanlarından merkep daha çok yetiştirilirken büyükbaş hayvanlardan çifte sürülen hayvanların başında yer alan öküzün çok yetiştirildiği görülmüştür. Küçükbaş hayvanlardan ise koyun oldukça fazla yetiştirilmektedir. Arıcılık

faaliyeti ise yok denecek kadar az yapılmaktadır. Söz konusu köyde yoğun bir hayvan yetiştiriciliğinin yapıldığı anlaşılmaktadır.

Tarımcılık ve hayvancılık dışında köyde yapılan başka meslekler de mevcuttur. Bu meslekler değirmencilik, hamallık, çobanlık, kizirlik, azaplık ve “sair ticaret” meslekleridir. Köyde bulunan 11 değirmenden 1238 kuruş, hamallık mesleğinden 3260 kuruş, çobanlık mesleğinden 1910 kuruş, azaplık mesleğinden 816 kuruş, kizirlik mesleğinden 250 kuruş ve “sair ticaret” mesleğinden 1470 kuruş olmak üzere bu mesleklerden toplamda 8894 kuruş gelir elde edilmiştir ki bu gelir miktarının tüm köyün gelirini karşılama oranı % 15,58’dir.

Yıldız karyesi temettuat defterinde üç çeşit vergi tespit edilmiştir: virgü-yi mahsûsa, aşar vergisi ve âdet-i ağnam vergisi. Defterden anlaşıldığı kadarıyla virgü-yi mahsûsadan kastedilen şer’i ve örfi vergilerin toplamıdır ki bu vergi miktarının köyün toplam vergisiyle hemen hemen aynı olması bu durumu doğrulamaktadır. Köyün 1260 yılı için ödediği toplam vergi miktarı 6222 kuruştur. Halkın virgü-yi mahsûsa olarak verdiği verginin miktarı ise 6204 kuruştur. Durum bahsedildiği gibi ise bu durumda köydeki halktan alınan örfi vergilerin miktarı 2544,25 kuruştur. Halktan alınan aşar vergisi miktarı 3255,5 kuruş, âdet-i ağnâm vergisi miktarı ise 422,25 kuruştur (Yıldız karyesinin temettuat defterinde âdet-i ağnâm vergisinin hesaplanmasında çok fazla hata yapıldığına yukarıda değinilmişti. Burada doğru rakam değil, defterde âdet-i ağnâm vergisine dahil edilen rakam esas alınmıştır). Bu durumda şer’i vergiler toplam verginin (% 52,32 aşar vergisi ve % 6,78 âdet-i ağnâm vergisi olmak üzere) % 59,10’unu oluştururken örfi vergiler % 40,90’ını oluşturmaktadır. Köydeki tüm vergilerin gelire oranı % 10,87’dir. Diğer bir ifadeyle, halkın gelirlerinin % 10,87’si vergi olarak alınmaktadır. Halktan alınan aşar vergisinin oranı ise % 11,23’tür.

Yıldız karyesinde yoğun bir tarım ve hayvancılık faaliyetinin yürütüldüğü görülmüştür. Tarımsal faaliyetler olarak sadece buğday, arpa, fiğ ve mercimek yetiştirilmekte iken hayvancılık faaliyeti olarak hem küçükbaş ve büyükbaş hayvancılık hem de binek ve yük hayvanlarının yoğun bir şekilde beslenildiği tespit edilmiştir. Söz konusu köyde hiçbir bakkal, dükkan, sinai ürünler üreten küçük atölyeler veya demircilik gibi diğer mesleklerin olmaması oldukça ilginçtir. Tarım ve hayvancılık dışında değirmencilik, hamallık, azaplık, çobanlık gibi diğer bazı mesleklerin az da olsa yapıldığı görülmüştür.

Yıldız karyesinin diğer yerler ile bölge bazında ekonomik durumunun değerlendirmesi yapıldığında kendisinden daha az gelire sahip bölgeler olduğu gibi geliri kendisinden oldukça yüksek olan yerler de mevcuttur. Ancak, kişi başına düşen ortalamaya bakıldığında (Osmanlı Devleti’nde kişi başına düşen gelir miktarı 65,66 kuruş iken Yıldız köyünde kişi başına düşen

gelir 104,52 kuruştur) köyün genel ekonomik durumunun ülkenin genel ortalamasının üzerinde olduğu ve bu nedenle de köyün refah seviyesinin yüksek olduğu söylenebilir.

Yıldız karyesinde 19. yüzyılın ortalarında yoğun bir tarım ve hayvancılık faaliyetinin birlikte yürütülebilmiş olmasının muhtemel sebepleri tarım ve hayvancılığın o günün şartlarında birbirine bağılı olması, köyün coğrafi yapısının, iklim ve bitki örtüsünün bu faaliyetlere uygun olması, köyün bulunduğu yerin konumu itibariyle hem tarımsal ürünler hem de hayvansal ürünler anlamında pazar olanaklarının görece fazla olmasının yanı sıra köyün nüfus yoğunluğunun her iki faaliyeti birden icra etmeye uygun olmasıdır. Özetlemek gerekirse, Yıldız karyesinin hem hayvancılık hem de tarım faaliyetleri için sahip olduğu potansiyelin yanı sıra diğeri taşıdığı karakteristik özellikleri de göz önünde bulundurularak denilebilir ki Yıldız karyesi “köylü ekonomisi”nin hakim olduğu bir yerleşim bölgesidir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

1844-1845 TARİHLİ SİVAS EYALETİ YILDIZELİ KAZASI

YILDIZ KARYESİNE AİT 14945 NUMARALI TEMETTUAT DEFTERİ

1. 14945 NOLU TEMETTUAT DEFTERİNİN TRANSKRİPSİYON YÖNTEMİ

Yıldız karyesinin Temettuat Defteri Osmanlı Türkçesinden Latin alfabesine aktarılırken izlenen yöntem aşağıdaki gibidir: Osmanlı Türkçesi Arap Alfabesi ile yazıldığından Osmanlıcada kesme işareti, büyük harf ve küçük harf ayrımı bulunmamaktadır. Ancak, temettuat defterini yeni Türk alfabesine aktarırken gereken yerlerde kesme işareti, büyük harf ve küçük harfler kullanılmıştır. Bu nedenle, defterin birinci sayfasındaki başlık tamamen büyük harflerle ve koyu siyah bir ton ile yazılmıştır. Defterdeki bütün yer isimleri (şehir, mahalle, ilçe, köy vs.), özel isimler, lakaplar ve cümlelerin ilk harfleri günümüz Türkçe dil kurallarına uygun bir şekilde yapılmıştır. Bütün uzun vokaller (â, û, î) gösterilmiş ve kelimeler okunduğu şekliyle (virmiş, olduğu, rûsûm gibi) yazılmıştır. (Ayn) harfi (‘) işareti ile ve (kırık hemzeler) apostrof işareti (‘) ile gösterilmiş, terkipler de aslına uygun bir şekilde (sene-i sâbıka gibi) transkribe edilmiştir. Hanenin başının ve sonunun kolayca farkedilebilmesi için “hane” ve “numro” kısımları ile “*Mecmû‘undan bir senede temettu‘ı*” kısmı koyulaştırılarak gösterilmiştir. Ayrıca, hayvan çeşidinin fazla olması, hayvanların dişi-erkek, sağmal-kısır, döllü-dölsüz ayrımına tabi tutulması, hayvanların yıllık getirileri ve tarlalarla ilgili rakamsal verilerin eklenmesi ile rakamsal veriler çok fazlaştığından bu verilerin birbirine karışmaması ve okuyucuya kolaylık sağlaması için tarlalar, hayvanlar ve diğer gelirleri ile yıllık temettuat gelirleri her hane için ayrı bir tablo ile ifade edilmiştir. Defterde solda yer alan ve hiçbir değer ifade etmeyen sıfırlar dahil herhangi bir şeyin atlanılmamasına azami derecede gayret edilmiştir. Doğruluğundan emin olunmayan kelimelerin yanına “(?)” işareti konulmuştur. Okunamayan kelimelerin yeri ise “(.....)” işareti ile belirtilmiştir. Unutulduğu düşünülen bazı yerlerde uygun kelimeler parantez içerisinde gösterilmiştir. Transkripsiyon metni içerisinde hiç dipnot verilmemiş; ancak, yapılan önemli hatalar “*” işareti ile gösterildikten sonra ilgili hanenin hemen altına doğrusu yazılmıştır. Küçük hatalar ayrı bir başlık altında büyük hatalar ile birlikte aşağıda verilmiştir. Ayrıca, *âdet-i ağnâm rûsûmu* kısmında “para” miktarı genelde yanlış yazıldığından bu kısımda yapılan hataların görülebilmesi için yanlış tutarın yanına parantez içinde doğru tutar verilmiştir.

2. 14945 NOLU TEMETTUAT DEFTERİNDE YAPILAN HATALAR

Yıldızeli kazasının Yıldız karyesi Temettuat Defterinin transkripsiyonu yapıldıktan sonra yapılan kontrol ve hesaplamalarda defterde bazı hesaplama hatalarına rastlanmıştır. Bu hataların bir kısmı görmezden gelinebilecek hatalar iken bir kısmı ciddi hatalardır. Karışıklık olmaması ve yapılan yanlışların kolaylıkla takibi için hatalar maddeler halinde aşağıda verilmiştir. Ayrıca, defterin transkripsiyonunda metin içerisinde herhangi bir dipnot verilmemiş, yalnızca yapılan önemli hatalar “*” işareti ile ifade edildikten sonra ilgili hanenin hemen altında yapılan yanlışlık ifade edilmiş ve doğru olan değerler yazılmıştır. Tespit edilebilen hatalar aşağıdaki gibidir:

- a) 3 nolu hanede “*Mecmû‘undan bir senede temettu ‘i*” miktarı, yani ailenin toplam yıllık geliri 780 kuruş iken bu rakam yanlış hesaplama sonucu 790 kuruş olarak yazılmıştır.
- b) 12 nolu hanede sağmal koyunlardan elde edilen hasılat $9 \times 6 = 54$ kuruş olması gerekirken işlem hatasından dolayı 44 kuruş olarak ifade edilmiştir. Bu nedenle, “*Mecmû‘undan bir senede temettu ‘i*” 10 kuruş eksik yazılmıştır.
- c) 21 nolu hanede hintadan (buğday) alınan aşar ile koyun ve keçilerden alınan âdet-i ağnâm vergisinin toplamı $18 + 04 = 22$ kuruş olması gerekirken yapılan basit bir toplama hatasından dolayı sonuç 32 kuruş olarak bulunmuştur.
- d) 26 nolu hanede “*Mecmû‘undan bir senede temettu ‘i*” 995,5 kuruş olması gerekirken yanlış hesaplama nedeniyle 989,5 kuruş olarak hesaplanmıştır.
- e) 27 nolu hanede koyunların sayısı 1 fazla sayılmıştır. Bu nedenle, koyun ve keçilerin sayısı 7 değil, $5 + 1 = 6$ olmalıdır.
- f) 30 nolu hanede ailenin yıllık kazancı 1 kuruş eksik yazılmıştır.
- g) 33 nolu hanede koyunların sayısı 1 fazla yazılmışken âdet-i ağnâm rüsumu bölümünde keçilerin sayısı 1 eksik yazılmıştır.
- h) 37 nolu hanede keçilerin sayısı 1 fazla yazılmıştır. Bu nedenle, keçi ve koyunların toplam sayısı 10 değil, 9 olmalıdır.
- i) 52 nolu hanede âdet-i ağnâm rüsumu bölümünde keçilerin sayısı 4 eksik yazılmıştır.
- j) 53 nolu hanede âdet-i ağnâm bölümünde koyunların sayısı 1 eksik yazılmışken keçilerin sayısı 1 fazla yazılmıştır.
- k) 54 nolu hanede âdet-i ağnâm rüsumu kısmında koyunların sayısı 3 eksik yazılmıştır.

- l) 56 nolu hanede âdet-i ağnâm rüsumu kısmında yer alan koyun ve erkek davarların sayısı 1 fazla yazılmıştır.
- m) 57 nolu hanede âdet-i ağnâm rüsumu kısmında yer alan koyun ve erkek davarların sayısı 2 eksik yazılmıştır.
- n) 69 nolu hanede “*Mecmû‘undan bir senede temettu ‘i*” 659 kuruş olması gerekirken 10 kuruş eksik yazılmıştır.
- o) 72 nolu hanede “*Mecmû‘undan bir senede temettu ‘i*” 560 kuruş olması gerekirken yanlışlıkla 570 kuruş yazılmıştır.
- p) 84 nolu hanede “*Mecmû‘undan bir senede temettu ‘i*” 131 kuruş olması gerekirken yanlışlıkla 455 kuruş yazılmıştır. Burada büyük bir hatanın yapıldığı görülmektedir (Bu hata ile ilgili açıklama 43. sayfada yapılmıştır).
- q) 85 nolu hanede “*şa‘ir*” kelimesi iki defa yazılmıştır. İkinci “*şa‘ir*” kelimesi yerine “*fiğ*” kelimesi yazılmalıdır. Çünkü *şa‘irin* kilesi 2 kuruş iken *fiğın* kilesi 3 kuruştur.
- r) 88 nolu hanede âdet-i ağnâm rüsumu kısmında koyunların sayısı 7 değil, 4 olmalıdır. Keçilerin sayısı ise 3 değil, 5’tir. Dolayısıyla, keçi ve koyunların toplam sayısı 10 değil, 9 olmalıdır.
- s) 94 nolu hanede “*Mecmû‘undan bir senede temettu ‘i*” 330 kuruş değil, 340 kuruş olmalıdır. Dolayısıyla, hanenin toplam geliri 530 kuruş yerine, 540 kuruş olmalıdır.
- t) 96 nolu hanede “*numro*” diğerlerine paralel olarak 96 yazılması gerekirken yanlışlıkla 69 yazılmıştır.
- u) 100 nolu hanede “*erkek oğlak*” yazıldıktan sonra altına dalgınlıkla olsa gerek “*dişi*” kelimesi yazılmıştır.
- v) 101 nolu hanede koyunların sayısı 16 yerine 20 olmalıdır. Bu nedenle, keçi ve koyunların toplamı da 25 olmalıdır. Ayrıca “*Mecmû‘undan bir senede temettu ‘i*” 778 kuruş değil, 788 kuruştur.
- w) “*Karye-i mezbûrun icmâl-i temettu‘âtı*” 57068 kuruş değil, yapılan hesaplama sonucu 57470 kuruş olarak bulunmuştur.
- x) Sivas’ın Sarı Şeyh mahallesinde oturan Hacı Osman oğlu Abdullah Efendi’nin yıllık kazancı 140 kuruş değil, 150 kuruştur.
- y) En son sayfada yer alan ve köy içindeki ve köy dışındaki ortakların gelirlerinin toplamı 1208,5 kuruş değil, 1218,5 kuruş olmalıdır.

z) Ayrıca, 10 ve 33 nolu hanelerin yıllık kazançları 0,5 kuruş fazla yazılmışken 19 nolu hanenin yıllık geliri 0,5 kuruş eksik yazılmıştır.

Temettuat Defterinde “*âdet-i ağnâm rüsûmu*” kısmında yer alan koyun, keçi ve erkek davarların her birinden 7 para ağnam vergisi alınmış ve bu vergi aşar vergisi ile birlikte toplanılmıştır. Âdet-i ağnâm rüsûmu bölümünde işin içinde kuruşun 1/40’i olan para²⁰⁴ olduğu için pek çok ufak tefek hatalar yapılmıştır. Hata yapılan yerlerde defterdeki rakamlar olduğu gibi yazıldıktan sonra hemen yanına doğrusu parantez içinde gösterilmiştir. Bu nevi yapılan tüm hatalar hesaplandığında sadece 160 para yani 4 kuruşun eksik hesaplandığı görülmüştür. Bu nedenle, bu hatalar ayrı ayrı verilmek yerine burada sadece hangi haneye âdet-i ağnâm vergisinden ne kadar eksik ve ne kadar fazla yazıldığı verilecektir: 1 nolu hanede 1 para, 2 nolu hanede 4 para, 3 nolu hanede 1 para, 5 nolu hanede 7 para, 6 nolu hanede 7 para, 10 nolu hanede 77 para, 16 nolu hanede 1 para, 18 nolu hanede 1 para, 33 nolu hanede 4 para, 34 nolu hanede 11 para, 50 nolu hanede 10 para, 52 nolu hanede 28 para, 53 nolu hanede 4 para, 54 nolu hanede 31 para, 57 nolu hanede 18 para, 73 nolu hanede 8 para, 82 nolu hanede 16 para, 86 nolu hanede 12 para, 88 nolu hanede 3 para ve 100 nolu hanede 7 para olmak üzere toplam 251 para eksik yazılmıştır. 4 nolu hanede 2 para, 22 nolu hanede 2 para, 23 nolu hanede 2 para, 27 nolu hanede 7 para, 37 nolu hanede 7 para, 42 nolu hanede 10 para, 56 nolu hanede 7 para, 62 nolu hanede 40 para, 69 nolu hanede 7 para, 72 nolu hanede 5 para ve 83 nolu hanede 2 para olmak üzere toplam 91 paranın olduğundan fazla yazıldığı görülmüştür. Her ikisinin toplamında ise 160 paranın eksik hesaplandığı görülmüştür. Ayrıca bazı hanelerin âdet-i ağnâm vergisi yazılmamıştır. Bazı hanelerin âdet-i ağnâm vergisi yazıldığı halde toplama dahil edilmemiştir ancak bazı hanelerin hem vergisi yazılıp hem de hesaplamaya dahil edilmiştir. Âdet-i ağnâm vergisinde bu kadar hata yapılmasının muhtemel sebebi küçükbaş hayvanlardan hayvan başına alınan meblağın (7 para) az olmasından dolayı fazla önemsenmemiş olmasıdır. Küçükbaş hayvan sayısının fazla olması da yapılan hataları arttırdığı muhakkaktır.

Genel olarak, deftere bakıldığında çok fazla hata yapıldığı görülmektedir. En çok hata “para” kısmında yapılmıştır. Yine âdet-i ağnâm vergisinin miktarını tespit etmek için sayımı yapılan keçi, koyun ve erkek davar sayılarında az da olsa hatalar yapılmıştır. Hanenin bütün gelirini ifade eden “*Mecmû‘undan bir senede temettu‘i*” kısmında da yer yer hatalara rastlanmıştır. Pek çok gelirin sayılmasını gerektiren bu bölümde yer yer küçük hataların yapılması o günün şartlarında doğal karşılanabilir. Ayrıca, sayımlarda kasti bir hata

²⁰⁴ İnalçık, “Tanzimat’ın Uygulanması ...”, s. 640.

yapılmadığı düşünölmektedir. Çünkü, yapılan hataların bazen artı şeklinde bazen eksi şeklinde toplam geliri veya sayıyı etkilediği görölmüşür. Yukarıdaki veriler göstermektedir ki temettuat defterlerini incelerken defterden aktarılan bilgilerde ve rakamsal verilerde hataların olabildiği ve daha sağlam sonuçlara ulaşmak için bu tür yanlışların olduğunun bilincinde olmanın yanı sıra bu verilerin sağlamasının yapılmasının elzem olduğudur. Diğer bir ifadeyle, araştırmacıların temettuat defterlerini incelerken sağlıklı sonuçlara ulaşmak için ihtiyatlı davranmaları ve söz konusu defterlere sorgulayıcı ve eleştirel yaklaşımları önem arz etmektedir.

3. 14945 NOLU TEMETTUAAT DEFTERİNİN TRANSKRİPSİYON METNİ

**KAZÂ-İ YILDIZ DER KARYE-İ NEFS-İ
YILDIZ DEFTER-İ TEMETTU'ÂTI**

Sivas Sancağında Kâ'in Yıldızeli Kazâsı Kurâlarından Nefs-i Yıldız Karyesi Ahâlîsinin Emlâk ve Arâzi ve Temettu'âtlarını Mübeyyin Defteridir.

Hâne 1**Numro 1**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 175 guruş

A'şâr rüsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 15 keyl 60 guruş

Şa'îr 17 keyl 34 guruş

94 guruş

35,5 guruş (1 para)

129 guruş

Âdet-i ağnâm rüsûmu re's

149 ağnâm fi beherinden para 7

054 keçi kezâlik

203

Dâhil-i kazâ Koz Viran karyesinde arı kovanı olduğu

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Musa oğlu Muhtâr-ı Evvel Osman Kahya'nın emlâk ve arâzi ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 56 hâsılât-ı senevîsi 846 guruş sene 60 <u>515 guruş</u> sene 61 1361 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 56	koşu câmûşu re's 2 hâsılât 40 guruş	koşu öküzü re's 6 hâsılât 90 guruş
	tosun re's 6	kısır manda re's 2	manda düğesi re's 2 altmış iki senesinde hâsılât
erkek balak re's 2	sağmal inek re's 6 hâsılât 120 guruş	kısır inek re's 3	yaşar düğesi re's 1 altmış iki senesinde hâsılât
buzağı re's 1 dişi <u>5 erkek</u> 6	kısırak dölsüz re's 2	erkek tay re's 1	sağmal koyun re's 110 hâsılât 660 guruş
sağmal keçi re's 40 hâsılât 160 guruş	kısır koyun re's 39 hâsılât 78 guruş	kısır keçi re's 14 hâsılât 14 guruş	merkeb döllü re's 1 hâsılât 15 guruş
merkeb dölsüz re's 1	kuzu re's 40 dişi <u>60 erkek</u> 100	oğlak re's 15 <u>15</u> 30	âsiyâb kıt'a 1 hâsılât-ı senevîsi 46 guruş
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 2069 guruş			

Hâne 2**Numro 2**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 57 guruş

A'şâr rûsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 8,5 keyl 34 guruş

Şa'îr 1 keyl 2 guruş

Fiğ 1 keyl 3 guruş

39 guruş

04 guruş 32 para (36 para)

43 guruş

Âdet-i ağnâm rûsûmu re's

23 ağnâm fi beherinden para 7

05 keçi kezâlik para 7

28

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Veli oğlu Halil'in emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 25 hâsılât-ı senevîsi 351 guruş sene 60 <u>550 guruş sene 61</u> 901 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 25	koşu öküzü re's 4 hâsılât 60 guruş	sağmal koyun re's 10 hâsılât 60 guruş
	sağmal keçi re's 3 hâsılât 12 guruş	tosun re's 1	kısır koyun re's 13 hâsılât 26 guruş
kısır keçi re's 2 hâsılât 2 guruş	kuzu re's 7 dişi <u>3 erkek</u> 10	oğlak re's 1 dişi <u>2 erkek</u> 3	arı kovanı aded 2 hâsılât 8 guruş
merkeb döllü re's 1 hâsılât 15 guruş	merkeb dölsüz re's 1		
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 534 guruş			

Hâne 3**Numro 3**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 105 guruş

A'şâr rûsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 8,5 keyl 34 guruş

Şa'îr 5 keyl 10 guruş

Fiğ 1 keyl 3 guruş

47 guruş

08 guruş 15 para (16 para)

55 guruş

Âdet-i ağnâm rûsûmu re's

21 ağnâm fi beherinden para 7

27 keçi kezâlik para 7

48

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Murad oğlu Hasan'ın emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 21 hâsılât-ı senevîsi 423 guruş sene 60 <u>375 guruş sene 61</u> 798 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 21 tosun re's 1	koşu câmûşu re's 2 hâsılât 40 guruş dişi balak re's 1	koşu öküzü re's 3 hâsılât 45 guruş manda düğе re's 2 altmış iki senesinde hâsılât
sağmal inek re's 3 hâsılât 60 guruş	kısır inek re's 1	yaşar düğе re's 1 altmış iki senesinde hâsılât	erkek buzağı re's 3
kısırak döllü re's 1-0,5=0,5 şerki Abdurrahman hissesi minhâ hâsılât 20 guruş	sağmal koyun re's 12 hâsılât 72 guruş	sağmal keçi re's 15 hâsılât 60 guruş	kısır koyun re's 9 hâsılât 18 guruş
kısır keçi re's 12 hâsılât 12 guruş	kuzu re's 5 dişi <u>7 erkek</u> 12	oğlak re's 7 <u>7</u> 14	merkeb döllü re's 2 hâsılât 30 guruş
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 790 guruş*			

*Mecmû'undan bir senede temettu'ı 790 guruş değil, 780 guruş olmalı.

Hâne 4**Numro 4**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 40 guruş

A'şâr rüsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 6,5 keyl 26 guruş

Şa'îr 3,5 keyl 7 guruş

Fiğ 1 keyl 3 guruş

36 guruş

04 guruş 10 para (8 para)

40 guruş

Âdet-i ağnâm rüsûmu re's

16 ağnâm fi beherinden para 7

08 keçi kezâlik

24

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Bayram oğlu İbrahim'in emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 28 hâsılât-ı senevîsi 324 guruş sene 60 <u>252 guruş sene 60</u> 576 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 28 tosun re's 1	koşu manda re's 2 hâsılât 40 guruş sağmal inek re's 4 hâsılât 80 guruş	koşu öküzü re's 4 hâsılât 60 guruş buzacı re's 3 dişi <u>1 erkek</u> 4
kısır köllü re's 1 hâsılât 40 guruş	kısır köllü re's 1-0,5=0,5 şerîki Uzun Ali Ağa hissesi minhâ hâsılât 20 guruş	sağmal koyun re's 8 hâsılât 48 guruş	sağmal keçi re's 5 hâsılât 20 guruş
kısır koyun re's 8 hâsılât 16 guruş	kısır keçi re's 3 hâsılât 3 guruş	kuzu re's 4 dişi <u>5 erkek</u> 9	oğlak re's 2 dişi <u>3 erkek</u> 5
arı kovanı aded 1 hâsılât 4 guruş	merkeb dölsüz re's 1		
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 655 guruş			

Hâne 5**Numro 5**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 75 guruş

A şâr rüsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 11 keyl 44 guruş

Şa'îr 3,5 keyl 7 guruş

Fiğ 1 keyl 3 guruş

54 guruş

04 guruş 29 para (36 para)

58 guruş

Âdet-i ağnâm rüsûmu re's

17 ağnâm fi beherinden para 7

11 keçi kezâlik para 7

28

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Bîk oğlu Halil'in emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 42 hâsılât-ı senevîsi 486 guruş sene 60 <u>570 guruş sene 61</u> 1056 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 42 tosun re's 1	koşu câmûşu re's 2 hâsılât 40 guruş kısır manda re's 1	koşu öküzü re's 2 hâsılât 30 guruş erkek balak re's 1
sağmal inek re's 1 hâsılât 20 guruş	buzacağı re's 1 dişi	sağmal koyun re's 9 hâsılât 54 guruş	sağmal keçi re's 10 hâsılât 40 guruş
kısır koyun re's 8 hâsılât 16 guruş	kısır keçi re's 1 hâsılât 1 guruş	kuzu re's 3 dişi <u>4 erkek</u> 7	oğlak re's 2 dişi <u>3 erkek</u> 5
arı kovanı aded 1 hâsılât 4 guruş	merkeb döllü re's 1-0,5=0,5 şerîki Ömer Efendi hissesi minhâ hâsılât 7,5		
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 698,5			

Hâne 6**Numro 6**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 150 guruş

A'şâr rûsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 13,5 keyl 54 guruş

Şa'îr 7 keyl 14 guruş

68 guruş

09 guruş 11 para

77 guruş

Âdet-i ağnâm rûsûmu re's

22 ağnâm fi beherinden para 7

31 keçi kezâlik

53

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Hacı Osman oğlu Osman'ın emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 58 hâsılât-ı senevîsi 612 guruş sene 60 <u>275 guruş sene 61</u> 887 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 58 tosun re's 4	koşu câmûşu re's 2 hâsılât 40 guruş sağmal inek re's 2 hâsılât 40 guruş	koşu öküzü re's 4 hâsılât 60 guruş kısır inek re's 2
buzacı re's 1 dişi <u>1 erkek</u> 2	kısırak döllu re's 1-0,5=0,5 şerîki Memûk Ağa hissesi minhâ hâsılât 20 guruş	sağmal koyun re's 15 hâsılât 90 guruş	sağmal keçi re's 25 hâsılât 100 guruş
kısır koyun re's 7 hâsılât 14 guruş	kısır keçi re's 6 hâsılât 6 guruş	kuzu re's 6 dişi <u>7 erkek</u> 13	oğlak re's 08 dişi <u>10 erkek</u> 18
arı kovanı aded 2 hâsılât 8 guruş	merkeb döllu re's 1 hâsılât 15 guruş	merkeb dölsüz re's 1	âsiyâb kıt'a 1 bedelî icâr-ı senevîsi 45 guruş
Mecmû'undan bir senede temettu'ı		1050 guruş	
Merkûmun oğlu davar çobanlığı ticâretinden temettu'ı		<u>0160 guruş</u>	
		1210 guruş	

Hâne 7**Numro 7**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 88 guruş

A'şâr rûsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 9,5 keyl 38 guruş

Şa'îr 3 keyl 6 guruş

44 guruş

09 guruş 25 para (32 para)

53 guruş

Âdet-i ağnâm rûsûmu re's

38 ağnâm fi beherinden para 7

18 keçi kezâlik

56

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Hızır oğlu Mustafa'nın emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 42 hâsılât-ı senevîsi 396 guruş sene 60 <u>150 guruş sene 61</u> 546 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 42 tosun re's 3	koşu câmûşu re's 4 hâsılât 80 guruş sağmal inek re's 3 hâsılât 60 guruş	koşu öküzü re's 2 hâsılât 30 guruş buzağı re's 1 dişi <u>2 erkek</u> 3
kısır köllü re's 1-0,5=0,5 şerîki Penpeci Haçar zimminin hissesi minhâ hâsılât 20 guruş	arı kovanı aded 1 hâsılât 4 guruş	sağmal koyun re's 24 hâsılât 144 guruş	sağmal keçi re's 14 hâsılât 56 guruş
kısır koyun re's 14 hâsılât 28 guruş	kısır keçi re's 4 hâsılât 4 guruş	kuzu re's 05 dişi <u>19 erkek</u> 24	oğlak re's 05 dişi <u>19 erkek</u> 24
merkeb köllü re's 1 hâsılât 15 guruş	merkeb kölsüz re's 1		
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 837 guruş			

Hâne 8**Numro 8**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 41 guruş

A'şâr rüsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 2,5 keyl 10 guruş

Şa'îr 2 keyl 4 guruş

14 guruş

07 guruş 7 para

21 guruş

Âdet-i ağnâm rüsûmu re's

22 ağnâm fi beherinden para 7

19 keçi kezâlik

41

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Kara Koca oğlu Ali'nin emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 21 hâsılât-ı senevîsi 126 guruş sene 60 <u>170 guruş sene 61</u> 296 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 21 tosun re's 2	koşu öküzü re's 3 hâsılât 45 guruş kısır inek re's 1	sağmal inek re's 1 hâsılât 20 guruş yaşar düğe re's 3 altmış iki senesinde hâsılât
sağmal koyun re's 13 hâsılât 78 guruş	sağmal keçi re's 10 hâsılât 40 guruş	kısır koyun re's 9 hâsılât 18 guruş	kısır keçi re's 9 hâsılât 9 guruş
kuzu re's 5 dişi <u>6 erkek</u> 11	oğlak re's 3 dişi <u>5 erkek</u> 8	merkeb döllü re's 1 hâsılât 15 guruş	merkeb dölsüz re's 1
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 351 guruş			

Hâne 9**Numro 9**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 80 guruş

A'şâr rûsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 5 keyl 20 guruş

Şa'îr 1 keyl 2 guruş

22 guruş

05 guruş 38 para

27 guruş

Âdet-i ağnâm rûsûmu re's

28 ağnâm fi beherinden para 7

06 keçi kezâlik

34

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Mahmud oğlu Mahmud'un emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 21 hâsılât-ı senevîsi 198 guruş sene 60 <u>075 guruş</u> sene 61 273 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 21	koşu öküzü re's 3 hâsılât 45 guruş	tosun re's 3
sağmal inek re's 1 hâsılât 20 guruş	kısır inek re's 1	yaşar düğge re's 1 altmış iki senesinde hâsılât	buzağı re's 1 dişi
sağmal koyun re's 19 hâsılât 114 guruş	sağmal keçi re's 3 hâsılât 12 guruş	kısır koyun re's 9 hâsılât 18 guruş	kısır keçi re's 3 hâsılât 3 guruş
kuzu re's 08 dişi <u>10 erkek</u> 18	oğlak re's 1 dişi <u>2 erkek</u> 3	merkeb döllü re's 1 hâsılât 15 guruş	merkeb dölsüz re's 1
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 425 guruş			

Hâne 10**Numro 10**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 61 guruş

A'şâr rüsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 5 keyl 20 guruş

Şa'îr 3 keyl 6 guruş

26 guruş

05 guruş 38 para (7 guruş 35 para)

34 guruş

Âdet-i ağnâm rüsûmu re's

22 ağnâm fi beherinden para 7

23 keçi kezâlik

45

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Molla Hüseyin oğlu Ömer'in emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 21 hâsılât-ı senevîsi 234 guruş sene 60 <u>150 guruş sene 61</u> 384 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 21	koşu öküzü re's 3 hâsılât 45 guruş	tosun re's 1
kısır inek re's 1-0,5=0,5 şerîki mu'allim-sıbyân Derviş Efendi hissesi minhâ	kısır keçi re's 6-3=3 bu dahi hâsılât 3 guruş	sağmal koyun re's 14-7=7 şerîki Hacı Ali Efendi hissesi minhâ hâsılât 42 guruş	sağmal keçi re's 16-8=8 şerîki merkûm hissesi minhâ hâsılât 32 guruş
kısır koyun re's 7-3,5=3,5 bu dahi hâsılât 7 guruş	kısır keçi re's 6-3=3 bu dahi hâsılât 3 guruş	erkek koyun re's 1-0,5=0,5 bu dahi hâsılât 1 guruş	kısır keçi re's 1-0,5=0,5 hâsılât 0,5
kuzu re's 08 dişi <u>10 erkek</u> 18	oğlak re's 8 dişi <u>8 erkek</u> 16		
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 365 guruş			

Hâne 11**Numro 11**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 75 guruş

A şâr rüsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 10 keyl 40 guruş

Şa'îr 4,5 keyl 9 guruş

49 guruş

08 guruş 2 para

57 guruş

Âdet-i ağnâm rüsûmu re's

34 ağnâm fi beherinden para 7

12 keçi kezâlik para 7

46

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Kasım oğlu Ali'nin emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 42 hâsılât-ı senevîsi 441 guruş sene 60 <u>315 guruş sene 61</u> 756 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 42 tosun re's 1	koşu câmûşu re's 4 hâsılât 80 guruş sağmal inek re's 2 hâsılât 40 guruş	koşu öküzü re's 2 hâsılât 30 guruş yaşar düğе re's 1 altmış iki senesinde hâsılât
buzağı re's 1 dişi <u>1 erkek</u> 2	sağmal koyun re's 19 hâsılât 114 guruş	sağmal keçi re's 6 hâsılât 24 guruş	kısır koyun re's 15 hâsılât 30 guruş
kısır keçi re's 6 hâsılât 6 guruş	kuzu re's 08 dişi <u>11 erkek</u> 19	oğlak re's 3 dişi <u>3 erkek</u> 6	arı kovanı aded 1 hâsılât 4 guruş
merkeb döllü re's 1 hâsılât 15 guruş	merkeb dölsüz re's 1		
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 784 guruş			

Hâne 12**Numro 12**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 64 guruş

A şâr rüsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 13 keyl 52 guruş

Şa'îr 5 keyl 10 guruş

62 guruş

05 guruş 31 para

67 guruş

Âdet-i ağnâm rüsûmu re's

15 ağnâm fi beherinden para 7

18 keçi kezâlik para 7

33

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Haseki oğlu Ömer'in emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 40 hâsılât-ı senevîsi 558 guruş sene 60 <u>315 guruş sene 61</u> 873 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 40	koşu öküzü re's 4 hâsılât 60 guruş	tosun re's 2
	sağmal inek re's 3 hâsılât 60 guruş	buzacı re's 1 dişi <u>2 erkek</u> 3	sağmal koyun re's 9 hâsılât 44 guruş*
sağmal keçi re's 11 hâsılât 44 guruş	kısır koyun re's 6 hâsılât 12 guruş	kısır keçi re's 7 hâsılât 7 guruş	kuzu re's 3 dişi <u>4 erkek</u> 7
oğlak re's 5 dişi <u>6 erkek</u> 11	merkeb döllü re's 1 hâsılât 15 guruş		
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 800 guruş			

*Sağmal koyun hasılatı 44 kuruş değil, $9 \times 6 = 54$ kuruş olmalı. Bu durumda, toplam yıllık gelir 810 kuruş olmalı.

Hâne 13**Numro 13**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 41 guruş

A şâr rüsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 2,5 keyl 10 guruş

Şa'îr 2 keyl 4 guruş

Mercimek 1 keyl 4 guruş

18 guruş

01 guruş 37 para

19 guruş 37 para

Âdet-i ağnâm rüsûmu re's

5 ağnâm fi beherinden para 7

6 keçi kezâlik para 7

11

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Gelan(?) oğlu Halil'in emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 15 hâsılât-ı senevîsi 162 guruş sene 60 <u>100 guruş sene 61</u> 262 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 15	koşu öküzü re's 3 hâsılât 45 guruş	tosun re's 1
	erkek buzağı re's 1	sağmal koyun re's 4 hâsılât 24 guruş	sağmal keçi re's 5 hâsılât 20 guruş
kısır koyun re's 1 hâsılât 2 guruş	kısır keçi re's 1 hâsılât 1 guruş	kuzu re's 1 dişi <u>2 erkek</u> 3	oğlak re's 4 dişi <u>1 erkek</u> 5
sağmal inek re's 1 hâsılât 20 guruş	Mecmû'undan bir senede temettu'ı 274 guruş		

Hâne 14**Numro 14**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 120 guruş

A şâr rüsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 7 keyl 28 guruş

Şa'îr 3,5 keyl 7 guruş

Fiğ 1 keyl 3 guruş

38 guruş

09 guruş 32 para

47 guruş 32 para

Âdet-i ağnâm rüsûmu re's

42 ağnâm fi beherinden para 7

14 keçi kezâlik

56

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Ebud(?) oğlu Mehmed'in emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 21 hâsılât-ı senevîsi 342 guruş sene 60 <u>275 guruş sene 61</u> 617 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 21	koşu öküzü re's 4 hâsılât 60 guruş	kısır manda re's 1
	dişi balak re's 1	erkek balak re's 1	yaşar düge re's 1 altmış iki senesinde hâsılât
sağmal koyun re's 13 hâsılât 78 guruş	sağmal keçi re's 8 hâsılât 32 guruş	kısır koyun re's 29 hâsılât 58 guruş	kısır keçi re's 6 hâsılât 6 guruş
kuzu re's 10 dişi <u>03 erkek</u> 13	oğlak re's 3 dişi <u>3 erkek</u> 6	merkeb döllu re's 1 hâsılât 15 guruş	
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 591 guruş			

Hâne 15**Numro 15**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 90 guruş

A'şâr rûsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 14,5 keyl 58 guruş

Şa'îr 5 keyl 10 guruş

Fiğ 1 keyl 3 guruş

71 guruş

10 guruş 27 para

81 guruş 27 para

Âdet-i ağnâm rûsûmu re's

40 ağnâm fi beherinden para 7

21 keçi kezâlik para 7

61

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Güllaz oğlu Hüseyin'in emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 45 hâsılât-ı senevîsi 639 guruş sene 60 <u>475 guruş sene 61</u> 1114 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 40 tosun re's 3	koşu öküzü re's 5 hâsılât 75 guruş kısır inek re's 2	sağmal inek re's 2 hâsılât 40 guruş yaşar düğ re's 1 altmış iki senesinde hâsılât
erkek buzağı re's 2	sağmal koyun re's 20 hâsılât 120 guruş	sağmal keçi re's 15 hâsılât 60 guruş	kısır koyun re's 20 hâsılât 40 guruş
kısır keçi re's 6 hâsılât 6 guruş	kuzu re's 10 dişi <u>10 erkek</u> 20	oğlak re's 8 dişi <u>7 erkek</u> 15	merkeb döllu re's 1 hâsılât 15 guruş
merkeb dölsüz re's 2	merkeb dölsüz re's 1-0,5=0,5 şerîki dâhil-i karyede Ali oğlu İbrahim hissesi minhâ		
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 995 guruş			

Hâne 16**Numro 16**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 56 guruş

A'şâr rüsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 5 keyl 20 guruş

Şa'îr 3,5 keyl 7 guruş

27 guruş

04 guruş (1 para)

31 guruş

Âdet-i ağnâm rüsûmu re's

13 ağnâm fi beherinden para 7

10 keçi kezâlik

23

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Sebt oğlu Mahmud'un emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 15 hâsılât-ı senevîsi 243 guruş sene 60 <u>175 guruş sene 61</u> 418 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 15	koşu öküzü re's 3 hâsılât 45 guruş	sağmal inek re's 2 hâsılât 40 guruş
	bir yaşar düğе re's 1 altmış üç senesinde hâsılât	sağmal koyun re's 11 hâsılât 66 guruş	sağmal keçi re's 7 hâsılât 28 guruş
kısır koyun re's 2 hâsılât 4 guruş	kısır keçi re's 3 hâsılât 3 guruş	kuzu re's 3 dişi <u>8 erkek</u> 11	oğlak re's 2 dişi <u>5 erkek</u> 7
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 429 guruş			

Hâne 17**Numro 17**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 40 guruş

A'şâr rüsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hınta 8 keyl 32 guruş

Şa'îr 3 keyl 6 guruş

Fiğ 0,5 keyl 1,5 guruş

39,5 guruş

01 guruş 30 para

40,5 guruş

Âdet-i ağnâm rüsûmu re's

9 ağnâm fi beherinden para 7

1 keçi kezâlik

10

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Sebt oğlu Ya'kub'un emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 15 hâsılât-ı senevîsi 355,5 guruş sene 60 <u>171 guruş sene 61</u> 526,5 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 15	koşu öküzü re's 3 hâsılât 45 guruş	sağmal inek re's 1 hâsılât 20 guruş
	dişi buzağı re's 1	sağmal koyun re's 5 hâsılât 30 guruş	kısır keçi re's 1 hâsılât 1 guruş
kısır koyun re's 3 hâsılât 6 guruş	kuzu re's 1 dişi <u>2 erkek</u> 3	erkek koyun re's 1 hâsılât 2 guruş	
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 459,5 guruş			

Hâne 18**Numro 18**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 50 guruş

A'şâr rûsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 6 keyl 24 guruş

Şa'îr 2,5 keyl 5 guruş

Fiğ 1 keyl 3 guruş

32 guruş

04 guruş (1 para)

36 guruş

Âdet-i ağnâm rûsûmu re's

17 ağnâm fi beherinden para 7

06 keçi kezâlik

23

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Hızır oğlu Halil'in emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 21 hâsılât-ı senevîsi 288 guruş sene 60 <u>175 guruş sene 61</u> 463 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 21	koşu öküzü re's 3 hâsılât 45 guruş	sağmal inek re's 2 hâsılât 40 guruş
	yaşar düğre re's 1 altmış iki senesinde hâsılât	erkek buzağı re's 2	sağmal koyun re's 10 hâsılât 60 guruş
sağmal keçi re's 3 hâsılât 12 guruş	kısır koyun re's 7 hâsılât 14 guruş	kuzu re's 5 dişi <u>5 erkek</u> 10	oğlak re's 2 dişi <u>1 erkek</u> 3
merkeb dölsüz re's 1	kısır keçi re's 3 hâsılât 3 guruş		
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 462 guruş			

Hâne 19**Numro 19**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 56 guruş

A'şâr rûsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 9,5 keyl 38 guruş

Şa'îr 3 keyl 6 guruş

Fiğ 1 keyl 3 guruş

47 guruş

05 guruş 31 para

52 guruş

Âdet-i ağnâm rûsûmu re's

17 ağnâm fi beherinden para 7

16 keçi kezâlik

33

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Yatır(?) oğlu Osman'ın emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 42 hâsılât-ı senevîsi 423 guruş sene 60 <u>315 guruş sene 61</u> 738 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 42 yaşar düğе re's 3 altmış iki senesinde hâsılât	koşu câmûşu re's 2 hâsılât 40 guruş buzağı re's 1 dişi <u>1 erkek</u> 2	sağmal koyun re's 11 hâsılât 66-33= 33 guruş şerîki Tokadında (.....) Hurşid Kavas hissesi minhâ
sağmal keçi re's 9 hâsılât 36-18= 18guruş şerîki Hurşid Kavas hissesi minhâ	kısır koyun re's 6 hâsılât 12-6=6 guruş şerîki merkûm hissesi minhâ	kısır keçi re's 7 hâsılât 7-3,5= 3,5 guruş bu dahi	kuzu re's 4 dişi <u>7 erkek</u> 11
oğlak re's 4 dişi <u>5 erkek</u> 9	merkeb döllü re's 1 hâsılât 15 guruş	merkeb dölsüz re's 1	arı kovanı aded 2 hâsılât 8 guruş
sağmal inek re's 2 hâsılât 40 guruş	koşu öküzü re's 3 hâsılât 45 guruş		
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 631,5 guruş			
Merkûmun sâ'ir ticâretinden temettu'ı <u>160 guruş</u>			
791 guruş			

Hâne 20**Numro 20**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 46 guruş

A'şâr rûsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hınta 4,5 keyl 18 guruş

Şa'îr 3 keyl 6 guruş

Fiğ 1 keyl 3 guruş

27 guruş

Âdet-i ağnâm rûsûmu re's

12 ağnâm fi beherinden para 7

06 keçi kezâlik para 7

18

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Molla Hüseyin oğlu Mahmud'un emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 21 hâsılât-ı senevîsi 243 guruş sene 60 <u>150 guruş sene 61</u> 393 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 21 tosun re's 1	koşu öküzü re's 3 hâsılât 45 guruş buzağı re's 1 dişi	sağmal inek re's 1 hâsılât 20 guruş kısırak dölsüz re's 1 şerîki Hamza oğlu Bekir hissesi minhâ
sağmal koyun re's 6 hâsılât 36 guruş	sağmal keçi re's 6 hâsılât 24 guruş	kısır koyun re's 6 hâsılât 12 guruş	kuzu re's 2 dişi <u>4 erkek</u> 6
oğlak re's 3 dişi <u>3 erkek</u> 6	merkeb dölsüz re's 1 şerîki Kuyumcu Serkiz hissesi minhâ		
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 380 guruş			

Hâne 21**Numro 21**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 60 guruş

A'şâr rüsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hınta 4,5 keyl 18 guruş

18 guruş

04 guruş 1 para

32 guruş*

Âdet-i ağnâm rüsûmu re's

18 ağnâm fi beherinden para 7

05 keçi kezâlik

23

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Kasım oğlu Osman'ın emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 21 hâsılât-ı senevîsi 162 guruş sene 60 <u>075 guruş sene 61</u> 237 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 21 yaşar düğ re's 1 altmış iki senesinde hâsılât	koşu öküzü re's 3 hâsılât 45 guruş dişi buzağı re's 1	sağmal inek re's 1 hâsılât 20 guruş erkek tay re's 1
sağmal koyun re's 14 hâsılât 84 guruş	sağmal keçi re's 4 hâsılât 16 guruş	kısır koyun re's 4 hâsılât 8 guruş	kısır keçi re's 1 hâsılât 1 guruş
kuzu re's 4 dişi <u>6 erkek</u> 10	oğlak re's 1 dişi <u>2 erkek</u> 3		
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 336 guruş			

*18+04=32 kuruş değil, 22 kuruş olmalı.

Hâne 22**Numro 22**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 100 guruş

A'şâr rüsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 10 keyl 40 guruş

Şa'îr 0,5 keyl 1 guruş

Fiğ 1 keyl 3 guruş

44 guruş

07 guruş 30 para (28 para)

51 guruş

Âdet-i ağnâm rüsûmu re's

29 ağnâm fi beherinden para 7

15 keçi kezâlik

44

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Zenbil(?) oğlu Mustafa'nın emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 40 hâsılât-ı senevîsi 396 guruş sene 60 <u>175 guruş sene 61</u> 571 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 40 tosun re's 4	koşu câmûşu re's 3 hâsılât 60 guruş manda düğе re's 1 altmış üç senesinde hâsılât	koşu öküzü re's 3 hâsılât 45 guruş kısır inek re's 1
yaşar düğе re's 1 altmış iki senesinde hâsılât	kısırak döllu re's 1-0,5=0,5 şerîki Tokad(d)a Lezgî Hacı hissesi minhâ hâsılât 20 guruş	sağmal koyun re's 20 hâsılât 120 guruş	sağmal keçi re's 10 hâsılât 40 guruş
kısır koyun re's 9 hâsılât 18 guruş	kısır keçi re's 5 hâsılât 5 guruş	kuzu re's 08 dişi <u>10 erkek</u> 18	oğlak re's 8 dişi <u>3 erkek</u> 11
arı kovanı aded 4 hâsılât 16 guruş	merkeb döllu re's 1 hâsılât 15 guruş	âsiyâb kıt'a 1 hâsılât-ı senevîsi 63 guruş	
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 798 guruş			

Hâne 23**Numro 23**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 30 guruş

A şâr rüsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 2 keyl 8 guruş

Şa'îr 2 keyl 4 guruş

Mercimek 0,5 keyl 2 guruş

14 guruş

02 guruş 20 para (18 para)

16 guruş 20 para (18 para)

Âdet-i ağnâm rüsûmu re's

6 ağnâm fi beherinden para 7

8 keçi kezâlık para 7

14

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Ömer oğlu Ömer'in emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 14 hâsılât-ı senevîsi 126 guruş sene 60 <u>175 guruş sene 61</u> 301 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 14 tosun re's 1	koşu öküzü re's 3 hâsılât 45 guruş kısır inek re's 2	sağmal inek re's 1 hâsılât 20 guruş yaşar düğe re's 1 altmış iki senesinde hâsılât
erkek buzağı re's 1	sağmal keçi re's 3 hâsılât 12 guruş	sağmal koyun re's 3 hâsılât 18 guruş	kısır koyun re's 3 hâsılât 6 guruş
kısır keçi re's 5 hâsılât 5 guruş	kuzu re's 2 dişi	oğlak re's 1 dişi <u>2 erkek</u> 3	merkeb dölsüz re's 1
Mecmû'undan bir senede temettu'ı			232 guruş
Merkûmun oğlu Der-aliyye'de hamâllık ticâretinden temettu'ı			<u>200 guruş</u>
			432 guruş

Hâne 24**Numro 24**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 60 guruş

A'şâr rûsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 5 keyl 20 guruş

Şa'îr 2 keyl 4 guruş

24 guruş

04 guruş 1 para

28 guruş 1 para

Âdet-i ağnâm rûsûmu re's

13 ağnâm fi beherinden para 7

10 keçi kezâlik para 7

23

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Menal oğlu Mustafa'nın emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 15 hâsılât-ı senevîsi 216 guruş sene 60 <u>157 guruş</u> sene 61 373 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 15 tosun re's 2	koşu öküzü re's 3 hâsılât 45 guruş yaşar düğre re's 3 altmış iki senesinde hâsılât	sağmal inek re's 2-1=1 şerîki Altun Hasan hissesi minhâ hâsılât 20 guruş buzağı re's 1 dişi <u>2 erkek</u> 3 Altun Hasan hissesi minhâ
sağmal koyun re's 5 hâsılât 30 guruş	sağmal keçi re's 5 hâsılât 20 guruş	kısır koyun re's 8 hâsılât 16 guruş	kısır keçi re's 5 hâsılât 5 guruş
kuzu re's 4 dişi <u>1 erkek</u> 5	oğlak re's 5 dişi <u>1 erkek</u> 6	merkeb dölsüz re's 1	âsiyâb kıt'a 1 bedelî icâr-ı senevîsi 21 guruş
Mecmû'undan bir senede temettu'ı		373 guruş	
Merkûmun oğlu Der-sa'âdetde hamâllık ticâretinden		<u>300 guruş</u>	
		673 guruş	

Hâne 25**Numro 25**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 62 guruş

A'şâr rüsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 4 keyl 16 guruş

Şa'îr 2,5 keyl 5 guruş

21 guruş

Âdet-i ağnâm rüsûmu re's

1 ağnâm fî beherinden para 7

6 keçi kezâlik para 7

7

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Yanık oğlu Mehmed'in emlak ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 20 hâsılât-ı senevîsi 189 guruş sene 60 <u>150 guruş sene 61</u> 339 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 20	koşu öküzü re's 3 hâsılât 45 guruş	sağmal inek re's 1 hâsılât 20 guruş
	manda düğesi re's 1 altmış iki senesinde hâsılât	erkek balak re's 1	sağmal koyun re's 1 hâsılât 6 guruş
sağmal keçi re's 4 hâsılât 16 guruş	kısır keçi re's 2 hâsılât 2 guruş	dişi kuzu re's 1	oğlak re's 2 dişi <u>2 erkek</u> 4
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 278 guruş			

Hâne 26**Numro 26**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 75 guruş

A şâr rüsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta	9,5 keyl	38 guruş
Şa'îr	3,5 keyl	7 guruş
Fiğ	1 keyl	3 guruş

48 guruş

07 guruş 35 para

55 guruş 35 para

Âdet-i ağnâm rüsûmu	re's	
	27	ağnâm fi beherinden para 7
	<u>18</u>	keçi kezâlik
	45	

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Güllaz oğlu Mustafa'nın emlak ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 42 hâsılât-ı senevîsi 432 guruş sene 60 <u>275 guruş sene 61</u> 707 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 42	koşu câmûşu re's 2 hâsılât 40 guruş	koşu öküzü re's 3 hâsılât 45 guruş
sağmal koyun re's 16 hâsılât 96 guruş	sağmal inek re's 1 hâsılât 20 guruş	kısır koyun re's 11 hâsılât 22 guruş	manda düğе re's 1 altmış iki senesinde hâsılât şerîki dâhil-i kazâ (.....) karyesinde Bekir oğlu Abdülkadir hissesi minhâ
kısır keçi re's 5 hâsılât 5 guruş	kuzu re's 7 dişi <u>7 erkek</u> 14	oğlak re's 08 dişi <u>10 erkek</u> 18	merkeb döllü re's 1-0,5=0,5 şerîki Sarâç hissesi minhâ hâsılât 7,5 guruş
merkeb dölsüz re's 1 bu dahi merkûm hissesi minhâ		âsiyâb kıt'a 1 bedelî îcâr-ı senevîsi 276 guruş	
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 989,5 guruş*			

*Toplam senelik gelir 989,5 kuruş değil, 995,5 kuruş olmalı.

Hâne 27**Numro 27**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 41 guruş

A'şâr rûsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 6 keyl 24 guruş

Şa'îr 2 keyl 4 guruş

28 guruş

01 guruş 9 para (2 para)

29 guruş

Âdet-i ağnâm rûsûmu re's

6 ağnâm fi beherinden para 7

1 keçi kezâlik para 7

7

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Gelan(?) oğlu Ömer'in emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 14 hâsılât-ı senevîsi 252 guruş sene 60 <u>315 guruş sene 61</u> 567 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 14	koşu öküzü re's 2 hâsılât 30 guruş	sağmal inek re's 1 hâsılât 20 guruş
tosun re's 2	erkek buzağı re's 1	sağmal koyun re's 3 hâsılât 18 guruş	sağmal keçi re's 1 hâsılât 4 guruş
kısır koyun re's 2 hâsılât 4 guruş	erkek kuzu re's 3	dişi oğlak re's 1	merkeb döllu re's 1 hâsılât 15 guruş
Mecmû'undan bir senede temettu'ı		343 guruş	
Merkûmun oğlu Der-aliyyede ticâretten		<u>200 guruş</u>	
		543 guruş	

Hâne 28**Numro 28**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 52 guruş

A'şâr rüsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hınta 7,5 keyl 30 guruş

Şa'îr 6 keyl 12 guruş

42 guruş

02 guruş 04 para

44 guruş 4 para

Âdet-i ağnâm rüsûmu re's

6 ağnâm fi beherinden para 7

6 keçi kezâlık para 7

12

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Kürt Ömer'in emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 21 hâsılât-ı senevîsi 378 guruş sene 60 215 guruş sene 61 593 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 21 buzağı re's 2 dişi	koşu öküzü re's 3 hâsılât 45 guruş sağmal koyun re's 6 hâsılât 36 guruş	sağmal inek re's 2 hâsılât 40 guruş sağmal keçi re's 5 hâsılât 20 guruş
kısır keçi re's 1 hâsılât 1 guruş	kuzu re's 4 dişi <u>2 erkek</u> 6	merkeb döllü re's 1 hâsılât 15 guruş	
Mecmû'undan bir senede temettu'ı			535 guruş
Merkûmun karındaşı Der-aliyyede hamâllık ticâretinden temettu'ı			<u>200 guruş</u>
			735 guruş

Hâne 29**Numro 29**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 50 guruş

A'şâr rüsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 3 keyl 12 guruş

Şa'îr 2 keyl 4 guruş

16 guruş

02 guruş 25 para

18 guruş

Âdet-i ağnâm rüsûmu re's

14 ağnâm fi beherinden para 7

01 keçi kezâlik para 7

15

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Nuh oğlu Hasan'ın emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 14 hâsılât-ı senevîsi 144 guruş sene 60 <u>157 guruş sene 61</u> 301 guruş	iki yaşar düğesi re's 2, altmış iki senesinde hâsılât alınacağı	sağmal koyun re's 7 hâsılât 42 guruş	sağmal keçi re's 1 hâsılât 4 guruş
yaşar tosun re's 1	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 14	oğlak re's 1 dişi	merkeb dölsüz re's 1
kısır koyun re's 7 hâsılât 14 guruş	kuzu re's 2 dişi <u>5 erkek</u> 7	koşu öküzü re's 3 hâsılât 45 guruş	sağmal inek re's 1 hâsılât 20 guruş
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 269 guruş			

Hâne 30**Numro 30**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 100 guruş

A'şâr rûsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 10 keyl 40 guruş

Şa'îr 4,5 keyl 9 guruş

Fiğ 1 keyl 3 guruş

52 guruş

07 guruş 14 para

59 guruş

Âdet-i ağnâm rûsûmu re's

24 ağnâm fi beherinden para 7

18 keçi kezâlik para 7

42

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Kaya oğlu Mehmed'in emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 40 hâsılât-ı senevîsi 468 guruş sene 60 <u>325 guruş</u> sene 61 793 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 40	âsiyâb kıt'a 1 hâsılât-ı Senevîsi 24 guruş	koşu öküzü re's 4 hâsılât 60 guruş
	koşu câmûşu re's 2 hâsılât 40 guruş	manda düğesi re's 1 altmış üç senesinde hâsılât	sağmal inek re's 1 hâsılât 20 guruş
bir yaşar düğesi re's 1 altmış üç senesinde hâsılât	buzağı re's 1 dişi	sağmal koyun re's 16 hâsılât 96 guruş	sağmal keçi re's 12 hâsılât 48 guruş
kısır koyun re's 8 hâsılât 16 guruş	kısır keçi re's 6 hâsılât 6 guruş	kuzu re's 06 dişi <u>10 erkek</u> 16	oğlak re's 4 dişi <u>6 erkek</u> 10
arı kovanı aded 3 hâsılât 12 guruş	merkeb döllü re's 1 hâsılât 15 guruş	merkeb dölsüz re's 1	
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 804 guruş			

Hâne 31**Numro 31**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 64 guruş

A'şâr rûsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hınta 3 keyl 12 guruş

Şa'îr 11 keyl 22 guruş

Fiğ 1 keyl 3 guruş

37 guruş

01 guruş 30 para

38 guruş 30 para

Âdet-i ağnâm rûsûmu re's

4 ağnâm fi beherinden para 7

6 keçi kezâlik para 7

10

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Hacı Bekir oğlu İbrahim'in emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 40 hâsılât-ı senevîsi 333 guruş sene 60 <u>275 guruş sene 61</u> 608 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 40	koşu öküzü re's 4 hâsılât 60 guruş	sağmal inek re's 1 hâsılât 20 guruş
kısır koyun re's 3 hâsılât 6 guruş	bir yaşar düğ re's 1 altmış üç senesinde hâsılât	erkek buzağı re's 1	sağmal koyun re's 1 hâsılât 6 guruş
kısır keçi re's 6 hâsılât 6 guruş	kısır keçi re's 6 hâsılât 6 guruş	erkek kuzu re's 1	merkeb dölsüz re's 1
Mecmû'undan bir senede temettu'ı		431 guruş	
Merkûmun oğlu bakar çobanlığı ticâretinden		<u>350 guruş</u>	
		781 guruş	

Hâne 32**Numro 32**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 40 guruş

A'şâr rûsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 2,5 keyl 10 guruş

Şa'îr 4,5 keyl 9 guruş

19 guruş

Âdet-i aġnâm rûsûmu re's

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Kesdek oġlu Osman'ın emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 14 hâsılât-ı senevîsi 171 guruş sene 60 <u>150 guruş sene 61</u> 321 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 14 saġmal inek re's 1-0,5=0,5 şerîki dâhil-i karyede Topal Hüseyin oġlu Ali hissesi minhâ hâsılât 10 guruş	merkeb dölsüz re's 1 erkek buzaġı re's 1 bu dahi	tosun re's 1 koşu öküzü re's 3 hâsılât 45 guruş
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 226 guruş			

Hâne 33**Numro 33**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 60 guruş

A'şâr rûsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 7 keyl 28 guruş

Şa'îr 2,5 keyl 5 guruş

33 guruş

02 guruş 21 para (25 para)

35 guruş

Âdet-i aġnâm rûsûmu re's

7 aġnâm fî beherinden para 7

8 keçi kezâlik

15

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Türkmen oğlu Halil'in emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 14 hâsılât-ı senevîsi 297 guruş sene 60 <u>150 guruş sene 61</u> 447 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 14	koşu öküzü re's 2 hâsılât 30 guruş	tosun re's 1
	sağmal inek re's 1 hâsılât 20 guruş	kısır inek re's 1-0,5=0,5 şerîki Türkmen oğlu Hasan hissesi minhâ	dişi buzağı re's 1
sağmal koyun re's 3 hâsılât 18-9=9 guruş şerîki Türkmen oğlu Hasan hissesi minhâ	sağmal keçi re's 6-3=3 hâsılât 12 guruş bu dahimerkûm hissesi minhâ	kısır koyun re's 3-1,5=1,5 şerîki merkûm hissesi minhâ hâsılât 3 guruş	kısır keçi re's 3-1,5=1,5 şerîki dâhil-i karyede merkûm Türkmen oğlu Hasan hissesi minhâ hâsılât 1,5 guruş
merkeb döllü re's 1 hâsılât 15 guruş	merkeb dölsüz re's 1	kuzu re's 1 dişi <u>2 erkek</u> 3	oğlak re's 3 dişi <u>2 erkek</u> 5
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 388 guruş			

Hâne 34**Numro 34**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 80 guruş

A'şâr rüsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 8,5 keyl 34 guruş

Şa'îr 2 keyl 4 guruş

38 guruş

12 guruş 20 para (31 para)

50 guruş

Âdet-i ağnâm rüsûmu re's

43 ağnâm fi beherinden para 7

30 keçi kezâlik para 7

73

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Kandîş oğlu Mehmed'in emlak ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 42 hâsılât-ı senevîsi 342 guruş sene 60 <u>275 guruş sene 61</u> 617 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 42	koşu öküzü re's 4 hâsılât 60 guruş	koşu câmûşu re's 2 hâsılât 40 guruş
	sağmal inek re's 1 hâsılât 20 guruş	dişi buzağı re's 1	erkek manda re's 1
sağmal koyun re's 22-11=11 şerîki Sarı Şeyh mahallesinde Hacı Osman oğlu Abdullah hissesi minhâ hâsılât 66 guruş	sağmal keçi re's 17-8,5=8,5 şerîki merkûm hissesi minhâ hâsılât 34 guruş	kısır koyun re's 21-10,5=10,5 şerîki merkûm hissesi minhâ hâsılât 21 guruş	kısır keçi re's 13-6,5=6,5 şerîki Abdullah hissesi minhâ hâsılât 6,5 guruş
kuzu re's 10 dişi <u>09 erkek</u> 19	oğlak re's 06 dişi <u>11 erkek</u> 17	merkeb döllü re's 1-0,5=0,5 şerîki Kılavuz mahallesinde İsmail Efendi hissesi minhâ hâsılât 7,5 guruş	Karye-i mezbûrde olan âsiyâb iştirâkinden hissesine âid olan hâsılât 84 guruş
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 681 guruş			

Hâne 35

Numro 35

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 35 guruş

A'şâr rüsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 3,5 keyl 14 guruş

Şa'îr 3 keyl 6 guruş

Fiğ 1 keyl 3 guruş

23 guruş

Karye-i mezbûr sâkinlerinden İsa oğlu Musa'nın emlak ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 10 hâsılât-ı senevîsi 207 guruş sene 60 <u>190 guruş sene 61</u> 397 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 10	koşu öküzü re's 2 hâsılât 30 guruş	sağmal inek re's 2 hâsılât 40 guruş
	yaşar düğe re's 2 altmış üç senesinde hâsılât	buzağı re's 1 dişi <u>1 erkek</u> 2	tosun re's 2
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 277 guruş			

Hâne 36**Numro 36**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 80 guruş

A'şâr rüsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 8 keyl 32 guruş

Şa'îr 2 keyl 4 guruş

Mercimek 1 keyl 4 guruş

40 guruş

11 guruş 15 para

51 guruş

Âdet-i ağnâm rüsûmu re's

60 ağnâm fi beherinden para 7

05 keçi kezâlik para 7

65

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Müezzîn oğlu Ömer'in emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 10 hâsılât-ı senevîsi 360 guruş sene 60 <u>275 guruş sene 61</u> 635 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 10 yaşar düğ re's 1 altmış üç senesinde hâsılât	koşu öküzü re's 3 hâsılât 45 guruş erkek buzağı re's 2	sağmal inek re's 3 hâsılât 60 guruş sağmal koyun re's 42 hâsılât 252 guruş
sağmal keçi re's 4 hâsılât 16 guruş	kısır koyun re's 18 hâsılât 36 guruş	oğlak re's 2 dişi <u>2 erkek</u> 4	kuzu re's 15 dişi <u>13 erkek</u> 28
kısır keçi re's 1 hâsılât 1 guruş	merkeb döllü re's 1 hâsılât 15 guruş		
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 785 guruş			

Hâne 37**Numro 37**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 50 guruş

A şâr rüsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 3 keyl 12 guruş

Şa'îr 2 keyl 4 guruş

16 guruş

01 guruş 30 para (23 para)

17 guruş 30 para (23 para)

Âdet-i ağnâm rüsûmu re's

7 ağnâm fi beherinden para 7

3 keçi kezâlik para 7

10

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Hunbu oğlu Hasan'ın emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 14 hâsılât-ı senevîsi 144 guruş sene 60 <u>150 guruş sene 61</u> 294 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 14	koşu öküzü re's 2 hâsılât 30 guruş	Karye-i mezbûrde olan bir kıt'a âsiyâbı iştirâkinden şerîki hissesine âid olan hâsılât-ı senevîsi 88 guruş
sağmal inek re's 1 hâsılât 20 guruş	yaşar düğre re's 1 altmış üç senesinde hâsılât	yaşar tosun re's 1	kısırak dölsüz re's 1-0,5=0,5 şerîki Tekke-nişîn oğlu Çolak Hacı hissesi minhâ
sağmal koyun re's 4 hâsılât 24 guruş	sağmal keçi re's 1 hâsılât 4 guruş	kısır koyun re's 3 hâsılât 6 guruş	
kısır keçi re's 1 hâsılât 1 guruş	kuzu re's 1 dişi <u>2 erkek</u> 3	dişi oğlak re's 1	merkeb döllü re's 1 hâsılât 15 guruş
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 332 guruş			

Hâne 38**Numro 38**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 134 guruş

A'şâr rûsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 10 keyl 40 guruş

Şa'îr 5 keyl 10 guruş

Fiğ 1 keyl 3 guruş

53 guruş

16 guruş 25 para

69 guruş

Âdet-i ağnâm rûsûmu re's

65 ağnâm fi beherinden para 7

30 keçi kezâlik para 7

95

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Sivri oğlu Ömer'in emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 55 hâsılât-ı senevîsi 477 guruş sene 60 <u>215 guruş sene 61</u> 692 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 50	koşu öküzü re's 5 hâsılât 75 guruş	koşu câmûşu re's 2 hâsılât 40 guruş
	sağmal inek re's 1 hâsılât 20 guruş	kısır inek re's 1	yaşar düğge re's 1 altmış üç senesinde hâsılât
kısır koyun re's 25-12,5=12,5 şerîki merkûm Hafız'ın hissesi minhâ hâsılât 25 guruş	merkeb döllü re's 1 hâsılât 15 guruş	sağmal koyun re's 40-20=20 şerîki Hamurkesen mahallesinde Habib oğlu Hafız hissesi minhâ hâsılât 120 guruş	sağmal keçi re's 20-10=10 şerîki merkûm Hafız hissesi minhâ hâsılât 40 guruş
erkek buzağı re's 1	kısır keçi re's 10-5=5 bu dahi hâsılât 5 guruş	kuzu re's 15 dişi <u>20 erkek</u> 35	oğlak re's 7 dişi <u>9 erkek</u> 16
Mecmû'undan bir senede temettu'ı		817 guruş	
Merkûmun sâ'ire ticâretinden		<u>180 guruş</u>	
		997 guruş	

Hâne 39**Numro 39**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 42 guruş

A'şâr rüsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 4 keyl 16 guruş

Şa'îr 1 keyl 2 guruş

18 guruş

01 guruş 30 para

19 guruş 30 para

Âdet-i ağnâm rüsûmu re's

8 ağnâm fi beherinden para 7

2 keçi kezâlik para 7

10

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Topal Ali oğlu Mustafa'nın emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 14 hâsılât-ı senevîsi 162 guruş sene 60 <u>170 guruş sene 61</u> 332 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 15 tosun re's 1	koşu öküzü re's 2 hâsılât 30 guruş yaşar düğe re's 1 altmış iki senesinde hâsılât	sağmal inek re's 1 hâsılât 20 guruş erkek buzağı re's 1
sağmal koyun re's 5 hâsılât 30 guruş	sağmal keçi re's 1 hâsılât 4 guruş	kısır koyun re's 3 hâsılât 6	kısır keçi re's 1 hâsılât 1 guruş
kuzu re's 2 dişi <u>2 erkek</u> 4	oğlak re's 1 dişi	merkeb döllu re's 1 hâsılât 15 guruş	merkeb dölsüz re's 1
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 268 guruş			

Hâne 40**Numro 40**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 30 guruş

A'şâr rûsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hınta 4 keyl 16 guruş

Şa'îr 1 keyl 2 guruş

Fiğ 1 keyl 3 guruş

21 guruş

00 guruş 21 para

21 guruş 21 para

Âdet-i ağnâm rûsûmu re's

2 ağnâm fi beherinden para 7

1 keçi kezâlik para 7

3

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Tokmak oğlu Ahmed'in emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 14 hâsılât-ı senevîsi 189 guruş sene 60 <u>150 guruş sene 61</u> 339 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 14 tosun re's 1	koşu öküzü re's 2 hâsılât 30 guruş dişi buzağı re's 1	sağmal inek re's 1 hâsılât 20 guruş sağmal koyun re's 2 hâsılât 12 guruş
sağmal keçi re's 1 hâsılât 4 guruş	kuzu re's 1 dişi <u>1 erkek</u> 2		
Mecmû'undan bir senede temettu'ı		255 guruş	
Merkûmun Der-sa'âdetde hamâllık ticâretinden		<u>200 guruş</u>	
		455 guruş	

Hâne 41**Numro 41**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 40 guruş

A'şâr rûsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 5 keyl 20 guruş

Şa'îr 2 keyl 4 guruş

24 guruş

01 guruş 09 para

25 guruş 09 para

Âdet-i ağnâm rûsûmu re's

2 ağnâm fi beherinden para 7

5 keçi kezâlik para 7

7

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Nuh oğlu Osman'ın emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 15 hâsılât-ı senevîsi 216 guruş sene 60 151 guruş sene 61 367 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 15	koşu öküzü re's 2 hâsılât 30 guruş	tosun re's 1
	iki yaşar düge re's 1 altmış iki senesinde hâsılât	sağmal inek re's 1-0,5=0,5 şerîki dâhil-i kazâ Kargın karyesinde Mene(?) oğlu hissesi minhâ hâsılât 10 guruş	buzacı re's 1 dişi
sağmal koyun re's 1 hâsılât 6 guruş	sağmal keçi re's 3 hâsılât 12 guruş		kısır koyun re's 1 hâsılât 2
kısır keçi re's 2 hâsılât 2 guruş	erkek kuzu re's 1	oğlak re's 2 dişi	merkeb döllu re's 1 hâsılât 15 guruş
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 293 guruş			

Hâne 42**Numro 42**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 70 guruş

A şâr rûsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 9,5 keyl 38 guruş

Şa'îr 4 keyl 8 guruş

Mercimek 0,5 keyl 2 guruş

48 guruş

04 guruş 25 para (15 para)

52 guruş

Âdet-i ağnâm rûsûmu re's

17 ağnâm fi beherinden para 7

08 keçi kezâlik para 7

25

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Hacı Osman oğlu Mustafa'nın emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 35 hâsılât-ı senevîsi 432 guruş sene 60 <u>215 guruş sene 61</u> 647 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 35	koşu öküzü re's 4 hâsılât 60 guruş	tosun re's 2
sağmal koyun re's 7 hâsılât 42 guruş	Karye-i mezbûrde olan bir kıt'a âsiyâbı iştirâkinden hissesine âid olan hâsılât-ı senevîsi 54 guruş	kısır inek re's 2	bir yaşar düğe re's 1 altmış dört senesinde hâsılât
kısır keçi re's 4 hâsılât 4 guruş	kuzu re's 2 dişi <u>5 erkek</u> 7	sağmal keçi re's 4 hâsılât 16 guruş	kısır koyun re's 10 hâsılât 20 guruş
		oğlak re's 2 dişi <u>2 erkek</u> 4	merkeb dölsüz re's 1
Mecmû'undan bir senede temettu'ı		628 guruş	
Merkûmun oğlu karyede dana çobanlığı ticâretinden		<u>150 guruş</u>	
		778 guruş	

Hâne 43**Numro 43**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 50 guruş

A şâr rüsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 5 keyl 20 guruş

Şa'îr 2 keyl 4 guruş

24 guruş

05 guruş 10 para

29 guruş 10 para

Âdet-i ağnâm rüsûmu re's

20 ağnâm fi beherinden para 7

10 keçi kezâlik

30

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Bacaksuz oğlu Mehmed'in emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 15 hâsılât-ı senevîsi 216 guruş sene 60 <u>157 guruş sene 61</u> 373 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 15	koşu öküzü re's 3 hâsılât 45 guruş	sağmal koyun re's 13 hâsılât 78 guruş
	sağmal keçi re's 7 hâsılât 28 guruş	kısır koyun re's 7 hâsılât 14 guruş	kısır keçi re's 3 hâsılât 3 guruş
kuzu re's 3 dişi <u>4 erkek</u> 7	oğlak re's 3 dişi <u>3 erkek</u> 6	merkeb döllü re's 1 hâsılât 15 guruş	merkeb dölsüz re's 1
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 399 guruş			

Hâne 44**Numro 44**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 52 guruş

A'şâr rûsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 8 keyl 32 guruş

Şa'îr 2 keyl 4 guruş

Fiğ 1 keyl 3 guruş

39 guruş

10 guruş 27 para

49 guruş

Âdet-i ağnâm rûsûmu re's

40 ağnâm fi beherinden para 7

21 keçi kezâlik para 7

61

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Kanı Kuru oğlu Osman'ın emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 15 hâsılât-ı senevîsi 351 guruş sene 60 <u>275 guruş sene 61</u> 626 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 15	koşu öküzü re's 2 hâsılât 30 guruş	merkeb döllü re's 1 hâsılât 15 guruş
	sağmal inek re's 1 hâsılât 20 guruş	sağmal koyun re's 20 hâsılât 120 guruş	sağmal keçi re's 15 hâsılât 60 guruş
kısır koyun re's 20 hâsılât 40 guruş	kısır keçi re's 6 hâsılât 6 guruş	kuzu re's 7 dişi <u>8 erkek</u> 15	oğlak re's 6 dişi <u>7 erkek</u> 13
tosun re's 2	merkeb dölsüz re's 1		
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 642 guruş			

Hâne 45**Numro 45**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 134 guruş

A şâr rüsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta	10 keyl	40 guruş
Şa'îr	4 keyl	8 guruş
Mercimek	1 keyl	4 guruş
<u>Fiğ</u>	1 keyl	<u>3 guruş</u>

55 guruş

Âdet-i ağnâm rüsûmu re's

143 ağnâm fi beherinden para 7

055 keçi kezâlik para 7

198

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Aydın oğlu Ömer'in emlak ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 40 hâsılât-ı senevîsi 495 guruş sene 60 <u>275 guruş sene 61</u> 770 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 40	koşu öküzü re's 6 hâsılât 90 guruş	tosun re's 4
	sağmal inek re's 4 hâsılât 80 guruş	bir yaşar düğ re's 2	buzacı re's 2 dişi <u>2 erkek</u> 4
sağmal koyun re's 60 hâsılât 360 guruş	sağmal keçi re's 15 hâsılât 60 guruş	kısır koyun re's 50 hâsılât 100 guruş	kısır keçi re's 40 hâsılât 40 guruş
erkek davar re's 33 hâsılât 66 guruş	kuzu re's 30 dişi <u>30 erkek</u> 60	oğlak re's 10 dişi <u>05 erkek</u> 15	arı kovanı aded 3 hâsılât 12 guruş
merkeb döllü re's 1 hâsılât 15 guruş	merkeb dölsüz re's 3		
Mecmû'undan bir senede temettu'ı		1318 guruş	
Merkûm Abdullah karyede ağnâm çobanlığı ticâretinden		<u>0160 guruş</u>	
		1478 guruş	

Hâne 46**Numro 46**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 51 guruş

A'şâr rûsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 4 keyl 16 guruş

Şa'îr 1 keyl 2 guruş

18 guruş

Âdet-i ağnâm rûsûmu re's

28 ağnâm fî beherinden para 7

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Boduc oğlu İbrahim'in emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 10 hâsılât-ı senevîsi 162 guruş sene 60 <u>215 guruş sene 61</u> 377 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 10	koşu öküzü re's 2 hâsılât 30 guruş	sağmal koyun re's 13 hâsılât 78 guruş
	kısır koyun re's 10 hâsılât 20 guruş	erkek davar re's 5 hâsılât 10 guruş	kuzu re's 4 dişi <u>7 erkek</u> 11
merkeb döllü re's 1 hâsılât 15-7,5=7,5 guruş şerîki Sivasda Hacı Veli mahallesinde Yıldızlı Mehmed hissesi minhâ			
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 307,5 guruş			

Hâne 47**Numro 47**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 50 guruş

A'şâr rûsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 3,5 keyl 14 guruş

Şa'îr 1,5 keyl 3 guruş

Fiğ 1 keyl 3 guruş

20 guruş

02 guruş 25 para

22 guruş

Âdet-i aġnâm rûsûmu	re's
6	aġnâm fî beherinden para 7
9	keçi kezâlik para 7
15	

Karye-i mezbûr sâkinlerinden İbic oġlu Ömer'in emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 18 hâsilât-ı senevîsi 180 guruş sene 60 <u>150 guruş sene 61</u> 330 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 18 tosun re's 1	koşu öküzü re's 2 hâsilât 30 guruş dişi buzağı re's 1	saġmal inek re's 1 hâsilât 20 guruş saġmal koyun re's 4 hâsilât 24 guruş
saġmal keçi re's 7 hâsilât 28 guruş	kısır koyun re's 2 hâsilât 4 guruş	kısır keçi re's 2 hâsilât 2 guruş	kuzu re's 2 dişi <u>2 erkek</u> 4
oġlak re's 3 dişi <u>4 erkek</u> 7	Mecmû'undan bir senede temettu'ı 288 guruş Merkûm Der-sa'âdetde hamâllık ticâretinden <u>250 guruş</u> 538 guruş		

Hâne 48

Numro 48

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduġı 46 guruş

A'sâr rûsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduġı

Hınta 3,5 keyl 14 guruş

Şa'îr 1,5 keyl 3 guruş

17 guruş

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Güllaz oġlu Molla Abdurrahman'in emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 10 hâsilât-ı senevîsi 153 guruş sene 60 <u>150 guruş sene 61</u> 303 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 10 saġmal inek re's 1 hâsilât 20 guruş	koşu öküzü re's 3 hâsilât 45 guruş	tosun re's 2
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 218 guruş			

Hâne 49**Numro 49**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 66 guruş

A şâr rûsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 7 keyl 28 guruş

Şa'îr 3,5 keyl 7 guruş

Fiğ 1 keyl 3 guruş

38 guruş

05 guruş 31 para

43 guruş 31 para

Âdet-i ağnâm rûsûmu re's

29 ağnâm fi beherinden para 7

04 keçi kezâlik para 7

33

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Kara Halil oğlu İbic'in emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 20 hâsılât-ı senevîsi 342 guruş sene 60 <u>215 guruş sene 61</u> 557 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 20	koşu öküzü re's 2 hâsılât 30 guruş	sağmal inek re's 1 hâsılât 20 guruş
sağmal keçi re's 2 hâsılât 8-4=4 guruş şerîki merkûm Mehmed hissesi minhâ	tosun re's 1	erkek balak re's 1	sağmal koyun re's 17 hâsılât 102-51=51 guruş şerîki dâhil-i karyede Çoban oğlu Mehmed'in hissesi minhâ
merkeb döllü re's 1 hâsılât 15 guruş	kısır koyun re's 12 hâsılât 24-12= 12 guruş şerîki karyede Çoban oğlu Mehmed'in hissesi minhâ	kısır keçi re's 2 hâsılât 2-1=1 guruş bu dahi	kuzu re's 9 dişi <u>7 erkek</u> 16
merkeb dölsüz re's 1	merkeb dölsüz re's 1	kısırak döllü re's 1 hâsılât 40-20=20 guruş şerîki dâhil-i kazâ Tavra karyesinde Keşiş oğlu zimmi hissesi minhâ	oğlak re's 2 dişi
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 495 guruş			

Hâne 50**Numro 50**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 20 guruş

3 guruş 24 para (34 para)

3 guruş 24 para (34 para)

Âdet-i ağnâm rüsûmu re's

16 ağnâm fî beherinden para 7

06 keçi kezâlik para 7

22

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Hacı Hüseyin oğlu Mehmed'in emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

Boz ve Hâlî Tarlası dönüm 20 Merkûm ihtiyâr olub zer' ide(me)miş	koşu öküzü re's 3 hâsılât 45 guruş	sağmal inek re's 1 hâsılât 20 guruş	dişi buzağı re's 1
	sağmal koyun re's 11 hâsılât 66 guruş	sağmal keçi re's 4 hâsılât 16 guruş	kısır keçi re's 2 hâsılât 2 guruş
kısır koyun re's 5 hâsılât 10 guruş	kuzu re's 5 dişi <u>4 erkek</u> 9	oğlak re's 2 dişi <u>1 erkek</u> 3	merkeb döllu re's 1 hâsılât 15
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 174 guruş			

Hâne 51**Numro 51**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 55 guruş

A'şâr rüsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 9 keyl 36 guruş

Şa'îr 3,5 keyl 7 guruş

43 guruş

02 guruş 32 para

45 guruş

Âdet-i ağnâm rüsûmu re's

16 ağnâm fi beherinden para 7

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Boz Bekir'in oğlu Halil'in emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 40 hâsılât-ı senevîsi 387 guruş sene 60 <u>225 guruş sene 61</u> 612 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 40 tosun re's 1	koşu câmûşu re's 2 hâsılât 40 guruş sağmal inek re's 2 hâsılât 40 guruş	koşu öküzü re's 2 hâsılât 30 guruş kısır inek re's 2
buzağı re's 1 dişi <u>1 erkek</u> 2	sağmal koyun re's 9 hâsılât 54 guruş	kısır koyun re's 7 hâsılât 14 guruş	kuzu re's 3 dişi <u>3 erkek</u> 6
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 565 guruş			
Merkûmun sâ'ir ticâretinden temettu'ı <u>350 guruş</u>			
915 guruş			

Hâne 52**Numro 52**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 50 guruş

A'şâr rûsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 6 keyl 24 guruş

Şa'îr 3 keyl 6 guruş

Fiğ 1 keyl 3 guruş

33 guruş

01 guruş 30 para (2 guruş 18 para)

34 guruş 30 para (35 guruş 18 para)

Âdet-i ağnâm rûsûmu re's

8 ağnâm fi beherinden para 7

2* keçi kezâlik para 7

10

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Topal Hüseyin oğlu Osman'ın emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 21 hâsılât-ı senevîsi 297 guruş sene 60 <u>157 guruş sene 61</u> 454 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 21	koşu öküzü re's 4 hâsılât 60 guruş	yaşar tosun re's 1
sağmal keçi re's 4 hâsılât 16 guruş	kısır inek re's 1	yaşar düğе re's 1 altmış üç senesinde hâsılât	sağmal koyun re's 4 hâsılât 24 guruş
oğlak re's 1 dişi <u>3 erkek</u> 4	kısır koyun re's 4 hâsılât 8 guruş	kısır keçi re's 2 hâsılât 2 guruş	kuzu re's 1 dişi <u>2 erkek</u> 3
merkeb döllü re's 1 hâsılât 15 guruş			
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 422 guruş Merkûmun oğlunun sâ'ire ticâretinden 150 guruş 572 guruş			

*Keçilerin sayısı 2 değil, 6'dır. Bu nedenle, keçi ve koyunların sayısının toplamı da 10 değil, 14 olmalıdır.

Hâne 53**Numro 53**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 60 guruş

A şâr rüsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 6 keyl 24 guruş

Şa'îr 2 keyl 4 guruş

28 guruş

02 guruş 14 para (18 para)

30 guruş

Âdet-i ağnâm rüsûmu re's

9* ağnâm fi beherinden para 7

5 keçi kezâlik

14

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Bayram oğlu Osman'ın emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 14 hâsılât-ı senevîsi 252 guruş sene 60 150 guruş sene 61 402 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 14 tosun re's 2	koşu öküzü re's 3 hâsılât 45 guruş yaşar düğе re's 1 altmış üç senesinde hâsılât	sağmal inek re's 3 hâsılât 60 guruş sağmal koyun re's 6-3=3 şerîki Sivasda Oğlan Çavuş mahallesinde Selim Efendi hissesi minhâ hâsılât 18 guruş
sağmal keçi re's 4-2=2 şerîki Selim Efendi hissesi minhâ hâsılât 8 guruş	kısır koyun re's 3 hâsılât 6-3=3 guruş şerîki merkûm hissesi minhâ	kuzu re's 1 dişî <u>5 erkek</u> 6	
oğlak re's 2 dişî <u>2 erkek</u> 4	sağmal koyun re's 1 hâsılât 6 guruş		
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 392 guruş			

*Koyunların sayısı 9 değil, 10 olmalı. Ayrıca, keçilerin sayısı da 5 değil, 4'tür.

Hâne 54**Numro 54**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 60 guruş

A'şâr rûsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 9,5 keyl 38 guruş

Şa'îr 3 keyl 6 guruş

44 guruş

03 guruş 24 para (4 guruş 15 para)

47 guruş

Âdet-i ağnâm rûsûmu re's

07* ağnâm fi beherinden para 7

15 keçi

22

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Enzel oğlu Mahmud'un emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 15 hâsılât-ı senevîsi 396 guruş sene 60 <u>215 guruş sene 61</u> 611 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 15 tosun re's 2	koşu öküzü re's 3 hâsılât 45 guruş yaşar düğe re's 2	sağmal inek re's 1 hâsılât 20 guruş dişi buzağı re's 1
sağmal koyun re's 7 hâsılât 42 guruş	sağmal keçi re's 8 hâsılât 32 guruş	kısır koyun re's 3 hâsılât 6 guruş	kısır keçi re's 7 hâsılât 7 guruş
kuzu re's 3 dişi <u>2 erkek</u> 5	oğlak re's 3 dişi <u>1 erkek</u> 4	merkeb dölsüz re's 3 Sivasda Akdeğirmen mahallesinde Hayrullah Ağa hissesi minhâ	
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 548 guruş			

*Koyunların sayısı 7 değil, 10'dur. Keçi ve koyunların toplamı, bu durumda, 25 olmalıdır.

Hâne 55**Numro 55**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 30 guruş

A'şâr rüsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 5 keyl 20 guruş

Şa'îr 1,5 keyl 3 guruş

23 guruş

01 guruş 16 para

24 guruş 16 para

Âdet-i ağnâm rüsûmu re's

7 ağnâm fi beherinden para 7

1 keçi kezâlik para 7

8

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Kürt Ömer oğlu İbrahim'in emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 15 hâsılât-ı senevîsi 207 guruş sene 60 150 guruş sene 61 357 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 15	koşu öküzü re's 3 hâsılât 45 guruş	sağmal inek re's 1 hâsılât 20 guruş
	dişi buzağı re's 1	sağmal koyun re's 3 hâsılât 18 guruş	sağmal keçi re's 1 hâsılât 4 guruş
kısır koyun re's 4 hâsılât 8 guruş	kuzu re's 3 erkek	dişi oğlak re's 1	merkeb döllu re's 1 hâsılât 15 guruş
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 317 guruş			

Hâne 56**Numro 56**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 124 guruş

A'şâr rûsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 12,5 keyl 50 guruş

Şa'îr 5 keyl 10 guruş

60 guruş

20 guruş 19 para (12 para)

80 guruş

Âdet-i ağnâm rûsûmu re's

82 ağnâm fi beherinden para 7

35 keçi kezâlik para 7

117

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Ağacık oğlu Abdulkerim'in emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 42 hâsılât-ı senevîsi 540 guruş sene 60 <u>375 guruş sene 61</u> 915 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 42	koşu öküzü re's 6 hâsılât 90 guruş	erkek Manda re's 3
kısır inek re's 2	yaşar tosun re's 4	dişi buzağı re's 1	kısır inek re's 1 hâsılât 20 guruş
sağmal koyun re's 47 hâsılât 282-141= 141 guruş şerîki Sivasda Kel Ahmed hissesi minhâ	sağmal keçi re's 21 hâsılât 84-42= 42 guruş şerîki merkûm hissesi minhâ	kısır koyun re's 21 hâsılât 42-21= 21 guruş şerîki merkûm hissesi minhâ	sağmal inek re's 1 hâsılât 20 guruş
erkek davar re's 13 hâsılât 26-13= 13 guruş bu dahi merkûmun hissesi minhâ		oğlak re's 7 dişi <u>8 erkek</u> 15	kısır keçi re's 14 hâsılât 14-7= 7 guruş şerîki Kel Ahmed hissesi minhâ
merkeb döllü re's 1 hâsılât 15-7,5=7,5 guruş şerîki Sivasda Küçükbengiler mahallesinde Bezzaz Keşiş oğlu hissesi minhâ		merkeb dölsüz re's 1	kuzu re's 20 dişi <u>22 erkek</u> 42
Mecmû'undan bir senede temettu'ı		929,5 guruş	
Merkûmun oğlu ticâretinden temettu'ı		<u>150 guruş</u>	
		1079,5 guruş	

Hâne 57**Numro 57**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 40 guruş

A'şâr rüsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 4 keyl 16 guruş

Şa'îr 0,5 keyl 1 guruş

17 guruş

02 guruş 35 para (3 guruş 13 para)

19 guruş 35 para (20 guruş 13 para)

Âdet-i ağnâm rüsûmu re's

14 ağnâm fi beherinden para 7

03 keçi kezâlik para 7

17

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Kara Osman oğlu İbrahim'in emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 14 hâsılât-ı senevîsi 153 guruş sene 60 <u>100 guruş sene 61</u> 253 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 14 tosun re's 4	koşu öküzü re's 2 hâsılât 30 guruş kısır inek re's 1	sağmal inek re's 1 hâsılât 20 guruş sağmal koyun re's 8 hâsılât 48 guruş
sağmal keçi re's 2 hâsılât 8 guruş	kısır koyun re's 6 hâsılât 12 guruş	erkek keçi re's 1 hâsılât 1 guruş	erkek davar re's 2 hâsılât 4 guruş
kuzu re's 3 dişi <u>3 erkek</u> 6	oğlak re's 2 erkek	erkek buzağı re's 1	
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 276 guruş			

Hâne 58**Numro 58**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 50 guruş

A'şâr rüsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 4 keyl 16 guruş

Şa'îr 1 keyl 2 guruş

18 guruş

01 guruş 30 para

19 guruş

Âdet-i ağnâm rüsûmu re's

9 ağnâm fi beherinden para 7

1 keçi kezâlik para 7

10

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Güllaz oğlu Mehmed'in emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 15 hâsılât-ı senevîsi 162 guruş sene 60 <u>175 guruş sene 61</u> 337 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 15	koşu öküzü re's 2 hâsılât 30 guruş	sağmal inek re's 1 hâsılât 20 guruş
	tosun re's 2	yaşar düğge re's 1 altmış üç senesinde hâsılât	sağmal koyun re's 5 hâsılât 30 guruş
sağmal keçi re's 1 hâsılât 4 guruş	kısır koyun re's 4 hâsılât 8 guruş	kuzu re's 4 dişi	oğlak re's 1 dişi
merkeb döllü re's 1 hâsılât 15 guruş	Mecmû'undan bir senede temettu'ı 269 guruş Merkûm hamâllık ticâretinden temettu'ı <u>250 guruş</u> 519 guruş		

Hâne 59**Numro 59**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 40 guruş

A'şâr rûsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 6 keyl 24 guruş

Şa'îr 4,5 keyl 9 guruş

33 guruş

07 guruş

40 guruş

Âdet-i ağnâm rûsûmu re's

26 ağnâm fi beherinden para 7

14 keçi kezâlik para 7

40

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Hacı Bekir oğlu Mehmed'in emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 38 hâsılât-ı senevîsi 297 guruş sene 60 <u>150 guruş sene 61</u> 447 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 38 tosun re's 2	koşu câmûşu re's 2 hâsılât 40 guruş sağmal inek re's 4 hâsılât 80 guruş	koşu öküzü re's 2 hâsılât 30 guruş yaşar düğе re's 2 altmış üç senesinde hâsılât
buzağı re's 2 dişi <u>2 erkek</u> 4	sağmal koyun re's 15 hâsılât 90 guruş	sağmal keçi re's 10 hâsılât 40 guruş	kısır koyun re's 11 hâsılât 22 guruş
kısır keçi re's 4 hâsılât 4 guruş	kuzu re's 7 dişi <u>7 erkek</u> 14	oğlak re's 4 dişi <u>6 erkek</u> 10	arı kovanı aded 3 hâsılât 12 guruş
merkeb dölsüz re's 1	Mecmû'undan bir senede temettu'ı Merkûm Der-sa'âdetde hamâllık ticâretinden		615 guruş <u>200 guruş</u> 815 guruş

Hâne 60**Numro 60**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 50 guruş

A şâr rûsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hınta 4,5 keyl 18 guruş

Şa'îr 3 keyl 6 guruş

24 guruş

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Kenan oğlu Rasul'ün emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 8 hâsılât-ı senevîsi 216 guruş sene 60 <u>150 guruş sene 61</u> 366 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 28	koşu öküzü re's 2 hâsılât 30 guruş	sağmal inek re's 2 hâsılât 40 guruş
	tosun re's 1	yaşar düğge re's 2, altmış üç senesinde hâsılât	buzağı re's 1 dişi <u>1 erkek</u> 2
merkeb dölsüz re's 1	Mecmû'undan bir senede temettu'ı Merkûm Der-sa'âdetde hamâllık ticâretinden		286 guruş <u>350 guruş</u> 636 guruş

Hâne 61**Numro 61**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 70 guruş

A'şâr rûsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 8,5 keyl 34 guruş

Şa'îr 3 keyl 6 guruş

40 guruş

03 guruş 34 para

43 guruş

Âdet-i ağnâm rûsûmu re's

20 ağnâm fi beherinden para 7

02 keçi kezâlik para 7

22

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Ağacık oğlu Mahmud'un emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 15 hâsılât-ı senevîsi 360 guruş sene 60 <u>215 guruş sene 61</u> 575 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 15	koşu öküzü re's 3 hâsılât 45 guruş	sağmal inek re's 2 hâsılât 40 guruş
	tosun re's 5	kısırak dölsüz re's 1 şerîki dâhil-i kazâ Tavra karyesinde Makdis Oseb hissesi minhâ	sağmal koyun re's 12 hâsılât 72 guruş
sağmal keçi re's 2 hâsılât 8 guruş	kısır koyun re's 8 hâsılât 16 guruş	kuzu re's 5 dişi <u>6 erkek</u> 11	oğlak re's 1 dişi <u>1 erkek</u> 2
merkeb dölsüz re's 2	Mecmû'undan bir senede temettu'ı 541 guruş		

Hâne 62**Numro 62**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 90 guruş

A şâr rûsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta	10 keyl	40 guruş
Şa'îr	2,5 keyl	5 guruş
Fiğ	1 keyl	3 guruş

48 guruş

09 guruş 2 para (8 guruş 2 para)

57 guruş 2 para (56 guruş 2 para)

Âdet-i ağnâm rûsûmu re's

40 ağnâm fi beherinden para 7

06 keçi kezâlik para 7

46

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Kurdal oğlu Abdurrahman'ın emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 35 hâsılât-ı senevîsi 432 guruş sene 60 <u>327 guruş sene 61</u> 759 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 35	koşu câmûşu re's 1 hâsılât 20 guruş	koşu öküzü re's 3 hâsılât 45 guruş
manda düğesi re's 1 mersûm hissesi minhâ	tosun re's 2	kısır manda re's 2-1=1 şerîki Sivasda Küçükbengiler mahallesinde Keşiş oğlu hissesi minhâ	balak re's 1 bu dahi
erkek buzağı re's 1	kısır inek re's 1	sağmal keçi re's 2 hâsılât 8 guruş	sağmal inek re's 1 hâsılât 20 guruş
kısır keçi re's 4 hâsılât 4 guruş	sağmal koyun re's 20 hâsılât 120 guruş	kuzu re's 10 dişi <u>10 erkek</u> 20	kısır koyun re's 20 hâsılât 40 guruş
merkeb döllü re's 1 hâsılât 15-7,5=7,5 guruş şerîki mersûm hissesi minhâ		oğlak re's 1 dişi <u>1 erkek</u> 2	arı kovanı aded 2 hâsılât 8 guruş
		merkeb dölsüz re's 1 bu dahi	
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 704,5 guruş			

Hâne 63**Numro 63**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 48 guruş

A'şâr rûsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 7 keyl 28 guruş

Şa'îr 2,5 keyl 5 guruş

33 guruş

02 guruş 25 para

35 guruş

Âdet-i ağnâm rûsûmu re's

11 ağnâm fi beherinden para 7

04 keçi kezâlik para 7

15

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Kırım oğlu Hüseyin'in emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 17 hâsılât-ı senevîsi 297 guruş sene 60 150 guruş sene 61 447 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 17 tosun re's 1	koşu öküzü re's 2 hâsılât 30 guruş yaşar düğе re's 1 altmış üç senesinde hâsılât	sağmal inek re's 2 hâsılât 40 guruş dişi buzağı re's 2
sağmal koyun re's 6 hâsılât 36 guruş	sağmal keçi re's 3 hâsılât 12 guruş	kısır koyun re's 5 hâsılât 10 guruş	kısır keçi re's 1 hâsılât 1 guruş
kuzu re's 3 dişi <u>3 erkek</u> 6	oğlak re's 3 dişi	merkeb döllu re's 1 hâsılât 15	merkeb dölsüz re's 1
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 441 guruş			

Hâne 64**Numro 64**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 53 guruş

A'şâr rûsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 7 keyl 28 guruş

Şa'îr 2,5 keyl 5 guruş

33 guruş

03 guruş 20 para

36 guruş

Âdet-i ağnâm rûsûmu re's

15 ağnâm fi beherinden para 7

05 keçi kezâlik para 7

20

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Pernak oğlu Ahmed'in emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 14 hâsılât-ı senevîsi 297 guruş sene 60 <u>250 guruş sene 61</u> 547 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 14	koşu öküzü re's 2 hâsılât 30 guruş	tosun re's 2
	sağmal inek re's 1 hâsılât 20 guruş	yaşar düğe re's 1 altmış üç senesinde hâsılât	dişi buzağı re's 1
sağmal koyun re's 7 hâsılât 42-21=21 guruş şerîki dâhil-i kazâ Tavrakaryesinde Değirmenci Kel Artin hissesi minhâ	sağmal keçi re's 3 hâsılât 12-6= 6 guruş şerîki bu dahi	kısır koyun re's 5 hâsılât 10-5= 5 guruş şerîki mersûm hissesi minhâ	erkek davar re's 3 hâsılât 6-3= 3 guruş şerîki mersûm hissesi minhâ
erkek keçi re's 2 hâsılât 2-1=1 guruş şerîki mersûm hissesi minhâ	kuzu re's 5 dişi <u>2 dişi</u> 7	oğlak re's 3 dişi	merkeb döllü re's 1 hâsılât 15 guruş
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 398 guruş			

Hâne 65**Numro 65**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 46 guruş

A'şâr rûsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 11,5 keyl 46 guruş

Şa'îr 2 keyl 4 guruş

50 guruş

01 guruş 9 para

51 guruş

Âdet-i ağnâm rûsûmu re's

4 ağnâm fi beherinden para 7

3 keçi kezâlik para 7

7

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Topal oğlu Mustafa'nın emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 14 hâsılât-ı senevîsi 450 guruş sene 60 <u>325 guruş sene 61</u> 775 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 14 tosun re's 2	koşu öküzü re's 2 hâsılât 30 guruş kısır inek re's 1	sağmal inek re's 2 hâsılât 40 guruş buzağı re's 1 dişi <u>1 erkek</u> 2
sağmal koyun re's 2 hâsılât 12 guruş	sağmal keçi re's 2 hâsılât 8 guruş	kısır keçi re's 1 hâsılât 1 guruş	kısır koyun re's 2 hâsılât 4 guruş
merkeb döllü re's 1 hâsılât 15 guruş	kuzu re's 1 dişi <u>1 erkek</u> 2	oğlak re's 1 dişi <u>1 erkek</u> 2	merkeb dölsüz re's 1
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 560 guruş			

Hâne 66**Numro 66**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 30 guruş

01 guruş 30 para

11 guruş 30 para

Âdet-i ağnâm rüsûmu re's

7 ağnâm fî beherinden para 7

3 keçi kezâlik para 7

10

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Cin Ali oğlu Abdulkerim'in emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

boz ve hâlî tarlası dönüm 14 (.....) olduğu tarla	sağmal koyun re's 4 hâsılât 24 guruş	sağmal keçi re's 2 hâsılât 8 guruş	kısır koyun re's 3 hâsılât 6 guruş
kısır keçi re's 1 hâsılât 1 guruş	kuzu re's 2 dişi <u>2 erkek</u> 4	oğlak re's 1 dişi <u>1 erkek</u> 2	
Mecmû'undan bir senede temettu'ı		039 guruş	
Merkûm karyede öküz çobanlığı ticâretinden		<u>170 guruş</u>	
		209 guruş	

Hâne 67**Numro 67**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 36 guruş

A'şâr rûsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 2,5 keyl 10 guruş

Şa'îr 1,5 keyl 3 guruş

Fiğ 1 keyl 3 guruş

16 guruş

02 guruş 04 para

18 guruş

Âdet-i ağnâm rûsûmu re's

12 ağnâm fi beherinden para 7

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Makadlı oğlu Ahmed'in emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 14 hâsılât-ı senevîsi 144 guruş sene 60 150 guruş sene 61 294 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 14 tosun re's 2	koşu öküzü re's 2 hâsılât 30 guruş kısır koyun re's 4 hâsılât 8 guruş	sağmal inek re's 2 hâsılât 40 guruş sağmal koyun re's 8 hâsılât 48 guruş
kuzu re's 3 dişi <u>4 erkek</u> 7	buzağı re's 1 dişi <u>1 erkek</u> 2	merkeb dölsüz re's 1	
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 270 guruş			

Hâne 68**Numro 68**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 5 guruş

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Kadir oğlu Kara Mustafa'nın emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

Karye-i mezbûrde olan bir kıt'a âsiyâb iştirâkinden hissesine â'id olan hâsılât 060-030=30 guruş şerîki karye-i mezbûrde Şeyh oğlu Halil'in hissesi minhâ	sağmal inek re's 1 hâsılât 20 guruş	buzağı re's 1 dişi
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 50 guruş		

Hâne 69**Numro 69**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 66 guruş

A'şâr rûsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta	8 keyl	32 guruş
Şa'îr	3 keyl	6 guruş
Fiğ	1 keyl	3 guruş
<u>Mercimek</u>	<u>0,5 keyl</u>	<u>2 guruş</u>

43 guruş

07 guruş (6 guruş 33 para)

50 guruş

Âdet-i ağnâm rûsûmu re's

29 ağnâm fi beherinden para 7

10 keçi kezâlik para 7

39

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Cüce oğlu Eğri Ömer'in emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 40 hâsılât-ı senevîsi 387 guruş sene 60 <u>220 guruş sene 61</u> 607 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 40 yaşar düğ re's 2 altmış üç senesinde hâsılât	koşu öküzü re's 4 hâsılât 60 guruş sağmal koyun re's 17 hâsılât 102 guruş	sağmal inek re's 2 hâsılât 40 guruş sağmal keçi re's 7 hâsılât 28 guruş
kısır koyun re's 12 hâsılât 24 guruş	kısır keçi re's 3 hâsılât 3 guruş	kuzu re's 6 dişi <u>9 erkek</u> 15	oğlak re's 4 dişi <u>3 erkek</u> 7
merkeb döllü re's 1 hâsılât 15 guruş	Mecmû'undan bir senede temettu'ı 649 guruş*		

*Yıllık gelir toplamı 649 kuruş değil, 659 kuruş olmalıdır.

Hâne 70**Numro 70**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 30 guruş

A'şâr rüsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 4 keyl 16 guruş

Şa'îr 1 keyl 2 guruş

18 guruş

01 guruş 30 para

19 guruş 30 para

Âdet-i ağnâm rüsûmu re's

10 keçi kezâlik para 7

10

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Türkmen oğlu Mustafa'nın emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 20 hâsılât-ı senevîsi 162 guruş sene 60 <u>150 guruş sene 61</u> 312 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 20	koşu öküzü re's 4 hâsılât 60 guruş	oğlak re's 3 dişi <u>4 erkek</u> 7
erkek buzağı re's 2	sağmal keçi re's 7 hâsılât 28 guruş	kısır keçi re's 3 hâsılât 3 guruş	sağmal inek re's 2 hâsılât 40 guruş
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 293 guruş			

Hâne 71**Numro 71**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 50 guruş

A'şâr rûsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 7,5 keyl 30 guruş

Şa'îr 3 keyl 6 guruş

36 guruş

07 guruş 21 para

43 guruş 21 para

Âdet-i ağnâm rûsûmu re's

30 ağnâm fi beherinden para 7

13 keçi kezâlik

43

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Cemiz Ali oğlu İbrahim'in emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 18 hâsılât-ı senevîsi 324 guruş sene 60 <u>157 guruş sene 61</u> 481 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 18	koşu öküzü re's 3 hâsılât 45 guruş	tosun re's 1
sağmal keçi re's 10 hâsılât 40-20= 20 guruş şerîki Hayreddin Efendi hissesi minhâ	sağmal inek re's 1 hâsılât 20 guruş	dişi buzağı re's 1	sağmal koyun re's 15 hâsılât 90-45= 45 guruş şerîki Sivasda Temürcülerardı mahallesinde Hayreddin Efendi hissesi minhâ
kuzu re's 8 dişi <u>7 erkek</u> 15	oğlak re's 6 dişi <u>4 erkek</u> 10	kısır keçi re's 3 hâsılât 3-1,5= 1,5 guruş şerîki merkûm hissesi minhâ	merkeb dölsüz re's 1 şerîki karyede Güllaz(?) oğlu Hüseyin hissesi minhâ
Mecmû'undan bir senede temettu'ı		470,5 guruş	
Merkûmun oğlu Halil ticâretinden temettu'ı		<u>150 guruş</u>	
		620,5 guruş	

Hâne 72**Numro 72**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 64 guruş

A'şâr rûsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 9 keyl 36 guruş

Şa'îr 3 keyl 6 guruş

Fiğ 1 keyl 3 guruş

45 guruş

03 guruş 18 para (13 para)

48 guruş 18 para (13 para)

Âdet-i ağnâm rûsûmu re's

07 ağnâm fi beherinden para 7

12 keçi kezâlik

19

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Deli Hüseyin oğlu Ahmed'in emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 15 hâsılât-ı senevîsi 405 guruş sene 60 <u>120 guruş sene 61</u> 525 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 15	koşu öküzü re's 3 hâsılât 45 guruş	tosun re's 2
sağmal inek re's 2 hâsılât 40 guruş	sağmal keçi re's 8 hâsılât 32 guruş	yaşar düğge re's 1 altmış üç senesinde hâsılât	buzacı re's 1 dişi <u>1 erkek</u> 2
sağmal koyun re's 5 hâsılât 30 guruş	oğlak re's 3 dişi <u>5 erkek</u> 8	kısır koyun re's 2 hâsılât 4 guruş	kısır keçi re's 4 hâsılât 4 guruş
kuzu re's 2 dişi <u>2 erkek</u> 4	merkeb dölsüz re's 1		
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 570 guruş*			

* Toplam yıllık gelir 570 kuruş değil, 560 kuruş olmalıdır.

Hâne 73**Numro 73**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 84 guruş

A'şâr rûsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 9,5 keyl 38 guruş

Şa'îr 2 keyl 4 guruş

Fiğ 1 keyl 3 guruş

45 guruş

06 guruş 18 para (26 para)

51 guruş

Âdet-i ağnâm rûsûmu re's

19 ağnâm fi beherinden para 7

19 keçi kezâlik para 7

38

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Halil Efendi'nin oğlu Yahya(?)'nin emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 20 hâsilât-ı senevîsi 405 guruş sene 60 <u>227 guruş sene 61</u> 632 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 20 tosun re's 1	koşu öküzü re's 3 hâsilât 45 guruş dişi balak re's 1	sağmal manda re's 1 hâsilât 40 guruş sağmal inek re's 1 hâsilât 20 guruş
erkek balak re's 1	sağmal koyun re's 13 hâsilât 78 guruş	sağmal keçi re's 13 hâsilât 52 guruş	kısır koyun re's 6 hâsilât 12 guruş
kısır keçi re's 6 hâsilât 6 guruş	kuzu re's 7 dişi <u>6 erkek</u> 13	oğlak re's 8 dişi <u>5 erkek</u> 13	arı kovanı aded 1 hâsilât 4 guruş
merkeb döllü re's 1 hâsilât 15 guruş	merkeb dölsüz re's 1		
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 677 guruş			

Hâne 74**Numro 74**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 35 guruş

A'şâr rüsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 4 keyl 16 guruş

Şa'îr 1 keyl 2 guruş

Mercimek 1 keyl 4 guruş

22 guruş

02 guruş 25 para

24 guruş

Âdet-i ağnâm rüsûmu re's

8 ağnâm fi beherinden para 7

7 keçi kezâlik

15

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Makadlı oğlu Halil'in emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 16 hâsılât-ı senevîsi 198 guruş sene 60 <u>150 guruş sene 61</u> 348 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 16	koşu öküzü re's 3 hâsılât 45 guruş	tosun re's 3
	sağmal inek re's 1 hâsılât 20 guruş	kısır inek re's 1	yaşar düge re's 2 altmış üç senesinde hâsılât
erkek buzağı re's 1	sağmal koyun re's 5 hâsılât 30 guruş	sağmal keçi re's 5 hâsılât 20 guruş	kısır koyun re's 3 hâsılât 6 guruş
kısır keçi re's 2 hâsılât 2 guruş	kuzu re's 2 dişi <u>3 erkek</u> 5	oğlak re's 5 dişi	merkeb döllu re's 1 hâsılât 15 guruş
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 336 guruş			

Hâne 75**Numro 75**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 25 guruş

A'şâr rüsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 2,5 keyl 10 guruş

Şa'îr 1,5 keyl 3 guruş

13 guruş

01 guruş 37 para

14 guruş

Âdet-i ağnâm rüsûmu re's

6 ağnâm fi beherinden para 7

5 keçi kezâlik

11

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Becid oğlu Nuh'un emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 10 hâsılât-ı senevîsi 117 guruş sene 60 <u>050 guruş sene 61</u> 167 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 10	koşu öküzü re's 2 hâsılât 30 guruş	tosun re's 1
sağmal koyun re's 3 hâsılât 18 guruş	sağmal inek re's 1 hâsılât 20 guruş	yaşar düğe re's 1 altmış üç senesinde hâsılât	kısır koyun re's 3 hâsılât 6 guruş
erkek buzağı re's 1	sağmal keçi re's 5 hâsılât 20 guruş	oğlak re's 1 dişi <u>4 erkek</u> 5	kuzu re's 2 dişi <u>1 erkek</u> 3
	merkeb dölsüz re's 1		
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 211 guruş			

Hâne 76**Numro 76**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 75 guruş

A'şâr rûsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 8 keyl 32 guruş

Şa'îr 5 keyl 10 guruş

Fiğ 1 keyl 3 guruş

45 guruş

08 guruş 30 para

53 guruş

Âdet-i ağnâm rûsûmu re's

40 ağnâm fi beherinden para 7

10 keçi kezâlik

50

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Kubat oğlu Mehmed ve biraderi İbrahim'in bi'l-iştirâk emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 42 hâsılât-ı senevîsi 405 guruş sene 60 <u>215 guruş sene 61</u> 620 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 42	koşu öküzü re's 4 hâsılât 60 guruş	tosun re's 2
sağmal inek re's 1 hâsılât 20 guruş	yaşar düğre re's 1 altmış üç senesinde hâsılât	erkek buzağı re's 1	kısırak dölsüz re's 1
sağmal koyun re's 28 hâsılât 168 guruş	sağmal keçi re's 9 hâsılât 36 guruş	kısır koyun re's 12 hâsılât 24 guruş	erkek keçi re's 1 hâsılât 1 guruş
kuzu re's 08 dişi <u>14 erkek</u> 22	oğlak re's 3 dişi <u>6 erkek</u> 9	arı kovanı aded 2 hâsılât 8 guruş	merkeb döllu re's 1 hâsılât 15
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 737 guruş			

Hâne 77**Numro 77**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 46 guruş

A'şâr rûsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 4,5 keyl 18 guruş

Şa'îr 3 keyl 6 guruş

24 guruş

02 guruş 04 para

26 guruş

Âdet-i ağnâm rûsûmu re's

11 ağnâm fi beherinden para 7

01 keçi kezâlik

12

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Kara Mehmed'in emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 14 hâsılât-ı senevîsi 216 guruş sene 60 <u>110 guruş sene 61</u> 326 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 14	koşu öküzü re's 3 hâsılât 45 guruş	yaşar tosun re's 2
	sağmal inek re's 1 hâsılât 20 guruş	bir yaşar düğе re's 1	dişi buzağı re's 1
sağmal koyun re's 5 hâsılât 30 guruş	sağmal keçi re's 1 hâsılât 4 guruş	kısır koyun re's 6 hâsılât 12 guruş	kuzu re's 2 dişi <u>3 erkek</u> 5
oğlak re's 1 dişi	merkeb dölsüz re's 2		
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 327 guruş			

Hâne 78**Numro 78**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 66 guruş

A'şâr rûsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 8 keyl 32 guruş

Şa'îr 3 keyl 6 guruş

Fiğ 1 keyl 3 guruş

41 guruş

03 guruş 18 para

44 guruş

Âdet-i ağnâm rûsûmu re's

14 ağnâm fi beherinden para 7

08 keçi kezâlik

22

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Hızır oğlu yetimleri Ali'nin emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 14 hâsılât-ı senevîsi 369 guruş sene 60 <u>100 guruş sene 61</u> 469 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 14	koşu öküzü re's 4 hâsılât 60 guruş	sağmal inek re's 1 hâsılât 20 guruş
	erkek buzağı re's 1	sağmal koyun re's 13 hâsılât 78 guruş	sağmal keçi re's 5 hâsılât 20 guruş
kısır koyun re's 1 hâsılât 2 guruş	kısır keçi re's 3 hâsılât 3 guruş	kuzu re's 6 dişi <u>8 erkek</u> 14	oğlak re's 4 dişi <u>1 erkek</u> 5
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 552 guruş			

Hâne 79**Numro 79**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 53 guruş

A'şâr rüsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 6 keyl 24 guruş

Şa'îr 2 keyl 4 guruş

28 guruş

01 guruş 37 para

29 guruş

Âdet-i ağnâm rüsûmu re's

3 ağnâm fi beherinden para 7

8 keçi kezâlik

11

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Alim oğlu Bekir'in emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 14 hâsılât-ı senevîsi 252 guruş sene 60 150 guruş sene 61 402 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 14	koşu öküzü re's 3 hâsılât 45 guruş	tosun re's 4
	sağmal inek re's 2 hâsılât 40 guruş	buzacı re's 1 dişi	sağmal koyun re's 2 hâsılât 12 guruş
sağmal keçi re's 6 hâsılât 24 guruş	kısır koyun re's 1 hâsılât 2 guruş	kısır keçi re's 2 hâsılât 2 guruş	kuzu re's 1 dişi <u>1 erkek</u> 2
oğlak re's 3 dişi <u>3 erkek</u> 6	merkeb dolsüz re's 1-0,5=0,5 şerîki Küçükbençiler mahallesinde Hayrullah hissesi minhâ		
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 377 guruş			

Hâne 80**Numro 80**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 60 guruş

A'şâr rüsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 7 keyl 28 guruş

Şa'îr 2,5 keyl 5 guruş

Fiğ 1 keyl 3 guruş

36 guruş

05 guruş 17 para

41 guruş 17 para

Âdet-i ağnâm rüsûmu re's

17 ağnâm fi beherinden para 7

14 keçi kezâlik

31

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Bacaksuz oğlu Ömer'in emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 15 hâsılât-ı senevîsi 324 guruş sene 60 <u>125 guruş sene 61</u> 449 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 15 tosun re's 2	koşu öküzü re's 3 hâsılât 45 guruş dişi buzağı re's 1	sağmal inek re's 1 hâsılât 20 guruş sağmal koyun re's 10 hâsılât 60 guruş
sağmal keçi re's 9 hâsılât 36 guruş	kısır koyun re's 6 hâsılât 12 guruş	kısır keçi re's 5 hâsılât 5 guruş	erkek davar re's 1 hâsılât 2 guruş
kuzu re's 5 dişi <u>5 erkek</u> 10	oğlak re's 3 dişi <u>4 erkek</u> 7	kısır keçi re's 1 hâsılât 1 guruş	
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 505 guruş			

Hâne 81**Numro 81**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 64 guruş

A'şâr rüsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 5,5 keyl 22 guruş

Şa'îr 2,5 keyl 5 guruş

Mercimek 0,5 keyl 2 guruş

29 guruş

05 guruş 38 para

34 guruş

Âdet-i ağnâm rüsûmu re's

26 ağnâm fi beherinden para 7

08 keçi kezâlik

34

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Hızır oğlu Kayış Mustafa'nın emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 15 hâsılât-ı senevîsi 261 guruş sene 60 <u>100 guruş sene 61</u> 361 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 15	koşu öküzü re's 2 hâsılât 30 guruş	tosun re's 2
	erkek buzağı re's 1	sağmal koyun re's 14 hâsılât 84 guruş	sağmal keçi re's 5 hâsılât 20 guruş
kısır koyun re's 12 hâsılât 24 guruş	kısır keçi re's 3 hâsılât 3 guruş	kuzu re's 8 dişi <u>5 erkek</u> 13	oğlak re's 2 dişi <u>3 erkek</u> 5
arı kovanı aded 2 hâsılât 8 guruş	Mecmû'undan bir senede temettu'ı 430 guruş		

Hâne 82**Numro 82**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 93 guruş

A'şâr rüsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 9,5 keyl 38 guruş

Şa'îr 4 keyl 8 guruş

Fiğ 1 keyl 3 guruş

49 guruş

03 guruş 18 para (34 para)

52 guruş 18 para (34 para)

Âdet-i ağnâm rüsûmu re's

14 ağnâm fi beherinden para 7

08 keçi kezâlik

22

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Emir Ali oğlu Hasan'ın emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 30 hâsılât-ı senevîsi 441 guruş sene 60 <u>215 guruş sene 61</u> 656 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 31	koşu öküzü re's 4 hâsılât 60 guruş	tosun re's 1
	erkek Manda re's 3	sağmal inek re's 3 hâsılât 60 guruş	yaşar düğе re's 1 altmış üç senesinde hâsılât
dişi buzağı re's 3	kısırak döllu re's 1 hâsılât 40-20=20 guruş	sağmal koyun re's 10 hâsılât 60 guruş	sağmal keçi re's 5 hâsılât 20 guruş
kısır koyun re's 4 hâsılât 8 guruş	şerîki Sivasda Alibaba mahallesinde Nebî Kavas hissesi minhâ	kısır keçi re's 3 hâsılât 3 guruş	merkeb döllu re's 1 hâsılât 15 guruş
oğlak re's 2 dişi <u>3 erkek</u> 5	kuzu re's 3 dişi <u>5 erkek</u> 8		
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 687 guruş			

Hâne 83**Numro 83**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 70 guruş

A'şâr rûsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hınta 7,5 keyl 30 guruş

Şa'îr 4,5 keyl 9 guruş

Fiğ 1 keyl 3 guruş

42 guruş

06 guruş 35 para (33 para)

48 guruş

Âdet-i ağnâm rûsûmu re's

30 ağnâm fi beherinden para 7

09 keçi kezâlik

39

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Veli oğlu Hüseyin'in emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 14 hâsılât-ı senevîsi 378 guruş sene 60 <u>220 guruş sene 61</u> 598 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 14	koşu öküzü re's 3 hâsılât 45 guruş	sağmal inek re's 2 hâsılât 40 guruş
kısır keçi re's 2 hâsılât 2 guruş	sağmal keçi re's 7 hâsılât 28 guruş	kısır koyun re's 15 hâsılât 30 guruş	sağmal koyun re's 15 hâsılât 90 guruş
düğe re's 1	dişi buzağı re's 2	oğlak re's 3 dişi <u>5 erkek</u> 8	kuzu re's 7 dişi <u>7 erkek</u> 14
	merkeb dölsüz re's 1		
Mecmû'undan bir senede temettu'ı		613 guruş	
Merkûmun sâ'ir ticâretinden temettu'ı		<u>130 guruş</u>	
		743 guruş	

Hâne 84**Numro 84**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 45 guruş

A'şâr rûsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 8 keyl 32 guruş

Şa'îr 2 keyl 4 guruş

36 guruş

01 guruş 30 para

37 guruş

Âdet-i ağnâm rûsûmu re's

6 ağnâm fi beherinden para 7

4 keçi kezâlik

10

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Hacı Osman oğlu Bekir'in emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 16 hâsılât-ı senevîsi	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 16	koşu öküzü re's 3 hâsılât 45 guruş	sağmal inek re's 1 hâsılât 20 guruş
Karye-i mezbûrde olan bir kıt'a âsiyâbı iştirâkinden şer'ki hissesine â'id olan hâsılât 42-21=21 guruş şer'ki Mazî oğlu Receb'in hissesi minhâ	sağmal koyun re's 5 hâsılât 30 guruş	sağmal keçi re's 3 hâsılât 12 guruş	kısır koyun re's 1 hâsılât 2 guruş
	kısır keçi re's 1 hâsılât 1 guruş	kuzu re's 1 dişi <u>4 erkek</u> 5	oğlak re's 1 dişi <u>2 erkek</u> 3
dişi buzağı re's 1	Mecmû'undan bir senede temettu'ı 455 guruş		

Hâne 85**Numro 85**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 56 guruş

A şâr rüsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 5 keyl 20 guruş

Şa'îr 2 keyl 4 guruş

Şa'îr* 1 keyl 3 guruş

27 guruş

05 guruş 31 para

32 guruş

Âdet-i ağnâm rüsûmu re's

23 ağnâm fi beherinden para 7

10 keçi kezâlik

33

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Hacı Bekir oğlu Öksüz İbrahim'in emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 15 hâsılât-ı senevîsi 243 guruş sene 60 <u>150 guruş</u> sene 61 393 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 15	koşu öküzü re's 3 hâsılât 45 guruş	sağmal inek re's 2 hâsılât 40 guruş
tosun re's 1	kısır inek re's 1	yaşar düğе re's 1	merkeb dölsüz re's 1
sağmal koyun re's 10 hâsılât 60 guruş	sağmal keçi re's 7 hâsılât 28 guruş	kısır koyun re's 13 hâsılât 26 guruş	kısır keçi re's 3 hâsılât 3 guruş
kuzu re's 5 dişi <u>5 erkek</u> 10	oğlak re's 3 dişi <u>4 erkek</u> 7	arı kovanı aded 1 hâsılât 4 guruş	buzağı re's 1 dişi <u>1 erkek</u> 2
Mecmû'undan bir senede temettu'ı		449 guruş	
Merkûmun oğlu Der-sa'âdetde hamâllık ticâretinden		<u>200 guruş</u>	
		649 guruş	

*Muhtemelen "şa'îr" kelimesi yanlışlıkla yazılmış, bunun yerine "fiğ" kelimesi yazılmalı.

Hâne 86**Numro 86**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 60 guruş

A'şâr rûsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 5 keyl 20 guruş

Şa'îr 2 keyl 4 guruş

24 guruş

04 guruş 10 para (22 para)

28 guruş

Âdet-i ağnâm rûsûmu re's

19 ağnâm fi beherinden para 7

07 keçi kezâlik para 7

26

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Mazî oğlu Receb'in emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 15 hâsılât-ı senevîsi 216 guruş sene 60 <u>100 guruş sene 61</u> 316 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 15 tosun re's 1	Karye-i mezbûrde olan bir kıt'a âsiyâb iştirâkından şerîki hissesine â'id olan hâsılât 42-21=21 guruş şerîki karyede Hacı Osman oğlu Bekir hissesi minhâ	koşu öküzü re's 3 hâsılât 45 guruş kısır inek re's 1
Bir yaşar düğ re's 1 altmış üç senesinde hâsılât	sağmal koyun re's 9 hâsılât 54 guruş	sağmal keçi re's 4 hâsılât 16 guruş	kısır koyun re's 10 hâsılât 20 guruş
kısır keçi re's 3 hâsılât 3 guruş	kuzu re's 3 dişi <u>6 erkek</u> 9	oğlak re's 2 dişi <u>2 erkek</u> 4	merkeb döllu re's 1 hâsılât 15 guruş
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 390 guruş			

Hâne 87**Numro 87**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 20 guruş

A'şâr rûsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 2 keyl 8 guruş

Şa'îr 1,5 keyl 3 guruş

11 guruş

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Kılıc oğlu Ömer'in emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 15 hâsılât-ı senevîsi 99 guruş sene 60 <u>50 guruş sene 61</u> 149 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 15 dişi buzağı re's 1	koşu öküzü re's 3 hâsılât 45 guruş	sağmal inek re's 1 hâsılât 20 guruş
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 164 guruş			

Hâne 88**Numro 88**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 40 guruş

A'şâr rûsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 4 keyl 16 guruş

Şa'îr 3 keyl 6 guruş

Mercimek 0,5 keyl 2 guruş

24 guruş

01 guruş 30 para (33 para)

25 guruş

Âdet-i ağnâm rûsûmu re's

7* ağnâm fi beherinden para 7

3 keçi kezâlik

10

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Nuh oğlu Mehmed'in emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 14 hâsılât-ı senevîsi 216 guruş sene 60 <u>175 guruş sene 61</u> 391 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 14	koşu öküzü re's 2 hâsılât 30 guruş	kuzu re's 2 dişi <u>2 erkek</u> 4
sağmal keçi re's 2 hâsılât 8 guruş	erkek keçi re's 3 hâsılât 3 guruş	sağmal koyun re's 4 hâsılât 24 guruş	oğlak re's 2 dişi
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 281 guruş			
Merkûmun öküz çobanı ticâretinden <u>170 guruş</u>			
451 guruş			

*Koyunların sayısı 7 değil, 4'tür. Keçilerin sayısı ise 3 değil, 5 olmalıdır. Dolayısıyla, keçi ve koyunların sayısı 10 değil, 9 olmalıdır.

Hâne 89

Numro 89

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 26 guruş

A'şâr rüsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hınta 4 keyl 16 guruş

Şa'îr 2 keyl 4 guruş

20 guruş

02 guruş 4 para

22 guruş

Âdet-i ağnâm rüsûmu re's

11 ağnâm fi beherinden para 7

01 keçi kezâlik

12

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Kabak Hüseyin oğlu Ali'nin emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 10 hâsılât-ı senevîsi 180 guruş sene 60 <u>100 guruş sene 61</u> 280 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 10	koşu öküzü re's 3 hâsılât 45 guruş	sağmal koyun re's 5 hâsılât 30 guruş
	kısır keçi re's 1 hâsılât 1 guruş	kısır koyun re's 6 hâsılât 12 guruş	kuzu re's 3 dişi <u>2 erkek</u> 5
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 268 guruş			

Hâne 90**Numro 90**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 70 guruş

A'şâr rüsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 4,5 keyl 18 guruş

Şa'îr 2,5 keyl 5 guruş

23 guruş

01 guruş 9 para

24 guruş

Âdet-i ağnâm rüsûmu re's

4 ağnâm fi beherinden para 7

3 keçi kezâlik

7

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Cemiz Ali oğlu Ali'nin emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 14 hâsılât-ı senevîsi 207 guruş sene 60 <u>120 guruş sene 61</u> 327 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 14	koşu öküzü re's 2 hâsılât 30 guruş	tosun re's 1
	sağmal inek re's 1 hâsılât 20 guruş	bir yaşar düğe re's 1	erkek buzağı re's 1
sağmal koyun re's 2 hâsılât 12 guruş	sağmal keçi re's 2 hâsılât 8 guruş	kısır koyun re's 2 hâsılât 4 guruş	kısır keçi re's 1 hâsılât 1 guruş
dişi kuzu re's 2	oğlak re's 1 dişi <u>1 erkek</u> 2		
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 282 guruş			

Hâne 91**Numro 91**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 5 guruş

5 guruş 31 para

Âdet-i ağnâm rüsûmu re's

29 ağnâm fî beherinden para 7

04 keçi kezâlik para 7

33

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Çoban oğlu Mehmed'in emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

boz ve hâlî tarla dönüm 10 Yetim olub iktidârı olmadığından	sağmal koyun re's 17 hâsılât 102-51=51 guruş şerîki karyede Kara Halil oğlu İbiş hissesi minhâ	sağmal keçi re's 2 hâsılât 8-4= 4 guruş şerîki İbiş hissesi minhâ	kuzu re's 9 dişi <u>7 erkek</u> 16
kısır koyun re's 12 hâsılât 24-12= 12 guruş şerîki karyede Kara Halil oğlu İbiş hissesi minhâ	kısır keçi re's 2 hâsılât 2-1=1 guruş bu dahi	oğlak re's 2 dişi	
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 68 guruş			

Hâne 92**Numro 92**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 40 guruş

A şâr rüsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hınta 0,5 keyl 2 guruş

2 guruş

Âdet-i ağnâm rüsûmu re's

14 ağnâm fî beherinden para 7

04 keçi kezâlik para 7

18

Karye-i mezbûr sâkinlerinden merhûm Osman'ın yetimi Halil'in emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 5 hâsılât-ı senevîsi 18 guruş sene 60 <u>10 guruş sene 61</u> 28 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 5	Karye-i mezbûrde olan bir kıt'a âsiyâb iştirâkından şerîki hissesine â'id olan hâsılât 84-42=42 guruş şerîki karyede Gökçe oğlu Ömer hissesi minhâ	koşu öküzü re's 2 hâsılât 30 guruş
sağmal inek re's 1 hâsılât 20 guruş	sağmal koyun re's 11 hâsılât 66 guruş		sağmal keçi re's 3 hâsılât 12 guruş
kısır koyun re's 3 hâsılât 6 guruş	kısır keçi re's 1 hâsılât 1 guruş	kuzu re's 6 dişi <u>2 erkek</u> 8	oğlak re's 1 dişi <u>2 erkek</u> 3
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 195 guruş			

Hâne 93**Numro 93**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 50 guruş

A'şâr rûsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 7 keyl 28 guruş

Şa'îr 2,5 keyl 5 guruş

33 guruş

05 guruş 10 para

38 guruş

Âdet-i ağnâm rûsûmu re's

12 ağnâm fî beherinden para 7

18 keçi kezâlik

30

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Abdulkadir oğlu Halil'in emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 14 hâsılât-ı senevîsi 297 guruş sene 60 <u>150 guruş sene 61</u> 447 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 14 tosun re's 1	Karye-i mezbûrde bir kıt'a âsiyâb iştirâkından şerîki hissesine â'id olan hâsılât 138-69=69 guruş şerîki karyede Abdurrahman hissesi minhâ	koşu öküzü re's 3 hâsılât 45 guruş sağmal koyun re's 9 hâsılât 54 guruş
sağmal inek re's 2 hâsılât 40 guruş	bir yaşar düğ re's 1 altmış üç senesinde hâsılât	kısır keçi re's 5 hâsılât 5 guruş	sağmal keçi re's 13 hâsılât 52 guruş
kısır koyun re's 3 hâsılât 6 guruş	buzağı re's 1 dişi <u>1 erkek</u> 2	kuzu re's 3 dişi <u>4 erkek</u> 7	oğlak re's 8 dişi <u>7 erkek</u> 15
merkeb dölsüz re's 1	Mecmû'undan bir senede temettu'ı 568 guruş		

Hâne 94**Numro 94**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 40 guruş

A'şâr rûsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 3 keyl 12 guruş

Şa'îr 2 keyl 4 guruş

Mercimek 0,5 keyl 2 guruş

18 guruş

01 guruş 30 para

19 guruş

Âdet-i ağnâm rûsûmu re's

8 ağnâm fi beherinden para 7

2 keçi kezâlık

10

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Abdulkadir oğlu Abdurrahman'ın emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 8 hâsılât-ı senevîsi 162 guruş sene 60 <u>100 guruş sene 61</u> 262 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 8 sağmal inek re's 1 hâsılât 20 guruş	Karye-i mezbûrde olan bir kıt'a âsiyâb iştirâkından şerîki hissesine â'id olan hâsılât 138-69=69 guruş şerîki bâlâda Halil'in hissesi minhâ	koşu öküzü re's 3 hâsılât 45 guruş kuzu re's 3 dişi <u>2 erkek</u> 5
sağmal koyun re's 5 hâsılât 30 guruş	sağmal keçi re's 2 hâsılât 8 guruş	kısır koyun re's 3 hâsılât 6 guruş	dişi buzağı re's 1
oğlak re's 1 dişi <u>1 erkek</u> 2	Mecmû'undan bir senede temettu'ı Merkûmun oğlu Der-sa'âdetde hamâllık ticâretinden		330 guruş* <u>200 guruş</u> 530 guruş

*Yıllık temettu'ât miktarı 330 kuruş değil, 340 kuruş olmalı. Dolayısıyla, toplam gelir 530 kuruş değil, 540 kuruş olmalıdır.

Hâne 95**Numro 95**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 75 guruş

A'şâr rüsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 1,5 keyl 6 guruş

Şa'îr 1,5 keyl 3 guruş

Fiğ 1 keyl 3 guruş

12 guruş

Âdet-i ağnâm rüsûmu re's

39 ağnâm fi beherinden para 7

19 keçi kezâlik

58

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Genç Ali oğlu İbrahim'in emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 15 hâsılât-ı senevîsi 108 guruş sene 60 <u>050 guruş sene 61</u> 158 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 15	koşu öküzü re's 3 hâsılât 45 guruş	sağmal inek re's 2 hâsılât 40 guruş
	kısır inek re's 1	tosun re's 1	dişi buzağı re's 1
sağmal koyun re's 18 hâsılât 108 guruş	sağmal keçi re's 15 hâsılât 60 guruş	kısır koyun re's 13 hâsılât 26 guruş	kısır keçi re's 4 hâsılât 4 guruş
erkek davar re's 8 hâsılât 16 guruş	kuzu re's 5 dişi <u>5 erkek</u> 10	oğlak re's 15 dişi	merkeb dölsüz re's 3
Mecmû'undan bir senede temettu'ı		407 guruş	
Merkûm İbrahim Der-sa'âdetde hamâllık ticâretinden		<u>350 guruş</u>	
		757 guruş	

Hâne 96**Numro 69***

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 66 guruş

A'şâr rüsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 7 keyl 28 guruş

Şa'îr 2,5 keyl 5 guruş

Fiğ 1 keyl 3 guruş

36 guruş

05 guruş 17 para

41 guruş

Âdet-i ağnâm rüsûmu re's

21 ağnâm fi beherinden para 7

10 keçi kezâlik

31

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Sağır Osman oğlu Osman'ın emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 14 hâsılât-ı senevîsi 324 guruş sene 60 <u>150 guruş sene 61</u> 474 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 14	koşu öküzü re's 3 hâsılât 45 guruş	sağmal koyun re's 10 hâsılât 60 guruş
	sağmal keçi re's 6 hâsılât 24 guruş	kısır koyun re's 11 hâsılât 22 guruş	kısır keçi re's 4 hâsılât 4 guruş
kuzu re's 3 dişi <u>6 erkek</u> 9	oğlak re's 1 dişi <u>3 erkek</u> 4	merkeb döllü re's 1 hâsılât 15 guruş	merkeb dölsüz re's 1
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 494 guruş			

*"Numro" büyük olasılıkla 69 değil, 96 olmalıdır.

Hâne 97**Numro 97**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 5 guruş

2 guruş 25 para

Âdet-i ağnâm rüsûmu re's

7 ağnâm fî beherinden para 7

8 keçi kezâlik

15

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Türkmen oğlu Hasan'ın emlak ve arzî ve temettu'âtı

boz ve hâlî tarla dönüm 8 Sene-i atiyede zirâ'at ıdeceği	kısır inek re's 1 şerîki karyede Türkmen oğlu Halil'in hissesi minhâ	sağmal koyun re's 3 hâsılât 18-9= 9 guruş şerîki merkûm hissesi minhâ	sağmal keçi re's 6 hâsılât 24-12= 12 guruş şerîki karyede Türkmen Halil'in hissesi minhâ
kısır koyun re's 4 hâsılât 8-4=4 guruş şerîki hissesi minhâ	kısır keçi re's 2 hâsılât 2-1=1 guruş bu dahi	kuzu re's 1 dişi <u>2 erkek</u> 3	oğlak re's 3 dişi <u>2 erkek</u> 5
Mecmû'undan bir senede temettu'ı		026 guruş	
Merkûm azablık ticâretinden		<u>120 guruş</u>	
		146 guruş	

Hâne 98**Numro 98**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 25 guruş

A'şâr rûsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 4 keyl 16 guruş

Şa'îr 2,5 keyl 5 guruş

21 guruş

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Gökçe oğlu Ömer'in emlak ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 15 hâsılât-ı senevîsi 189 guruş sene 60 <u>050 guruş sene 61</u> 239 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 15	koşu öküzü re's 3 hâsılât 45 guruş	Karye-i mezbûrde olan bir kıt'a âsiyâb iştirâkinden şerîki hissesine â'id olan hâsılât 84-42=42 guruş şerîki karyede Halil'in hissesi minhâ
sağmal inek re's 1 hâsılât 20 guruş	dişi buzağı re's 1	merkeb döllü re's 1 hâsılât 15 guruş	
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 311 guruş			

Hâne 99**Numro 99**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 5 guruş

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Ömer'in emlak ve arâzî ve temettu'âtı

gayr-ı mezrû' tarla dönüm 14	koşu öküzü re's 2 hâsılât 30 guruş
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 30 guruş	

Hâne 100**Numro 100**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 30 guruş

A'şâr rûsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 3,5 keyl 14 guruş

Şa'îr 1 keyl 2 guruş

Fiğ 1 keyl 3 guruş

19 guruş

03,5 guruş (7 para)

22,5 guruş

Âdet-i ağnâm rûsûmu re's

19 ağnâm fi beherinden para 7

02 keçi kezâlik

21

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Tatar oğlu Mustafa'nın emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 8 hâsılât-ı senevîsi 171 guruş sene 60 <u>050 guruş sene 61</u> 221 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 8	sağmal inek re's 1 hâsılât 20 guruş	dişi buzağı re's 1
kısır keçi re's 1 hâsılât 1 guruş	sağmal koyun re's 10 hâsılât 60 guruş	sağmal keçi re's 1 hâsılât 4 guruş	kısır koyun re's 9 hâsılât 18 guruş
	kuzu re's 3 dişi <u>4 erkek</u> 7	erkek oğlak re's 1 dişi*	
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 274 guruş			
Azablık ticâretinden temettu'ı <u>046 guruş</u> 320 guruş			

* Oğlak aynı zamanda hem erkek hem de dişi olamayacağından dişi kelimesinin alışkanlık sonucu yanlışlıkla yazıldığı söylenilebilir.

Hâne 101**Numro 101**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 80 guruş

A'şâr rûsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 8 keyl 32 guruş

Şa'îr 3 keyl 6 guruş

38 guruş

Âdet-i aġnâm rûsûmu re's

16* aġnâm fî beherinden para 7

05 keçi kezâlik

21

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Emir Ali oġlu Mahmud'un emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 14 hâsılât-ı senevîsi 342 guruş sene 60 <u>250 guruş sene 61</u> 592 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 14	koşu öküzü re's 3 hâsılât 45 guruş	erkek Manda re's 1
	bir yaşar düġe re's 1	erkek buzaġı re's 1	saġmal koyun re's 10 hâsılât 60 guruş
saġmal keçi re's 2 hâsılât 8 guruş	kısır koyun re's 6 hâsılât 12 guruş	kısır keçi re's 3 hâsılât 3 guruş	erkek koyun re's 4 hâsılât 8 guruş
kuzu re's 4 dişi <u>4 erkek</u> 8	oġlak re's 1 dişi	merkeb dölsüz re's 1	
Mecmû'undan bir senede temettu'ı		478 guruş	
Merkûm Der-sa'âdetde hamâllık ticâretinden temettu'ı		<u>310 guruş</u>	
		778 guruş**	

* Koyunların sayısının toplamı 16 deġil, 20 olmalıdır. Bu nedenle, keçi ve koyunların toplamı da 25 olmalıdır.

** Toplam gelir 778 kuruş deġil, 788 kuruş olmalıdır.

Hâne 102**Numro 102**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 20 guruş

A şâr rüsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 1,5 keyl 6 guruş

Şa'îr 0,5 keyl 1 guruş

7 guruş

14 para

Âdet-i ağnâm rüsûmu re's

2 ağnâm fî beherinden para 7

Karye-i (mezbûr) sâkinlerinden Topal Hüseyin oğlu Ali'nin emlak ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 7 hâsılât-ı senevîsi 63 guruş sene 60 <u>40 guruş sene 61</u> 103 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 7 yaşar düğre re's 1	sağmal inek re's 1 hâsılât 20-10=10 guruş şerîki karyede Osman hissesi minhâ	erkek buzağı re's 1 tosun re's 1
sağmal koyun re's 2 hâsılât 12 guruş	kuzu re's 2 erkek		
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 085 guruş			
Merkûm azablık ticâretinden temettu'ı <u>130 guruş</u>			
215 guruş			

Hâne 103**Numro 103**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 5 guruş

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Şeyh oğlu torunu Halil'in emlak ve arâzî ve temettu'âtı

boz ve hâlî tarla dönüm 16 Sene-i atıye zirâ'at ideceği	sağmal inek re's 1 hâsılât 20 guruş	tosun re's 3	erkek buzağı re's 1
Karye-i mezbûrde olan bir kıt'a âsiyâb iştirâkinden şerîki hissesine â'id olan hâsılât 60-30=30 guruş şerîki Kadir oğlu Mustafa hissesi minhâ			
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 050 guruş			
Merkûm azablık ticâretinden <u>180 guruş</u>			
230 guruş			

Hâne 104**Numro 104**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 25 guruş

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Kayacık(?) oğlu Ali'nin emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

Merkûmun emlâk ve arâzî ve sâ'iresi olmayub fakat Der-aliyyede Kasım Paşa iskelesinde hamâllık ticâretinden bir senede temettu'ı **200 guruş**

Hâne 105**Numro 105**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 17 guruş

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Kebeş oğlu Mehmed'in emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

boz ve hâlî tarla dönüm 15 (.....) olduğu	kısır inek re's 2	yaşar düğge re's 1	tosun re's 1
Mecmû'undan bir senede temettu'ı Merkûm sığır çobanlığı ticâretinden temettu'ı 350 guruş			

Hâne 106**Numro 106**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 10 guruş

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Kadı oğlu Mustafa'nın emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

boz ve hâlî tarla dönüm 15 İdâresi olmadığından zirâ'at idemediği
Mecmû'undan bir senede temettu'ı Merkûm azablık ticâretinden temettu'ı 200 guruş

Hâne 107**Numro 107**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 80 guruş

A şâr rüsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 6 keyl 24 guruş

Şa'îr 2,5 keyl 5 guruş

29 guruş

06 guruş 12 para

35 guruş

Âdet-i ağnâm rüsûmu re's

24 ağnâm fi beherinden para 7

12 keçi kezâlik

36

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Ebil oğlu Osman'ın emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 15 hâsılât-ı senevîsi 261 guruş sene 60 <u>171 guruş sene 61</u> 432 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 15 sağmal inek re's 1 hâsılât 20 guruş	Düğe koşu öküzü re's 3 hâsılât 45 guruş	tosun re's 2 sağmal koyun re's 20-10=10 şerîki Sivasda Hamurkesen mahallesinde Mehmed Efendi hissesi minhâ hâsılât 60 guruş
sağmal keçi re's 10-5=5 şerîki Mehmed Efendi hissesi minhâ hâsılât 20 guruş	kısır koyun re's 4-2=2 şerîki Habib oğlu Mehmed Efendi hissesi minhâ hâsılât 4 guruş	kısır keçi re's 2-1=1, bu dahi merkûm hissesi minhâ hâsılât 1 guruş	
kuzu re's 10 dişi <u>10 erkek</u> 20	oğlak re's 4 dişi <u>5 erkek</u> 9	merkeb döllu re's 1 hâsılât 15 guruş	
Mecmû'undan bir senede temettu'ı		426 guruş	
Merkûmun oğlu ağnâm çobanlığı ticâretinden		250 guruş	
Diğer oğlu karyede dana çobanlığı		<u>150 guruş</u>	
		826 guruş	

Hâne 108**Numro 108**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 124 guruş

A şâr rüsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 13 keyl 52 guruş

Şa'îr 4 keyl 8 guruş

60 guruş

06 guruş 12 para

66 guruş

Âdet-i ağnâm rüsûmu re's

29 ağnâm fi beherinden para 7

07 keçi kezâlik

36

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Hacı İbrahim oğlu İbrahim'in emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 40 hâsılât-ı senevîsi 540 guruş sene 60 <u>215 guruş sene 61</u> 755 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 40	sağmal keçi re's 7 hâsılât 28 guruş	koşu câmûşu re's 2 hâsılât 40 guruş
	koşu öküzü re's 3 hâsılât 45 guruş	tosun re's 4	sağmal inek re's 3 hâsılât 60 guruş
erkek balak re's 2	kısır inek re's 1	erkek buzağı re's 3	kısırak döllu re's 1
sağmal koyun re's 22 hâsılât 132 guruş	kısır koyun re's 7 hâsılât 14 guruş	âsiyâb kıt'a 1 bedelî icâr-ı senevîsi 213 guruş	hâsılât 40-20=20 guruş şerîki dâhil-i kazâ Tavra karyesinde Artin zimmi hissesi minhâ
kuzu re's 8 dişi <u>9 erkek</u> 17	oğlak re's 2 dişi <u>3 erkek</u> 5	arı kovanı aded 1 hâsılât 4 guruş	merkeb döllu re's 1 hâsılât 15 guruş
merkeb dölsüz re's 1	Mecmû'undan bir senede temettu'ı 1111 guruş		

Hâne 109**Numro 109**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 30 guruş

A'şâr rüsûmu olarak sene-i sâbıkada virmiş olduğu

Hinta 2,5 keyl 10 guruş

Şa'îr 2 keyl 4 guruş

14 guruş

00 guruş 28 para

14 guruş

Âdet-i ağnâm rüsûmu re's

2 ağnâm fi beherinden para 7

2 keçi kezâlik

4

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Kürt Ömer oğlu Şaban'ın emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

mezrû' tarla dönüm 5 hâsılât-ı senevîsi 126 guruş sene 60 100 guruş sene 61 226 guruş	gayr-ı mezrû' tarla dönüm 4	tosun re's 2	sağmal inek re's 1 hâsılât 20 guruş
	sağmal koyun re's 1 hâsılât 6 guruş	sağmal keçi re's 2 hâsılât 8 guruş	kısır koyun re's 1 hâsılât 2 guruş
kuzu re's 1 dişi	erkek oğlak re's 1		
Mecmû'undan bir senede temettu'ı		162 guruş	
Merkûmun kizîrlik ticâretinden temettu'ı		<u>250 guruş</u>	
		412 guruş	

Hâne 110**Numro 110**

Sene-i sâbıkada virgü-yi mahsûsadan bir senede virmiş olduğu 3 guruş

Karye-i mezbûr sâkinlerinden Hesabcı oğlu Osman'ın emlâk ve arâzî ve temettu'âtı

Merkûmun emlâk ve arâzî ve sâ'iresi olmayub fakat karye-i mezbûrde azablık ticâretinden bir senede temettu'ı **140 guruş**

Karye-i mezbûrun icmâl-i virgüleri 6222 guruş

Karye-i mezbûrun icmâl-i temettu'âtı 57068 guruş*

* Bütün gelirlerin toplamı 57068 kuruş değil, 57470 kuruş olmalıdır.

(Mühür) Muhtâr-ı Evvel der karye-i Yıldız

(Mühür) Muhtâr-ı Sâni der karye-i Yıldız

Karye-i merkûmda vukû' bulan teba'ası ve kazâ'-i aharda bulunan ba'zî kesân yabancıyanın emlâk ve arâzî ve temettu'âtlarının mikdârını mübeyyin bir kıt'a el defteridir.

Sivasda Şems-i Ferrâş mahallesi sâkinlerinden Velledinli oğlu Abdurrahman'ın emlâkı

kısırak döllü re's 1 hâsılât $40-20=20$ guruş şerîki Hasan hissesi minhâ
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 20 guruş

Sivasda Keçibula mahallesi sâkinlerinden Uzun Ali Ağa torunu Selim Ağa'nın emlâkı

kısırak döllü re's 1 hâsılât $40-20=20$ guruş şerîki İbrahim hissesi minhâ
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 20 guruş

Sivasda Sarı Şeyh mahallesi sâkinlerinden Hacı Osman oğlu Abdullah Efendi('nin) emlâkı

sağmal koyun re's $22-11=11$ şerîki Kandiş oğlu hissesi minhâ hâsılât 66 guruş	sağmal keçi re's 17 hâsılât $68-34=34$ guruş şerîki merkûm hissesi minhâ	kısır koyun re's 15 hâsılât $30-15=15$ guruş şerîki merkûm hissesi minhâ	kısır keçi re's 12 hâsılât $12-6=6$ guruş şerîki hissesi minhâ
erkek davar re's 6 hâsılât $12-6=6$ guruş şerîki hissesi minhâ	erkek keçi re's 1 hâsılât $1-0,5=0,5$ guruş şerîki merkûm hissesi minhâ	kuzu re's 09 dişi <u>10 erkek</u> 19	oğlak re's 06 dişi <u>11 erkek</u> 17
merkeb döllü re's 1 hâsılât $15-7,5=7,5$ guruş şerîki Halil hissesi minhâ	merkeb döllü re's 1 hâsılât 15	merkeb dölsüz re's 1	
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 140*			

* Yıllık gelir miktarı 140 kuruş değil, 150 kuruş olmalıdır.

Sivasda Kılavuz mahallesi sâkinlerinden Kurâ İmamı İsmail Efendi'nin emlâkı

merkeb döllü re's 1 hâsılât $15-7,5=7,5$ şerîki Mehmed'in hissesi minhâ
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 07,5 guruş

Sivasda Pazar mahallesi mütemekkinlerinden Penbeci Haçar'ın emlakı

kısrak dölsüz
re's 1
şerîki Hızır oğlu hissesi minhâ

Sivasda Kale-i Atik mahallesi sâkinlerinden Dîzdâr-zâde Memûk Ağa'nın emlakı

kısrak döllü
re's 1
hâsılât 40-20=20 guruş
şerîki hissesi minhâ

Mecmû'undan bir senede temettu'ı 020 guruş

Sivasda Akdeğirmen mahallesi sâkinlerinden Hacı Ali Efendi'nin emlakı

sağmal koyun re's 10 hâsılât 60-30=30 guruş şerîki hissesi minhâ	sağmal keçi re's 10 hâsılât 40-20=20 guruş şerîki hissesi minhâ	kısır koyun re's 5 hâsılât 10-5=5 guruş şerîki merkûm hissesi minhâ	kısır keçi re's 5 hâsılât 5-2,5=2,5 guruş şerîki hissesi minhâ
kısır koyun re's 1 hâsılât 2-1=1 guruş şerîki merkûm hissesi minhâ	kısır keçi re's 1 hâsılât 1-0,5=0,5 guruş şerîki merkûm hissesi minhâ	kuzu re's 4 dişi <u>5 erkek</u> 9	oğlak re's 5 dişi <u>5 erkek</u> 10
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 59 guruş			

Sivasda Cami-i Kebîr mahallesi sâkinlerinden Mu'allim-sıbyân Derviş Efendi'nin emlakı

kısır inek
re's 1

Sivasda Küçükbençiler mahallesi sâkinlerinden Hamza oğlu Bekir'in emlakı

kısrak dölsüz
re's 1
şerîki Mahmud'un hissesi minhâ

Yine mahalle-i mezbûrde Kuyumcu Deli Serkiz zimminin emlakı

merkeb dölsüz
re's 1-0,5=0,5
şerîki Mahmud hissesi minhâ

Sivasda Paşabey mahallesi sâkinlerinden Kel Ahmed'in emlak ve hayvânâtı

sağmal inek re's 1 hâsılât 20 guruş	tosun re's 1	erkek buzağı re's 1	kuzu re's 27 dişi <u>32 erkek</u> 59
sağmal keçi re's 21 hâsılât 84-42=42 guruş şerîki merkûm hissesi minhâ	kısır koyun re's 29 hâsılât 58-29=29 guruş şerîki Ağacık oğlu hissesi minhâ	sağmal aġnâm re's 20 hâsılât 120-60=60 guruş şerîki merkûm hissesi minhâ	sağmal koyun re's 47 hâsılât 282-141= 141 guruş şerîki Ağacık oğlu hissesi minhâ
Mecmû'undan bir senede temettu 'ı 292 guruş			

Sivas sancağı dâhilinde kâ'in Tokadda (.....)'da Hurşid Kavas'ın emlakı

sağmal koyun re's 11 hâsılât 66-33=33 guruş şerîki Yatar oğlu hissesi minhâ	sağmal keçi re's 9 hâsılât 36-18=18 guruş şerîki merkûm hissesi minhâ	kısır koyun re's 7 hâsılât 14-7=7 guruş şerîki Yatar oğlu hissesi minhâ	kısır keçi re's 6 hâsılât 6-3=3 guruş şerîki merkûm hissesi minhâ
kuzu re's 4 dişi <u>7 erkek</u> 11	oğlak re's 4 dişi <u>5 erkek</u> 9		
Mecmû'undan bir senede temettu 'ı 61 guruş			

Tokadda sâkin Lezgî Hacı Davud'un emlakı

kısırak döllü re's 1 hâsılât 40-20=20 guruş şerîki Zenbil oğlu hissesi minhâ	
Mecmû'undan bir senede temettu 'ı 20 guruş	

Sivasda Temürcülerardı mahallesi sâkinlerinden Altun oğlu Hasan'ın emlakı

sağmal inek re's 2 hâsılât 40-20=20 guruş şerîki Menal oğlu hissesi minhâ	yaşar düġe re's 1 şerîki merkûm hissesi minhâ	buzağı re's 1 dişi <u>1 erkek</u> 2
Mecmû'undan bir senede temettu 'ı 020 guruş		

Sivasda Akdeğirmen mahallesi sâkinlerinden Yıldız Ağası Hayrullah'ın emlakı

manda düġesi re's 1	merkeb dölsüz re's 5
------------------------	-------------------------

Dâhil-i Kazâ Tavra karyesi mütemekkinlerinden Keşiş oğlu zimminin emlâkı

kısırak döllü re's 1 hâsılât 40-20=20 guruş şerîki İbiş hissesi minhâ
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 020 guruş

Sivasda Hacı Veli mahallesi sâkinlerinden Yıldızlı Boduc(?) oğlu Mehmed'in emlâkı

merkeb döllü re's 1 hâsılât 15-7,5=7,5 guruş şerîki İbrahim hissesi minhâ
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 07,5 guruş

Sivasda Hacı Mahmud mahallesi sâkinlerinden Tekke-nişîn oğlu Bakkal Çolak Hacı'nın emlâkı

kısırak dölsüz re's 1

Sivasda Hamurkesen mahallesi sâkinlerinden Habib oğlu Hafiz'in emlâkı

sağmal koyun re's 20 hâsılât 120 guruş	sağmal keçi re's 10 hâsılât 40 guruş	kısır koyun re's 9 hâsılât 18 guruş	kısır keçi re's 13 hâsılât 13 guruş
kuzu re's 8 dişi <u>9 erkek</u> 17	oğlak re's 3 dişi <u>5 erkek</u> 8		
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 191 guruş			

Dâhil-i kazâ Kargın karyesi sâkinlerinden Mene(?) oğlu Hacı İsmail'in emlâkı

sağmal inek re's 2 hâsılât 40-20=20 guruş	buzağı re's 1 dişi <u>1 erkek</u> 2
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 020 guruş	

Dâhil-i kazâ (.....) karyesi sâkinlerinden Bekir oğlu Abdulkadir'in emlâkı

manda düğesi re's 2-1=1 şerîki Mustafa hissesi minhâ
--

Sivasda Oğlan avuş mahallesi sâkinlerinde Koçkelle yetiminin emlâkı

merkeb döllu re's 1 hâsilât $15-7,5=7,5$ guruş şerîki Mustafa hissesi minhâ	merkeb dölsüz re's 1
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 07,5 guruş	

Dâhil-i kazâ Tavra karyesi mütemekkinlerinden Makdis Oseb'in emlâkı

kısrak dölsüz re's 1 şerîki Ağacık oğlu hissesi minhâ

Sivasda Oğlan avuş mahallesi sâkinlerinden Selim Efendi'nin emlâkı

sağmal koyun re's 6 hâsilât $36-18=18$ guruş şerîki Bayram oğlu hissesi minhâ	sağmal keçi re's 4 hâsilât $16-8=8$ guruş şerîki merkûm hissesi minhâ	kısır koyun re's 3 hâsilât $6-3=3$ guruş şerîki hissesi minhâ
kuzu re's 1 dişi <u>5</u> erkek 6	oğlak re's 2 dişi <u>2</u> erkek 4	
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 29 guruş		

Sivasda Küçükbençiler mahallesi mütemekkinlerinden Bezzaz Keşiş oğlu zimminin emlâkı

kısır manda re's 1	Malak re's $2-1=1$ şerîki Abdurrahman hissesi minhâ	merkeb döllu re's 1 hâsilât $15-7,5=7,5$ guruş şerîki merkûm hissesi minhâ	merkeb dölsüz re's 1 bu dahi
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 07,5 guruş			

Sivasda Alibaba mahallesi sâkinlerinden Nebî Kavas'ın emlâkı

kısrak döllu re's 1 hâsilât $40-20=20$ guruş şerîki Emir Ali oğlu hissesi minhâ
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 020 guruş

Dâhil-i kazâ Tavra karyesi sâkinlerinden Değirmenci Kel Artin(in) oğlu Ence(?) zimminin emlâkı

sağmal koyun re's 7 hâsılât 42-21=21 guruş şerîki Ahmed hissesi minhâ	sağmal keçi re's 3 hâsılât 12-6=6 guruş şerîki Ahmed hissesi minhâ	kısır koyun re's 10 hâsılât 20-10= 10 guruş şerîki merkûm hissesi minhâ	kısırak dölsüz re's 1 hâsılât 40-20=20 guruş şerîki İbrahim hissesi minhâ
kuzu re's 5 dişi <u>2 erkek</u> 7	oğlak re's 3 dişi	merkeb döllü re's 1 hâsılât 15 guruş	
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 72 guruş			

Sivasda Temürcülerardı mahallesi sâkinlerinden Hayreddin Efendi'nin emlâkı

sağmal koyun re's 15 hâsılât 90-45=45 guruş şerîki Ali oğlu hissesi minhâ	sağmal keçi re's 10 hâsılât 40-20= 20 guruş şerîki merkûm hissesi minhâ	kısır koyun re's 13 hâsılât 26-13=13 şerîki merkûm hissesi minhâ
kısır keçi re's 3 hâsılât 3-1,5=1,5 guruş şerîki hissesi minhâ	kuzu re's 8 dişi <u>7 erkek</u> 15	oğlak re's 6 dişi <u>4 erkek</u> 10
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 79,5 guruş		

Sivasda Hamurkesen mahallesi sâkinlerinden Habib oğlu Mehmed Efendi'nin emlâkı

sağmal koyun re's 10 hâsılât 60 guruş	sağmal keçi re's 5 hâsılât 20 guruş	kısır koyun re's 2 hâsılât 4 guruş	kısır keçi re's 1 hâsılât 1 guruş
erkek davar re's 5 hâsılât 10 guruş	kuzu re's 5 dişi <u>5 erkek</u> 10	oğlak re's 1 dişi <u>3 erkek</u> 4	
Mecmû'undan bir senede temettu'ı 095 guruş			

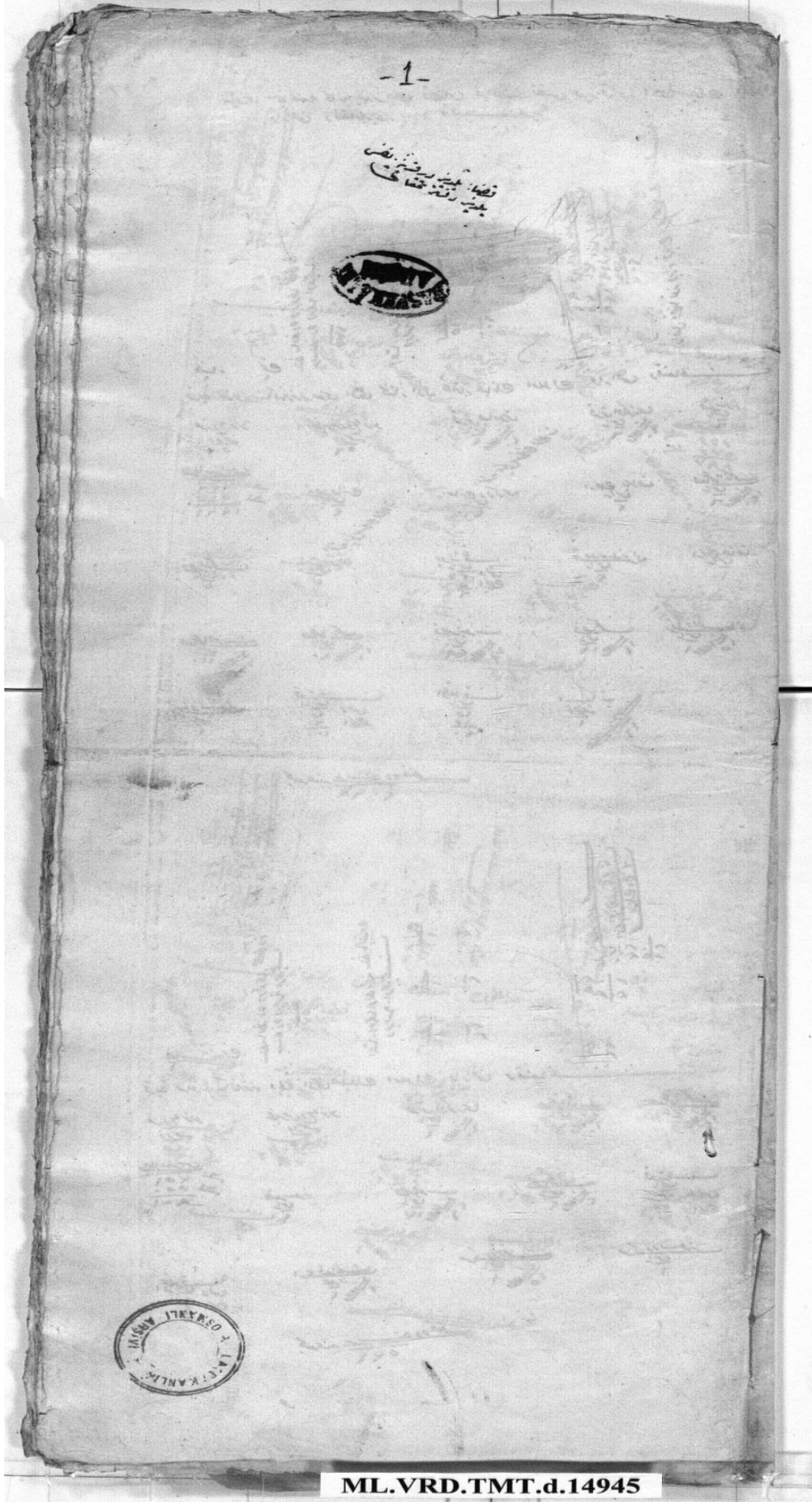
Yekûnî yabancıyanın temettu'ı 1208,5 guruş*

* Yabancıların toplam geliri 1208,5 kuruş değil, 1218,5 kuruş olmalıdır.

(Mühür) Muhtâr-ı Evvel der karye-i Yıldız

(Mühür) Muhtâr-ı Sâni der karye-i Yıldız

4. 14945 NOLU TEMETTUAT DEFTERİNİN SURETİ

5.

ML.VRD.TMT.d.14945

S. C. BANGSARUTAN, OSKANI, ANSITTI, DANER, BANGSARUTAN, CINA, *

5

جموعه سینه ده نشو
۸۴۶

جموعه سینه ده نشو
۸۴۷

4

جموعه سینه ده نشو
۸۴۸

جموعه سینه ده نشو
۸۴۹

* BANGSARUTAN, OSKANI, ANSITTI, DANER, BANGSARUTAN, CINA, *

U.S. GOVERNMENT PRINTING OFFICE: 1964 O - 334-000

Handwritten manuscript in Persian script, consisting of two pages (left and right) with various tables, diagrams, and text. The text is arranged in columns and rows, often with lines connecting different points or values. There are several circular stamps at the bottom of the pages, one on the left and one on the right, both containing the word 'IRAN' and some illegible text. The manuscript appears to be a technical or scientific document, possibly related to astronomy or mathematics, given the nature of the numbers and diagrams.

Handwritten text in Indonesian script, organized into columns and rows. The text includes various entries, some with numbers and some with small diagrams or tables. The script is dense and appears to be a form of accounting or record-keeping. There are several circular stamps at the bottom of the pages, one on the left and one on the right, containing text and a star symbol. The paper shows signs of age and wear, with some discoloration and faint markings.

قریب مزبور کائنات مناسبت اولی عثمانی اولاد و اراض و قناعات
 منور مزبور
 قریب مزبور کائنات مناسبت اولی عثمانی اولاد و اراض و قناعات
 منور مزبور
 قریب مزبور کائنات مناسبت اولی عثمانی اولاد و اراض و قناعات
 منور مزبور
 قریب مزبور کائنات مناسبت اولی عثمانی اولاد و اراض و قناعات
 منور مزبور
 قریب مزبور کائنات مناسبت اولی عثمانی اولاد و اراض و قناعات
 منور مزبور

قریب مزبور کائنات مناسبت اولی عثمانی اولاد و اراض و قناعات
 منور مزبور
 قریب مزبور کائنات مناسبت اولی عثمانی اولاد و اراض و قناعات
 منور مزبور
 قریب مزبور کائنات مناسبت اولی عثمانی اولاد و اراض و قناعات
 منور مزبور
 قریب مزبور کائنات مناسبت اولی عثمانی اولاد و اراض و قناعات
 منور مزبور
 قریب مزبور کائنات مناسبت اولی عثمانی اولاد و اراض و قناعات
 منور مزبور

مجموعتہ رسالہ در علم
 تاریخ اولی و سلسلہ اولاد کا بیان

قریب مزبور کائنات مناسبت اولی عثمانی اولاد و اراض و قناعات
 منور مزبور
 قریب مزبور کائنات مناسبت اولی عثمانی اولاد و اراض و قناعات
 منور مزبور
 قریب مزبور کائنات مناسبت اولی عثمانی اولاد و اراض و قناعات
 منور مزبور
 قریب مزبور کائنات مناسبت اولی عثمانی اولاد و اراض و قناعات
 منور مزبور
 قریب مزبور کائنات مناسبت اولی عثمانی اولاد و اراض و قناعات
 منور مزبور

قریب مزبور کائنات مناسبت اولی عثمانی اولاد و اراض و قناعات
 منور مزبور
 قریب مزبور کائنات مناسبت اولی عثمانی اولاد و اراض و قناعات
 منور مزبور
 قریب مزبور کائنات مناسبت اولی عثمانی اولاد و اراض و قناعات
 منور مزبور
 قریب مزبور کائنات مناسبت اولی عثمانی اولاد و اراض و قناعات
 منور مزبور
 قریب مزبور کائنات مناسبت اولی عثمانی اولاد و اراض و قناعات
 منور مزبور

مجموعتہ رسالہ در علم
 تاریخ اولی و سلسلہ اولاد کا بیان

P. C. BHAMBHANI UNIVERSITY GATEWAY ROAD BHAMBHANI 20104

قریہ مزبور کا ہندوؤں کے مذکورہ املاک و اراضی...
 مندرجہ ذیل...
 قریہ مزبور...
 مندرجہ ذیل...
 قریہ مزبور...
 مندرجہ ذیل...

قریہ مزبور...
 مندرجہ ذیل...
 قریہ مزبور...
 مندرجہ ذیل...

جمعاً...
 ۸۹۷
 ۹۹۷
 ۹۹۷

قریہ مزبور...
 مندرجہ ذیل...
 قریہ مزبور...
 مندرجہ ذیل...

قریہ مزبور...
 مندرجہ ذیل...
 قریہ مزبور...
 مندرجہ ذیل...

جمعاً...
 ۸۹۷
 ۹۹۷
 ۹۹۷

U. S. GOVERNMENT PRINTING OFFICE: 1964 O 344-001

قیاس ۸۷
 قیاس ۸۸
 قیاس ۸۹
 قیاس ۹۰
 قیاس ۹۱
 قیاس ۹۲
 قیاس ۹۳
 قیاس ۹۴
 قیاس ۹۵
 قیاس ۹۶
 قیاس ۹۷
 قیاس ۹۸
 قیاس ۹۹
 قیاس ۱۰۰

قیاس ۸۷
 قیاس ۸۸
 قیاس ۸۹
 قیاس ۹۰
 قیاس ۹۱
 قیاس ۹۲
 قیاس ۹۳
 قیاس ۹۴
 قیاس ۹۵
 قیاس ۹۶
 قیاس ۹۷
 قیاس ۹۸
 قیاس ۹۹
 قیاس ۱۰۰

قیاس ۸۷
 قیاس ۸۸
 قیاس ۸۹
 قیاس ۹۰
 قیاس ۹۱
 قیاس ۹۲
 قیاس ۹۳
 قیاس ۹۴
 قیاس ۹۵
 قیاس ۹۶
 قیاس ۹۷
 قیاس ۹۸
 قیاس ۹۹
 قیاس ۱۰۰

قیاس ۸۷
 قیاس ۸۸
 قیاس ۸۹
 قیاس ۹۰
 قیاس ۹۱
 قیاس ۹۲
 قیاس ۹۳
 قیاس ۹۴
 قیاس ۹۵
 قیاس ۹۶
 قیاس ۹۷
 قیاس ۹۸
 قیاس ۹۹
 قیاس ۱۰۰

U. S. GOVERNMENT PRINTING OFFICE: 1957 O 348821

١
 خطه الله به انوارك و طهارته
 برسه به ابرهه انوارك
 انوارك برهه انوارك برهه انوارك
 ٢٨
 ٢٩
 ٣٠
 ٣١
 ٣٢
 ٣٣
 ٣٤
 ٣٥
 ٣٦
 ٣٧
 ٣٨
 ٣٩
 ٤٠
 ٤١
 ٤٢
 ٤٣
 ٤٤
 ٤٥
 ٤٦
 ٤٧
 ٤٨
 ٤٩
 ٥٠
 ٥١
 ٥٢
 ٥٣
 ٥٤
 ٥٥
 ٥٦
 ٥٧
 ٥٨
 ٥٩
 ٦٠
 ٦١
 ٦٢
 ٦٣
 ٦٤
 ٦٥
 ٦٦
 ٦٧
 ٦٨
 ٦٩
 ٧٠
 ٧١
 ٧٢
 ٧٣
 ٧٤
 ٧٥
 ٧٦
 ٧٧
 ٧٨
 ٧٩
 ٨٠
 ٨١
 ٨٢
 ٨٣
 ٨٤
 ٨٥
 ٨٦
 ٨٧
 ٨٨
 ٨٩
 ٩٠
 ٩١
 ٩٢
 ٩٣
 ٩٤
 ٩٥
 ٩٦
 ٩٧
 ٩٨
 ٩٩
 ١٠٠

١
 خطه الله به انوارك و طهارته
 برسه به ابرهه انوارك
 انوارك برهه انوارك برهه انوارك
 ٢٨
 ٢٩
 ٣٠
 ٣١
 ٣٢
 ٣٣
 ٣٤
 ٣٥
 ٣٦
 ٣٧
 ٣٨
 ٣٩
 ٤٠
 ٤١
 ٤٢
 ٤٣
 ٤٤
 ٤٥
 ٤٦
 ٤٧
 ٤٨
 ٤٩
 ٥٠
 ٥١
 ٥٢
 ٥٣
 ٥٤
 ٥٥
 ٥٦
 ٥٧
 ٥٨
 ٥٩
 ٦٠
 ٦١
 ٦٢
 ٦٣
 ٦٤
 ٦٥
 ٦٦
 ٦٧
 ٦٨
 ٦٩
 ٧٠
 ٧١
 ٧٢
 ٧٣
 ٧٤
 ٧٥
 ٧٦
 ٧٧
 ٧٨
 ٧٩
 ٨٠
 ٨١
 ٨٢
 ٨٣
 ٨٤
 ٨٥
 ٨٦
 ٨٧
 ٨٨
 ٨٩
 ٩٠
 ٩١
 ٩٢
 ٩٣
 ٩٤
 ٩٥
 ٩٦
 ٩٧
 ٩٨
 ٩٩
 ١٠٠

١
 خطه الله به انوارك و طهارته
 برسه به ابرهه انوارك
 انوارك برهه انوارك برهه انوارك
 ٢٨
 ٢٩
 ٣٠
 ٣١
 ٣٢
 ٣٣
 ٣٤
 ٣٥
 ٣٦
 ٣٧
 ٣٨
 ٣٩
 ٤٠
 ٤١
 ٤٢
 ٤٣
 ٤٤
 ٤٥
 ٤٦
 ٤٧
 ٤٨
 ٤٩
 ٥٠
 ٥١
 ٥٢
 ٥٣
 ٥٤
 ٥٥
 ٥٦
 ٥٧
 ٥٨
 ٥٩
 ٦٠
 ٦١
 ٦٢
 ٦٣
 ٦٤
 ٦٥
 ٦٦
 ٦٧
 ٦٨
 ٦٩
 ٧٠
 ٧١
 ٧٢
 ٧٣
 ٧٤
 ٧٥
 ٧٦
 ٧٧
 ٧٨
 ٧٩
 ٨٠
 ٨١
 ٨٢
 ٨٣
 ٨٤
 ٨٥
 ٨٦
 ٨٧
 ٨٨
 ٨٩
 ٩٠
 ٩١
 ٩٢
 ٩٣
 ٩٤
 ٩٥
 ٩٦
 ٩٧
 ٩٨
 ٩٩
 ١٠٠

١
 خطه الله به انوارك و طهارته
 برسه به ابرهه انوارك
 انوارك برهه انوارك برهه انوارك
 ٢٨
 ٢٩
 ٣٠
 ٣١
 ٣٢
 ٣٣
 ٣٤
 ٣٥
 ٣٦
 ٣٧
 ٣٨
 ٣٩
 ٤٠
 ٤١
 ٤٢
 ٤٣
 ٤٤
 ٤٥
 ٤٦
 ٤٧
 ٤٨
 ٤٩
 ٥٠
 ٥١
 ٥٢
 ٥٣
 ٥٤
 ٥٥
 ٥٦
 ٥٧
 ٥٨
 ٥٩
 ٦٠
 ٦١
 ٦٢
 ٦٣
 ٦٤
 ٦٥
 ٦٦
 ٦٧
 ٦٨
 ٦٩
 ٧٠
 ٧١
 ٧٢
 ٧٣
 ٧٤
 ٧٥
 ٧٦
 ٧٧
 ٧٨
 ٧٩
 ٨٠
 ٨١
 ٨٢
 ٨٣
 ٨٤
 ٨٥
 ٨٦
 ٨٧
 ٨٨
 ٨٩
 ٩٠
 ٩١
 ٩٢
 ٩٣
 ٩٤
 ٩٥
 ٩٦
 ٩٧
 ٩٨
 ٩٩
 ١٠٠

قربة منبر کا کتبہ مذکورہ اولی صلابت اولاد وارض وتمام
 قربة منبر کا کتبہ مذکورہ اولی صلابت اولاد وارض وتمام
 قربة منبر کا کتبہ مذکورہ اولی صلابت اولاد وارض وتمام

قربة منبر کا کتبہ مذکورہ اولی صلابت اولاد وارض وتمام
 قربة منبر کا کتبہ مذکورہ اولی صلابت اولاد وارض وتمام
 قربة منبر کا کتبہ مذکورہ اولی صلابت اولاد وارض وتمام

قربة منبر کا کتبہ مذکورہ اولی صلابت اولاد وارض وتمام
 قربة منبر کا کتبہ مذکورہ اولی صلابت اولاد وارض وتمام
 قربة منبر کا کتبہ مذکورہ اولی صلابت اولاد وارض وتمام

قربة منبر کا کتبہ مذکورہ اولی صلابت اولاد وارض وتمام
 قربة منبر کا کتبہ مذکورہ اولی صلابت اولاد وارض وتمام
 قربة منبر کا کتبہ مذکورہ اولی صلابت اولاد وارض وتمام

U. C. BAHADURPUR (FORMERLY SHIBPUR) DISTRICT, BANGALORE DISTRICT, INDIA

جوانه فتم غنیه محوسه سکنده بنده زاده محول اعجاز املاک
 درستی
 مجموعین برسته ده نفی

جوانه اده کرمانه محوسه کلینه هاب علی انضیک املاک
 درستی
 مجموعین برسته ده نفی

جوانه صلاح کبیر محوسه سکنده صخره صیان در و سه اندیک املاک
 درستی

جوانه کوه کبیر محوسه سکنده صف اولی کبیر املاک
 درستی

بنه محضه بنده قیدیں دی سرک زینک املاک
 درستی
 جوانه بات باک محوسه کلینه کی احمد املاک و صیران
 درستی
 مجموعین برسته ده نفی

قره برتوه و قزقورده بنیه و قزقورده بنیه ساسه باجی باک املاک درستی
 درستی

جوانه شمس قره محوسه سکنده بنه الدنیه اکی عبدالرحمان املاک
 درستی
 مجموعین برسته ده نفی

جوانه کجی بوله محوسه سکنده اوزم علی قزقورده اسیران املاک
 درستی
 مجموعین برسته ده نفی

جوانه صاری بیخ محوسه کلینه هاب عثمان اکی عبده انق املاک
 درستی
 مجموعین برسته ده نفی

جوانه طیار محوسه سکنده در و سه اندیک املاک
 درستی
 مجموعین برسته ده نفی

جوانه فدود محوسه سکنده فا اکی اسیران انق املاک
 درستی
 مجموعین برسته ده نفی

جوانه بانار محوسه سکنده بنیه می خیارک املاک
 درستی
 مجموعین برسته ده نفی

جوانه های محترم در این کتب سبب اولی مانظر است املاک
 قریه نیکو

جوانه های محترم در این کتب سبب اولی مانظر است املاک
 قریه نیکو

جوانه های محترم در این کتب سبب اولی مانظر است املاک
 قریه نیکو

جوانه های محترم در این کتب سبب اولی مانظر است املاک
 قریه نیکو

جوانه های محترم در این کتب سبب اولی مانظر است املاک
 قریه نیکو

جوانه های محترم در این کتب سبب اولی مانظر است املاک
 قریه نیکو

جوانه های محترم در این کتب سبب اولی مانظر است املاک
 قریه نیکو

جوانه های محترم در این کتب سبب اولی مانظر است املاک
 قریه نیکو

جوانه های محترم در این کتب سبب اولی مانظر است املاک
 قریه نیکو

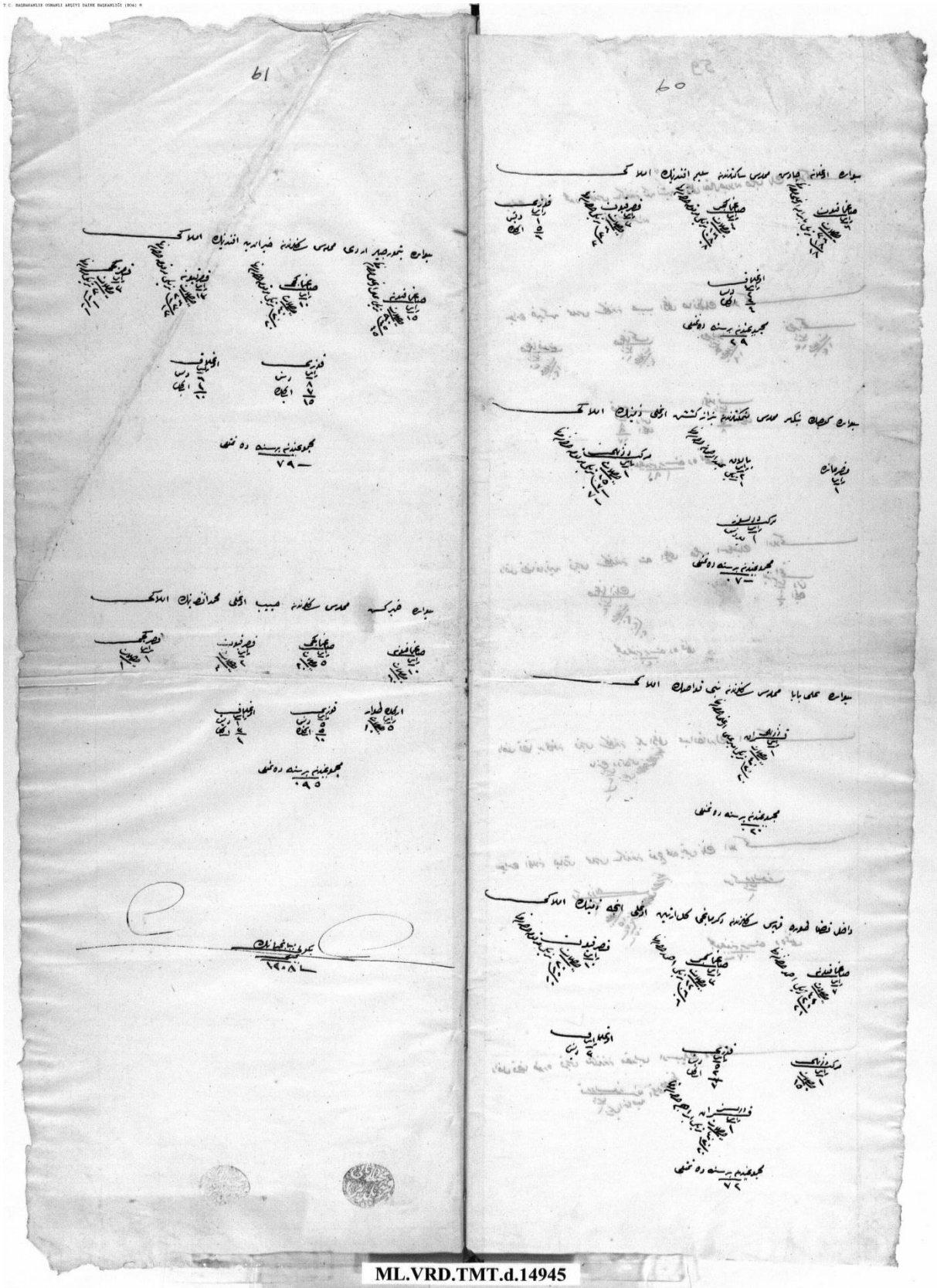
جوانه های محترم در این کتب سبب اولی مانظر است املاک
 قریه نیکو

جوانه های محترم در این کتب سبب اولی مانظر است املاک
 قریه نیکو

جوانه های محترم در این کتب سبب اولی مانظر است املاک
 قریه نیکو

جوانه های محترم در این کتب سبب اولی مانظر است املاک
 قریه نیکو

جوانه های محترم در این کتب سبب اولی مانظر است املاک
 قریه نیکو

60

جواب اولی جاری مدرس کتبخانه سیم انتشارات اسلامک
 کتبخانه سیم انتشارات اسلامک
 کتبخانه سیم انتشارات اسلامک
 کتبخانه سیم انتشارات اسلامک

مجموعه پست ده نشی
 کتبخانه سیم انتشارات اسلامک
 کتبخانه سیم انتشارات اسلامک

جواب کتبخانه سیم انتشارات اسلامک
 کتبخانه سیم انتشارات اسلامک
 کتبخانه سیم انتشارات اسلامک
 کتبخانه سیم انتشارات اسلامک

جواب علی بابا مدرس کتبخانه سیم انتشارات اسلامک
 کتبخانه سیم انتشارات اسلامک
 کتبخانه سیم انتشارات اسلامک
 کتبخانه سیم انتشارات اسلامک

واحد نصاب شماره نویسی کتبخانه سیم انتشارات اسلامک
 کتبخانه سیم انتشارات اسلامک
 کتبخانه سیم انتشارات اسلامک
 کتبخانه سیم انتشارات اسلامک
 کتبخانه سیم انتشارات اسلامک
 کتبخانه سیم انتشارات اسلامک

61

جواب شماره نویسی مدرس کتبخانه سیم انتشارات اسلامک
 کتبخانه سیم انتشارات اسلامک
 کتبخانه سیم انتشارات اسلامک
 کتبخانه سیم انتشارات اسلامک
 کتبخانه سیم انتشارات اسلامک
 کتبخانه سیم انتشارات اسلامک

جواب کتبخانه سیم انتشارات اسلامک
 کتبخانه سیم انتشارات اسلامک
 کتبخانه سیم انتشارات اسلامک
 کتبخانه سیم انتشارات اسلامک
 کتبخانه سیم انتشارات اسلامک
 کتبخانه سیم انتشارات اسلامک

کتابخانه سیم انتشارات اسلامک
 کتبخانه سیم انتشارات اسلامک
 کتبخانه سیم انتشارات اسلامک
 کتبخانه سیم انتشارات اسلامک

SÖZLÜK

A

Âdet-i Ağnâm Rüsümü: Koyun ve keçilerden alınan verginin adı

Ahâfî : Halk

Âhar : Başka, diğer

An Cemaatin Vergisi: Bkz. virgü-yi mahsûsa

Arâzî-i Harâciyye : Savaşta ganimet olarak alınan ve gayr-i müslimlere bırakılan topraklar

Arâzî-i Öşriyye : Ziraat yapıldıkça elde edilen hasattan alınan vergilerin ait olduğu toprak

Âsiyâb : Su değirmeni.

A 'şâr : Toprak ürünlerinden para veya mal olarak toplanan vergiler, öşürler

A 'şâr Rüsümü : Üretilen toprak mahsullerinden onda bir oranında alınan vergi

A 'zâ : Üye, üyeler

Azab : Hafif piyade askeri, çiftlik uşağı

B-C

Bakar : Sığır veya sığır cinsi

Balak : Bkz. malak

Bedel-i Askeriyye : Askerlik bedeli, askere gitmemek için verilen para

Beher : Her, her bir, her biri

Bende : Kul, köle, abd

Boz ve Hâlî Tarla : Boş ve ekilmemiş arazi

Buzağı : İnek yavrusu

Camus : Manda, su sığırı

D

Dâhil : iç, içeri, içinde, içeri girmiş

Davar : Besili hayvan, binek hayvanı, davarın kelime anlamı hayvan olmakla birlikte farklı bölgelerde farklı hayvanlar için kullanılabilir. Anadolu'nun bazı yerlerinde yalnız koyuna hasredilmiştir.

Der-aliyye : İstanbul

Derbent : Dar geçit, boğaz

Der-sa 'âdet : Payitaht, İstanbul

Döllü : Çocuğu, zürriyeti olan

Dölsüz : Yavrusu olmayan, kısır

Düğe : Genç inek, daha doğurmamış inek

E-F-G-H-I-İ

- Emlâk** : Ev, tarla, bağ, bahçe vesaire gibi sahip olunan mal ve mülk
- Fiğ** : Ufak yapraklı fasulyeye benzer bir bitki, yaban böğrülcesi, ak burçak
- Gayr-ı Menkûl** : Taşınmaz mallar
- Gayr-ı Mezrû` Tarla**: Ekili olmayan tarla
- Hâne** : Ev
- Harac** : Müslüman olmayan kimselerden alınan vergi
- Hâsılât** : Gelir, kazanç
- Hâsılât-ı Senevîsi** : Yıllık gelir
- Hayvanat** : Hayvanlar
- Hınta** : Buğday
- Islahat Fermanı** : 1856 yılında yayımlanan, gayrimüslimleri pek çok noktada müslümanlarla eşit hale getiren düzenlemeleri/iyileştirmeleri havi belge
- Îâne** : Yardım
- Îcâr** : Kiraya verme, kira parası, kiralama, kira
- İcmâl** : Özet, kısaltma, hülasa
- İhtisab resmi** : Esnafın sahip olduğu herşeyden alınan vergi
- İltizam** : Devlete ait malların hem kefil gösterme hem de taksitlendirme yöntemiyle tahsili
- İmâlât-ı Cesîme** : 50 dönümden daha büyük olan işletmeler, büyük işletmeler
- İmâlât-ı Mütevassıta**: 10-50 dönüm arası işletmeler, orta büyüklükteki işletmeler
- İmâlât-ı Sağîre** : 10 dönümden daha küçük olan işletmeler, küçük işletmeler
- İştirâk** : Ortaklık, ortak olma, ortaklaşma

K

- Kâ`în** : Mevcut olan, var olan, bulunan
- Karındaş** : Kardeş
- Karye** : Köy, belde, yerleşim bölgesi
- Kâtip** : Yazman, yazıcı, yazan
- Kazâ** : Bir kadının idaresi altında, nahiyeden sonra gelen yerleşim birimi, ilçe
- Kesân** : Kimseler, insanlar
- Kethudâ** : Kahya

Keyl	: Hububat ölçüsü, ölçek, ölçme
Kezâlik	: Keza, bu, bu da öyle
Kısrak	: Dişi beygir
Kıt‘a	: Parça, bölük, cüz
Kile	: Ölçek
Kizir	: Köy muhtarının yamağı veya yardımcısı, köy bekçisi
Kocabası	: Gayr-i müslim köylerdeki reyanın başı, temsilcisi konumundaki kişi
Koşu	: Çift
Kurâ	: Beldeler, köyler
Kuzu	: Koyun yavrusu

M-N

Malak	: Manda yavrusu veya buzağı
Manda	: Su sığırı, camus
Manda Düğesi	: Genç manda, daha doğurmamış manda
Mecmû‘	: Bütün, toplanmış, birikmiş, hep, cümle
Menkûl	: Taşınır, bir yerden bir yere taşınabilen (mal)
Merkep	: Binilecek veya eşya taşınacak vasıta, eşek
Merkûm	: İşaret edilmiş, yukarıda adı geçmiş, yazılmış
Meşrutiyet	: Padişahlıkla yönetilen bir ülkede seçilmiş parlamentonun da yönetime katılmasını öngören idare biçimi
Metropolit	: Ortodoks ruhani liderlerinin sosyal ve dini makamları yüksek olanları için kullanılan bir söz, gayrimüslim ileri gelenleri
Mezbûr	: Yukarıda adı zikredilen, anılan
Mezrû‘ Tarla	: Ekili, ekilmiş tarla
Minhâ	: Ondan, bundan
Mu‘allim-sıbyân	: Öğretmen, hoca
Muhassıl	: Vergi memuru, idari görevli
Muhtâr-ı Evvel	: Birinci muhtar
Muhtâr-ı Sâni	: İkinci muhtar
Mübeyyin	: Bildiren, beyan eden, gösteren
Mültezim	: Bir yerin gelir ve giderini götürü olarak üstüne alan ve topladığı vergiyi devlete veren kimse, kesenekçi, kesimci, iltizamcı
Mütemekkin	: Bir yere yerleşen, oturan, mekan tutan

Nâ'ib	: Vekil, bir göreve geçici olarak tayin edilmiş kimse, kadı vekili
Nefs	: kendisine ait, kendisiyle ilgili, merkez, iç
Numro	: numara, rakam, sayı

O-Ö-P-R

Oğlak	: Keçi yavrusu
Öşür	: Onda bir, şeriat hükümlerine göre devlete verilmesi gereken ürünlerden yıllık onda bir, ondalık
Para	: Kuruşun kırkta biri, akçe
Re'âyâ	: Bir padişahın yönetimi altında bulunan ve vergi veren halk, Hristiyan azınlık, tebaa, halk, ahali
Re's	: Baş, kafa.

S-Ş

Sağmal	: Sağılır, sütlü, sütü alınır
Sâkin	: Oturan, ikamet eden
Sene-i Atî	: Gelecek sene
Sene-i Sâbika	: Geçen sene
Şa'ir	: Arpa
Şer'i Vergiler	: Dini vergileri kapsamakta olup esasları İslami kaynaklara göre belirlenen vergilerdir
Şerîk	: Ortak

T

Tahrir	: Yazma, kaleme alma, deftere geçirme, kaydetme
Tanzimat Fermanı	: Sultan Abdülmecit zamanında Reşit Paşa'nın arzıyla icra ve Gülhane Hattı'yla ilan olunan ıslahat ki tebanın temin-i mal, can ve namusu ve kanun huzurunda eşitlik esasına dayalı belge
Tarh	: Düzenleme, tertip ve tanzim etme
Tay	: Üç yaşına kadar olan at yavrusu
Tebaa	: Devletin egemenliği altında bulunan halk
Temettu'	: Kar etme, fayda görme, kar, fayda
Temettu'ât	: Karlar, kazançlar, faydalar

Temettuat Defterleri: Halktan adilane bir şekilde vergi almayı öngören ve bu nedenle

1839-1840 ve 1844-1845 yıllarında olmak üzere iki defa yazımı yapılan, ahalinin bütün emlak, arazi ve temettuatını havi defterlerdir

Temettuat Vergisi : Herkesin kazancıyla uygun olarak devlete verdiği vergi, esnaf vergisi

Tosun : Genç boğa, dananın büyüğü, iki yaşını geçmiş sığır

V-Y-Z

Virgü-yi Mahsûsa : Tanzimat Fermanı ile her köy ve mahalle üzerine diğer pek çok örfi vergi yerine ikame edilen vergi

Vücut-ı Memleket : Memleket ileri gelenleri, eşraf

Yabancıyan : Yabancılar

Zabit : Subay, yönetici

Zimmi : İslam devletleri bünyesinde bulunup haraç veren Hristiyanlar ve Yahudiler.

KAYNAKÇA

ADIYEKE, Nuri, "Temettü'ât Sayımları ve Bu Sayımları Düzenleyen Nizamname Örnekleri", **OTAM**, S: 11, Ankara 2000, s. 769-808.

ASLAN, Mutlu, **1840 (H. 1256) Tarihli Temettü'at Defterine Göre Hüdâvendigâr Eyaleti Balıkesir Sancağı Merkez Kazasına Bağlı Ovaköy (Atanos), Halalca, Balıklı (Mendehore) ve Çayırhisar Köylerinin İktisâdi ve İctimâî Durumu**, (Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü), Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Kütahya 2007.

BARKAN, Ömer Lütfi, "Tarihi Demografi Araştırmaları ve Osmanlı Tarihi", **Türkiyat Mecmuası**, C. 10, İstanbul 1953, s. 1-25.

Başbakanlık Devlet Arşivleri Genel Müdürlüğü, **Başbakanlık Osmanlı Arşivi Rehberi**, Genişletilmiş Üçüncü Baskı, Ankara 2010.

BOA., ML.VRD.TMT.d, no: 14945.

BOSTAN, İdris, "Azeb", **Türkiye Diyanet Vakfı İslam Ansiklopedisi**, C. IV, İstanbul 1991, s. 312-313.

CENGİZ, Dilşah, **Adapazarı/Söğütlü Karyesi Temettü'ât Defteri Transkripsiyon ve Değerlendirilmesi**, (Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü), Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya 2010.

ÇADIRCI, Musa, "Tanzimat'ın İlânı sırasında Türkiye'de Yönetim", **Bellekten**, C. LI (201), T.T.K, Ankara 1987, s. 601-626.

ÇADIRCI, Musa, "Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Ülke Yönetimi", **Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi**, C. I, s. 210-230.

ÇADIRCI, Musa, "Türkiye'de Kaza Yönetimi" (1840 – 1876), **Bellekten**, C. LIII (206), 1989, s. 237-257.

ÇELEBİ, Evliya, **Günümüz Türkçesiyle Evliyâ Çelebi Seyahatnâmesi: Konya, Kayseri, Antakya, Şam, Urfa, Maraş, Sivas, Gazze, Sofya, Edirne**, (Haz. S. A. Kahraman & Y. Dağlı), Yapı Kredi Yayınları, 3. Baskı, 3. Kitap - C. I, İstanbul 2012.

DEMİR, İsmet, "Temettü Defterleri'nin Önemi ve Hazırlanış Sebepleri", **Osmanlı I-XII**, Yeni Türkiye Yayınları, Ankara 1999, s. 315-321.

DENİZ, Semra, **7227 No'lu Balıkesir Sancağı Merkez Kazasına Bağlı Köylerin Temettü'ât Defterinin Transkripsiyonu ve Değerlendirilmesi**, (Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü), Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Kütahya 2010.

DEVELLİOĞLU, Ferit, **Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lûgat**, Aydın Kitabevi Yayınları, 29. Baskı, Ankara 1998.

GÖKÇE, Turan, “1831 Nüfus Sayım Sonuçlarına Göre Sivas Sancağının Demografik Yapısı”, **Osmanlılar Döneminde Sivas Sempozyumu Bildirileri 21-25 Mayıs 2007**, Ed. Şeref Boyraz, C. I, Sivas 2007, s. 221-257.

GÜNÇIKTI, Murat, **795 Numaralı Temettu‘ât Defteri’ne Göre Kırşehir Merkez Kazası Sosyo-Ekonomik Durumu (1250-1834-1835)**, (Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü), Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Konya 2010.

GÜRAN, Tevfik, “Osmanlı Tarım Ekonomisi, 1840–1910”, **Türk İktisat Tarihi Yıllığı**, 1987, s. 225–303.

GÜRAN, Tevfik, ”19. Yüzyıl Temettu‘ât Tahrirleri”, **Osmanlı Devleti’nde Bilgi ve İstatistik**, Ankara 2000, s. 75-81.

HINZ, Walther, **İslam’da Ölçü Sistemleri**, Çev. Acar Sevim, Edebiyat Fakültesi Basımevi, İstanbul 1990.

IŞIK, Mehmet Turan, **Hüdavendigâr Eyaleti Burusa Sancağı Domanıç Kazası 1261 (1845) Tarih ve 7712, 7714, 7719, 7725, 7731, 7732 Numaralı Temettu‘ât Defterleri Transkripsiyonu**, (Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü), Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Kütahya 2008.

İNALCIK, Halil, “Sened-i İttifak ve Gülhane Hatt-ı Hümayûnu”, **Osmanlı İmparatorluğu: Toplum ve Ekonomi**, Eren Yayınları, İstanbul 1996, s. 603-622.

İNALCIK, Halil, “Tanzimat’ın Uygulanması ve Sosyal Tepkileri”, **Osmanlı İmparatorluğu: Toplum ve Ekonomi**, Eren Yayınları, İstanbul 1996, s. 623-649.

KARAYAKA, Mustafa, **7629 Sayılı Temettu‘ât Defteri’ne Göre 1840 Yılında (H. 1256) Afyon’un Çay İlçesi’nin Sosyal, Kültürel ve İktisâdi Durumu**, (Süleyman Demirel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü), Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Isparta 2005.

KARTAL, İsmail, **1845 (1261) Tarihli Temettu‘ât Defterlerine Göre Hüdâvendigâr Eyâleti Dahilinde Kütahya Sancağına Tâbî’ Tavşanlı Nahiyesine Bağlı Kuruçay, Çardaklı ve Bey Kariyelerinin Transkripsiyon ve Edisyon Kritiği**, (Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü), Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Kütahya 2006.

KAYGUSUZ, Mustafa, **H. 1261 Tarihli 08576 – 08577 – 08584 Numaralı Temettu‘ât Defterlerinin Transkripsiyonu ve Değerlendirmesi**, (Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü), Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Kütahya – 2012.

KARAL, Enver Ziya, **Osmanlı İmparatorluğunda İlk Nüfus Sayımı 1831**, T.C. Başbakanlık Devlet İstatistik Enstitüsü, Ankara 1997.

KIZILKAN, Ayşe Özdemir, “Osmanlı Vergi Düzeninde Temettu‘ât Uygulamaları Üzerine Bir Değerlendirme”, **Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, Sayı: 20, Kütahya 2008, s. 57-66.

KÜTÜKOGLU, Mübahat, “Osmanlı Sosyal ve İktisadi Tarihi Kaynaklarından Temettu‘ât Defterleri”, **Belleten Dergisi**, C. LIX (225), s. 395-418.

ORTAYLI, İlber, "Tanzimat ve Meşrutiyet Dönemlerinde Yerel Yönetimler", **Tanzimat'tan Cumhuriyet'e Türkiye Ansiklopedisi**, C. I, İletişim Yayınları, İstanbul 1985, s. 231-244.

ÖZBÖLÜK, Rıza, **19. Yüzyılda Yıldızeli Kazası**, (Cumhuriyet Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü), Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Sivas 2011.

ÖZÇELİK, Bünyamin, **Biga Sancağı'na Ait 4948, 4951, 15988, 15990, 15991 Numaralı Temettu'ât Defterlerinin Transkripsiyon Ve Değerlendirilmesi**, (Çankırı Karatekin Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü), Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Çankırı 2011.

ÖZER, Emre, **H.1261/M.1845 Tarihli 08753-08754-08755 Numaralı Temettu'ât Defterlerinin Transkripsiyonu Ve Değerlendirilmesi**, (Dumlupınar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü), Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Kütahya 2011.

ÖZTÜRK, Said, "Türkiye'de Temettu'ât Çalışmaları", **Türkiye Araştırmaları Literatür Dergisi Türk İktisat Tarihi**, C. I. Sayı 1, 2003, s. 287-304.

PAKALIN, Mehmet Zeki, **Osmanlı Tarih Deyimleri ve Terimleri Sözlüğü I-III**, Milli Eğitim Basımevi, İstanbul 1971.

PARLATIR, İsmail, **Osmanlı Türkçesi Sözlüğü**, Yargı Yayınevi, 4. Baskı, Ankara 2011.

SAMİ, Şemseddin, **Kamus-ı Türkî**, Çağrı Yayınları, İstanbul 1978.

SERİN, Mustafa, "Osmanlı Arşivinde Bulunan Temettu'ât Defterleri", **Başbakanlık I. Milli Arşiv Şûrâsı**, Ankara 1998, s. 717-728.

Sivas 1973 İl Yıllığı.

TEZCAN, Kerametdin, "Türk Vergi İdaresinin Tarihsel Gelişimi ve Bu Süreçte Geçirdiği Aşamaların Etkinlik Açısından Değerlendirilmesi", **Ç.Ü. SBE. Dergisi**, C. 12, S. 12, Adana 2003, s. 125-146.

USER, Ufuk, **4823 Numaralı Temettu'ât Defterine Göre Yenice-i Taraklı Kazası (Transkripsiyon ve Değerlendirme)**, (Sakarya Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü), Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, 2008.

ZABUN, Sezgin, **Sivas 1844-1845 Temettu'ât Defterleri**, Buruciye Yayınları, C. I, Sivas 2013.

<http://www.kubbealtugati.com/sonuclar.aspx?km=Azep&mi=0>

<http://www.yildizeli.bel.tr/link/yilcografi.asp>

<http://www.yildizeli.bel.tr/link/yiltarih.asp>

<http://www.yildizeli.gov.tr/cografya>

<http://www.yildizeli.gov.tr/tarihce>

<http://www.os-ar.com/article.php?sid=81>

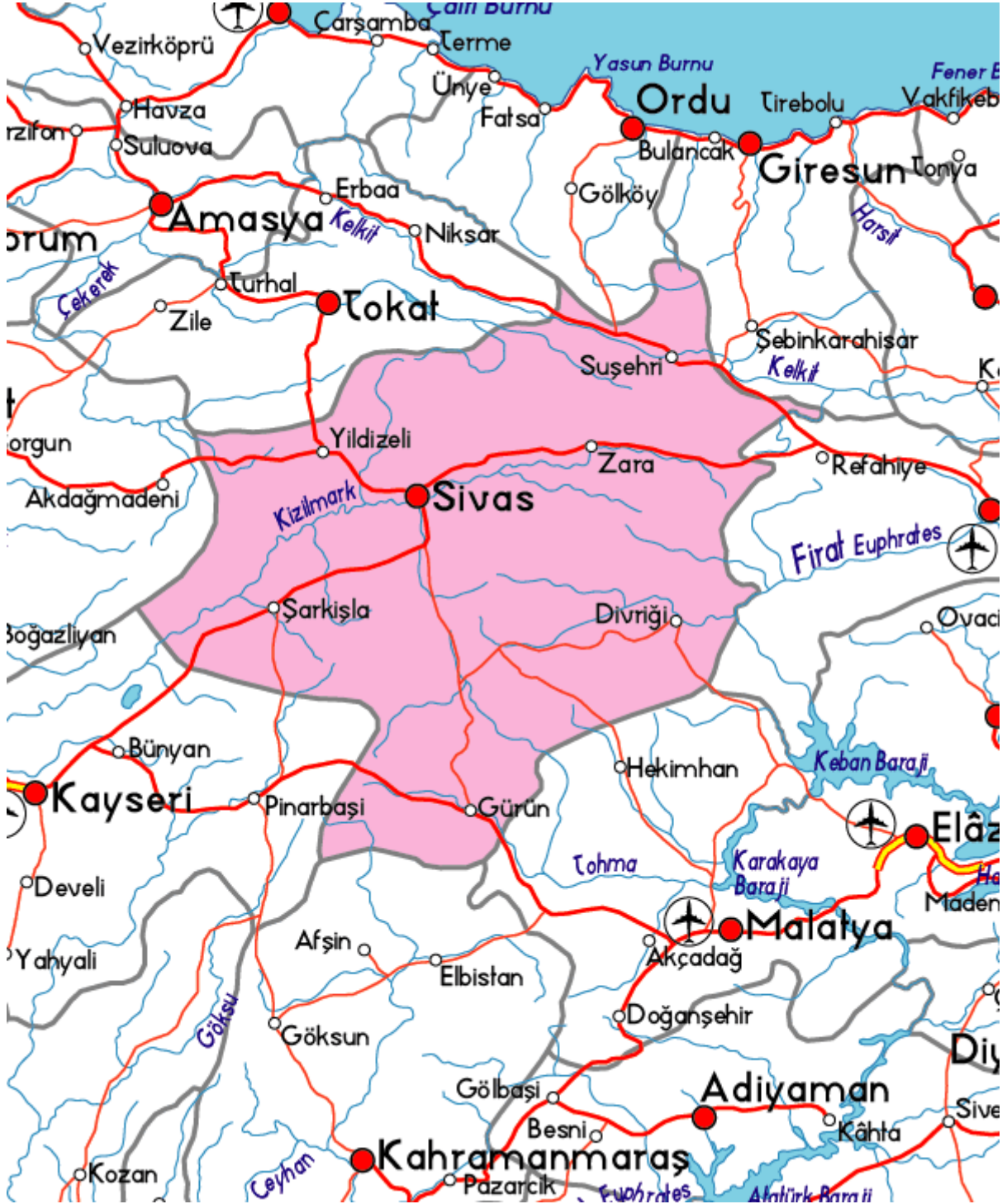
Katalog.devletarsivleri.gov.tr/Pages/Arama/DetaylıArama.aspx

www.muharrembalci.com/hukukdunyasi/belgeler/233.pdf

EKLER

Ek 1: Yıldızeli İlçesi'nin Coğrafi Konumu

ÖZGEÇMİŞ

20.12.1989 yılında Malatya'nın Pütürge ilçesinde doğdu. Aktarla İlköğretim Okulunu bitirdikten sonra Bakımlı İlköğretim Okulunda ortaokulu bitirdi. Malatya Fatih Lisesinde birinci yılını tamamlamasının akabinde ikinci sınıfın başlarında okulu bırakıp kalan iki yılı Açıköğretim Lisesinde tamamladı ve Orta Doğu Teknik Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Tarih Bölümünü kazandı. 2014 yılında Tarih Bölümünü bitirip aynı yıl Giresun Üniversitesine, Türkiye Cumhuriyeti Tarihi Anabilim Dalında Araştırma Görevlisi olarak atandı. Bu görevi 16 ay icra ettikten sonra 2016 yılında Dışişleri Bakanlığına Dışişleri Uzman Yardımcısı olarak girdi ve halen burada çalışmaktadır.

Yabancı dili İngilizcedir.

